١

F/1·A

ما [illegible] العبد الملك العلي العظيم
[illegible]
[illegible] علي

چو مرغ امرذی بال ز آغاز برمهلی ایش قوشی ابتدادن
نه از نیروی حمد آید بپرواز حمداجلی ایچون اوچمیه
بمقصد نارسیده پر بریزد قصد اتدوکی یره وارمدین
قنادی دوکلور رفتد زان سان که دیکر برنخیزد شویله
دوشرکه ارتق قالقماز نثر هزاران دستان حمد
وثنا از زبان مرغان بهارستان عشق ووفاکه عشق
وفا بهاری یرینک قوشلری دلندن صادر اولان
بیک بیک حمد ثنا نغملری از منابر اغصان فضل واحسان
بحسن اصوات طیب الحان علی الدوام خوانند فضل
احسان دالری منبرلری اوستندن کوزل آوازلر وکوکلک
ادالرایله اوقورلر وبمسامع حاضران مجامع قدس
ناظران مناظر انس علی مر الشهور والاعوام رسانند
دخی خطیرهٔ قدس مجلسلرنده حاظر اولنلرک وانس

نظرکاهلرندن نظر ایدنلرک قولقلرینه ای لر ییللر کچمک
اوزرنه ایرشدورر قطعه صانعی را که کلستان سپهر
بو اوصاف ایله موصوف اولا حمد شول صانع ایچون اولسونکه
باشد از کلبن صنعش ورقی فلک کلشنی انک بر دیب
کلنده برورقدر یا بود بهر ثناخوانانش پر نثار از درکوهر
طبقی یا فلک انک ثناسن اوقویجیلر ایچون در وکوهر
صاچلغنده طولی بر طبق اولور جلت عظمة جلاله وعلت
کلمة کماله صانعک جلال کبریاسی ادراک عقل وفهمدن
متعالیدر دخی کلمات عالیه سی کنهی بلمکدن متنزه‌در هزاران
هزاران سرور تحیات ودرود ارکلوی عندلیبان بستان
سرای فضل وجود پیک پیک دعا وثنا اصواتی
که فضل وجود بستانی سراینک بلبللری اغزندن صادر
اولا که مطربان بزم شهود شهود مجلسنک سازنده‌لری
ومغنیان عشرت خانه وجد وجودندکه اول بلبللر وجد
وجود عشرتخانه سنک ایرلیجیلریدر قطعه
بر کل روضهٔ ابلاغ که هست رسالت بحچه سینک کلی
اوزرنه اولسون کل این باغ ز رویش عرقی بو باغک

کو لی جنسی انک یوزندن بر طامله در د رینیت زوراق
چمن مرغان را چمن ورقلرندن قوشلر ایچون بجز اوصاف
جمالش سبق رسول اللهنک جمالی وصفندن اغیری بر سبق
یوقدر وعلی آله اصحابه المقتبسین من مشکوة علومه واحواله

اما بعد دعی سلام سید الانام تاج
حضرتنک اولاد عظام واصحاب فخاری روحلرینه هدیه
اولسونکه انلر اول جامع حکمتک مسجد عصمتک عملری وحاللری
مشکوتندن چراغ اویارب شمع ایمان واحسان اندن
یاقوب انک حالیله حاللنوب علمه وارث اولیجیلردر
صدد تالیف ده اولانلره استعمالی واجب
مهمات ادا اتدکدن صکره نموده می اید که چون درین
دقت دلپسند فرزند ارجمند ضیاء الدین یوسف
عصمه الله عما یفضیه الی التلهف والتأسف شویله معلوم
اولاکه چونکه بوکوکل قوشنی قید نشاط وانبساط ایله
بغلیجی زمانده عزتلی او علوم لقبی برج آسمانی دینه ضیا
ویرجی اولان یوسف ادلی جکر کوسم حیف وبازق
نه عجب ایش اتمشم بن بجه ایده بن بیلین دیمکدن صقلمون

باموختن مقدمات کلام عرب واندوختن قواعد
فنون ادب اشتغال می نمود کلام عربک اوکرنمکه علوم
عربیه نک فنلرینک قواعدنی تحصیل اتمکه مشغول اولمشیدی
پوشیده نماند که طفلان نورسیده وکودکان رنج نادیده
مخفی دکلدرکه یکی یتشمش اوغلنلره زحمت کورمش یکه
باشلولره از تعلم اصطلاحات که مأنوس طباع ومألوف
اسماع ایشان نیست بر اصطلاحاتک اوکرنمندنکه
انلرک طبیعتلرینک انس طوته کلدوکی وقولقلرینک الفت
بولدوکی دکلدر یعنی ایشیدی کلمشلردر بر دل بار وحشی
وبر خاطر غبار وحشتی می نشیند کوکللری اوزرینه
اورمک یوکی وفکرلری اوزرنه اندمک توزی چوکر
از برای تلطیف سر وتشحید خاطر وی کاه کاه از
کتاب گلستان که از انفاس متبرکه شیخ نامدار و
اوستاد بزرکوار مصلح الدین شیرازیست انک سرینه
لطافت وخاطرینه دقت ویرمکدن اوتوری کاه کاه
کتاب گلستاندنکه اول کتاب شیخ نامدار واوستاد
بزرکوارک انفاس متبرکه سندندر اول کتابدن برنجه

سطرا وقنوردی قطعه نه گلستانکه روضۀ بهشت

اول کتاب گلستان دکلدر بلکه جنتدن برنچه درکه خاک

وخاشاک او عبیر سرشت انک طپراغی جوری چونی

عنبر ایله یوغلمشدر با بهایش بهشت را درها کتاب گلستانک

بابلری جنت قپولریدر فیض ده قصه‌ها کوثرها انک فیض ورحی

قصه‌لری کوثر ارمغلریدر نکته‌ها یش نهفته در پرده پرده

اچنده گزلی نکته‌لری رشک حوران نازپرورده نازله

بسلنمش حوریلرک کونی دلکش اشعار او بلند اشجار

انک کوکل الیجی شعرلری یوکسک اغجلردرکه ازنم لطف تحت

الانهار لطافت صوینیدن التنده ایرمغلر اقرسطری

چند خوانده می‌شد دران اثنا در خاطر امده که تبرکاً بانفاس

الشریفة وتتبعاً لاشعار اللطیفه ورقی چند بران اسلوب

ساخته شود اول اورتالقده خاطره شویله کلدیکه انک کلام

شریفینی برکت صایوب وانک اشعار لطیفه سنه اقتدا ایلیو

اول اسلوب اوزره نیچه اوراق یازله وجزوی چند بران منوال

پرداخته گردد تا خاطرانرا داستانی باشد وغایبانرا ارمغانی

وچون این معنی بانجام رسید واین صورت باتمام انجامید

برنیچه جزاول طاور اوزره ترتیب اولنه تا خاطرلره داستان

یعنی حکایه اولا وغایبلره ارمغان اوله چونکه بو مقصود

نهایتنه تیشدی وبو صورت فکر تمام اولدی قطعه

با خود گفتم چه سازم زیور این نوعروس عقله دیدم بو یکی

گلنک زینتنی نه ایلیین تا بچشم خواستکارانش فزاید زیب وزین

تاکه طالبلری کوزنده زینتنی ارتوروب رغبتینی زیاده ایلیه

گفت درهای ثنای شهریار کامکار عقل دیدیکه اول عروس

زیبانک حلیه‌سنی وادین سوریجی پادشاهک مدح وثناسی

انجیلری ایله نصرة الدنیا معز الدوله کهف الخافقین اول

پادشاه اهل دنیانک معین دولته عزت وریجی مغرب

مشرق ایلینک پناهی در اختر برج جلالت گوهر درج شرف

عظمت برجنک کوکب اسعدی قدر جاه صوندوقنک جوهری

اوحدیدر اول پادشاه شمع بزم دوده تیمورخانی سلطان

حسین تیمورخان نسلینک مجلسنک شمعی سلطان حسین بی قره

اسمان قدری که چون خورحال ذرات جهان اول سلطان

حسینی بر فلک رتبه‌لی پادشاه درکه کنش کبی جهان ذره‌لرینک

حالنه باشد از چشم عنایت دیدن او فرض عین عنایت

ورحمت كوزيله نظر ايتمك اكه فرض عين اولور دين دان در
ذمه جودش همه حاجات خلق جمله خلقك حاجتلرى قضاسنه
تكفل ايتمك بينوانه بورج بليجى در اول كريم كى پسند جوداو
در ذمه جود بار دين قچن بكنوب لايق كورر انك جودى كندو
بوينى اوزرنده بورج عارنى اعز الله انصاره وضاعف
اقتداره وادام اولاده الكرام تحت ظلال ملكه وسلطانه
وانام كافة الانام فى كنف عدله واحسانه الله انك ياردمجيلكينى
چوق ايلسون داخى قدرت وقوتنى آلكدن ارتق ايلسون
داخى انك هر منفعتى چوق ولدلرينى كندونك بجليكى كولكه سنى
اوزون ايليوب انلرى التنده دام ايلسون داخى اول پادشاهك
عدلى وايلكى اوتاغنك صاچغى التنده جمله خلقى راحت ايله اوتورسون
قطعه گلستان گرچه سعدى كرد ازين پيش كتاب
گلستانى اگرچه بوندن اول شيخ سعدى ايلدى بنام سعد بن
زنكى تمامش سعد بن زنكى پادشاه آدينه تمامنى بهارستان
من نام از كسى يافت بنم بهارستانه آدلو كتابم صيت وشهرتنى
بر كمسه دن بولدى كه شايد سعد بن غلامش كه سعد بن
زنكى انك قولى ياراشر قطعه كذرى كن برين بهارستان

اوغره بو بهارستانه سير ايليوب تا به بينى در وگلستانها
كه انك اچنده گلستانلر كوره سن وز لطايف بهر گلستانى
داخى لطايفدن هر بر گلستان ده رسته گلها دميده ريحانها
گللر بتمش ريحانلر اچلمش كوره سن نثر وترتيب اين بهارستان
بهشت روضه اتفاق افتاده است بو بهارستانك ترتيبى
سكز روضه اوزرنه واقع اولدى هر روضه بهشت
اينى مشتمل بر رنك ديكر از شقايق وبو ديكر از رياحين
هر روضه جنت كبى روضه شقايقدن بر قسمى مشتمل داسح
بر درلى فلكلرى جامع درنه شقايقش را از پا يمال
باد خزان پژمردگى ونه رياحينش را از دست برد برددى
افسردگى شقايقنك خزان يلى چكيمه سندن صولمش لكى يوقدر
دخى فلكلرينك قيش صوغى الى دوقنمه سندن طونمش لكى يوقدر
قطعه دميده مرغزارش بر جوانب بلدرمش انك چچكلرى
اطرافنده شكفته لاله زارش در نواحى اطرافنده لالر اچلمشى
ز شبنم لاله را خوى بر بنا گوشش چيدن لالهنك قولاغى توزنده
درى وار زباران غنچه را مى در صراحى بغوردن اركلمش
غنچه نك صراحى سنده بتلمه لك شرابى واد غزير الدمع من عين السواقى

بولتلر کوزلرندن اغلمه سی چوق کثیر الضحک عن ثغر الاقاحی
بابادیه دشه لرندن کلمه سی ارتوغ اشارت می کند نرکس که
می نوشن نرکس اشارت ایدر شراب ایچ دیو فان العفو
للزلات ماحی زیرا حق تعالینک عفوی کناهلری محو ایدیجی در
همی ترسم که از لطف اشارت قورقرم که اشارتنی غایت
لطافت اوزره ایتدوکندن کند پرهیز کار انزامینا سی
اهل پرهیز اولان ظاهر خشکلری اباحه قایل ایدوب
تناول شراب شوق حلال در دیدوره التماس از تماشا
بیان این ریاض خالی از خار ملاحظه اعراض و خاشاک
مطالبه اغواض انکه چون بقدم اتمام بر اینان بکذرند
و بنظر اعتبار در آنها بنکرند باغبانرا که در ترتیب شان
خون جکر خورده است و در تمیت ایشان جان شیرین
برلب آورده بدعایی یاد کنند و بثنایی شاد کردانند
بو غرض فاسد ملاحظه سی دکنندن و عوض کاسد رجاسی
جورندن چو پندن خالی اولان باغچلری تماشا ایلیلردن
دکک اولنان اولدر که چونکه همت ایاغیله اول باغچلره
اوغرایالر و عبرت نظریله انلره دکیلر اول باغچلره ترتیب

ایلیوب جمله نمن تمام ایدنجه جانی اغزنه کلوب جکری قانی
غدا ایدنن باغچبانی خیر دعا ایله یاد ایدوب ثناء جمیل ایله
روحنی شاد ایده لر قطعه هرکس زنیکبختان زین تازه
رس درختان ایو بختلولردن هرکمسه که بو یکی یتمش اغجلردن
در سایه نشیند یا میوه بچیند دوشن بر کولکه ده اوتوره
یاخود بر میوه دوشره ان به که پیش کیرد آیین حق کذاری
اول کشیه اول یکدر که حق ادا ایلمک عادتنی مقتدای
ایدینه راه کرم سپارد رسم دعا کزیند کرم یولنه قدم
بصوب جمله اشلردن دعا ضیه اتمک اوسلوبنی اختیار ایلیه
کوید که بنده جامی کین روضه ساخت یارب دعا کنده
بو یله دیکه بو روضه صفایی ترتیب و تألیف ایلین جامی
قولک یارب همواره از خداپر و زخود تهی نشیند دایما
سنک فکرک ذکرک ایله خاطری طوپتولی اولوب وجودی
مستعارندن کوکلی بوشالوب اوتوره جز راه او نپوید
جز وصل او نجوید الله رضاسی یولندن غیری یوله کتمیه
انک وصالندن غیری نسنه طالب اولمایه جز نام او نکوید
جز روی او نبیند انک ادی اکمقدن غیری سوز سویلمیه

وانک یوزین کورمکدن غیری نسنه کورمیه

روضهٔ اول

درنثر ریاحین چیده از بساتین دوربینان راه هدایت
ودرنشینان بارکاه ولایت هدایت یولینک اراق
یاقن براولوب اوزاقدن کوریجی اهل بصیرتلری بوستانلرن
وولایت بارکاهنک صدری عالیسنده اوتورن اولولرک
کلستانندن دوشرلمش حقایق حکمت ودقایق معرفت
چچکلری بیاننده در اولکی روضه جنید بغدادی قدس سره
میکوید حکایات المشایخ جند من جنود الله یعنی سخنان مشایخ
درعلم ومعرفت راسخ لشکریست از لشکرهای تعالی
طایفهٔ مشایخک اولوسی جنید بغدادی حضرتلری اللهک
سرینی مکدر اوقات اولان حالاتدن پاک وطاهر ایلسون
ایدرکه مشایخ عظامک حکایتلری الله تعالینک سالکلره معاونت
ایچون کوندردوغی لشکردن بر لشکردر دیمک استرکه مشایخک
علم ومعرفته متعلق اولان سوزلری بر پایدار لشکردر الله تعالینک
هدایت لشکرندن بکشور هر دل که عنان عزیمت تابد اول
لشکر توجهک دیزکنی هر قنغی کوکل ولایتنه توجه ایدرسه

مخالفان نفس وهوا روی در هزیمت یابد نفس وهوایه متعلق
اولان حکمه حقه مخالفت ایدیجی اوزاب ضلالک یوزلرینی صنغلکده
بلور اول لشکر رباعیه هجوم نفس وهوا اگر سپاه شیطانند
سپاه شیطانندن اولان خواطر نفس وهوا چو روز بر دل
مرد خدا پرست آرد عبادتخانه فارغ اولان اهل سلوکک
کوکلنه یکن اولوب همتنه فتور ویرسلر بجز جنود حکایات
رهنمایان راه حق یولی قولاغزلرینک حکایتلری لشکرلرندن غیری
مبارزلرک چه تاب آنکه بران ره زنان شکست آرند شول
حاله نه قدرتی واردرکه اول حق یولینی اورجیلری صیوب
قیروب سالک آنلرک شرندن قورتره نثر خدای تعالی
با رسول صلی الله علیه وسلم خطاب می کند که وکلا نقص علیک
من انباء الرسل ما نثبت به فؤادک حضرت حق پیغمبرینه
خطاب ایدوب بیورر که انبیادن هر برسینک قصه سنی دیمک
استرکه بزسکا پیغامبرلر قصه سنی اوقیی ویروز سنک کوکلوکی
کندوده موجود اولان خاصیت اوزره مقرر وثابت اتکیچون
یعنی میخوانیم برتو قصههای پیغامبران تا دل ترا ثابت کردانیم
برانچه هستی تو بران بزسکا خبر ویروب جبرئیل لسانندن

وحی اوزره که اوقور زشول مقدار که سنک کوکلنه اندن ثبات
وتمکین حاصل اوله چو صورتی بدولت سازی از ارادت زدست
چونکه بر مراد صورتنی کوکلکده تصویر ایلیه‌سن ریخ صور دم
عارفان حیاتش ده عارفلرنغمک صور اسرافیل خاصیت
اولان نفخه‌دن سن اول صورت مراده حیات ویر وکرشو متزلزل
دلت زجنبش طبع اکر سنک کوکلوک حرکت طبعی ایله مضطرب
اولاجق اولورسه بشرح قصهٔ صاحب دلان حیاتشده اصحاب
قلوبک قصه‌سنی شرح ایتمکله انک اضطرابنه ثبات ویر خواجه عبد الله
خواجه عبد الله انصاری اصحاب خود را وصیت کرده است که
از هر پیری سخنی یاد کیرید واکر نتوانید نام ایشان را بیاد دارید
تا بهره یابید خواجه عبد الله انصاری کند و مردلرینه وصیت
ایلدی که هر پیرشیخدن بر سوز از برلک اکر قادر اولمه سکز
عزیزلرک ادلرینی خاطرده کوزده طوتک تا که دنیاده و
لغ تده بهره‌مند اوله‌سز قطعه ای توکه از نام تو می بارد
عشق سن اول که سنک آدک اکمقدن جواز ب عشق
وشوق یغورلری یاغر وز نامه و پیغام تو می بارد عشق
عشق سنک مکتوبک اوقمقدن وخبرکی ایشیدوب سویلمکدن

عشق یغور یاغر عاشق کردد هر که بکوییت کردد سنک
محله‌که اوغرایان کمسه عاشق اولور آری ز در و بام تو
می بارد عشق پس یا سنک درکاهک سراسر عشق اولوب
قپکدن طامکدن عشق یغور یغر و در خبرست که خدای
تعالی فرمود فردای قیامت با بندهٔ از مفلسی و بی مایگی
شرمنده کوید که فلان دانشمند یا فلان را در فلان محله
می شناختی جز ده شویله کلمشدر که الله تعالی قیامت کوننده
بضاعت طاعتدن مفلس بر قولنه دیه که فلان محلده کوید
اری می شناختم فرمان رسد که ترا بوی بخشیدم اول کشی
دیه که بلی یا رب اکارم جناب عزتدن فرمان تشوب انک
یوزی صوینه سنک صوچوکی عفو ایلیوب سنی اکا بغشلدم
قطعه قدر من در صف عشقان تو زان بیت ترست بنوم
مقدار اعتبارم سنک عاشقلرک آلاینده اول مرتبه‌دن
اپچقدر که زنم کام ارادت بمقامات وصول که وصول قرب
حضرت مقاملرینه قدم بصم بن در دلم نقش شده نام کدایان
درت بنم کوکلمدن سنک قپک دلنجیلرینک ادلری نقش اولنمش
بس بود نامه اعمال مرا مهر قبول بنم عملم دفترینه حضرت مهری

انلرک آدی یازلدوغی یتر سری سقطی قدس سره جنید را
کاری فرمود بموجب دلخواه وی بران قیام نمود کاغد پاره
بوی انداخت که در وی نوشته جنیدک شیخی جنیده بر خدمت
بیوردی عزیزک کوکلی استدوکی کبی ادا ایتدی جنیدانی شیخ
اکه بر کاغد پاره سی آتی ویردی انک اچنده شو کلام یازلمشدی
رباعیه سمعت حادیا یحدو فی البادیة ویقول بر دهم سوزنی
ایشتدم بزیرده دوه سنی سوروب دیر ایدی ابکی وما یدریک
ما یبکینی بن اغلرین سن بیلورمیسن نه اغلرین وتقطعی حبلی
وتهجرنی داخی سنکله بنم ارامزده اولان حبل وصلی سن کسوب
بنی ترک ایلیه سن دیو اغلرم رباعیه خون میکریم وز تو
چه پنهان دارم قان اغلرم سندن نه کزلیم کز هجر تو ای
دو چشم گریان دارم بندن اوتوری بو اکی کوزمی اغلدورم
هر چند دلی بوصل شادان دارم اکرچه وصل جانان ایله شاد
خرم وکوکلم وار در صد داغ بران ز هجران دارم اول
شونکک اوزره نه ایریلق قورقوسندن یوره غمده یوز
دوکون وار در ومنه جنید قدس سره کوید که روزی بخانه
سر سقطی رحمة الله علیه در آمدم این بیت را میخواند و می گریست

ینه جنید ایدر که بر کون شیخک اوینه واردم کوردم شو بیت
اوقیوب اغلردی شعر لا فی النهار ولا فی اللیل لی فرج
کیجه کوندزده بنم کوکلمک حجابدن اچلوب شن اولماسی
یوقدر فلا ابالی اطال اللیل ام قصرا هیچ قیرمن کیجه‌لرک
اوزون کرک قصه بکا فایده سی اولمدقدنصکره نه اولور
اولسون بیت نی شب تهیم نه روز از ناله و آه
اکلیوب آه اتمکدن کیجه کوندز خالی دکلم خواهی شب من
دراز خواهی کوتاه کرک بنم کیجم اوزون اولسون کرک قصه
اکلمه یرامز حلاج را قدس سره پرسیدند که مرید کیست
گفت مرید آنست که از نخست بار که حضرت حق را نشانه قصد
خود سازد تا بوی نرسد هیچ چیز نیارامد هیچ کس بنردازد
منصور حلاجه صوردلر مرید کمدر دیو بزه خبر ویرد دیدیلر
جواب ویروب دیدیکه مرید شول صفت ایله متصف اولان
کمسه درکه ارادت سلوکک ابتداسنده الله تعالی نک
جنابنی همت و قصدی اوقنه نشانه ایلیوب جانق اکا ایو
خرمینجه هیچ نسنه ایله اکلنمیوب هیچ کمسه ایله فارغ اولمیه
از بهر توجه بر و بحر بشتافته ام سندن اتوری قورویه دکزه

سکردوب سنی ایستیو طوررم هامون ببریده وکوه
شکافته ام صحرالری کسوب طاغلری یارمشم در ازهرچه
رسیده پس او تافته ام هرنسنه که یلومده اوکمه کلمشدر یوز
چویروب طوررم تاره بجریم وصل تو یافته ام چونکه سنک
وصلکه منه یول بولنجه هیچ نسنه یه مقید اولمیوب طوررم
ابو هاشم صوفی قدس سره گفته است که کوه را بنوک
سوزن از بیخ کندن آسان تراست که رذیلت کبر از دل
بیفکندن ابو هاشم صوفی بیورمشدر که ایکنه اوجیله طاغی
دبندن قزوب قوپرمق کبر کتولغنی کوکلدن چقاروب کیدرمک
دن قولایدر قطعه لاف بی کبری مزن کان از نشان پای مور
بندن کبریق دیو لاف اورمه زیرا کبر قرنجه نک ایاغی ایزندن
در شب تاریک بر سنگ سیه پنهان تراست قره کیجه
اچنده قره طاش اوزرنده اولان ایزدن دخی زیاده
گیزلیدر وز درون کردن آسان مکر انرا کزان دخی کبری
کوکلدن چقارمق قولای طوتمه زیرا انی چقارمقدن کوه را
کندن بسوزن از زمین آسان تراست طاغی اکنه اوجیله
یرندن قزوب قوپرمق قولایدر ذوالنون مصری قدس سره

پیش یکی از مشایخ مغرب برفت بجهة مسئله ذوالنون
مصری مغرب شیخلرندن بریک یانینه واردی برمشکلنی صورمقدن
اوتوری گفت یا ذالنون از بهرچه آمده اگر آمده که علم
اولین وآخرین بیاموزی این را روی نیست این همه خالق
داند اول اول شیخ دیدی که نیچون کلدوک اگر اول کلنلرک
صکره کلهجکلرک علمنی اوگرنمکه کلدوک ایسه بونک وجهی
یوق بو جمله اللهدن غیری کمسه بلمز واگر آمده اورا جوئی
انجا که اول کلام برگرفتی او خود انجا حاضر بود اگر الله حضرتنی
ایستیو کلدک ایسه شول یرکه سن اول ایاغوکی قالدردک
اول آنده ایدی بو بنده نیه کلدک رباعی زین پیش برون
زخویش پنداشتمت بو زماندن اول سنی کندو وجودکدن
طشره صاندم درغایت سیر خود کمان داشتمت
سیر و سلوکمک نهایتنده بولام اکلدم سنی اکنون که ترا
یافتم آنی دانم شمدیکه سنی بولدم سن اولسونکه بن بولدم
کندر قدم نخست بگداشتمت که اول قدمده قودوک کیدوک
ایدی بانستی پیر هرات قدس سره گوید او باجوینده خود
همراهست دست وی گرفته درطلب خود می تازاند

شیخ هری بیورر که الله تعالی کند و یه طالب اولنه یولدا اشدر
اتک الني الوب طوتوب کند و طلبنده ییلدورر رباعی
اکه بی نام بدستست مرا زو نه نشانا شول کسه که بنم طلبم
الده اندن نه آد وار در نه نشان دست بگرفت مرا در
عقب خویش کشان بنم الومک اردنجه چکوب الوب کیدر
اوست دست من و پای نیز بهر جا که روم بنم الم ایاغم داخی
اولدر هر قانده کیدرسم پای کوبان زپیش میروم و
دوست فشان ایلنجم دوکه رک اردنجه کیده رم داخی الم
سلکه رک فضیل عیاض کوید که من حق را بدوستی پرستم
که نشکیبم که نپرستم فضیل بن عیاض ایدر که بن حضرت حقه
سودوکمدن عبادت ایدرم عبادت اتمکه کندومی یکیمزم
اتمینجه دسم اتمکه قادر اولمازم بعض ازین طایفه را پرسیدند که
سفله کیست صوفینک بعضینه صوردیلر که الجاق کوتی کمدر
گفت انکه حق را سبحانه بر بیم و امید پرستد دیدی که کوتی
شول کسه در که حضرت معبوده قورقو و امید اوزره
عبادت ایله پس گفتند تو چون پرستی گفت بمهر دوستی وی
مرا بر خدمت و طاعت دارد اکه دیدیلر که سن نجه عبادت ایدرسن

دیدیکه معبودمی سوب دیمکله عبادت ایلرم حقک دوستلغی
بنی اکه خدمت و طاعت ایتدورر بن کندو صنعمله ایتمزم ایتدوکم
طاعاتی بلکه جاذبه محبت الله بینومه کمند شوق طاقوب بنی
خدمت مواضعنه چکوب الوب کیدر رباعی جانا ز در
تو دور نتوانم بود ای بنم جانم جانی سنک خدمتک قپوسندن
ایراغ اولماغه قدرتم یوقدر قانع بهشت و حور نتوانم بود
سنک خدمتک قپوسندن بدل جنت و حور ایله قناعت
اتمکه طاقتم یوقدر سر بر در تو بحکم عشقم نه بنزد بنم باشم
سنک قپکه منجذب مایل اولدوغی عشق حکمیله در اجر و ثواب رجاسیله
دکلدر زین در چکنم صبور نتوانم بود بو قپودن نیجیده یم صبر اتمکه
قدرتم یوق قطعه کی شود سوز قیلت کشته زیر تیره خاک
سنک عشقک قلجیله اولنک اتش حرارتده قره طپراق التنده
قچن سوینور زانکه این اتش زجان روشن او حاست
زیرا اول آتش محبت انک نور عشق ازلی ایله روشن اولان
جانینک نار حیاتندن حاصل اولمشدر چون تواند عاشق
از طوق و فایت سر کشید عاشق سنکله ازلده ایتدوکی
عهده وفا اتمک حکمندن باش چکوب وفا اتمکه قادر اولور

قمری اسا طوق اوازکردن اوخاستست قمری کبی انک
جانینک عشق ایله ایتدوکی عهد طوقی کندو بوینندە ظاهر
اولمشدر یابانه ن کتوروب صکرەدن طاقمه دکلدر اول
اکا مخالفت اتمکه نجه قادر اولور معروف کرخی قدس سرە
کفته است که صوفی اینجا مهمانست تقاضای مهمان بر میزبان
جفاست مهمان که ادیب بود منتظر بود نه متقاضی
معروف کرخی بیورمشدر که صوفی بو دنیادە قونق درقونغک
صاحب خانەدن یمک استیوب اضطراب ایتدوکی جفادر
ادبلی اولان قونق حضور مائده زیافته منتظر اولور استیوب
کتورک دیجی اولماز قطعه مهمان توام در صف ارباب
ارادت اصحاب محبت وارباب مروت ارا سندە سنک
قونغکم ای رزاق انس وجان بنشسته بهر چیز که آید زتو راضی
هر نه کلورسه اکر رضا کوستروب اوتورمشمدر بنهادە
بخوان کرمت دیدە امید امیدکوزنی سنک کرمک سفرەسنه
دیکمشمدر انعام ترا منتظرم نه متقاضی سنک انعامکی اومیوب
یوله باقرم اضطراب ایدوب اویومزم بایزید بسطامی
قدس سرە پرسیدند که سنت کدام است و فرض کدام فرمود که

سنت ترک دنیاست و فرض صحبت مولی ابو بایزید بسطامی
حضرتلرینه سوال ایلدیلر که اهل طریقت یاننده سنت
قنغی عملدر فرض قنغی عملدر جواب ویروب بیوردی که
سنت اولان دنیایی براوغوردن ترک ایلمکدر وفرض
اولان بوندن صکره جد وسعی ایدوب حضرت مولانک
صحبت دولتی بولمقدر رباعیه ای که در شرع خداوند احوال
ای سایل مسائل طریقت که اهل حالی یاننده میکنی ار سنت
وفرضم سوال فرض بند وغندت بکا سوال ایدرسن سنت
امد رخ زدنیی یافتن طریقت اهلینک سنتی دنیادن اقبال
یوزینی مولایه صرف ایلیوب زخارف زجاجات فانیه‌یه
نظر اتمکدر فرض راه قرب مولی یافتن اندروک
فرضلری حضرت باریک قرب بولین بولمقدر شبلی را
قدس سرە شوری در سر افتادە بود به بیمارستان اش
بردند جمعی بنظارە وی افتند پرسید که شما چه کیانید
کفتند دوستان تو سنکی برداشت وبرایشان حمله کرد
جمله بکریختند حضرت شبلیه تفرقه ظاهر حکم ایله بر پریشانلق
عارض اولوب بر زمان افاقت بولمیوب علاج ایچون

بیمارخانه ایلتدیلر برآلای کمسه لرانی کورمکه واردیلر شبلی
صوردیکه سزکملرسز دیدیلر سنک محبلرک وکوزیمان بر
طاش قالدروب اتلروک اوزرنه حمله ایلدی جمله سی قچدیلر
کفت بازآیید ای مدعیان که دوستان نکریزند وازسنک
جفایشان نپرهیزند دیدی ینه کلک ای یالانجیلر دوستلر
دوستلردن قچمزلر وانلرک جفاسی طاشندن صقنمزلر
انست دوستدار که هرچند دشمنی کرچک دوست
اولدر که دوشمنلک مقتضاسنی نه قدر بیند ز دوست بیش
دوستدارتر ارتوق کوررسه دوستدن اول دکلی دوستلغی
زیاده اوله بر سر هزار سنک ستم کر خورد ازو اکر دوستنک
الندن باشنه بیک جفا طاشی طوقنورسه کردد بنای عشقش
ازان استوارتر اول طاشدن عشق وشوقی بناسی اولکدن
دخی زیاده محکم اوله وهم ازوی ارند که وقتی که بیمار شد
خلیفه طبیب ترسا بمعالجت وی فرستاد طبیب ازوی
پرسید که خاطر تو چه میخواهد ینه شبلی حضرتندن حکایت
بوزمانده خسته اولوب خلیفه شیخه تیمار ایتمک ایچون بر کافر
طبیب کوندردی طبیب اندن سوال ایلدی که کوکلک نه استر

کفت اکر تو مسلمان شوی ترسا کفت اکر من مسلمان شوم تو نیک
میشوی واز بستر بیمار برخیزی کفت آری شبلی ایتدی سنک
مسلمان اولدوغک استر طبیب دیدی اکر بن مسلمان اولورسم
ایو اولوب بو خسته لقدن دوشکندن قالقرمسن شبلی بیوردیکه
قالقارم شبلی طبیبه ایمان تلقین ایلدی اوده مسلمان اولوب
شیخ دوشکدن قلقدی فراجنده هیچ خسته لقدن نام ونشان
یوق سس هردو همراه پیش خلیفه رفتند وقصه را با خلیفه کفتند
خلیفه کفت من پنداشتم که طبیب پیش بیمار فرستاده ام مرخود
بیمار پیش طبیب فرستاده بودم اندن صکره ایکیسی یولداش اولوب
خلیفه یه واردیلر قصه حضرتنه عرض ایلدیلر خلیفه دیدیکه بن خسته یه طبیب
کوندردم صندم بن خود طبیبه خسته کوندرمشم سهل بن عبد الله
قدس سره میکوید که هرکه بامداد کند وهمت وی آن باشد که
چه خورد دست از وی بشوی سهل بن عبد الله حضرتلری
بیوررکه هرکمسه که صباحه چقوب همتی اول اولا که نه ییوب
انکله قارننی طویوره اول اصل کمسه دن الوکی یو کتورن
اندن خیر وصلاح کلمز وسلوک طریق تصوف اهل اولماز قطعه
هرکه برخیزد بامداد از خواب بنود در سرش هر کمسه که

صباح اویتودن قالقوب انک فکرنده جز خیال خورد
از و آیین دلداری مجو بیک ملاحظه سندن غیری نسنه
اولمیه اول اصل یکسه دن اصلاحه قیله سعی ایلمک تمنی اسمه
اولاندن کلمز و انکه شوید دست چون پای از سر بستر کشد
داخی شول یکسه که ایاغنی دوشکندن چقردوکی کبی الن یویه
تا بخوان سفره ارو دست ازوی بشوی یمکه سفره یه
الن صونمق ایچون ایلیه ابو سعید خراز قدس سره گوید که در
اوایل حال ارادت محافظت سر و وقت خود میکردم
ابو سعید خراز حضرتلری بیورر که مردلق حالینک اوایلنده
کوکلمی داخی وقتمی تفرقه و طاغنه ایرشمکدن صقلمغه جهد ایدردم
روزی به بیابانی درامدم و میرفتم ناگاه از قفای من اواز
چیزی برآمد دل خود را از التفات به ان و چشم خود را
از نظر کردن بان نگاه داشتم برکون بر بیابانه کیروب
کیدردم نیم آردمدن بر نسنه اوازی کلدی کوکلمی اکه دوشمکدن
و کوزومی اکه دکمکدن صقندم ان چیز بسوی من آید و تا
بمن نزدیک شد دیدم که دو سبع عظیم بدوش من بالا
آمدند من با ایشان نظر کردم نه در وقت برآمدن و نه در

وقت فرو رفتن اول نسنه نیم یانمه کلوب بکا یقین اولدی
کوردمکه ایکی بیوک یرتجی جانورلر امیش نیم اوموزمه چقدیلر
بن انلره دکمدوم نه چقدقلری و نه ایندکلری زمانده قطعه
کیست دانی صوفی صافی ز رنگ تفرقه تفرقه پاسندن کوکلی
اینه سی پاک و صاف اولان صوفی مکدر بلورمیسن انکه دارد
ره بیک رنگی درین کاخ درنگ شول یکسه در که هر خصوصی
تفرقه دن صقلیوب برک اندر یکه توجه ایلیه بو ایکی رنگی فانی
اوده بکسله سر رشته ز جانان کر بفرض انک سرینک التقاسی
منقطع اولمیه دوستندن اگر فرضا رو بر وی کرد ز یک سو
شیر و دیگر سو پلنگ انک اوزرنه حمله ایلرسه برجانبندن
ارسلان برجانبندن قپلان بو حالده جانی جانان معامله سندن
ایرمیه و هم وی قدس سره گفته است که هر که گمان برد که بکوشش
توان رسید رنجی کشیده بیهوده ابو سعید حضرتلری دیمشدر که
هرکمکه بو یله ظن ایلیه که مطلوب اعلایه سعی ایله ایرشمک ممکن اوله
عبث یره زحمت چکمش در اول کشی و هر که تصور کند که بی
کوشش توان رسید جز راه ارزو نه پیموده که هرکمکه فکر ایلیه
چالشمدین اکه واصل اولمق ممکن اولا هوس بولنه سکر یمکدن غیری

نسنه طوتمشدر عمری عبث یره کچر رباعیه از رنج کسی بکنج وصلت
نرسید سعی ایلکدن نمکه سنک وصلک کنزنه وصل اولمدین
ای کنز مخفی وین طرفه که بی رنج کسی ان کنج نذید بو عجبدر که زحمت
چکمکسزین نکه ای کورمدی هر کس که دوید کور نکوفت بدشت
مرسکردن نکه شکار طوتمدی صحراده لیک نکرفت کور جز
انکه دوید اما شکاری سکردندن غیری نکه طوتمدی هر سکردنه
طوتمق لازم دکل سکرتمین هیچ طوتمز ابوالحسین نوری قدس سره
کوید که هر که خدای تعالی خود را از وی بپوشاند هیچ دلیل
و خبر او را بوی نرساند ابوالحسین نوری حضرتلری دیر که هر کمه
الله تعالی جمالی بی‌شانی اندن ستر ایدوب اکر کوسترمک استمیه
هیچ دلیل عقلی و خبر نقلی او کمسه‌یی اللهک معرفتنه ایرشدرمز
قطعه چون دلبر من زپرده رو ننماید چونکه بنم دلبرم جمالنک
پرده‌سنی آچوب یوزنی کوسترمیه کس نتواند که پرده رو
بکشاید نکه قادر اولمازکه انک جمالی پرده‌سنی آچه بلکه
ور جمله جهان پرده شود باکی نیست اکر جمله عالم باشندن ایاغنه
پرده اولورسه غم دکل انجا که پی جلوه جمال آراید شول
پرده که اول جمیلک جمیلی حسنی بی مانندنی عرض اکلیکچون جمالنی

زینت ایلیوب قولنه کوسترمک استیه کون و مکان اکه حایل
اولماز ابوبکر واسطی قدس سره کوید که انکس که کوید که
نزدیکم دورست و انکه کوید دورم نیستی خود درستی
او مستورست ابوبکر واسطی حضرت بیورر شول کمسه که بن
جناب حقه قرب حاصل ایدوب طورورم دیر زیاده بعید در اول
کمسه و اول کمسه که بن اول درکاهدن ایراغم دیر الله تعالینک وجودی
نوریله کیند و عدمی ظلمتنده محجوب و مستوردر بویله دین کمسه قطعه
هر که کوید با من جان و جهان نزدیکم هر کمسه که بن اول جهانک جاننه
یقینم دیر باشد ان دعوی نزدیکی او از دوری انک قرب دعوی
ایتدوکی بعدده اولدوغندندر و انکه کوید که از وی دورم آن دوری
هست در پردهٔ نزدیکی او مستوری الله تعالینک قربی نورنده
مستور اولدوغندندر ابوالحسن فرشنجی قدس سره کفته است
در دنیا هیچ چیز ناخوشتر نیست از دوستی وی از برای عرضی
و عوض باشد شیخ ابوالحسن فرشنجی حضرت بیورمشدر که دنیاده
شول دوستدن ایراغ نسنه یوقدر که انک دوستلغی بر مراد ایچون اوله
قطعه عاشق که زهجر دوست دادی خواهد شول عاشق که دوستک
ایرلغندن شکایت ایلیه یا بر در وصلش استیادی خواهد

یا خود یاروک وصالی قپوسنده دایما طورمق استینه ده
ناکس ترا زو کس نبود در عالم آدم اولمامقده اندن یرمز
تکه اولمز عالمده کر دوست بجز دوست مرادی خواهد
کر اولکه دوستدن دوستک وصالندن غیری مراد استیه
ابو علی دقاق را قدس سره کویند در آخر عمر چند درد بروی
بدید آمده شیخ ابو علی دقاق حضرتلرینی حکایت ایدرلر که
عمری آخرنده درد عشق اکا بر وجهله غلبه ایلمش ایدی که هر روز
ببام برآمدی و روی با فتاب کردی وکفتی ای سرکردان
مملکت امروز چون بودی و چون کذرانیدن هر کون طامه چقوب
یوزینی کنشدن یکا طوتوب اکا خطاب ایدوب ایدر دیکه ای
مملکتلر طولاشیجی بنم کوکلم کبی آواره و بیچاره بکون نیجه ایدوک وقتوکی
نیجه کچردک هیچ جای براند و همچین ترا زین خانه تافتی بر بریده
بو او اهلندن غمی غصه سی ارتق بکه نک اوزرنه طوغدکمی و
هیچ جای از زیر و زبر شد کان این طایفه خبر یافتی مرادین
هم میکفتی تا آفتاب فروشدی هیچ برتمنده درد عشق قصه سنک
التی اوستونه کلمش طایفه سندن خبر بولدکمی کنش طولنجه بو اصل
سوزلر سویلدی قطعه ای مهر که نیست چون تو عالم کردی ای

کنش سنکلین جمله عالمی طولاشیجی یوقدر زین ره رویم بنجش راه اوردی
بو کرد و کمک یبولردن بکا بر یول ارمغانی ویر امروز کرا
دیدی کاندر ره عشق بکون کمی کوردک عشق یولنده بر رخ
بود تش کردی و در دل کردی انک یوزنده اثر عشق توزی
دکو کلنده صدق محبت دردی اوله هیچ بو اصل کمه کوردکمی
شیخ ابو الحسن خرقانی قدس سره روزی با صحاب خود کفت
که در عالم چه بهتر بود مریدان کفتند شیخا هم بکوی کفت شما بفرمائید
فرمود دلی کر در وی همه مهر یار کردی او بود شیخ ابو الحسن
خرقانی بر کون مریدلره دیدی عالمده ایولردن ایو ندر بیلورمیسز
درویشلر دیدیلر کرای شیخ کنه نز سویله شیخ ایتدی هر نسنه دن
وفا ایو شول کوکلدر که الله ذکری ایله طوبتلو اولوب اندن نمان ذکر
غیری نسنه اولمیه قطعه دارم دلکی کر او هم اندیشه کرد اشت
بنم بر کوکل جمع وار در آنان قلبنه قطورایلین جمله فکرلردن
جز یاد تو بر صفحه خاطر نکاشت سنک ذکرکدن غیری بر نسنه یه
خاطر صفحه سنده نقش ایلدی یاد تو چنان فرو کرفتش که درو
سنک ذکرک اول کوکله غالب اولوب انی شویله اشغال ایلمشدر که
اول کوکل ایچنه کنجایش هیچ چیز دیکر نکذاشت هیچ اکه غیری

نسنه صغمزه یر قومشدر سنک ذکر وک سلطان ابو سعید ابو الخیر
قدس سره پرسیدند که تصوف چیست گفت آنچه در سر داری
بنهی وآنچه در کف داری بدهی وآنچه بر تو آید نجهی شیخ شیوخ
ابو المنافع ابو الخیر حضرتلرینه سؤال ایلدیلر که صوفلق ندر ایتدیکه
صوفلق اولدر که اعتبارک باشنده اولان کبر وافتخاری کیدره سن
والکده اولان منافع دنیای مستحقلره ویره سن جناب حکیم
مطلقدن سکا هر نه کلورسه انجنیوب قچمیوب قضایه رضا
مقامنده بک دوره سن **قطعه** خواهی که بصوفی کری از خود
بره‌ی استرسک که صوفلق ایلیوب عافقدن قورتولاسن باید که
هوا وهوس از سر بنهی کرکدرنک هوا وهوسنی باشکدن
چقاروب یره براغه سن وانچه که داری کف از کف بدهی
الکده نه وارسه انی مستحقلره بذل ایده سن صد زخم بلا
خوری واز جا نجهی یوز درلو بلا دکنی بو یولده ایاغوکه باترسه
دبرمیوب مرکزده ثابت قدم اولاسن رویم بلخی قدس سره
گفته است که جوانمردی آنست که برادران خود معذور داری
در هر زلتی راکه از ایشان صادر شود وبا ایشان چنان معامله
نکنی که ترا از ایشان عذر باید خواست رویم بلخی حضرتلری

بیورمشدر که فتوت اولدر که طریق قرداشلرینی معذور طوتسن
انلردن یا کلما غیلر هر نه اکسکلک صادر اولورسه انلر ایله
شویله دیرلمیه سن که انلردن عذر دلمک لازم کله اعتذار ایلمک
اقتضا ایلیه ایو سویلیوب سوزی سویلیه سن **قطعه** جوانمردی
جوانمردی دو چیز ست ای جوانمرد فتوت اکی نسنه در ای
یکت بشنوم گوش نه تا گویمت راست قولاغوکی بندن یکا
طوت که سکا طوغری سویلیم یکی آن که رفیقان در گذاری
بوسی اولدر که یولداشلرکدن عفو ایلیه سن اگر لحظه بینی در
صد کم وکاست اگر انلرک هر لحظه ده یوز درلو اکسکلکین
کورسکده کوز رغرلنوب یوزلرینه ورمیه سن دوم آنکه تو
باید هیچ کاری اکنجی اولدر که سندن هیچ بر وقتده کلمیه چنان
کاری که باید عذر شاه خواست بشر حافی قدس سره مریدی
با وی گفت چون نان بدست آرم نمیدانم بکدام نانخورش
بخورم بشر گفت که نعمت عافیت را فرا یاد آر وآنرا نانخورش
خود انگار بشر حافی حضرتلرینه بر مرید دیدیکه الوم اتمک
الدوغم زمانده بلمزم قنغی قاتق ایله ییم آنی بشر حافی دیدیکه
وجودک عافیتدن ملامتده عافیت اولدوغی نعمت خاطرکه

کتور وانی عکوکه قاتوق ملاحظه ایلیوب قاتوق سزجه قطعه
چو نان خشک نهد پیش خویش نادار ی چونکه بر فقیر قور ی
اتمک قویه اوکونه که روح راد هد از خوان فقر پرورشی
نعمت فقیردن روحنه تربیت ویرکچون نبا نخورشی چو شود
طبیعتش ان زمان مایل چونکه اول زمانده اتمک طبیعتی قاتوق مایل
اوله جو ذکر عافیتش نیست هیچ نانخورش نعمت عافیت اکجاق
کبی هیچ قتق یوقدر اول فقیره شقیق بلخی قدس سره کفته است
بپرهیز از صحبت توانکران راکه چون دولت بد و پیوند کرفت
وبداده وی خرسند شوی پس به پورد کار دکر فتی غیر خدای را
شقیق بلخی حضرتلری بیورمشدر که اغنیا مصاحبتندن صاقن قچه
کورزیرا چون سنک کوکلک اکا تعلق ایلیه داخی انک سکا ویردوکنه
قانع اولاسن اللهدن غیری رب اتخاذ ایتمش اولورسن
کر در آید توانکری با تو اکر بر غنی سنو کله الیشوب امتزاج ایلیه
بهر روزی مکن بدو پیوند رزق اجلی ایچون اکا تعلق ایلمیه مکن مر را
کفیل خود مشمار بر بخیل قرقنجی رزقوکه کفیل صایه مدبری را
خدای خود مپسند بر دولت سوزی کند وکه تکری ایلکی بکمه
یوسف بن الحسین قدس سره فرموده است که همه نیکوییها

در خانه ایست وکلیدان مائی ومنی یوسف بن الحسین حضرتلری
بیورمشدر که جمله ایلکلر براوده برکنمشدر انک مفتاح الچاقلقدر
جمله یارامزلقلر براوده در انک مفتاح بیوکلکمکدر قطعه
جمعست چیزها همه در خانه وجمع نیست جمله خیرلر براوده برکنمشدر
ان خانه راکلید بجز از فروتنی کشی کندوبی الچاق کورمکدن غیری
اول اوک مفتاح یوقدر شرها بدین قیاس بیک خانه است جمع
بو قیاس اوزره جمله شرلرده براوده برکنمشدر وان کلید نیست
بجز مائی ومنی اول اوک مفتاح یوقدر کشی کندوبی بیوک کورمکدن
غیری مان احتیاط کن که نلغزی زراه خیر غافل اوله صاقن خیر
یولندن شاشوب خود را بمعرض شر بنیفکنی کند وکی شر ضرری
قورقوسنی یرینه برقمایه سن سمنون محب قدس سره کفته است
که بنده را محبت خداوند صافی نشود تا رشتی بر همه عالم نیفکند
سمنون محب حضرتلری بیورمشدر که قول الله حضرتنی سومکی
کدر نقصاندن صافی وعیبی خللدن سالم اولمز جمله عالمه چرکلک
اثبات ایلیوب جمیع ماسوایه حقارت وکراهتله دکشمینجه
قطعه کر کند جای بدل عشق جمال ازلت اکر جمال ازلی
عشقی سنک کوکلکده یر ایدرسه چشم امید بخوران بهشتی نهی

کوز امیدی طوتیه سزکی مسلم شودت عشق جمال ازلی جمال
ازلیه عشق اولمق سکا قچن مسلم اولوب اول خصوصه ایندوکک
دعوی نیجه مصدق اولور تا بر آفاق متهم تهمت رستی نهی
کتوری افاقه چرکنلک تهمت اسناد ایتمیوب اول جمله ذرات
وصفات حضرتندن غیری علی وجه الکمال صاحب جمال یوقدر
دیمیه سن سویلدوکک سوزده کاذب اولورسن ابو بکر وراق
قدس سره گفته است که اگر طمع را پرسند که پدر تو کیست گوید
شک در مقدورات کردگاری ابو بکر وراق حضرتلری دیمشدر
اگر طمعه صورسلر سنک بابک کمدر یعنی سنی تولید ایدوب وجوده
کتورن قوت ندر جواب ویروب دیر که اللهک قدرتنده شک
ایلمک حضرت قسام ورزاق جمله مرزوقک رزقنی خلق ایدوب
زمان معلمنده صاحبنه سوق اتدوکنه یقین حاصل اتمکدر
واگر گویند پیشه تو چیز گوید اکتساب مذلت و خوری
واگر گویند غایت تو چیست گوید بدبختی حرمان گرفتاری
اگر اکه صورسلر که صنعاتک ندر دیر که ذلیلک و خورلق حاصل
ایلمکدر واگر دسه لرکه سنک آخر کارده صاحبوکه ویردوکک
فائده ندر دیر که محروملق محنتی کمندینه اسیر ایلمکدر قطعه

اگر پرسی طمع را کت پدر کیست اگر طمعه دیه سن سنک بابک
کمدر بگوید شک در اقدار الهی ایدر الله تعالی نک تقدیرینه
اعتماد ایدوب طاینما مقدر وگر گویی که کارت چیست گوید
اگر دیرسه سنک ایشک ندر ایدر خواری ازلیمان کام خواری
اعتبار سزلک و حرمت سزلق ایله پسلردن و قنجلردن
مراد استیجیلقدر ور شش پرسی ز ختم کار گوید اگر اکه ایشک
صوکندن عاقبت عالده حاصل اولان نتیجه سندن صورسک
ایدر بدبختیهای حرمان عمر کامی محروملق محنتلری ایله عمری ازلده دیر
ابراهیم خواص قدس سره گفته است رنج مکش در طلب انچه
در قسمت ازلی از برای تو کفایت گردانذان روزی است
ابراهیم خواص حضرتلری بیورمش زحمت چکمه شول نسنه تی
طلب ایلمکده که ازلده سن یراد لمدین اول سنک اچون انی
قسمت ایلیوب خاص مخصوص ایلمشلردر یعنی محنت قورترمق اچون
اول کفایت اولنان رزق قدرضایع مکردان انچه از تو طلب
کفایت آن گردانذ وان انقیاد الهی است از اوامر و نواهی
ضایع ایلیوب فوت ایلمه شول نسنه کرسن اکه التزام اتمکی سکا
لازم ایلیوب سندن آنی طلب ایدرلر واول اشارته اولنان

الله تعالینک حکملرینه بیون طوتوب یرلی یرنجه ادا ایلملکدر
امر ونهی جنبندن هر نه حکم اولورسه جنبندن هر نه حکم
اولورسه سکا تکلیف ایدکلری قسمت رزق ز ازل
کرداند سنک بیوب اچوب مزاج بدنوکه قوت اولاجی نسنه‌یی
داخی عالم یرادلمدین تقدیر ایدوب البته بکا واصل اولماسی
مقرر ایلمدیلر چندبی رزق پراکنده کی بو بویله اولنجی ورزق
معلومنی کیتورمک فکری ایله بو اضطراب وتشویش ندر صایعلک
محصل تغریب حیوان بلا فایده دکلمیدر فایده زندکیت
بندکیست سنک عمر وکک وحیاة روحکک منفعتی طاعت وعبادتدر
سرمکش از قاعده بندکی عبودیت حکمنه انقیاددن باش
چکمه اکر دنیا واخرتده فلاح استرسک ابو علی رودباری
قدس سره کفته است تنکترین زندانها معاشرة اضداداست
رودبار ولایتندن اولان شیخ ابو علی بیورمشدر زندانلرک
طارلغدن جملهسندن زیادهسی کشی سوملیشوب دیرلک اتمکدر
قطعه کرچه زندانست بر صاحب دلان اکرچه کوکل اهلی
اولانلره زندان بلادر هرکجا بویی ز وصل یار نیست
هر یرکه انده یار شیرین کام وصالی احتمالی اولمیه هیچ زندان

عاشق مشتاق را بود کر اولسان زندان در شبهه یوق لیکن
کوکل خسته عاشقه تنک تر از صحبت اغیار نیست یاردن
غیریلرله مصاحبت ایلمکدن طارلغی ارتوق هیچ زندان یوقدر
شیخ ابو العباس درویشی را دید که جامه خود را می دوخت
هر درزی که راست نیامدی بکشادی وباز بدوختی شیخ
فرمود ان بت تست شیخ ابو العباس بر درویشی کوردی که
کندو قفتانینی دکردی هر بنیوکه طوغری کلمییدی انی سوکوب
ینه دکردی شیخ بیوردی که اول قفتان سنک طپکدرسن اکه
طپرسن رباعیه صوفی که بخرقه دوزیش باز ایست صوفی
اول صوفی که خرقه ایش ایدنمشدر کر بخیه بغز میزند خوش کارست
اکر اول خرقه‌نک نکندهسی شهر تسهردر دیانه نجه کلورسه
دیکورسه ایشی ایوایشدر وکندوسی ایواشلی کشیدر ورخیتش
طبع دستی اوجنباند اکر طبیعت مقتضاسی اولان شهرت
حرکت ایله الی متحرک اولوب کوزلرنه خوشجه دیکمش دسون وباقدجه
کوکلنه خوش کلسون دیو دیکرسه هر بخیه ورشته اش
بت وزنار تست دکدیغی ایلمکک هر تلی نفسنک بلنه بر زناردر
شیخ حضری قدس سره کفته است الصوفی الذی لا یوجد بعد

عدمه ولا یعدم بعد وجوده شیخ خضری دیمشدر کهصول شولکه درکه اولاکندو وجود مستعاری مجازسندن فانی اولدقدن صکره ارتوق اول وجودیله موجود اولمیه ثانیا وجود حقیقی ایله موجود اولدقدنصکره وجودنه ارتق فنا طاری اولمیه یعنی صوفی انست که چون از وجود طبیعی خود فانی شود دیگر بران باز نگردد الفانی لا یرد وبعد از ان چون بوجود حقانی وبقایی بعد الفنا متحقق گردد دیگر فانی نشود دیمک استرکه صوفی اولکمسه درکه کندو وجود طبیعیسندن فانی اولیجی اول وجوده ارتق عودت اتمیه فانی اولان وجود طبیعیه کنه دونمز اندن صکره چونکه وجود حقانی وفنادن صکره بقا ایله متصف اولا ارتوق فنا بولمیه قطعه خوش اگر چو نیست شد از نقش مجازنه گوزلدر اول اهل فنا که چونکه کندو وجودندن فانی اولب دیگر بوجود خویشتن نامد باز ارتوق کنه کندو وجودینه عودت اتمیه زان پس چو وجود یافت زان مایه ناز اندن صکره چونکه اول کبریا وتمدح وافتخار دیراشغی اولان جانبدن وجود حقانی موهبسنه دوش اولب جاوید برود در عدم گشت فراز ابد اول کشینگ اوزنه یوقلق

قیلانوب هیچ وجودنه یوقلق کلمیه خواجه یوسف همدانی قدس سره وقتی در نظامیه بغداد وعظ می گفت فقیهی برپای خاست ومسئله پرسید خواجه گفت بنشین که در کلام تو رائحهٔ کفر می شنوم وشاید که مرگ تو نه بر دین اسلام نبود بعد از ان بمدتی آن فقیه نصرانی شد وبر نصرانیت بمرد خواجه یوسف همدانی بر وقتده نظامیه بغدادده وعظ ایلردی بر فقیه قالقدی اکه بر مسئله صوردی شیخ اکه دیدیکه اوتور اشغه سنک سوزکدن کفر قوقوسی طویرم بن احتمال وارد که سنک اولومک دین اسلام اوزرنه اولمیه بر مدتدن صکره اول فقیه نصرانی اولدی اول دین اوزرنه اولدی قطعه مرگ بینی که بس از پرورشی فقرا و را هر کمسنه که اصل فقر تربیت ایلدکدنصکره سن انی گوره سن در صف زنده دلان نام بارشاد رود کوکلی حیات معرفتله دیری اولانلر ایدی مرشیدلق ایله حقه بادعوی بسرا و مبرای خواجه مباد اول عزیزک اوزرنه دعوی بیلی استوروب امتحان ایچون اکه نسنه صورمه اولماسون که ارتک بی ادبی دین تو بر باد رود که بو ابتدوکک ادبسزلق شومندن سنک دینوک

بیلەکیده ه برکسنا خلق اوجندن ایکی جهان خسرانینه مبتلا اولەسن
عبدالخالق غجدوانی قدس سره روزی یکی از درویش پیش او
او گفت اگر خدای تعالی مرا مخیر کرداند میان بهشت و دوزخ من
دوزخ را اختیار کنم زیرا که بهشت مراد نفس است و دوزخ مراد
خدای تعالی خواجه اورا رد کرد و فرمود که بنده را باختیار چه کار
هرکجا گوید رو رویم و هرکجا گوید باش باشیم عبدالخالق غجدوانی نک
بر درویشی برگون ایتدی اگر الله تعالی جنت ایله جهنم ارا سنده
مخیر ایدوب قنغی سنه کیدرسن دیسه بن جهنمی اختیار ایلرم زیرا جنت
نفس حظیدر جهنم الله مرادیدر شیخ حضرتلری انک سوزنی رد ایلدی
بیوردیکه اختیار نیم نه حدم در اختیار فاعل مختار کدر قنده
وار دیسه وارورز نه یرده طور دیسه طورورز
کاربی اختیار خواجه مکن افندک اختیارین سوز ایشانمه
ای کدار بندکی اقراری قوللوغه اقرار ایلین کمسه هرکجا
اختیار خواجه بود هر نه یرده افندی اختیاری اولسه بنده نک
باختیار چه کار قوللوک اندا اختیار یله نه ایشی وار در
خواجه علی رامتنی را قدس سره پرسیدند که ایمان چیست فرمود
کندن و پیوستن خواجه علی حضرتلرینه صوردیلرکه ایمان ندر

ایتدیکه ایرمق اولشدرمق در قطعه هرکه ایمان تراکندن
وپیوستن گفت هرکه که سکت ایمانو که آیروب اولشدرمق
دیدی باید آن قول پسندیده زوی پسندی کرکدرکه اول
قول مقبولی اندن بلکه سنی حاصل معنی ان کندن وپیوستن حسبت
بیلورمیسن اول ایروب اولشدرمق دیمکدن حاصل کلام ندر
یعنی از خلق کندی دل بخدا پیوندی کوکلو کی خلقدن ایروب
حقه اولشدره سن خواجه بهاء الدین نقشبندی را قدس سره
پرسیدند که سلسلهٔ شما بکجا میرسد فرمود که از سلسلهٔ کسی بجای
نرسد نقشبندیه اولولرینک رأسی خواجه بهاء الدین حضرتلرینه
صوردیلر سیزوک سلسله کوز نهایتنده یه تیشوب کمه چیقر
از دلق و عصا صدق صفایی نرسد عصا کتوروب خرقه کیمکده
صفای قلب وصدق نیت حاصل اولماز وتسبیح نجر بوی
ریایی نرسد تسبیح چویرمکدن دماغ فراست و بصیرته ریا
قوخوسندن غیری نسنه تیشمز هر دم بکجا رسد مکو سلسلهٔ آت
هرنفس بکجا سنک سلسلهٔ طریقتک نریه تیشور کیمه چیقر دیه
کز سلسلهٔ هیچ کس بجایی نرسد سلسلهٔ صلک تقلیدی
تعلقدن کمسه بر دولت مظنه سنه ایرشمز

روضهٔ دوم

در ترشیح شقایق دقایق حکم که برشحات سحاب کرم در
زمین قلوب حکما واراضی خاطرشان خواسته وبشرح
بیان ان مطاوی دفاترشان اراسته اهل حکمتك کوکلری
سبزه زارنده کرم بلوطنك صوارماسیله بتوب بیویوب
انلرك دفترلرینك ایجی شرح فواید وبیان وعوایدایله مزیّن
وملوّن اولان حکمتلر دقایقنك چیچکلرینی بلمك بیاننده در
ایکنجی روضه فائده حکیم کسی راکویند که حقیقت چیزها را بان
قدر که تواند بداند وعمل بمقتضای انچه تعلق بعمل دارد وملکه
نفس خود کرداند حکیم شول کمسنه درلر که عقلی فکری یتشدکجه
هر نسنه نك اصلینی ونه لغی بلوب علمه متعلق اولان ایله
عمل ایلکی نفسنه طبیعت ثانیه ایلیه قطعه خوش انکه بترك
حظ فانی بکنی نه کوزلدر اول حال که فنا بلوب بقاسنی اویلیان
لذتلری ترك ایلیه سن تدبیر بقای جاودانی بکنی ابد الاباد
باقی اولوب فنادن قورتلمق چاره سن بولمغه سعی ایده سن
کوشش بکنی وهرچه بتوان داشت چالشوب هربلمه سی
ممکن اولانی دانی پس ازان هرچه بدانی بکنی بلوب اندن

بولدوکگ

٢٢٠

بولدوکگ ایله عمل ایلیه سن حکایت اسکندر دراوان جهان
کیری بحیله تمام حصاری بکشاد وبویران کردن آن فرمان داد
اسکندر رومی پادشاهلکه اولنده بر حیله ایله بر حصاری الدی
فتحنده چوق رحمت چکمکین انی ییقمق امر ایلدی کفتند درانجا
حکمیست دانا وبر حل مشکلات حکمت توانا ویرا طلب داشت
شکلی دید ازقبول طبع دور وطبع اهل قبول را ازوی نفور
دیدیلر بو حصارده بر حکیم کامل وار در حکمتك مشکلاتنی حل
اتمکده قوّت قدرتی وار در انی استدی کتوردیلر انی بر شکلده
کوردی طبیعت اندن اورکر واولورك طبیعت اندن
قوجنور کفت این چه صورت غریب وشکل مهیب است
حکیم ازان سخن براشفت وخندان خندان دران اشفتکی کفت
اسکندر ایتدی که بو نه عجب صورتدر ونه طرفه شکلدر حکیم
اول سوزدن قاقیدی وقاقمق اراسنده کوله کوله دیدی
قطعه طعنه بر من مزن بصورت زشت صورت چرکین
اولدوغیله بکا طعن ایلمیه ای تهی از فضیلت انصاف ای هنردن
وانصافدن خالی اولان که تن بود چون غلاف وجان
شمشیر بدن قین کبی در جان انك قلجی کبی در کار شمشیر کند

نه علاف اشی قلچ اشلر قین اشلمز دیکر گفت هرکرا خلق باخلق
نه نیکوست پوست بر بدن زندان اوست چنان از وجود
خود در تنکنا بیت افتاده که زندان در جنب آن بزمکاه جنت
کشاده بر داخی دیدی که هرنکه شکلی ایله خوی ایو دکلدر
انک بدننک اوزرنده درسی جاننک زندانیدر کندو وجوددن
شویله طارلغه دوشمشدر که زندان اکا کوره براچقلق زوق
وصفا یریدر قطعه کسی که باهمه کس خوی بد بکار برد
برنکه که هرکشیله یرامز خوایله دریله همیشه درکف صد غصه
نمحن دانش دایماسن اولکه یوز درلو غصه الندە بلا و
محنت چکر پیل مروتشحنه که زندان مقام او کردان صوباشیه
وارە انک مقامنی زندان ایله دیو که پوست برتن بدخواست
زندانش زیرا خوی یرامز اولان نکه نک بدنی اوزرنده درسی
اکه زندان تیرو دیکر گفت حسود همیشه در درنحست و با
پروردکار خویش ستیزه شنع هرچه دیکرانرا دهد وی
نپسندد و هرچه نه نصیب وی ایست دل رو بند د
اول حکیم برداخی دیدی که اهل حسود دایما عذاب ده در
کندوبی بیلین تکری سیله جنک ایلر هر نسنه که رزاق

غیر یلره ویره حسود اکه راضی اولماز هر نسنه که کندونک
نصیبی دکلدر اکه کوکل بغلیوب بکا انی کرک دیر قطعه
اعتراضست بر احکام جهان دار حکیم جهانک صنعی اولان
فاطر حکیمک اسرار حکم تقدیرنه دکل تعرض ایتمک در عادت
مرد حد پیشه که خاکش بدهن حد صنعت ایدینی نکه نک
عادت طراق انک اغزنه هرچه بیند بکف غیر فغان بردارد
هر نسنه که اللرک الندە کورر فریاد ایدوب چغورر که چرا
داد بوی بی سبب انرا نه بمن نیچون سبب سز تکری آنی اکه
ویردی بکا ویرمدی دیو دیکر گفت با خردمندان کریم مال
بدوستان شمارند و بی خردان لئیم از برای دشمنان بکذارند
بر داخی حکیم دیدی عقلی تمام اولان کریملر مالللرین دوستلرینه
خرج ایدرلر عقلی اولمیان بخیللر دشمنلرنه قورلر کیدرلر
قطعه هرچه آمد بدست مرد کریم کرم ایلینک النه هر نه کلورسه
همه در پای دوستان افشاند جمله سنی دوستلرینک ایاغنه
نثار ایلرلر و انچه اندوخت سفله طبع لئیم طبیعتی کوتی
پس کسه هر نه قزانورسه بعد از مرک از برای دشمن ماند
اولدقدنصکره دشمننه قالور و دیکر گفت با خردان

نهل وافسوس اویجاتن آب روی بزرکی ریختن است وعبار
ذلت وخواری انکیختن است بر داخی اول حکیم دیدی که کوچکلر
ایله ایلکه وسخرلیغه مباشرة اولولوکک یوزی صوینی
دوکمکدر ودخی خوارلیلق وخورلق توزین قوپرمقدر قطعه
ای که بر شغل میدری جاه ای شول کمسه که اولچقلر اوزرنه عرض
ووقار لبلسنی یرتوب انلر ایله اورانسوز اچیلور نام پرسم
بکرکت برت قورقرم سنک ادک قوردکبی یرتجیلغه چقه مشو
افسوس پیشه با خردان کوچکلر ایله مسخره لق ایلیجی اولمه ورنه فر
بزرکیت برود اکر ایدسک اولولوغکک شوکت کیدر دیکر
کفت هرکه مشت زنی بر دست کیرددر لکد کوب زیردستان
بیرد دخی اول حکیم دیدی هرکمسه که یومرق ووریجیلق صنعتنی
اشلیوب النده هنری اول اولا کندودن یکلری مرتبه سی
النده اولور قطعه دلا کوش کن از من این نکتهٔ خوش
ای کوکل بندن بر کوزل سوزی اشیدوب خاطرکده طوت
که ماندست در کوشم از نکته دانان نیم قولغمده دقایق عبارات
بیلورکشیلرک سوزندن قالمشدر که هرکس کشد تیغ نامهربانی
هرکمسه که شفقتسزلق قلیجن چکوب خلق اوزره بی مهابا

دوروب قورقوتز ضعفایه جفا ایله شود کشته تیغ نامهربانی
اسرکمزلرک قلجیله اولور اول کمسه چون اسکندر خویش
ازان جواهر حکمت پر یافت دمانش راکوش خود پر
جواهر کرد وعنان از خرابی ان حصار بر تافت چونکه اسکندر
کندو قولاغن او حکیمک سویلدوکی حکمت جوهرلرندن طولی
بولدی حکیمک اغزینه کندو قولغی کبی کوهرایله طولدردی
اول حصاری ییقمق فکرندن همت اتکن دیزکنی چویروب
وازکلدی حکمت افریدون در زمین شفقت جز
تخم نصیحت نکشت بفرزندان خود این توقیع نوشت که صفحات ایام
صحیفه اعمار ست دران منویسید جز انچه بهترین اعمالست واتاد
فریدون فروح شفقت ترلاسنه خیر صنمقدن غیری نسنه اکمدی
اوغللرینه شو حکمت سوزینک طوامنی یازوب وصیت
ایلدیکه عمر وکوزکونلرینک کاغدلرین سیرک حیاتکوز
دفترلریدر اول دفترلره جمله ایشلرک ایواولاندن غیری نسنه
یازمک هرنه یازرسکز قیامته دکین سیزدن صکره اوقنوب
ایوسنه تحیت یرامزینه نفرین اولونه کرکدر بونی بویله
بلوب ایشلک اشلدوکوزاشی قطعه صفحهٔ دهر بود دفتر عمر

همه خلق روزکار ورقنك صحیفه سی جمله خلقنك عمر دفتریدر ان
چنین کفت خردمند جواندیشه کماشت کامل عقل اولان
بویله دیدی فکرینی قوللندوکی زمانده خرم انکسی که برین
دفتر پاک ازهمه حرف اهل سعادت اولنکه درکه بوجمله حرفلردن
پاک وساده اولان دفتره رقم خیر کشید واثر خیر کذاشت
خیر یازسی یازوب ایو آد قودی کندی حکمت یکی از حکم
کفته است که جهل دفتر در حکمت وبا ان منتفع نکشتم جهل کلمه
ازان اختیار کردم ازان نیز بهره نیافتم چهار کلمه ازان میان بر
کزیدم دران یافتم انچه می طلبیدم حکملردن برسی دیمشدر که حکمتدن
قرق دفتر یازدم اندن فائده بولمدم اول قرق دفتردن قرق
کلمه اختیار ایلدم اندن داخی نصیب انتفاع بولمدم اول قرق
کلمنك ایچندن درت کلمه اورندلدم انده بولدم استدوکی
کلمهٔ اول انکه زنان را چون مردان محل اعتماد مکردان
زیرا که زن اکرچه از قبیله معتمدان آید لیکن ازان قبیله نیست
که معتمدی را شاید اولکی کلمه بودر که عورتلری ارلر کبی اعتماد
انکه یار اعتقاد ایلیوب انلری اول منزلده قومه زیرا
عورت معتمدلر صوینده اولورسه اول قسمدن دکلدرکه

کندوسی

٢٦

کندوسی معتمد لغه یار اولا قطعه عقل زن ناقص است
ودینش نیز عورتك عقلی ودینی اکسکدر هرکزش کامل
اعتقاد مکن سن انی هیچ اهل کمال اعتقاد ایلمه کر بدست
از وی اعتبار مکیر اکر یرامز ایسه یرامزلغنه قالمه بو یرامزدر
دیوانی یابانه اتمه زیرا مقتضای خلقتدر ور نکو بر وی
اعتماد مکن اکر ایو ایسه اکا اعتماد ایلمیه کلمهٔ دوم
انکه بمال مغرور مشو اکرچه بسیار بود زیرا که عاقبت پایمال
حوادث روزکار خواهد شود ایکنجی کلمه اولدرکه مالکه الدنمه
وانك چوقلغنه دایمه وبرایو کرکلی صنمه زیرا صوکنده هر نه
قدر چوق اولورسه روزکارك حادثه لری ودهر غدارك
بلالری ایاغی التنده در قلوب چکنه نوب ضایع اولوب کیدر
قطعه مغرور مشو بمال چون بی خبران ماله الدنمه مالك
ودنیانك بیدوکندن خبری اولمیانلر کبی زیرا که بود مال
چو ابر کذران زیرا مال دیدکلری پایمال عرض زایل فانی
کچوب کیدر بولت کبی در بولت کولکه سنه الدنلروك
حالی ندر بلورسك فکر ایدوب اکه کوره عمل ایله ابر کذران
اکرچه کوهر بارد کچوب کیدن بولت اکرچه جوهر ده

یا غدور رسه خاطر نهد مرد خردمند بران عاقل اولان کشی
اکه کوکل نبغلمز **کلمهٔ سوم** اکه اسرار نهان داشتنی خود
خود را بهیچ دوست درمیان منه زیراکه بسیار باشد که
در دوستی خلل افتد وبدشمنی بدل کردد اوچنجی کلمه اولدر که
صقلامسی لازم اولان سرلردکی هیچ بر دوستله اورتایه کتورو
سویلمیه سن زیرا چوق واقع اولور که دوستلقله خلل تشوب
دشمنلغه مبدل اولوب سنک اسرارکی واقف اولماغیله
ینجه استه سکا جفا اتمکه قادر اولور **قطعه** ای پسر سر خود
از دشمن نهفتن لازم است ای اوغل کندو سرکی دشمندن
کزلمک لازم در به که از افشای ان با دوستان کم دم زنی
بویله اولیجق یکرک اولدر که اول سری دوستلرکه داخی
افشا ایلمکدن حذر ایلیه سن دیده ام بسیار کز سیر سپهر
کز نهاد خلقتی اکری فلکک عکسنه دونمه سن سندن چوق
کوربدررم دوستان دشمن شوند و دوستیها دشمنی
دوستلر بربرله دشمن اولورلر دوستلقلر دشمنلکلر اولور
پس لازم اولدی دشمندن صقنمالی سوزی دوستدن صقلمسی
زیرا زمانله دشمن اولمالیغی معلوم دکلدر **کلمهٔ چهارم**

اکه جز علمی را فرا نکیری که ترک آن بز مند میری از فضول
بکریز وانچه ضرورت است در وی آویز دردنجی کلمه
اولدر که شول علمدن غیری علمی خاطرکده طوتمیه سن کرانی ترک
اتمکله کناه کار اوله سن ارتوق لامه اولاندن قچ شول که
ضروری در اوکه یاپش **قطعه** علمی که ناکزیر تو باشد بدان
کرای شول علم که البته سکا لازم در وانراکز وکزیر بود جبت
وجو مکن اول علم که البته سکا لازم دکلدر انسز اولمغه
چاره واردر آندن قچوب انی طلب ایلمه واندم که حاصل تو
شود علم ناکزیر شول زمان که اول بلمسی لازم اولان علم سنک
معلومک اولا غیر از عمل بموجب آن ارزو مکن اول علمک
مقتضاسیله عمل اتمکدن غیری نسنه ارزو ایلمه **حکمت** ابن مقفع
کوید کتب خانهٔ حکمای هند را بر صد شتر بار می کردند
ملک ایشان استدعای اختصار کرده بده شتر بار اوردند
وبتکرار استدعا کرد بر چهار کلمه قرار کرفت ابن مقفع ایدر
هند حکیملرینک کتابلرینی یوز دوه یه یوک یوکلدرلردی
بکلری مختصر ایلمک تکلیف ایلدی اون دوه یوکنه اندردلر
تکرار اختصار امر ایتمکله درت کلمه اوزرنه قرار ایتدردیلر

کلمهٔ نخستین انکه در ولایت پادشاهان عدالت دلالت میکنند
اولکی کلمه اولدرکه بکلری عدل اتمکه دلالت ایلمک بیاننده در
مثنوی چوکرد شاه عالم عدل پیشه چونکه عالمک بکی
عدل ایلیه اولا شود آسایش که همیشه اسان اولان راحت
دایم اولور چو نالد بیدلی از سینه ریشی چونکه برضعیف دردمنک
مجروح حلقندن اکلیه بود دیکسر زنیش ظلم کیشی انک اکلدوکی
جمله برظلمی علادت ایدنمش کسه نک جفاسی نشترندن اولور
خلاصی راز دهر بیچ بر بیچ اوضاع واطواری طولاشق طولاشق
اولان فلکک بلاسندن قورتلمغه ز شاهان عدل می باید
دکر هیچ پادشاهلردن عدل کرک ارتق نسنه کرکمز
کلمهٔ دوم در وصیت رعیت به نیکوکاری وفرمان برداری
اکنجی کلمه رعیته وصیت ایلمک بیاننده در ایوایش ایشلیوب بیورغ طونمکله
بیت تخم ظلم شاه نافرمانی مردم بود پادشاهک ظلمنک تخمی خلقک
عصیانی اولور جو چو کار حاصل ان کشته کی بود چونکه اریه اکه سن
اول اکدوکک حاصلی قجن بغدای اولور **کلمهٔ سیوم** در محافظت
صحت ابدان که تا کرسنه نشوند دست بطعام نیارند وچون
بخورند بیش از انکه سیر شوند دست از طعام بدارند اوجنجی

کلمه

اوجنجی سی بدنک صحتنی حفظ ایلیوب الدن چیقارمق بیاننده در
شوا سلوبله کر اجقما ینجه یمک یمیه لر بیجق داخی تمام طویمدین
ال چکه لر **رباعیه** آن به که ز اسباب مرض پرهیزی اول
بیک درکه خسته لکک سبب لرندن صقنه سن وزنهار طبیبان
دغل بکرپزی قلب طبیبلره مراجعت اتمک آرندن قچه سن
تا کشته تهی معده بخوان ننشینی قورصق طعام دن خالی
اولمدین یمک یمکه اوتورمیه سن ز ان پیش که معده پر سکنی
برچیزی قورصغوکی طولدرمدین کنه قالقاسن **حکمت**
در نصیحت زنان که چشم از روی بیکانکان دور دارند
وروی از چشم نامحرمان مستور دردنجی کلمه عورتلره
نصیحت اتمکه متعلق سوز بیاننده در تا که کوزلرینی نامحرم لر
یوزندن اراق ایلیوب یوزلرینی انلرک کوزلرندن اورتولی
طوته لر **قطعه** زن ان بود که بهر کسی که نیست محرم
عفیفه خاتون اولدرکه هرکسه که کندونک محرمی دکلدر
اکرچه مردم چشمت روی ننماید کوز ببه کی کبی معززو
مکرم که ایسده اکه یوزین کوسترمیه بروی هرکه نه
جفت ویست اکرچه بحسن کندونک حلالی اولمیان کسه نک یوزینه

یوزینه

بود چو ماه فلک طاق چشم بگشاید اولکه حسن جمال
کمالیدن آیه بکزر سنده کوزی قپاغنی آچوب انک یوزینه بقیه
حکمت چهار کلمه است که چهار پادشاه بر داخته اند
گویا یک تیرست که از چهار کمان انداخته است درت
کلمه واردر که انلری درت پادشاه ادا ایلمشدر بر بر ینه
شویله متقاربدر که گویا که درت یایدن اتلمش بر اوقدر
حکمت گفته است هرگز پشیمان نشدم از انچه نگفته ام
و بسا گفته که از پشیمانی آن در خاک و خون خفته ام عجم
پادشاهی دیمشدر که سویلدوغم سوزدن هیچ پشیمان اولمدم
ای نیجه سویلمدیکم سوزکی انی سویلدوغمه پشیمان اولدغمدن
دپه لنوب قانیله طپراق اراسنده یاتمشه دونمشم
قطعه خاموش نشینی که جمع نشستن بخاموشی
سویلمیوب ابسم اوتورکه سویلمک ایله مجمع الخاطر اولوب اوتورمق
بهتر ز گفتنی که پریشانی آرد شول سویلمکدن یکدر که تفرقهٔ
خاطر گتوره از بهر سر بهر پشیمان نشد کسی مهری بوزلمامش
سردن نیجه پشیمان اولمدی پس فاش گشته سر که پشیمانی آورد
بر نیجه شایع اولمش سرواردر که پشیمانلق گتورر شاه قیصر

فرموده است که قدرت من ناگفته بیش ازانست که بر گفته
یعنی انچه نگفته ام نتوانم گفت و انچه گفته ام نتوانم نهفت
قیصر روم دیمشدر که سویلمدوکمه قدرتم سویلدوکمه قدرتمدن
زیاده در دیمک استر که شول سوزی که سویلمدم انی سویلمکه گوجم
یتر شول سوزیکه سویلدم انی گیزلمکه گوجم یتمز قطعه
هر چه افشای آن بود دشوار هر نسنه که فاش ایدوب
خلقه یایمق گوچلک گتورر اولا با حریفان مگو با سانی
سن انی دوستلرکه قلاینه ضرورتسز سویلمه کانچه داری
نهفت بتوان گفت شول نسنه که گیزلرسن سویلمک ممکن
اولور و انچه گفتی نهفت نتوانی شول سوزی که سویلدوک
انی گیزلمکه قادر اولمزسن خاقان چین درین معنی سخن رانده
است که بسیار باشد که پریشانی گفتن سخت تر باشد
از پشیمانی نهفتن چین پادشاهی بو معنی میدانند ه سوزا یتمیه
شویله سویلمشدر که چوق واقع اولور که سوز سویلممک تشویش
شدتده زیاده اولور سویلمکک پشیمانلغندن
هر سر بنگه بمهر که در خاطرت فتدت هم سر مکنوم که سمک خاطر که
کلور سرعت مکن بلوح بیانش نگاشتن اول سری بیان

تخته سنه نقش ایلمکه ایو ترسم شود غرامت اظهار ان ترا
قوقرم اول سری اشکار الملک عذابی سکا مشکلتر از ندامت
پوشیده داشتن کز ملک پشیمانلغندن زیاده اولا ملک هند
بدین نکته زبان کشاده است که هر حرف که از زبان من جسته
است دست تصرف مرا از خود بسته است و هرچه نکویم
مالک اویم اگر خواهم بکویم واگر خواهم نکویم هندیکی
بو نکته تک بیاننده شویله فتح کلام ایلمشدر هر سوزی که بنم
دهلمدن صادر اولمشدر بنم تصرفم الینی بغلمشدر کندویه ایرشمکدن
هر سوزی که سویلمدم نیجه دیلرسم اندن تصرفم جاری در
استرسم سویلرم استمزسم سویلمزم قطعه بجردی راز راز
فاش ونهان کزلی قالوب واشکاره اولان سر اچلیجون بر عاقلک
مثلی نیک بر زبان رفته لساننده بر کوزل مثل جاری اولمشدر
کین چو تیرست مانده در قبضه کزلی اولان سر براوق کبیدر
قبضه تصرفده طورر وان چو تیرست از کمان رفته فاش
اولان سر شول اوق کبی درکه آتیلوب یایدن چقمشدر
حکایت ملک هند بخلیفه بغداد تحفها فرستاد وهمراه
طبیب فیلسوف که بمهارت در طب وحکمت موصوف بود

پیش خلیفه بر پای خاست وگفت سه چیز آورده ام که جز
ملوک را نباید وغیر سلاطین را نشاید خلیفه گفت آنها کدامست
گفت اول خضابی که موی سفید را سیاه گرداند بوجهی که هرگز
متغیر نشود وسفید نگردد هندیکی بغداد خلیفه سنه علم طبده
وفن حکمتده ماهر وکامل اولمغله موصوف ومعروف بر طبیب
حاذق ایله ارمغانلر کوندردی طبیب خلیفه اوکنده ایاق
اوزرینه قالقوب دعوی ایلیوب دیدی اوج نسنه کتوردم
که بکلردن غیری کمسنه یه کرکمز وسلطانلردن غیری سنه یراشمز
خلیفه بیوردی انلر ندر طبیب دیدی که اولا بر صقال بویایکه
اق صقالی بر وجهله قره ایلرکه هیچ بوزلوب ارتوق آغرمز
دوم معجونی که هرچند طعام خورند شود معده را گران نگردد
ومزاج از اعتدال نه بیفتد اکنجیسی بر معجون درخاصیت
طبیعتی شویله درکه هر نه دکلو چوق طعام ییلر معده اغر
اولوب مزاج طبیعت اعتدالدن چقوب ضرر کتورمز
سیوم ترکیبی که پشت را قوی گرداند ورغبت مباشرة
آورد واز تکرار آن نه ضعف بهم خیزد ونه نقصان قوت
خلیفه لحظهٔ تامل کرد وگفت من ترا ازین داناتر کماشتم وزیرک

می پنداشتم اولان خضاب که گفتی سرمایهٔ غرور و پیرایهٔ
کذب و زور است و سیاهی موی ظلمت و سفیدی او نورست
زهی نادان کسی که در ان کوشد که نور را بظلمت بپوشد
او جنجسی بر ترکیب در منفعتی بو در که ارقیه قوت ویروب
معده منی یی ارتوروب اشتهای جماعی زیاده ایلر شوا نسلوب
ایله که انی چوق اتمکدن کوزه ضعف حاصل اولمار و قوت
بدنه خلل کلمز خلیفه بر مقدار فکر ایلیوب دیدی بن سنک علمکی
و زکاوتکی بوندن زیاده اعتقاد ایتدم ایدی اما اول دیدگک
صقال بویاسی الداغوج سرمایه در ویلان زینتی در
دوزمه یکیتلک نه بقاسی اولور قلوک قرکلغی قرنلق و اقلغی
ایدنلق در خوش جاهلدر شول کمسه که اول سعی ایدر که ایدنلغی
قرکلغیله اورته **قطعه** ابلهی کو کند موی سفید خود سیاه
بو ابله که کندیک آق قلنی قره یه بویایوب از پی پیری جوانی
را همی دارد امید قوجلق اردنجه یکیتلک اومار پیش دانایان
که در بند شکارد ولتند صید دولت شکار اتمک فکرنده
اولان علما یاننده کی بو د زاغ سیه را ز و نق با ز سفید
قره قرغیه اق طوغن اعتباری قچن اولور واما ان معجونکی

دك

ذکر کردی من از ان قبیل نیستم که طعام بسیار خوارم و بان
لذت گیرم چه از ان ناخوشتر که هر لحظه بجایی باید رفت
که در وی نا بدنی را باید دید و نا شنیدنی را و نا بوییدنی
را باید بویید اما اول ذکر ایتدوک معجون بن اول جنسدن
دکلم چوق یمک اشتها ایدوب نفسمک اندن حظ
اولا چوق یمکدن یرامز نه وار در که انک سببیله هر لحظه بریره
وارمق لازم کلوب اندن کورمیجکی کوروب اشتمیجکی اشتدوب
قوقمیجکی قوقمق المی حاصل اولور و حکما گفته اند که گرسنگی
بیماریست در مزاج که شراب و طعام انرا بادهٔ علاج
نادان کسی که خود را باختیار بیمار سازد و باضطرار تیمار
کند الحکمت دیمشلر در آجلق طبیعتک خسته لغیدر یمک ایچمک
انک علاج و دواسی تدبیریدر جاهل شول کمسه در که کندوی
اختیاریله خسته ایلیه ضروری تیمار ایلمک لازم کلسون ایچون
قطعه میکند کسب اشتها خواجه عزیز اشتهای طعام
کسب اتمکا ستیوب هضم مشتهی معجونلر استعمال ایلر تا بان
رخنه در فراج کند مزاج صحیحنه علت و سقامت ویرمکیچون
و اگر ان رخنه را ز پخته و خام اندنصکره اول علته

چكدن پشمشدن هرچه بايد بان علاج كند هر نه بلورسه انكله
علاج ايلراكه واما ان تركيب كه فرمودى مباشرة بازنان
شعبه ايست ازجنون از قاعدهٔ خرد دورست كه خليفهٔ
روى زمين پيش دخترکى بدو زانو درايد وتملق وچابلوسى نمايد
واما اول بيوردوكك جاليجه قوت ويرن تركيب عورتلر ايله
قضاء شهوته متعلق اولان فعل معلوم مباشرة ديوانه لق
انجندن بربوداقدر قانون عقلدن بعيدر بير يوزينك خليفه سى
برجاريه نك اوكنده ايكى ديزينك اوزرنه كلوب ياليقلنوب
ديلكليك كوستره قطعه اى زده لاف خرد چند بشهوة كيرى
اي عاقل لك لافن اورنمه نجه برهواى شهوة ايله
ياپشورسون كيسوى شاهد وزنجير جنون جنبانى
ديوانه لق زنجيرنى تحريك ايدوب عورتك صحبتنى نجه برطوتسون
جه جنون باشد ازين بيش كه پيش زنكى بو ندن ارتق نه دلى لك
اولوركه برعورتك اوكنده نشينى بسر زانو وكن جنبانى
ديزك اوزرنه اوتوره سن ده قويرق بولايوب اردينك
اوينياده سن حكايت درمجلس كسرى سه تن ازحكما جمع
امدند فيلسوف روم وحكيم هند وبزرجمهر سخن باينجا

رسانيد

رسانيدند كه سخت ترين چيزها چيست نوشيروان مجلسنده
اوچ حكيم بربيره كلديلر برسى روم حكيمى برسى هند حكيمى برسى
نوشيروان وزيرى بزرجمهر سوزى بورايه يتيشدردى لركه
كوجلركوجى ندر حكيم رومى كفت پيرى وسستى ونادانى وتنكدستى
رومى ديدى كه بوقلق واَل دارلغيله قوجه لق وقوتسزلك در
هندى كفت تن بيمار با اندوه بسيار هند حكيمى ديدى چوق
غصه ايله خسته لكدر بزرجمهر كفت نزديكى اجل با دورى
ازحسن عمل همه بقول بزرجمهر رضا دادند وازقول خويش
باز آمدند قطعه پيش كسرى زخردمند حكيمان ميرفت
كسرى مجلسنده فاضل حكيملر قبلندن سخن ازسختترين موج دريای غم
بوغم دكرنده زياده قورقنج تالازنيدوكنده بحث واقع اولدى
انكى كفت كه بيمارى واندوه دراز بريسى ديديكه چوق غصه الله
خسته لكدر وان دكر كفت كه نادانى وپيريست بهم اول برسى
ديدى كه يوقطيغله قوجه لقدر سيومين كفت كه قرب اجل وسوس
عمل اوجنجى ديديكه عمل كتوكيله اجل يقين اولمقدر عاقبت
رفت بترجيح سيم حكم حكم صكنده حكم حاكم اوجنجى قولى يك
كورمكله واقع اولدى حكمت حكيمى را كفتند كه آدمى زاده

کی بخوردن شتابد گفت توانگر هرگاه گرسنه شود و
درویش هرگاه که یابد بر اهل حکمته صورد یلر که آدم اوغلانی
یمک یمکه نه زمانده ایو در حکیم ایتدی غنی لرا حقیجی درویشلر
بولیجق قطعه بخور چندانکه ننهد خانه تن اول قدر بیه که
بدن اوی زیبشی کمی رود در خرابی از جق یمکدن بیغلمغه
یوز طوتمیه اگر دارنده هرگاه خواهی اگر مالی ایسک گوکلک
استدوکی زمانده یی دگر اولان وزن اوزره اتسنه
وگر نادار هرگاهی که یابی اگر فقیر ایسک بلدوگک زمانده
یی حکمت حکیمی با پسر خود گفت باید که مدادا ز خانه بیرون
نیایی تا نخست بطعام لب نگشایی زیرا که سیری تخم حلم و برد
باریست وگرسنگی مایه خشک مغزی و سبکساری بر حکیم
اوغلنه وصیت ایدوب دیدی گرگدر که صباح اودن چیقمیه سن
تا که اول بر مقدار یمک یمکله اغزوکی آچوب اشتهامک تیزلیغنی
زایل ایتمیه زیرا طوقلق یاواشلق یوک کتوریجیلک مادهسیدر
آجلق بینی قورلغنی باشس بکینلکی سرمایهسیدر قطعه
خوی خود را ز روزه تیز مکن کند و خوی کی اورج طوتمقدن
یاوز ایلمه که نعمه حلم و بردباری به جمله سندن یاواشلق اولب

یوک

یوک کتورمک یکدر چون شود روزه مایه ازار چونکه اورج
طوتمق آدم انجمکه سبب اوله روزه خواری زروزه
داری به نافله اورجن طوتمقدن یمک یکدر پس چون
گرسنه باشی مراتش بانان که بینی از طبیعت تو شهوت
آن خیزد و با آشنایانی که نشینی طامعه تو در ایشان اوید
چونکه آج اولسن هر اتمک که گورهسن طبیعتکدن اکا اشتها
حاصل اولور آشنالرکله اوتوردوغک زمانده قوت طمع انلره
تعلق ایدوب شونلر بکا یمک کتورسه دیمک فکری کتورر
خاطروکه قطعه هرچه یابی بخانه از تر و خشک اوکده
هر نه بلورسک قوریدن یاشدن به گران تا حد شبع بخوری
اول یکدر که اوده بلونانندن طویمق مرتبه سنه وارنجه
ییه سن تا طعام کسان هوس نکنی تا که خلقک یمکنه هوس
ایتمیه سن وز عطای خسان طمع بری گتولرک عطاسندن
طمعکی کسه سن حکمت چون میزبان بر کنار خوان نشیند
وخود را درمیان بیند طعمه از جگر خود خوری به که
از نان او و شربت از خون خود آشامی به که از خوان او
چونکه صاحب طعام سفره نک کنارنده اوتوره و ده کندوی

اورته يرده كوره بيزم عكموز بويله سفره موز شويله ديه
غدايي كند وچكركدن يماك يكدرانك اعكندن عكمدن ايسه
شربتي كند وقانكدن اچمك يكدرانك سفره سندن اچكدن
ايسه انك كبي كشينك نه عكمن يي ونه سوين اچ **قطعه**
هركه كويد خوان ونان من بكش مركه كه نيم سفرم اعكم
ديرسن چك پاي خويش از خوان ودست از نان وا و
انك سفره سينه وارمقدن اياغوكي واعكنه دولمقدن الكي
تره كز بوستان خود خوري براجي تره كه سن اني كند وب
بوستانندن يي سن خوشترست از بره بريان او
اول تكمنك بريان بتمش قوزسندن يكدر اول اجي تره
حكمت پنج چيزست كه بهركس دادند زندكاني خوش
در دست وي نهادند بش نسنه واردر انلري هركيمه وردلر
ايسه ايو ديرلك اتنك يوللرني انك الله ويردلر اول صحت
بدن بدن صاغلغني دوم ايمني اكنجي قورقوسزلق
سيوم سعت رزق اوچنجي رزق چوقلغي چهارم رفيق
شفيق دردنجي طوغري خيرصاحبي يولداش پنجم فراغت
خاطر هركس را كه ازين محروم كردند درزندكاني

زمام ۴

خوش بروي برآورند بشنجي كوكل اولمازسودالردن
وعبث فكرلردن خالي اولمقدر هركرا كه ازين محروم
كردند در زندكاني خوش بروي براوردند هركمسه
كه بش نسنه دن محروم ايلديلر ايو درلك قپوسني انك اوزرنه
ديوار ايلديلر اول انده كرمك يوقدر هيچ **قطعه** به پنج ميرسد
اسباب زندكاني خوش ايو درلك سببلري بشه چيقر
باتفاق حكيمان شهر در آفاق جهانده مشهور اولان حكيملرك
اتفاق ايله فراغ وايمني وصحت وكفاف معاش كوكل تفرقه
وتشويشدن خالي وقورقوسز اولمق بدن صاغلغي كفايت
مقداري وجه معيشت رفيق خوب سير همدم نكو اخلاق
اوضاع واطواري كوزل خويلو ايو مصاحب **حكمت**
هر نعمتي كه بمرك زوال پذيرد خردمندان انرا در حساب
نعمت نكيرد پس اكرچه عمر دراز بود چون مرك روي
نمود آن درازي چه سود نوح هزار سال در جهان بسر
برده است امروز پنج هزار سالست كه مرده است
قدر نعمتي را بود كه جاويدانه باشد واز آفت زوال بركرانه
هر نعمتي اولكه سندن ايريلوب الدن كيده عاقل اولان اني

نعمت حیاتنه قیمز عمرنه قدر اوزون اولورسه اجل کلجک
اول اوزونلقدن فائده نه اولور حضرت نوح علیه السلام
بیک یاشمشدر اما شمدی وفات ایده لی بش بیک ییل اولمشدر
اول بیک ییل عمر اولمادوغه دونمشدر قدر واعتبار نعمتیه
اولورکه پایدار وزوال وانتقالدن مبرا اولا قطعه
نزد مرد دانا نعمت انست عاقل کشی یاننده نعمت اولدر
کز وجانت بود جاوید سرور سنک جانک آندن دایما
شاد وخرم اوله نه سیم وزر که چون کورت شود جای
التون کمیش نعمت دکلدر زیرا قبر سکا مقام اولدغی زمانده
بماند هیچ سنکت برسر کور طاش کبی سنک قبرکک باشنده
اوجنده قالور انلر ایچری بیله کیرمز بزرجمهر را پرسیدند که
کدام پادشاه پاکیزه تر کفت انکه پاکیزکان از وی ایمنی
باشند وکناه کاران از وی بترسند بزرجمهر حکیمه صوردیلر
که قنقی پادشاه هر وجهله پاکلکده ارتوقدر دیدی که
شول پادشاه پاکلکده زیاده درکه اندن پاکلر امین
ونا پاکلر قورقولی اولا شعر شاه ان باشد که روشن
خاطر وبخرد بود پادشاه اول اولورکه انک خاطری الایشدن

پاک

پاک وصف عقلی اولا نیکونرا حال از و نیکو بدنرا بد بود
ایولرک حالی اندن ایو یرامزلرک یرامز اولا حکایت
حجاج را کفتند که از خدای تعالی بترس وبا مسلمانان ظلم
مکن بمنبر برآمد وی بغایت فصیح بود کفت خدای تعالی
عز وجل مرا بر شما مسلط کرده است اکر من بمیرم شما
بعد از من ظلم نخواهید رست باین فعل که شما دارید و
خدای تعالی را جز من بندکان بسیار است اکر من
بمیرم یکی بدتر از من بیاید حجاج ظالمه دیدیلر که اللهدن
قورق مسلمانلره جفا ایلمه منبره چقدی زیاده فصاحت
اهلی ایدی دیدی که الله تعالی بنی سیزک اوزریکوزه
حواله ایلمشدر نعکزک یرامز فعللری شوملغندن مادام
که سیزده اول افعال قبیحه واعمال خبیثه واحوال ذمیمه
موجود اولا سیز ظلمدن قورتلمزسیز بن اولورسم سیزه
جوردن امین اولمازسیز اللهک بندن غیری ظالم قوللری
چوقدر اکر بن اولورسم سیزوک بو اوضاع واطوارکز
یرامزلغندن بندن داخی یرامز کلور یره مه قطعه
خواهی که شاه عدل کند عدل پیشه باش استرسک که پادشاه

عدل ایلیه‌سن عدل ایلچی اول در کار خود که معرکه‌یم و دارست
کند و ایشکده اول ایش حسن خطابک وقبیح عتابک میدانیدر
شاه آینه است هرچه همی بینی اندرو پادشاه اینه کبی در
که انک ایچنده هر نه کورسک بر توفکنده قاعده کارو
بارنست سک اینک کوجک قاعده سیدر که اکر بر توصالمشلر
حکایت پادشاهی از حکیمی نصیحت طلب کرد حکیم گفت
مسئله‌یی پرسم بی نفاق جواب کوی زر را دوستر
میداری یا خصم گفت زر را جو نست که زر را دوستر میداری
اینجا میکذاری وانچه او را دوست نداری یعنی خصم را
با خودی بری پادشاه بکریست وگفت نیکو پندی
دادی مرا که همه پندها درین درج است بر پادشاه
بر حکیمدن نصیحت استیوب بکا نصیحت ایله دیدی حکیم
ایتدی سندن بر نسنه صورایم طوغری جواب ویرالتونی
سورسن یوخسه اول التونک صاحبنی سورسک پادشاه
ایتدی التونی ارتق سورم حکیم دیدی نیچون در که دوستی
بونده قویوب خصمی بیله الوب کیدرسن یعنی التونی بونده
براغوب سودوکک اولان خصمی بیله الوب کیدرسن پادشاه

ایتدی

ایتدی ایو نصیحت ایلدوک که جمله نصایح بو کلامده مندرج در
قطعه هزار گونه خصومت کنی بخلق جهان جهانک
خلق ایله بیک درلو جنک وجدال ایدرسن زبس که در هوس
سیم و آرزوی زری زیاده التون کمش هوسنده اولدوکک
سببدن تراست دوست زر و سیم و خصم صاحب آن
التون کمش سنک دوستکدر انک صاحبی سنک خصمکدر
که کیری از کفش انرا بظلم و حیله کیری زیرا که انک الندن او ملکی
و ظلم و حیله ایله الورسن بمقتضای خرد باشد و نتیجه عقل
عقل فکر اقتضا ایتدوکی ایش دکلدر که دوست را بکذاری
و خصم را بری که دوستی بونده قویوب کیدوب خصمی بیله
الوب کیدرسن حکایت اسکندر یکی از کاردانانرا
از عملی شریف عزل کرد و عملی خسیس بوی داد اسکندر
ایش بلنلردن برسنی بر بیوکسک منصبدن معزول ایدوب
اکا بر الچاق منصب ویردی روزی آن مرد بر اسکندر
در آمد وگفت چکونه می بینی عمل خویش را گفت زندگانی
پادشاه دراز باد نه مرد بعمل بزرک و شریف کردد
بلکه عمل بمرد و بزرگ و شریف شود پس درم عمل که

هست نیکو سیرتی می باید و داد و انصاف ان سخن اسکندرا
خوش امد همان عمل را بد وام فرمود برکون اول کشی
پادشاهک خلوتنه کیردی پادشاه اکه دیدی نیچه کورسن
منصبکی اول کشی دیدی که پادشاهک عمری اوزون
اولسون آدم عمل ایله قدر و مرتبه بولماز بلکه عمل آدم
ایله اعتبار و رونق بلور هر قنقی عملده اولورسه اولسون
ایو خویلق کرک و عدل و انصاف و استقامت
لازمدر بونلر اولجق عملده عامل شریف بلور بو سوز
اسکندره خوش کلدی اسکی عملنی کنه ویردی اکه **قطعه**
بایدت منصب بلند بکوش سکا یوکسک منصب کرک
سعی ایله تا بفضل و هنر کنی پیوند تا که فضل و هنره بولاشنه
نه بمنصب بود بلندی مرد آدمک قدر و رفعتی منصب ایله
اولماز بلکه منصب شود بمرد بلند بلکه منصب آدم ایله
رفعت بلور **حکمت** سه کار از سه کروه زشت
آید تندی از پادشاه و حرص بر مال از دانایان
وبخل از توانکران اوچ ایش اوچ طائفه دن زیاده
چرکن اولور پادشاهلره زیاده غضب براشمز مال حریص

اولمق علمایه دوشمز و بخیل اولمق غنی لره مناسب اولماز
قطعه این سه کار است کش نکاردن زشت بو اوچ
عمل در که زیاده یرامز بازار ازسه کس خامه نکارنده
اوچ کمسه حقنده قلم نقاش حکمت انلری تند خویی زیاده پادشاه
برسی قوتلی پادشاهک یاوز خویلکی حرص دانا و بخل دارنده
برسی اهل علمک حریص اولمسی اوچنجی صاحب قدرة
اولان غنیلرک بخل و امساکی **حکمت** حکیمان کفته اند که
همچنان که جهان بعدل آباد ان کردد و بجور ویران شود
عدل از ناحیت خویش هزار فرسنک روشنائی
بخشد و جور از جای خود بهزار فرسنخ تاریکی دهد
اهل حکمت دیمشلر دنیا جهان عدل ایله معمور اولوب جور ایله
خراب اولدوغی کبی عدل اولدوغی یردن بیک فرسنک
یره وارنجه ایدنلق حاصل ایلر ظلم داخی واقع اولدوغی
یردن بیک فرسنک یره وارنجه قراغولق براغور
قطعه بعدل کوش که آن چون صبح طلوع کند عدل
اتمکه چالش که اکر عدلک صباحی طلوع ایدرسه فروغ ان
برود تا هزار فرسنک انک نوری یوز فرسنک یره دکین

قوی

واردر ظلام ظلم چو ظاهر شود برآید پر ظلمک ظلمتی ظاهر
اولیجق طتلو اولور جهان زتیزکی وتلخ عیشی وتنکی
جهان قره کولق وتکدر حال وضیق معیشتله حکایت
درویشی همت باپادشاهی صاحب شوکت طریقهٔ اختلاط
وسابقهٔ انبساطی داشت برقوی متعلی درویش بر شوکتلیه
پادشاه ایله بی تکلف گستاخانه مصاحبت ایدردی رو
روزی ازوی نسبت بخود کرانی تفرس کرد هر چند
تجسس نمود جز کثرت تردد وبیاری آمد وشد انرا
سببی نیافت برکون پادشاهدن کندو خصوصنده ملال
طویدی نقدر فکر ایلدی ایسه چوق واروب کلمکدن غیری
اکه سبب بولمدی دامن از اختلاط او درچید وبساط انبساط
او درنورد دیدهٔ روزی پادشاه را مره با وی اتفاق
ملاقات افتاد زبان بمقالات او بکشاد که ای درویش
موجب چیست که از ما بریدی وقدم از آمد وشد ما
درکشیدی اکه وارمق اکتنی قالدروب انوکله مصاحبت
دوشکنی دیو شردی برکون یول اوغراغنده درویشه
پادشاهه ملاقاتی واقع اولدی پادشاه فتح کلام ایلیوب

دیدی

دیدی ای درویش سبب ندر بزدن منقطع اولوب
بیزه کلوب کیتمکدن فراغت ایلدوک گفت موجب انکه
دانستم که از جهت آمدن سوال به که از جهت آمدن اظهار
ملال درویش ایتدی سبب اولدر بلدم که نیچون کلمزسنی
دیو سؤال ایلمک یکدر چوق وارمقدن ملالت کوسترمکدن
قطعه بدرویش گفت ای شهنشه چرا درویشه اول پادشاه
دیدی نیچون به پیشم بس از دیرها آمدی نیم باینه چوق زمانلر
کچدکدنصکره کلدک بگفتا چرا نامدی پیش من درویشی
جواب ویروب دیدی نیچون کلمدک دیو صورمق نیم یانمده
بسی خوشترست از چرا آمدی نیچون کلدک دیو سبب استمکدن چوق یکدر

روضهٔ سوم

دربیان شکفتن شکوفهای باغستانِ حکومت وایالت
که متضمن میوهای نصفت وعدالتست سلطنت وامارت
باغچه سی که عدل وانصاف میشی ویرن چیچکلری اچلمه سی
بیاننده در اوچنجی روضه فائده حکمت در وجود
سلاطین ظهور نصفت وعدالتست نه ظهور بصفت
عظمت وجلالت نوشیروان با انکه از دین بیگانه

بو د در عدل و راستی یگانه بود لاجرم سرور کاینات
علیه افضل الصلوات واکمل التحیات تفاخر کنان می گفت
ولدت انا فی زمن السلطان العادل پادشاهلروک
وجوده کلمه لرندن علت غایئه عدل وانصاف ظاهر
اولمقدر یک اولانلر شوکت وعظمت صفتیله خلقه
کندولری کوسترمک دکلدر اکاسره دن اولان
نوشیروان دین اشنالغندن بعید ایکن عدل واستقامته
عالمده بردانه ایدی بویله اولدوغی سببدن مفخر کاینات
حبیب الله انک زماننده طوغدکنه فخر ایلیوب بیوردلرکه
بن بر عادل بک زماننده طوغدم مثنوی پیغمبر که در
عهد نوشیروان پیغمبر حضرت نوشیروانک سلطنتی
زماننده برخ گشت چشم وچراغ جهان نور جمالیله
جمله اهلنک کور رکوزی ومجلس هدا ایتلرینک شمع انوری
اولدی همی گفت کز ظلم از ان شاده ام بیوردیلرکه
شایبه ظلم وجودلرندن مبرا ومصطفا اولدوغم سببدن
که در عهد نوشیران زاده ام اهل تواریخ اتفاقله عدل
ملوک عجم اولان نوشیروان زماننده طوغدم مثنوی

چه خوش گفت آن ناصح نیکوان نه گوزل سویلدی اول خیر
اندیش اولان اهل نصیحت بکوش دل آن ستمکاره شاه
اول ظالم پادشاهک کوکلی قولاغنه بو سوزی که از ظلمت
ظلم اندیشه ظلم قیلمغندن قورق پی آزموی عدل رابیته کن
تجربه اچون عدل عادت ایدین اگر عدل از ظلم باید فره
اگر عدل سکا ظلم دن ارتوق کلمزسه منفعت جهتندن
دکر باری پادره ظلم نه بنه ایا غوکی ظلم یولنه بص در
تواریخ چنانست که پنج هزار سال سلطنت عالم بگبران و
ومغان متعلق بود واین دولت در خاندان ایشان
بود زیرا که با رعایا عدل می کردند وظلم روا نمی داشتند
کتب تواریخده بویله درکه بش بیک ییل عالمک سلطنتی اوده
تاپان کافرلر وکشیلر النده اولدی بو دولت انلرک
نسلی الچنده طوردی زیرا انلر رعیت عدل ایلدیلر جور
وجفا انکی جایز کورمدلر ودر خبرست که خدای تبارک
وتعالی بداود علیه السلام وحی کرد که بقوم خویش رابگوی
که پادشاهان عجم را بد نکویند ودشنام ندهند که ایشان
جهانرا بعدل آبادان کردند تا بندکان من در وی زندکانی

می کنند اخبارده کلمشدر که حضرت داووده الله تعالی
وحی ایلدی قومکه سویله عجم بکلرینه سوکوب انلرک حقنده
یرامز سوز سویلمسونلر زیرا انلر جهانی عدل ایله معمور
ایلدیلر بنم قوللرم دنیاده راحت ایله درلک ایلیسونلر دیو
قطعه عدل و انصاف دان نه کفر نه دین عدل انصافی
بیل کفر ایله دینی بلمه انچه در حفظ ملک در کار رست حفظ
مملکته کرک اولاجق نسنه بی عدل بیدین نظام عالم را
دینی اولمیان بکک عدل ایتدوکی نظام عالم خصوصنده
بهتر از ظلم شاه دین دار است دین اهل اولان پادشاهک
ظلمندن یکدر حکمت قرین پادشاه حکیم فکرت پیشه
باید نه ندیم هزل اندیشه زیرا که ازان بدرجات
کمال بر آید و این بدرکات نقصان گراید پادشاهک
مصاحبی فکر اهل حکیم کرک مالایعنی فکر ایلیجی مسخره کرکمز
زیرا که پادشاه اهل حکمت اختلاطندن معراج کماله چیقر
و مسخره مقارنتندن نقصان چوقورنه دوشر قطعه
هر نکته که اید از لب داننده کوهرست اهل علمک اغزندن
چقن هر سوز جوهردر خوش انکه ساحت گنج گهر درج سینه را

نه خوشدر

نه خوشدر شول کسه که کوهر خزینه سی ایله سینه سنی دانا دل
از جواهر حکمت خزینه است علم کانی اولان کوکل حکمت
جوهرلریله طولمش بر خزینه در قطعه از خویشتن مدار جدا
این خزینه را بو خزینه کندکدن ایراغ ایلمه حکمت
بامدادی موبد موبدان با قباد شاه همعنان بود مرکب
وی بدفع فضلات قوایم خود را از دم تا سم بیالود
و تشویر تمام بروی راه یافت دران اثنا قباد وزیرا
از اداب همرکابی و همعنانی سلاطین سؤال کرد بر صباح
کشیشلر باشی قباد بیله اتلانوب دیرکنه نیر کیدرلردی کشیشک
اتی ترسلرکن قویروغندن طرناغنه وارنجه ملوث ایتدی
ایاقلرین اول کشیشه کرکی کبی اوتانمق واقع اولدی
بو محلده قباد پادشاه کشیشه پادشاهلر ایله اتلنوب یاناشوب
کیتمک ادبلرندن سؤال ایلدی گفت یکی انست که در شبی که
بامدادان با پادشاه سواری خواهند کرد مرکب خودرا
چندان علف ندهد که بامدادان موجب تشویر راکب
کردد قباد استحسان وی کرد و گفت بدین حسن کیاست
وصدق وفراست که رسیده ئه بانجه رسید کنشش ایتدی برسی

اولدر که پادشاهلر اردسی انه بمک استدکلری کیجه اتنه
اولقدر ییم ویرمیه صباح بننه اوتانمق لازم کلجک نسنه
واقع اولابک انی بکنوب دیدی برکوزل زیرکلک وکرچک
فکر ایله ایرشدک ایرشدککک مرتبه‌یه قطعه ناخردمندکه
برقاعدهٔ طبع رود برعقلسوز جوانکه تربیه مقارن
اولمیوب کند وطبیعتی هواسی اوزره یوریه همه اداب
وی افتد زره صدق وصواب انک جمله اوضاع واطوار
ثواب استقامت اوزره اولماز لیک بخردکه بدستور
خرد کار کند اما عاقل اولان نکسه که قانون ایله عمل ایلر شود
ازحسن کیاست ادب اموزد واب اول کسه زیرکلکی کوزل
لکدن حیوانه ادب اوکردیجی اولور حکمت مقربان حضرت
پادشاه چون کسانی اندکه بکوهی بلند بالا میروند اما عاقبت
بزلال قهر ونوازل دهر ازان کوه بزیر خواهند افتاد
پادشاهلرک یقین اشنالری شول کسه‌لرکبی درکه بر
بیوک یوکسک طاغه یوقاری کیدرلر اما صکره روزکارک
نکبتی زلزله‌لریله طاغدن اشغی دوشسه‌کرک در وشک
نیست که افتادن بلندتران سخت‌تر خواهد بود وزیر

آمدن فروتران سهل‌تر شبهه یوقدر که زیاده یقاری
چقانلرک دوشمسی بک کوچ اولسه کرکدر اشغایقین
اولانلرک انغسی قولای اولاجقدر مثنوی بود ایوان
قرب شاه والا پادشاهک یاقلنی چاردانی یوکسک
اولور بران ایوان حروبیار بالا اول چارداغه چوق
یوقاری کتمه که ترسم چون ازان ایوان براُفتی
زیرا قورقرم چونکه اول چارداقدن اشغه دوشه سن
زهر افتادهٔ محکم ترافتی هر دوشمدن بک دوشه سن
حکمت می باید که پادشاه امینهان راست کردار وراست
کفتار باشد که احوال رعایا کماشتکان برایشانرا بوی
رسانند کویند کرکدرکه پادشاهک طوغری سوزلی
ایوایشلی خبرجیلری اولوب رعانیک وانلرک اوزرینه متسلط
اولان کمسه‌لرک حاللرینی وقوع اوزره پادشاهه ایلتوب طویلدن
بلدوره‌لرتاکه پادشاه اهل وقوف اولوب مملکتی ظلم وتعدی
دن امین اولا اردشیر بابکان پادشاهی آکاه بود چون
ندیمان بامدادان بیامدندی بکفتی که فلان کس امشب
چه خورده است ویا فلان بازن وکنیزک صحبت داشته است

وهرچه کرده بودند یک بگمتی نامردمان کمان بردندی که
مکر از آسمان بوی فرشته می آید و او را آگاهی میدهد و محمود
سبکتکین نیز ازین قبیل بوده است اهل اخبار دیرلر که اردشیر
بابکان دید کلری بک شویله ایدی که رعایتنک احوالنه مطلع
اولوردی بو قورقودن کیمسه یه جور ایده مزدی انک
ایللر طویمدین خبر جیلری وار ایدی هر نه واقع اولورسه بربرندن
طویوب بلوب پادشاهی اندن خبردار ایدرلردی ارکان دیوان
صباح خدمته کلیجک هر کشی نه ییدی نیلدی و فنقی عورتیله یاتدی
ایله معامله ایلدی خبر ویروردی خلق بویله صنورلردی که بو احوالی
اکر کوکدن فرشته کلوب بلدورر انک ایچون زیاده حذر
واحتیاط اوزره اولورلردی سلطان محمودک داخی حالی بویله
ایدی **قطعه** چو شاه را بنود آگهی ز حال سپاه چو نکم پادشاهک
کندو قوللرینک حالندن خبری اولمیه کجا سپاه ز قهر وی احتراز
کند قوللری بنک قهرندن قچن قورقوب احتراز ایدرلر بقصد
ظلم هزار بهانه بپیش آرند ظلم ایتمک قصدینه بیک بیک بهانه بولورلر
بجنگ فسق هزاران ترانه ساز کند فسق فجور چنکنده نیچه بیک فتنه
پرده سی بغلرلر **حکمت** ارسطالیس کوید که بهترین پادشاهان

ان

انست که بکرکس ماند بکرد اکردا و مردار نه آنکه بمردار ماند که
کرد اکرد ار کرکس اوستاد حکما ایدر که پادشاهلرک ایو سی
شول بکدر که جورسنده لشکر باتیر بابا قوشنه بکزیه اول
دکلدر که طولاسینه کرکس لر اوشمش لشه بکزیه یعنی می باید که
وی از احوال جوانی خود آگاه باشد و حوالی وی از حال
وی غافل نه آنکه از حال حواله خود غافل باشد و حوالی
وی از حال وی آگاه دیمک استر که پادشاه شویله کرکدر
که اتباع واشیاعنک و خدم وحشمنک احوالندن کندوسی
خبردار اوله انلر انک امورنه مطلع اولمیه لر و یله کرکمز که لشکر
انک اسرارنه واقف اولوب کندو انلرک احوالندن خبردار
اولمیه **قطعه** پادشاه باید که باشد همچو کرکس جز
پادشاه کرکدر که کرکس کبی طویوسی اولا ز آنجا افتاد دست
کرد اکردش از مردارها اطرافده واقع اولان لشکبی
نسنه لردن نی چو مرداری که کردش صف کشیده کرکسان
شول لشکبی کرکمز که اطرافده بابا قوشلری صف صف
طورمش اولا تیز کرد و بهر نفع خود بر و منقارها هر برسی
کند ومنفعتی ایچون اکه دیش بلیوب طوررا و لا

حکمت نوشیروان روز نوروز یا مهرجان مجلس
میداشت دید که یکی از حاضران با وی نسبت خویشی داشت
جام زرین در بغل نهاد تغافل کرد و هیچ نگفت چون مجلس
برگشت نوشیروان نوروز کوننده یا خود اکبی برالمری کوننده
مجلس ایدردی حاضرلردن برسی که کندویه قرابتی واراید ی
برالتون جامی قلتوغنه صوقدی نوشیروان کورمزلندی
هیچ سویلمدی چون مجلس طاغلدی شرابدار گفت هیچ کس
بیرون نرود تا تجسس کنم که یک جام زرین می باید نوشیروان
فرمود که بگذار انکس که گرفت باز نخواهد داد وانکس که
دید نمامی نخواهد کرد ساقی دیدی که هیچ کمسه چقوب کیتمون
برالتون جام اکسکدر ارایوب بولاین نوشیروان دیدی
قوالان ویرمک استمز کورن غمازلق اتمز بعد از چند روز
ان شخص پیش نوشیروان درآمد جامهای نو پوشیده و موزه
نو در پای کرده نوشیروان اشارت بجامهای وی کرد که
این ها ازانست که وی دامن ازموزه برداشت که این نیز
ازانست که نوشیروان بخندید و دانست که بضرورت و احتیاج
کرفته است پس فرمود تا هزار مثقال زر بوی دادند

برنیجه کوندن صکره اول جامی الان یکی قفتانلر و یکی جزمه
کلدی نوشیروان اول کشینک قفتانلرینه اشارت ایلدی بونلر
اول التون بهاسندندر دیو اول دخی اتکنی اچوب جزمه سنی
کوستردی بوده اندندر دیو نوشیروان کلدی بلدی که
اول کشی محتاج و مضطر اولدوغندن ایلمش اکه بیک مثقال التون
ویره لر قطعه ازگناه تو چو آگاه شود شاه کریم چونکه سنک
کناهکدن خبردار اولا کرم اهل پادشاه معترف باشن بان
واز کرمش عذر بخواه کناهه اعتراف ایلیوب کرمندن عذر
دله مکن انکار کنه زانکه گناه دگرست کناهی انکار ایلمه زیرا
بر کناه دخی در بلکه بسیاری ازان خودتر انکار گناه بلکه کناهدن
یرامزدر کناه انکار ایلمک حکایت مأمون غلامی داشت
که تربیت آب طهارت بعهدهٔ او بود و در هر چند روز
افتابه یا سطلی کم می شد یک روز مأمون با وی گفت کاشکی
کان افتابه یا سطل که از ما از ینجا می بری هم بما فروشی
گفت همچنان کنم این سطل حاضر را بخر گفت بچند میفروشی
گفت بدو دینار بفرمود تا دو دینار بوی دادند پس گفت
این سطل از تو در امان شد گفت اری مأمون خلیفه نک بر قولی

وار ایدی کہ آبدست صوی حاضرلمق خدمتی آنک اوزرنده
ایدی بوچ کوننده برابریق یا بر سطل ضایع اولوردی بر
کون مأمون اکہ دیدی نولا یدی اول بردن الوب ایلتره
صاتدوغک ابریغی یالکنی بزه صاتیدک اوغلان دیدی
اویلہ ایده یدی بن شو طوران لکنی صاتون ال مأمون نیچہ یہ
ویررسن دیدی اوغلان ایکی فلوریہ ویرورم دیدی
مأمون بیوردی اوغلان ایکی فلوریہ ویرورم دیدی مأمون
بیوردی اکہ ایکی التون ویردیلر اندن صکره مأمون ایتدی کہ
بولکن سندن قورتلدیمی اوغلان ایدر قورتلدی قطعه
سیم بر زر خریده تنک مکیر التون ایلہ صاتوکن الدعوکک
اقچہ از ویرمہ تا بدان نفس او بیار آمد تا کہ اقچہ ایلہ انک
کوکلی دولنوب یرلشہ تن با تلاف مال از و درده
انک اوجندن مال تلف اولدوغنہ راضی اول تا با تلاف
جان نینجامد تا کہ صوکنده جان تلف اولمق لازم کلمیہ
حکایت میان معاویہ و عقیل ابن ابی طالب دوستی
تمام بود و مصاحبت بر دوام روزی در راه محبت
شان خاری افتاد و بر چهره مودت شان غباری

بنشست

بنشست معاویہ ایلہ حضرت علینک قرداشی عقیل اراسنده
بک دوستلق و دوام اوزره مصاحبت وار ایدی بر کون
انلرک محبتلری یولنہ دیکن دوکلدی دوستلقلری یوزنه
توز دوشدی عقیل از معاویہ ببرید و از آمد و شد
مجلس او پای درکشید معاویہ عذرخواهان بوی نوشت
کہ ای مطلب اعلای بنی عبد المطلب و ای مقصد اقصی و ای
آهوی نافہ کش عبد مناف و ای منبع مکارم بنی هاشم
آیہ نبوت در شان شماست و عز رسالت در خاندان
شما کجا شد آن همہ بزرکواری و حلم و بردباری بازآی
کہ از رفتہ پشیمانم و از کذشتہ پریشان عقیل معاویہ دن
کسلدی و انک مجلسنہ وارمقدن ایاغن چکدی معاویہ
عذر دلیوب عقیلہ شو مکتوبی یازدی کہ ای عبد المطلب
اوغللرینک مطلب اعلاسی و ای قصی قومنک مقصد
اقصیسی و ای عبد ایہ نبوت مناف ذریتی صحراسینک
آهوی مشکینی و ای هاشم نسلینک مکارمی آیہ نبوت
سیزک شانکزده کلمشدر و رسالت عزت سیزک خاندانکزده
ختم اولمشدر قنده کتدی اول اولولق و حلم و تواضع

ینه کل که واقع اولان ایشدن بن پشیمانم وکچن حالدن
پیشمانم **قطعه** تاکی هدف ناوک کین خواهم بود بچه دک
سنک کینک اوقنک نشانی اولسم کرک وز دو ریی تو لی
ودین خواهم بود سندن ایراغ اولمغله بر کوکلدن دننلدن
آواره اولسم کرک بر روی زمین پیش توام روبر مینی
یره اورزنده سنک اوکونده بنم کوزم یرده در در زیر
زمینی نیز چنین خواهم بود یرالتنده ده بویله اولسم کرک
عقیل جواب نوشت که عقیل جواب یازدی که **شعر**
صَدَقتَ وقلتَ حقًّا غیرَ انّی کرچک سن حق سویلدک
لکن بن اَرَی اَنْ لا اَراکَ ولا تَرانی بویله فکر ایدرم که
شمدن صکره ارتوق سن بنی کورمیه سن بنده سنی کورمیم
ولستُ اقولُ سوءً فی صدیقی بن دوستم حقنده یرامز
سوز سویلردکلم ولکنّی اَصُدُّ اذا جفانی بو قدر وار که
اندن اعراض ایدوب مصاحبتدن وازکلورم بکا
جفا ایدیجک یعنی کریم کریم از دوست بر نجد باید که
کنج مفارقت کیرد وبکوی مهاجرت کر آید دیمک
استر که خلقی ایوا اولمیان کمسه دوستندن اجتنوب

اندن جفا کوریجک کرکدر که ایر ولق کوشه سی اختیار
ایلیوب اندن ایراغ اولمق سمتنه میل ایلیه نه اکه بندی
میان بند دوبه بدکویی زبان بکشاید ایله کرکمز که یرامز لغه
بل بغلیوب عبث سوز سویلمکه آغز اچه **قطعه** چون شود
باتو یاد جنک اندیش چونکه یولداشک سنوکله جنک ایمک
فکر ایدیجی اولا جز جدایی مکیر با او پیش انکله ایرلشمقدن
ارتوق نسنه اتمه انکله ایرلشمقدن غیری نسنه یی اوکوکه کتوز
جد مکن در خصومت است بسیار انوکله جنک اتمه چوق
قصد اتمه اندکی روی اشتی بکذار ازاجق صلحه یری قو
ازمعاویه باعتذار معاوت صلح کرد صد هزار درم بدل
صلح فرستاد ینه معاویه عذر دلیوب تکرار صلح طلب
ایدوب بدل صلح یوز بیک اقچه کوندردی **قطعه**
عذر خواهی بکن وعفو طلب شو چو فتد عذر دیلیجلیق
ایدوب عفو استیجی اول رخنه در قاعده صحبت یاران قدیم
قدیمی مصاحبت قاعده سنه خلل کلدوکی زمانده ورنیاید
بهم ان رخنه بکفتار زبان اکر اول خلل دل ایله سویلمک
ایله اصلاح اولنمزسه در عمارتکریش کوش بخشت زر و سیم

انی یاپیغه چالش التون نکیش کریجی ایله **حکایت** حجاج در
شکارکاهی از لشکریان جدا افتاد بر تلی برآمد دید که اعرابی
نشسته و از خرقه خود جنبندکان می جنبند و شتران کردا
کرد می چریدند چون اشتران حجاج را دیدند برمیدند حجاج
آویرنده لشکرندن ایرو دوشدی بر دبه اوزرینه
چقدی کوردی بر اعرابی کویلوسی اوتورمش اسکی سندن
تبلر دوشروب قاردی دوه لر اطرافنده اوتلاردی
دوه لر حجاجی کوروب اورکدیلر اعرابی سر بالا کرد و
خشمناک کفت کیست که ازین بیابان با جامهای درخشان
برآمد که لعنت خدا بر وی باد حجاج هیچ نکفت و پیش آمد
و کفت السلام علیک یا اعرابی در جواب کفت لا علیک
السلام ولا رحمة الله ولا برکاته از وی آب طلبید
کفت فرود آی بذلت و خواری و آب خور که والله من رفیق
تو و نوکر کسی نیستم حجاج فرود آمد و آب بخورد اعرابی
قمق ایله باشین قلدروب دیدی کیم کلمدر که بیابان یرندن
یالابق قفتانلر ایله شو بیابان یرندن کلن کمدر اللهک
لعنتی انک اوزرنه اولسون حجاج هیچ سوز سویلمدی

ایلکری

ایلکری واروب السلام علیک یا اعرابی دیدی اعرابی
جوابنده اللهک سلامی و رحمتی سنک اوزرکه اولمسون
دیدی حجاج اعرابیدن صو استدی اعرابی دیدی که
این اشغی ذلیللق و خورلق ایله صو ایچ بن سنک یولداشک
و کمسه نک خدمتکاری دکلم حجاج اینوب آتدن
صو ایچدی پس کفت ای اعرابی بهترین مردمان کیست
اعرابی کفت رسول خدای صلی الله علیه وسلم برغم تو اندن
صکره حجاج دیدی آدم اوغللرینک غایت ایوسی
کمدر اعرابی دیدی الله تعالینک رسولیدر سنک کورلوککه
باز کفت چه می کویی در حق علی بن ابی طالب کفت اکرم
و بزرکواری نام وی در دهان نمی کنجد ینه حجاج دیدی
که ابوطالب اوغلی حضرت علینک حقنده نه درسن اعرابی
دیدی ایولوغی و اولولغی جهتندن انک آدینی اکمق اغزلره
صغمز پس کفت چه میکویی در حق عبد الملک ابن مروان
هیچ نکفت جواب من بکوی اعرابی کفت بد مردیست
پرسید چرا کفت خطای از وی در وجود آمده است که
از مشرق تا بمغرب ازان پر آمده است اندن حجاج دیدی

مروان اوغلی عبد الملک حقنده ندرسن اعرابی هیچ
سوز سویلدی حجاج بکا جواب ویردی دیدی اعرابی
ایتدی که اندن بر خطا صادر اولمشدر که اول خطانک
شوملغندن مغربدن مشرقه وارنجه جمله عالم طپشلو اولمشدر
پرسید که آن کدامست گفت این فاسق فاجر حجاج را
بر مسلمانان گماشته است حجاج نگفت ناگاه مرغی
بپرید وآوازی کرد اعرابی روی بحجاج کرد وگفت
تو چه کسی ای مرد گفت این چه سؤالست که می کنی حجاج
صوردی که اول قنغی خطادر اعرابی دیدی اول خطا
بودر که الله تعالینک طاعتی یولندن چقمش فاسد
امک بل نجلش حجاجی ظالمی مسلمانلرک اوزرنه
مسلط ایلمشدر حجاج هیچ سوز سویلمدی اکوزدن
قوش اوچوب عجیب اوازله اوتدی اعرابی حجاجک
یوزینه بقدی اعرابی دیدی که سن کیمسن ای کشی حجاج دیدیکه
بو ایتدوگک سؤال ندر گفت این مرغ مرا خبر داد که لشکری
میرسد که سردار ایشان تویی درین سخن بود که لشکریان وی
رسیدند وبروی سلام گفتند اعرابی چون آنرا بدید رنگ

وی متغیر شد اعرابی دیدی که شو قوش بکا خبر ویردی که
بو لشکر کلی طورر اول لشکرک باشی سن ایمشسن اعرابی
بو سوزدن ایکن حجاجک لشکری یتیشدیلر حجاجه سلام ویردیلر
اعرابی لشکری کورجک بکزی بوزولوب حجاج ویرا فرمود
تا همراه بردند چون روز دیکر بامداد کرد مایده بنهادند
ومردمان جمع آمدند اعرابی را آواز داد چون در آمد گفت
السلام علیک ایها الامیر ورحمة الله وبرکاته حجاج گفت من
چنان نمی گویم که تو گفتی وعلیک السلام وبرکاته حجاج بیوردی
انی بیله الوب کیده لر چون اول برکون اولدی اوریته سفره
قوندی خلق بمکه جمع اولدیلر اعرابیه چغردی حجاج چون اعرابی
ایچری کیردی السلام علیک ایها الامیر ورحمة الله وبرکاته
دیدی حجاج ایتدی که بن سن دیدوکک کبی بن دیمیم وعلیک السلام
دیرم دیدی پس گفت طعام می خوری گفت طعام تست اگر
اجازت می دهی میخورم گفت اجازت دادم اعرابی
بنشست ودست دراز کرد وگفت بسم الله ان شاء الله
که انچه بعد از طعام بیش آید خیر باشد حجاج بخندید وگفت
هیچ میدانید که دی روزازین بر من چه گذشته است

اعرابی گفت اصلح الله الامیر سری که دی روز میان من
و تو گذشته است امروز افشای ان مکن زیرا که گفته اند
الماضی لا یذکر اندن صکره حجاج دیدی یمک یرمسن اعرابی
ایتدی طعام سکذرا جازت ویرورسک یرم حجاج دیدی
اجازت ویردم همان طورمه یی اعرابی اللری اوتوردی
الن اوزادوب بسم الله دیوب ایدی ان شاء الله طعامدن
صکره اولاجق خیردر حجاج کولوب خاطرلره ایتدی هیچ بیلورمیسز
دونکی کون بو کشی دلندن بنم حالم صحیفه سی اوزرنه نه جاری
اولدی اعرابی ایتدی الله تعالی بگک امرینی صلاح اوزره
ایلسون سنو کله بنم ارآمده کچن سری کیسه یه اچمه کتمانی سزمندوب
وافشاسی محظور و مرغوبدر زیرا علمای امت و حکمای
ملت الماضی لا یذکر دیمشلر گچوب گیدوب اونودولان نسنه گ
دلگتوروب اضطرابن تازه اتمکی جایز گورمشلردر حجاج
گفت ای اعرابی یکی از دو کار اختیار کن یا پیش من باش
ترا از خواص خود گردانم یا ترا پیش عبد الملک بن مروان
فرستادم و انچه او را گفته اجبار کنم تا هرچه خواهد ان کند
اعرابی گفت صورت دیگر هم می تواند بود پرسید که آن

کدامست گفت انکه مرا بگذاری تا بسلامت ببلاد خود باز
روم که دیگر نه تو مرا بینی و نه من ترا بینم حجاج بخندید و بفرمود
تا وی را ده هزار درم دادند و ببلاد وی فرستادند
حجاج ایتدی ای اعرابی ایکی اشدن برسنی اختیار ایلسنک
اختیار رک اوزرنه معامله ایلیلیم یا بنم یانمده طورسنی دستورسن
خلوتمه گیروب چقانلردن ایده یین یاسنی عبد الملک بن مروان
خدمتنه گوندروب انک حقنده سویلدوگک سوزی
بلدوره یین نیلرسه ایلسون اعرابی ایدر بوتردید قسمتده
بر صورت دخی اولمق اولور حجاج صور دیکه اول صورتدر
اعرابی ایتدی اول صورت بودر که بنی صالیویره سن
صاغ و اسن یرومه گیدم ارتوق نه سن بنی گوره سن نه
بن سنی گورم حجاج گولوب اکه اون بیک اقچه ویروب
مملکتنه گوندره لر قطعه مرد باید که بلطف سخن و حسن خطاب
ارکرکدرکه سوزی یرنجه سویلیوب مرادینی خوشجه ادا
ایلکله طبع ارباب ستم را زستم باز آرد ظلم و جور اهلنک
طبیعتنی جفا و اذا ایلمک فکرندن طوندروب رحم و
شفقت جانبنه توجه ایتدوره مرلیئی که زاحان وکرم

کرده رم است هر شانی کوتی که جبلی طبیعتی خلقه
ایصال منفعت وبذل نعمت ایلکدن اورکوب تحقیق در
بغضون کرم اورایکوم بازآرد سوزافونیله انک طبیعتی
تسخیر ایلیوب ایلک املکه مایل ایلیه انک شاننی **حکایت**
یزدجرد پسر خود بهرام را در موضعی دید از حرم خود که
مناسب نبود ویرا فرمود که بیرون روو حاجب را
سی تازیانه بزن واز در پرده سرای دور کن وکسی
دیکر را نام برد که بجای وی بنشاند بهرام بموجب فرموده
پدر عمل کرد اما هنوز سیزده ساله بیش نبود ندانست
که سبب غضب او چه بود بر حاجب را بعد ازان روزی
بدر پردهٔ سرای آمد وخواست که در آید حاجب دوم
دست بر سینهٔ وی نهاد ونکذاشت که در آید یزدجرد
ادلی پادشاه اوغلی بهرامی حرم خواصنه وارلماسنه
مناسب اولماز بر یرده کوردی اوغلونه بیوردی طشره
چقوب قپوجیه اوتوز قمچی اوروب خلوت خاص قپوسندن
صورب یرینه فلان قپوجی ایلیه دیدی بهرام باباسی بیوردوغی
اوزره عمل ایلدی بهرام اون اوج یاشندن ارتوق دکلدی

بابا

باباسنک قپوجیه قاقدغنک سببی نه ایدوکین بلمدی اندن صکره
بر کون ینه پرده سرای قپوسنه کلدی ایچرو کرمک استیجک اکنجی
قپوجی الن بهرامک کوکسنه طایایوب صالی ویرمدی قپوجیا
وکفت اکر بعد ازین ترا درین موضع به بنیم سی تازیانه بزنم
از جهت خیانتی که با حاجب پیشین کردی وسی دیکر از جهت
خیانتی که میخواهی که با من بکنی این خبر بنزد پدر رسید
حاجب دوم را بخواند وتحسین بی حد احسان نمود و
خلعت فاخر پوشانید ومرتبه اش بلند کردانید قپوجی
ایتدی اکر سنی بوندن صکره بر داخی بوراده کوررسم
سکا اوتوز قمچی ورورم اولکی قپوجی یه ایتدوکک خیانتی
اوتوری واوتوز قمچی داخی بکا ایتمک استدوکک خیانتی
اوتوری اوررم دیدی بو خبر بکک قولاغنه یتشدی قپوجی
خدمتنه دعوت ایلیوب آفرین دیو القش ایدوب بخشیش
ویروب خلعت کیردی **قطعه** حفظ شه باشد چنان کز
آستان او عبور پادشاهک حرمنی صاقنمق شویله کرکدر
که اشکی نکث اوکونه اوغرامق در ضمیر بنده وآواز نتواند
کذشت قوللروک وسایر آدملرک خاطرینه کلمک ممکن

اولمیه

درحریم حرمت عزش کسترده لتست پادشاهک عزت
سعادت خانه سنک اطرافی که دولت سریری در
وغ نتواند پرید و باز نتواند کذشت اندن قوش
اوچمغه یول بولمیوب یل اسمکه قادر اولمیه حکایت
وزیر هرمز بن شابور بوی نامه نوشت که بازرکانی
زدریا جواهر بسیار آورده اند وانرا بصدهزار دینار
ازبرای پادشاه خریده ام شنیده ام که پادشاه انرا
نمی خواهد اکر راستست فلان بازرکان بصدهزار دینار
میخرد هرمز درجواب نوشت که صدهزار دینار وصدهزار
چندان بیش با قدری ندارد و چون ما بازرکانی کنیم پادشاهی
که کند و بازرکان چه کار کند شابور اوغلی هرمز بکک
وزیری ایدی بکه مکتوب کوندردی دکز بازرکانلری
چوق جواهر بوکی کتوردیلر بن آنی پادشاه ایچون یوز بیک
التونه صاتون المشیدم که پادشاه انی استمز امیش اکر کرچک
ایسه فلان بازرکان یوز بیک التون اصیته الورنه بیورر
هرمز جوابنده بویله یازدی که یوز بیک التونک و یوز بیک
اولقدر دخی زیاده مالک بزم یانمزده قدر و حرمتی یوقدر

چون

چونکه بز بازرکانلق ایده یوز پادشاهلغی کیم ایدر و بازرکانلر
نیلسونلر قطعه نه طور منصب شاهان بود که بیع وشری
پادشاهلرک منصبی شاننده دوشمز که الوب صاتمغی بقصد
کسب معاش خود اختیار کنند کند و معیشتلری قصد نه
اختیار ایلیه لر چو شاه پیشه کند کار تاجران جهان چو که
پادشاه جهان تاجرلرک اشی صنعت ایدینه تو خود بکو
دکر تاجران چه کار کنند سن کند و کدن سویله که غیری تاجرلر
نه ایش اشلرلر حکایت عمر رضی الله در وقت خلافت
خود در مدینه دیواری کل میکرد و یهودی بیش
وی تظلم کرد که حاکم بصره بصد هزار درم از من متاعی
خریده است و در ادای ثمن ان تعلل می کند عمر خطابک
خلافت زمانده بر دیواری بالجق ایله صوار ایدی
یهودیدن بریسی خدمتلرنده شکایت ایلدی بصره یه
حکم ایلیین کشی بر متاعی بندن یوز بیک اقچه یه صاتون الدی
بهاسین ویرمکده تعلل ایدر فرمود که کاغذ پاره داری
کفت نی سفالی برداشت و بر انجا نوشت که شکایت
کنند کان از تو بسیارند و شکر کزاران نایاب از موجبات

شکایت بپرهیز یا از مسند حکومت برخیز و در آلفر نوشت
کتبه عمر بن الخطاب رضی الله عنه خلیفه بیوردی که بر کاغد پاره سی
کتوردوکمی دیدی یوق بر صقسی پاره سی الوب اکه
یازدی سندن شکایت ایتدیلرک حابی یوق شکرایدر
تمکه بولنمز شکایت لازم کتوررایشلردن وارکل ارتق
اتمه یوخه بکلق دوشکندن قالقوب کت اخرنده یازدی
بو یازیئ عمر اوغلی خطاب یازدی نه برای مهر زد و نه
طغرای رقم کرد اما چندان صولت عدالت و هیبت
سیاست از وی در خاطرها نشسته بود که اما مرد حقک
سیاستی هیبتی و عدل صلابتی کوکللرده یر ایدوب
ایله یرلشمش ایدی که تکلف صوریه احتیاج قالمامش ایدی که
چون یهودی آن سفال را بحاکم بصره داد وی سوار بود
از اسب فرود آمد و زمین بوسید و وجه یهودی را
تمام ادا کرد و وی سوار استاد بود چون یهودی صقسی پاره سینی
بصره یه واروب حاکمه تسلیم زمانده حاکم اته بنمش ایدی
خلیفه خطنی اوقویجق آندن اینوب یر اوپدی و داخی ایله
طور رکن یهودینک حقنی بر اکسک سوز تسلیم ایلدی قطعه

چو نبود شاه را عز سیاست چونکه پادشاهده سیاست
هیبتی اولمیه کشد از دست گستاخانه ذلیلی گستاخلر
الندن ذلت چکر چو نبود شیر را دندان و ناخن
چونکه ارسلانک دیشلری و طرناقلری دوکلب کیده
خورد از روبهان لنگ سیلی اقسق تلکولرک سله سین یر
حکایت جوانی را بدزدی گرفتند خلیفه حکم کرد تا دستش
ببرند تا از مال مسلمانان کوته شود جوان بنالید و گفت
ای خلیفه بریکیدی اوغرولقده طوتدیلر خلیفه حکم ایلدیکه
الک الن کسه لر تا که مسلمانلرک مالندن الی قصه اولا
یکت اکلیوب دیدی شعر مرا بدست چپ و راست
چون خدای اراست الله تعالی بنی صاغ جابندن صول
جابندن ایکی ال ایله مزین ایلدی روا مدار که مانند چشم جدا
از راست لایق کورمه که بنم صاغ الم صول المدن ایری قلا
خلیفه فرمود که دستش ببرید که این حدیست از حدود
خدای تعالی مساهلی دران از مسلمانی نیست مادرش همراه
بود برخاست وگفت ای خلیفه این فرزند منست و بد
بسیاری وی روز بشب می آرم و از دست رنج وی روزی

می خورم خلیفه بیوردی که کسک النی زیرا بو الله تعالی نک
حکملرندن برحکم درانی ترک ایلمکی قولای کورمک مسلمانلق
دکلدر آنه سی ایتدی ایلاری کلوب دیدی ای خلیفه
بونم اوغلمدر انک الی یاردمله کوندزی کیجه اولشدورم
انک الی کسبندن رزق یرم **قطعه** فرزند بود جوجان
ببخشاید اوغل جان کبی اولور مرحمت ایله بر جان من شستم
رسیده بن کوجه اوغرامشک ناتوان جاننه سررشته
روزیم کف اوست بنم رزقم وسیله سی انک الیدر میسند
که آن شود بریده لایق کورمه که بنم رزقم جلی کسیله خلیفه کفت
کردستش ببرید که من این کناه ازوی دریغ کنیدازم وکناه
کاری ترک این حد برخود روانمی دارم خلیفه دیدی که کسک
النی بن بو کناهی عفو ایتمزم اندن بو حکمی ترک ایلمک کناهینی
کندومه جایز کورمزم مادرش کفت ای خلیفه این راهم
دیکری از کناهان شمار معاصی انکار که همواره ازان
استغفار می کنی وآمرزش میخواهی خلیفه را خوش آمد وحکم
خلاص فرمود وکفت بکذارید ش اناسی دیدی ای خلیفه
بو کناهی شول کناهلردن صای که دایما اندن استغفار ایدرسن

داخی اندن مغفرت دیلرسن خلیفه خوش کلوب بیوردی که
قوک شونی **قطعه** ای خوش آن دانا که پیش شاه دم
نه کوزلدر اول عالم که پادشاهک اوکنده کاه قهر از
نکته خوش میزند قهر وقتنده بر خوش نکته سویلر
نکته را چون آب می آرد لطیف اول سوزی صو کبی
لطیف سویلیوب شاه را آبی بر آتش میزند پادشاهک
خشمی اودنه صو وروب سویندورر **حکایت** کناه کاری
پیش خلیفه اوردند خلیفه بعقوبتی که مستحق ان شود بود خلیفه
فرمان داد کفت ای امیر المؤمنین انتقام بر کناه عدلست
وتجاوز ازان فضل برسوجلیی خلیفه اوکنه کتوردیلر نه جزاء
مستحق اولدیسه خلیفه ایدوک دیو بیوردی اول صوچلی
دیدی که ای مؤمنلر بکی کناهه انتقال ایلمک در کناهی بغشلیوب
مکافاتندن کچمک فضل واحساندر وپایه همت امیر المؤمنین
ازان عالی ترست که ازانچه بلند ترست تجاوز می نماید
وبانچه فروترست فرود آید خلیفه را سخن وی خوش
آمد کناه ویرا عفو کرد مؤمنلر بکینک همتی مرتبه سی
اندن یوکسکدر که یوکسکی قویوب الچغه تنزل ایلیه خلیفه

انک سوزی خوش کلوب کناهنی بغشلدی قطعه
عفو از کناه فضل بود انتقام عدل کناهی بغشلمق کرم در
واکر جزا اتمک عدل در زان تا برین زجرح برین با زمین
رهست اندن بوکه کلنجه تفاوت یردن کوکه دکین متفاوت
کبی در کی فصل را کذار دوار دبعدل روی قچیچ فضل
قویوب عدله یوز طوتر داما که از تفاوت این هردو اکه
است شول عالم که بو ایکسنک تفاوت تفاضلندن
خبردار در حکایت کودکی از بنی هاشم با یکی از ارباب
مکارم بی ادبی کرد شکایت بعمش بردند خواست تا وی را
ادب کند کفت ای عم من کرده ام انچه کرده ام و عقل من
با من بنود تو بکن انچه می کنی و عقل تراست بنی هاشم قبیله سندن
بر اوغلان اولولردن برسینه ادبسزلک ایلدی عمسینه شکایت
ایلدیلر قصد ایتدیکه انی تأدیب ایلیه اوغلان دیدی که یا عمی
بن اول اشی عقلم یکا یار دکل ایکن اشلدم سن نه ایدرسک
عقلک سکا یار ایکن اشله قطعه کرسنهی بحکم نفس و هوا اکر بر
عقل اکسک طبیعت و هوا الیتمیله نه بوفق خرد کند کاری
اول سفیه عقل و فکری استد وکنه او یمزاش اشلیه تر بو نفس هوا

چو غالب نیست چونکه سکا طبیعت ایله هوا حکمی یکین دکلدر
جز برای خرد و روباری سن عقل کوستردوکی یولدن غیریا
یولکتمه هله حکایت زنی را از جماعتی که بر حجاج خروج
کرده بودند پیش وی اوردند حجاج با وی سخن میکفت
وی سر در پیش انداخته بود و نظر بر زمین دوخته نه
جواب وی می داد و نه بوی نظر می کرد حجاجک اوزرینه
خروج ایلین جماعتدن بر عورتی طوتوب حجاجک اوکونه
کتوردیلر حجاج اکه سوز سویلردی اول باشنی اشغه صالمش
ایدی یره بقردی نه اکه جواب ویروردی نه یوزینه
دکردی یکی از حاضران با وی کفت امیر سخن میکوید و تو از وی
اعراض میکنی کفت من از خدای تعالی شرم میدارم که بمردی
نظر کنم که خدای تعالی بوی نظر نمیکند حاضرلردن برسی
اول خاتونه دیدی بک سوز سویلرسن اندن یوزک
دوندررسن اول خاتون دیدی که بن اللهدن اوتانورم
که بر کمسنیه نظر ایلمکدن که الله اکا نظر ایلمز قطعه
روی ظالم مبین که بر رؤیت ظالمک یوزینه باقمه که اول
سنک یوز وکه ان زد و زخ دریست بکشاده جهنمدن

آچلمش بر قپو در سوی او باز شده شد ز خدا اوقپویه
اچلدن بر و الله طرفندن نظر رحمتی بیغیاده رحمت نظری
واقع اولمامشدر **حکایت** اسکندر را گفتند بچه سبب یافتی
انچه یافتی از دولت و سلطنت و وسعت مملکت با صغرسنی
وحداثت عهد اسکندره دیدیلر که سلطنت و دولتنی و
مملکت وسعتنی از زمانده یاشنک کوجک ایکن نه سبب ایله
بولدوک گفت باستمالت دشمنان تا از غائله دشمنی ایمن
یافتند و از تعاهد دوستان در قاعده استحکام یافتند
اسکندر ایتدی ایکی نسنه ایله بولدم برسی دشمنلرک
خاطرین یاپوب دشمنلک قصدندن فراغت ایتدرمک
اکنجیسی دوستلری کوزدوب رعایت ایدوب دوستلق ٥٥
مقرر ایلمک ایله **شعر** بایدت ملک سکندر چون وی
از حسن سیر سکا سکندر بکلکی کرکسه انجلین ایو خوی ایله
دشمنانرا دوست کردان دوستانرا دوستر دشمنلرکی
دوست ایله دوستلر وکک دوستلغنی زیاده ایت
حکایت روزی اسکندر با سرهنگان خویش بر نشسته
بود یکی از ایشان گفت خداوند تعالی ترا ملکی بزرگ

داده است زنان بسیار کن تا فرزندان تو بسیار
گردانند و یادگار تو اندر جهان بماند بر گون اسکندر
عیانی دیوان ایله اوتوردی ایلردن برسی دیدی
الله تعالی سکا بیوک مملکت ویرمشدر چوق عورت
آل تا که اوغللرک چوق اوله جهانده سنک یادگارک
قاله اسکندر گفت یادگار مرد نه فرزند اوست
بلکه سنتهای خوب و سیرتهای نکوست اسکندر
جواب ویروب دیدیکه ارک یادگاری اوغلی دکلدر بلکه کشینک
یادگاری ایو خویلاری وکوزل اشلری درکه کند وندن صکره
ایللر دیللرنده سویلنوب دعا اولنوب نیکو نبود انکس که
بر مردان جهان غلبه کرده است زنان بروی غلبه کنند
ایو اولماز شول کمسه که جهان ارلرینک اوزرنه غالب
اولا عورتلر انک اوزرنه غلبه ایلیه **قطعه** چو نیست
پیش پدر این قدر یقین که پسر چونکه اتانک اولقدر یقینی یوقدر که
اوغل زخیل پدر دانست یا خردمندان عقلسزلر الا ایدن
میدر یوخسه عقللولردنمیدر بس است سیرت نیکو حکیم را
فرزند ایو خوی اهل حکمته اوغول تیر زبون زن چه شود بد امید

فرزندان عورته بیه زبون اولور او غول امیدیله

روضهٔ چهارم

در وصف میوه بخشی درختان جود وکرم وشکوفه ریز
بستان بذل دینار ودرم دردنجی روضه سخاو
کرم اغاجینک یمش ویره سی واول اغجلرک چچک
دوکه سی بیاننده در التون اقچه اولسندرمک یرینه
جود بخشیدن چیزیست با نسبتی بی ملاحظه غرض ومطالبهٔ
عوض اکرچه ان عرض وعوض ثنای جمیل یا ثواب جزیل
باشد جود اصطلاح اهل حقیقتده برکرکلی نسنه عوض
وغرض ملاحظه اتمدین بغشلمه درلر **قطعه** کیست کریم انکه
نه بهر جزاست کریم کیمدر دیرسک شول کمسه درکه عوض
اجلیچون دکلدر مرکرمی کاید ازو در وجود اندن ظاهر
اولان جمله کرملر بلکه اقتضای طبیعت در یا خود اللهک رضاسی
طلبی ایچوندر انکه بود بهر نثار وثواب هراحا نکه خلقک
مدحیچون یا خلقک ثواب ایچون اولا بیع وشری وکرنه
احسان وجود سن انی الم صانم طوت جود وکرم دیمه انکه
قطعه هرکه مقصودش ازکرم انست هرکسه نک که کرم ایلکدن

مقصودی اولدرکه براز دنیا عالم اوازه که عالم ده سخا ایله شهرت
دیله دوشه باشد از مصر جود وشهره کرم جومردلک وکرملک
شهرندنا نام او بیرون در آوازه انک آدی بارودن
طشره اولور **حکایت** جوادی را پرسیدند که از انجه
بمحتاجان میدهی وبر سائلان میریزی هیچ در باطن خود
رعونتی وبر فقیران بار منتی باز میبابی بر سخی کشی یه صوردیلر
که محتاجلره ویردوکک دن استینلره دوکوب صاچدوککدن
هیچ کندوده رونکده نفسه متعلق فخر واضطراب وفقیرلر
اوزرنه منت وتوبیخ یوکی بیلورمسن کفت مهیهات من
پوشش وبخشش حکم ان کفیلرست که بردست طباخ است
کفیلر دارد که در دست طباخست اکرچه هرچه طباخ میدهد
برکفیلر میکذرد واماکفیلر بجود کمان دهند که نمی برد جومرد
کشی دیدی نه احتمالدر قنده اولسه کرکدر بنم حالم ومثلم
ویرمکده واکه مباشر تکده اشچی الندهٔ اولان کپچه کبی در
اکرچه اشچی هرنه ویرورسه کپچه ایچندن ویرور لیکن کپچه
کندو یه ویرجلیک اعتقاد ایلمز **قطعه** کرچه روزی
ازکف خواجست روزی ده خداست اکرچه رزقا

افندی الندن یتشر الی التنده اولانلره اما رزقی ویرن
الله در بر سر روزی خوران خوش نیست ز منت نهی
افندی جانبندن ایود کلدر رزق ینیلره منت ایلمک
نیست او جز کاسه و کفلیز ویک رزق را صاحب دولت
رزق قرانه نیست کبجه ایله جناق دن غیری نسنه دکلدر
به که باشند کاسه و کفلیز از منت تهی جناق ایله
کبجه منتدن خالی و فارغ اولمق یکدر انلرک نعمته
مدخلی یوقدر انجاق بینه واصل اولمق واسطه اولمشدر
حکایت صوفی دیکری را صفت کرده و صنعتی اندر
شناسایی و معرفت اورده فرمود که فلان کس سفره
ارست نه سفره دار برصوفی بر اهل سخایی مدح ایدوب
اکلمق یدیک جهتندن بر صفت ذکر ایدوب دیدی که فلان
کسه سفره کتورجید سفره نهم دردیجی دکلدر وجود را
شریک سفره میدارد نه ملیک سفره می شمارد باسایر
خورندگان یکی نیست بلکه در نظر خود طفیل ایشانست
کندوسنی یمک ینیلر ایله اورتاق بلور سفره نک صاحبی
بلمز غیری یه بیجلر ایله برابردر بلکه کندو نظرنده انلردن

اشنه اولوب انلرک حرمتنه یرایکی قطعه چون بمهمان
سرای خویش نهد جونکه کند و ضیافت خانه سنده
بسط ایلیه خواجه خوان ازبرای درویشان اولوکیشی
درویشلر یبیون دیو یکی طفل را هست اکر نمی داند
سخا و کرم یولینی نسنه بلمز اوغلا یندر اکر بلمزسه خویشتن را
طفیلی ایشان اول نعمتی یمکده کندوسنی انلره تابع
مطلق بلوب انلرک یوزی سوینه یرم بو طعامی بن دیمز
هیچ عقلو ادراکی یوقدر حکایت اعرابی بنزدیک
حضرت امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه در آمد و خاموش
بنشست و ذل فقر و فاقه بر جبین وی ظاهر بود
بر عرب کویلوسی حضرت علی نک خلوتنه کیردی سویلمیوب
شویله ایسم اوتوردی یوقلق ویوقسلق ذلتی انک
النده بللی ایدی امیر از وی پرسید که چه حاجت
داری شرم داشت که بزبان بکوید بر زمین نوشت
که من فقیرم حضرت علی اندن صوردی که حاجتک
ندر دلیله سویلکه اوتانوب برمغیله یره یازدی بن بر
فقیر کشیم دیو وی را دو حله عطا داد و غیر از ان هیچ

چیزرا مالک بنود اعرابی یکی را ردا ساخت و دیکر یرا
ازار کرد و بایستاد و چند بیت مناسب حال در
کمال بلاغت و فصاحت در بدیهه بکفت اعرابیه ایکی
قفتان ویردی انلردن غیری هیچ نسنیه مالک دکل ایدی
اعرابی برسنی ایچنه کیوب برسنی فرجه ایدینوب طاشنه
کیدی و اباق اوزرنه قالقوب کمال فصاحت و بلاغت
اوزره حاله مناسب برقج بیت فوری سویلیوب
اوقدی و حضرت امیررا بسیار خوش آمد امیر المؤمنین
حسن و امیر المؤمنین حسین رضی الله عنهما در پیش
وی نهاده بود انها را هم بوی عطا نمود اعرابی انرا
برگرفت عذر خواهان کفت یا امیر المؤمنین مرا توانکر
اهل بیت کردانیدی و برفت حضرت علی یه غایت خوش
کلوب بر مقدار التون که حسن ایله حسین حضرتلرندن
کندونک یاننده ایدی اعرابیه ویردی اعرابی
انی الوب دیدی که ای مؤمنلر بکی بنی قبیله مک جمله سندن
ارتوق ایلدک غناده بویله دیوب کتدی حضرت
امیر کفت شنیدم که از حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم

فرمودند قیمة **کل امرء ما یحسنه** یعنی قیمت هر کس
بقدر ان چیزیست که وی را می ارایدا از محاسن افعال و بدایع
اقوال علی حضرتلری دیدی رسول الله حضرتلرندن اشتدم
بیوردی که هر کشینک قیمتی کمال علمنه و مبلغ فهمنه کوره اولور
دیمک استر که هر کشینک قدر و قیمتی اول نسنه مقداریدر که
انک وجودینی مزین و مستحسن ایلیه کوزل فعللردن ایو سوزلردن
قطعه قیمت مرد نه از سیم و زرست کشینک قیمتی التون کمش
جهتندن دکلدر قیمت مرد بقدر هنرست بلکه ادمک قیمتی
هنری کمالی مقداریدر ای باینده که از کسب هنر
ای بنجه قول واردر که هنر کسب ایلدوکی سببدن قدرشی
از خواجه بسی بیشترست انک قدر و اعتباری افندیسندن
چوق ارتقدر وی با خواجه که از بی هنری ای بنجه
خواجه واردر که هنرسزلک اجلندن در ره بنده خودی پرست
کندو قولینک یولنده اردنجه کیدیجی در **حکایت**
عبد الله بن جعفر رضی الله عنهما منقولست که روزی عزیمت
سفر کرده بود در نخلستان قومی فرو امده که غلام سیاهی
نکهبان ان بود دید که سه قرص نان بجهت وی اوردند

عبدالله بن جعفردن حکایت ایدرلر برکون سفره قصد
ایلمش ایدی برقونک خرمالغنه قوندی برقره قول انک
بکجسی ایدی کوردی که اکه غدا اولمق ایچون اوچ چورک کتوردیلر
سکی انجا حاضر شد غلام یک قرص را پیش وی انداخت
بخورد برکوپک انده حاضر اولدی اوغلان چورکک برینی
اکه اتی وردی یدی وبس قرص دیگر را بوی انداخت
انرا هم بخورد همان برچورکی داخی اتی وردی آینده
ییدی برین داخی ویردی آینده ییدی عبدالله رضی الله عنه
از وی پرسید که هر روز قوت تو چیست عبدالله اوغلانه
صوردی که هرکون سنک ایوکک ندر گفت انچه دیدی
اوغلان ایتدی اشته کوردوغک در فرمود که چرا برای
نفس خود ایثار کردی عبدالله بیوردیکه نیچون کلبی کندو
نفسکا او زرینه اختیار ایلیوب کندو بیچه کک اکه ویردک
گفت درین زمین غریبست چنین گمان بردم که از مسافت
دور آمده است وگرسنه است نخواستم که ویرا گرسنه
بگذارم اوغلان دیدی که اول بریرده غریب در شویله
اکلرم که ایراق یردن کلمشدر آچ دردیلدم که انی

آچ قویم پس گفت امروز چه خواهی خورد گفت روزه
خواهم داشت عبدالله دیدی یا بکون نه ییک کرک اوغلان
ایتدی اورج طوتمق استرم عبدالله با خود گفت وخلق
مرا در سخا ملامت می کنند واین غلام از من سخی ترست
عبدالله کندو کندویه دیدی جمله خلق بکا سخاده اسراف
ایدرسن دیو قاقرلر بو اوغلانک سخاسی بندن ارتوقدر
آن غلام را و نخلستان او هرچه درانجا بود وهمه را
بخرید پس غلام را ازاد کرد وانها را بوی بخشید اول
اوغلانی داخی خرمالغی وانده هرنه وار ایسه جملهسنی
صاتون الدی اندن صکره قولی ازاد ایلدی وخرمالغی
اکه بغشلدی قطعه نفس سک را بیک دو لقمه نان
کو بکک نفسنی برایکی اتمک لقمهسیله بر سک نفس خود
هرکه کردا ایثار هم که کند ونفسی کوپکک او زرینه اختیار
ایلدی کربود بنده فی المثل شاید اگر اول کشی قول اولور
مثلا ایرا شود خواجه کان ازا ببند کیش اقرار افندیلر
اکه قول اولمغه اقرار ایلیهلر حکایت در مدینه عالمی
بود عامل و در جمیع علوم کامل مدینهده علمی ایله

عمل ایدر بر عالم وار ایدی جمله علملرده کامل ایدی
روزی گذرش بر دار نخاسین افتاد کنیزکی دید
مغنیه که بحسن صوت غیرت ناهید بود و بجمال صورت
غیرت خورشید شیفتهٔ جمال و فریفتهٔ زلف و خال او شد
برکون اول عالم اسیر جیلرخانه‌ اوغادی حسن صوته
زهره یه غیرت کتورجی و جمال و ملاحته کنشه کونی ویرجی
برجکی جاریه‌ کوروب شیفتهٔ جمال و انک جمالنه عاشق
و زلف و خالنه مفتون اولدی از سماع غنایش رخت
هستی بصحرای نیستی برد جاریه‌نک ایرلادوکنی اشتمکدن
وجود اسبابنی عدم صحراسنه ایلتدی و باستماع نوایش
از مضیق بخردی راه نصیحت سرای بیخودی سپرد داخی
انک اداسنی دکلمکدن عقللی لقدارلغندن عقلسزلق
اوینک کیک میدانه یول ایلتدی قطعه
خوبی روی و خوب آوازی یوزک و اوازک کوزللغی
می برد هر یکی تنها دل هر برسی باشقه باشقه کوکل آلور
چون شود جمع هر دو در یک جای جونکه ایکسی بر یره کله
کار صاحب دلان شود مشکل کوکل اهل اولانلرک

حالی مشکل اولور لباس دانایی بیفکند و بلباس رسوائی
در پوشد و خلیع العذار در کوچه و بازار مدینه میکردد
عاقللق لباسنی براغوب رسوایلق لباسنی کیدی
رسوای و ملامت اولوب مدینه‌نک سوقلرنده و بازارنده
کزردی دوستان بملامت او برخواستند اما هیچ
سود نداشت دوستلر انی ملامت اتمکه طوردیلر
هیچ نافع اولمدی زبان حالش باین کلمه متکلم بود و باین
ترانه مترنم انک حالی دلی بو سوزی سویلیوب بو ایری
ایرلردی قطعه زین کونه که جلوه ان دلاویز کند
بو اوسلو بدن که اول کوکل الیجی دلبر عرض جمال ایلیر عاشق زبلا
چه کونه پرهیز کند عاشق بلادن نیجه صقنه بلوه باد دست
ملامت کسان در کوشم ایلروک ملامتی بنم قولاغمده
یل در لیکن بادی که اتشم تیز کند اما شول یل که بنم
عشقم اتشنی کورایلر این قصه بعبد الله بن جعفر رسید
صاحب کنیزک را طلبید و بچهل مزار درم کنیزک را بخرید
و بغفود تا بهمان صوت که ان عالم بسماع ان کرفتار
شده بود تغنی کرد برسید که این را از که اموخته کفت

از فلان مغنیه اورا نیز طلب داشت بو قصه عبد الله بن
جعفره یتشدی جاریه نک صاحبنی چغردی قرق بیک
اقچه جاریی صاتون الدی عبد الله بیوردی اول عالم
اشیدوب اسیر اولدوغی صوت اداسیله ایرلادی صوردی
بونی بلمکدن اوکرندک جاریه داخی دیدی فلان چکی دن اوکرندم
اینده دعوت ایلدی بعد ازان عالم را بجوند وکفت میخواهی
که ان صوت را که شیفته ان شده از استادان کنیزک
بشنوی کفت بلی پس ان مغنیه را که استادان بود فرمود
تا بان نوع تغنی کرد عالم بیخود افتاد و بی خوش شد
ان صکره عبد الله عالمی دعوت ایدوب دیدی عاشق
اولدوغک صوتی اول جاریه نک اوستادندن دکلمک
استرمیسن عالم استرم دیدی عبد الله بیوردی اوستاد
جاریه ایرلادغی کبی ایرلادی عالم انی اشیدوب عقلی
کیدوب دوشدی چنان تصور کردند که مکر بمرد عبد الله
بن جعفر کفت که ما بکشتن این مرد در کناه افتادیم شویله
صندیلر که یوخسه اولدی پس عبد الله بن جعفر دیدی که
کوردکی بز بو کشیء اولدروب کناه کردک بعد ازان فرمود

تا اب بر روی وی زدند تا بخود باز آمد اندن صکره
بیوردی یوزنه صو وردیلر تا که عالم کندویه کلدی
باوی کفت ما ندانسته بودیم که تو در عشق ان کنیزک باین
مرتبه رسیده باشی اول عالمه عبد الله دیدی که بن سنک
معشوقه نک عشقنده بو دایره یه یتشدککی بلمش ایدوک
کفت والله انچه پنهانست بیش از انست که اشکار شد
و عالم دیدی والله کزلی اولان اشکاره اولاندن
چوق ارتوق قدر پرسید میخواهی که این صوت را ازان
کنیزک بر شنوی عبد الله بن جعفر صوردی اول صوتی
محبوبه اغزندن دکلمک استرمیسن کفت چون انرا از دیکری
شنیدم که عاشق او بنودم بر من چه کذشت عالم ایتدی
کوردک چونکه بن انی عاشقی اولمادوغم کمسه نک
اغزندن اشیدیجک باشمه نه کلدی پس حال من چه کونه
شود که انرا از لب و دهان معشوقه خود شنوم پس
بنم حالم نیجه اولور اکر انی معشوقه نک کندو اغزندن طودا غندن
اشیدرسم پرسید که ویرا به بینی بشناسی بکر بیت
وکفت عبد الله بن جعفر صوردی که انی کوریجک بلیورمیسن

اغلادی و دیدی **شعر** کفتی که شناسی که بیرد از تو دل و دن
سنک کوکلوکی دینوکی کم الکدن الدی اکلرمیسن دیرسن بکم
والله که در افاق جز او را نشناسم الله حقیچون دنیاده اندن
غیری نکسه اکلیم بفرمود تا کنیزک او را بیرون اوردند و
تسلیم وی کرد عبد الله بن جعفر بیوردی جاریه ایجردن
چقاردیلر عالمه تسلیم ایلدی کفت این مرتراست والله
که دروی جز بکوشه چشم نظر نکرده ام عبد الله بوسکدر
دیدی و عین ایلیوب اکر کوزاوجیله نظردن غیری نسنه
ایتمدم دیدی ان عالم در دست و پای عبد الله بن جعفر
افتاد و کفت اول عالم عبد اللهک الله اباغنه دوشوب
دیدی **قطعه** ابم زکرم بروی کار آوردی کریکدن
نیم ایشمک یوزوکه لطافت ورونق صوی کتوردک
وز موج فراقم بکبار آوردی ایریلق دکزینک قورقوسندن
بنی قورتاروب کنارنه چقاردک صبرم بدل زغم فکار
اوردی نشد رغمدن مجروح اولمش کوکلمه صبر و قرار کتوردک
خوابم بدو چشم اشکبار اوردی سهر یاغدرجی کوزمه
اویخو کتوردک پس دست کنیزک را کرفت و بجانه

خود روان شد اندن عالم جاریه نک النه یاپیشوب اونه
الدی کتدی عبد الله علام خود را فرمود که چهل هزار درهم
دیکر بکیر دو بایشان برد تا بجهت حکم معیشت غباری
بر خاطر ایشان ننشیند عبد الله بن جعفر قولنه بیوردی که قرق
بیک اقچه داخی ال ارتلار نجه وار عالمه تسلیم ایلہ تاکہ معیشت
اضطرابندن انلرک خاطری اینه سنه غبار غم کلمیه و بفراغت
خاطر از یک دیکر ممتنع توانند کرفت داخی فراغ خاطر ایله بری برندن
متمتع اولوب اضطرابنز ذوق ایده لر **حکایت**
عبد الله بن جعفر در عهد معاویه از خزانه بیت المال هر سال
هزار هزار دنانیر میدارید عبد الله بن جعفر حضرتلرنه هر ییل
بیت المال خزینه سندن معاویه زماننده هر ییل بیک کره
بیک التون ویرورلردی چون نوبت به یزید رسید انرا
به پنجه هزار هزار دنانیر رسانید چونکه نوبت خلافت
یزیده ایرشدی اول مرسومی بش بیک کره بش بیک التونه
ایرشدردی ملامتش کردند که این حقوق همه مسلمانانست
چرا بیک کس میدهی یزیده قفقدیلر بو جمله مسلمانلرک حقیدر
سن نیچون بر کشیه ویرورسن دیو کفت من این را بمجاجان

اهل مدینه میدهم زیراکه وی هیچ چیز از ارباب حاجات
دریغ نمیدارد اهل مدینه یزیدا ایتدی بن بونی مدینه
اهلنک جمله محتاجلرنه ویرورم زیرا عبد الله هیچ کمسه دن
نسنه دریغ ایلمز ونهان ازوی کس را همراه وی بمدینه
فرستاد تا تفحص احوال او نماید عبد الله دن کزلی التون
ایله بیله بر کسه کوندردی مدینه یه در مدة یک ماه همه را
صرف کرد چنانکه کویند بقرض محتاج شد برآی مقداری
زماننده اول کونده دیلین مالک جمله سنی شویله خرج
ایلدی که قرضه محتاج اولدی قطعه اکر بدست کریم
او فتد جهان یکسر اکر جهان باشدن باشه کرم اهلینک
النه دوشجک اولورسه جهان چه باشد وصد بار
از جهان هم بیش جهان نه اولور جهاندن یوز کره ار توقدر
اولاجق اولورسه چرا شود دل درویش ریش ازان
حسرت بنجون درویشک کوکلی مجروح اولور حسرتدن
که هست کیسهٔ جود شجرینه درویش زیراکه کرمک سخاو
عطاسی کیسه سی درویشک جرینه سیدرینه غم جکر حکایت
خلیفه بغداد در موکب حشمت وشوکت خود میراند

بغداد خلیفه سی خواص اعیان ومقربان ارکان دولت
ایله اتلانوب کیدردی دیوانه پیش وی رسید کفت
ای خلیفه عنان کشیده دار که در مدح تو سه بیت کفته ام
بر دیوانه انک اوکنه کلوب ایتدی ای خلیفه دیزکنک چک
سنک مدحکده اوچ بیت سویلدم اوقیاین دکله کفت
بخوان بخواند خلیفه اوقودیوب اولدانخی اوقدی خلیفه را
خوش امد دیوانه چون انرا دید کفت مرا سه درم عنایت
کن تا روغن خرما خرم وسیر بخورم خلیفه یه خوش کلدی
دیوانه چونکه خوش کلدوکنی کوردی بکا اوچ اقچه عنایت
ایله دیدی تاکه یاغ ایله خرما الوب طویونجه ییم دیدی خلیفه فرمان
داد که تا بهر بیتی هزار درهم بدهند ویرا دادند خلیفه
بیوردی که انک هر بیتنه بیک اقچه ویره لر قطعه
چون ذل فاقه روز کند بر سخنوری چونکه فقیرلق ذلتی
غالب اولا بر سوز اهلنه کر مدح پادشاه سخاور کند سزاست
اکر سخالی پادشاهی مدح ایلرسه لایقدر یرا شور ممدوح
چون کریم بود کر شعرا و مدح اولنان اکر کریم اولورسه
انک شعرندن هر بیت را خزانه کومر کند رواست هر بیتی

جونز خزینه سی ایدوب کومر ایله طولدوررسه یراشور

حکایت ابراهیم بن سلیمان ابن عبدالملک بن مروان
کوید که دران وقت که نوبت خلافت از بنی امیه به بنی العباس
رسید انتقال یافت سلیمان اوغلی ابراهیم ایدر اول وقت
که خلافت دولت بنی امیه دن ال عباسه انتقال ایلدی
وبنی العباس بنی امیه امیه را می کرفتند ومی کشتند ابن عباس
اوغلری امیه اوغلرینی طوتب اولدردیلر من برون
کوفه بر بام سرای که بر صحرا مشرف بود نشسته بودم
کوفه شهرندن طشره صحرانک اوزرنه حواله بر دامک
اوستنده اوتورردم دیدم علمهای سیاه از کوفه
بیرون آمد در خاطر من چنان افتاد که ان جماعت بطلب
من می آیند کوردمکه قره علملر کوفه دن طشره چقدی
خاطره شویله کلدی که شو جماعت بنی استیو کلورلر
از بام فرود آمدم متفکر وار بکوفه در آمدم هیچ کس
را نمی شناختم که پیش وی پنهان شوم طامدن اشغه
اندم برنسنیه دوشونورکبی شهرک ایچنه کردم هیچ
کمسه بلمزدم که انک یاننده صقلانام بدر سرای بزرکی

رسیدم

رسیدم در آمدم دیدم که مردی خوب صورت سواد
ایستاده وجمعی از غلامان وخادمان کرد او در آمده اند
بر بیوک سرای قپوسنه واردم کوردم بر کوزل یوزلی
یکت اتلانمش طورر بر الای اوغلانلر و خذمتکارلر
انی طولایی المشلر سلام کردم کفت تو کیستی و حاجت
تو چیست کفتم مردی ام کریخته از خوف خصمان خود
بمنزل تو پناه آورده ام سلام ویردم دیدی سن کیمسن
حاجتک ندر بن دیدم بر قچقن کیشیم خصملرمدن قورقرم
سنک اوکه صغنمغه کلدم مرا بمنزل خود در آورد و در حجره
که نزدیک بحرم وی بود بنشاند چند روز آنجا بودم
کندونک حرم خاصنه قریب اولان اوده یه قوندردی
بنی بنجه کون انده اولدم بهترین حالی هرچه دوستر
می داشتم از مطاعم ومشارب وملابس همه پیش من حاضر
بود غایت ایو حالیله یمکدن ولباسدن هر نسنه یی زیاده
سوردم هب یانمده حاضر ایدی از من هیچ نمی پرسید
هر روز یکبار سوار می شد وباز آمد بندن هیچ کیم
اید وکمی صورمدی هر کون بر کره اته بنوب کنه کلوردی

یک روز از وی پرسیدم که هر روز ترا می بینم که سوار
می شوی و زود می آیی بچه کار می روی بر کون اندن
صوردم هر کون سنی کوررم اتلانوب کیدوب تیز کنه
کلورسن نه ایشه کیدرسن دیدم کفت ابراهیم بن سلیمان
پدر ما کشته است شنیدم که درین نهان شده است
هر روز میروم بامید انکه شاید ویرا بیابیم وبقصاص
پدر خود برسانم ابراهیم ایتدی سلیمان اوغلی ابراهیم
بنم بابامی اولدرمشدر اشتدم که کرلنمش هر کون اتلانوب
انی ارادرم اولاکم بولوب بابامک قصاصی مرتبه سنه ایرشدرم
دیو کیدرم چون این را شنیدم ازاد باز خود در تعجب
ماندم که مرا قضا بمنزل کسی انداخته است که طالب قتل
منست چونکه بونی اشتدم کندو دولمک دوندوغندن
تجبده قالدم که بنی الله تعالینک تقدیری بر کمسه نک
اوینه صالدی که بنی اولدرمکه طالب در اول کمسه
از حیات خود سیر امدم ان مرد را از نام وی و نام پدر
می پرسیدم دانستم که راست می کوید کفتم که ای جوانمرد
ترا در ذمه من حقوق بسیارست کندو دیر بلیغدن

طویدم اوصندم اولکشیه کندو آدین و باباسی آدین
صوردم دیو ویردی بلدیکه کرجک سویلربن ایتدم
ای یکت سنک بنم اوزرمده چوق حقک واردر واجب
است بر من حقم تو دلالت کنم واین راه آمد وشد را
بر تو کوتاه کردانم ابراهیم بن سلیمان منم خون پدر خود
از من بخواه بکا واجب در که سکا خقمک صالوویرم
و بو کلوب کیمک یولنی سکا یقین ایلیم سلیمان اوغلی
ابراهیم بنم بابا کک قانی بندن استه باور نکرد کفت
همانا که از حیات خود بتنک امده میخواهی که ازین محنت
خلاص شوی اینانمدی ایتدی که بکزرکه صاغلغندن
طاریلوب اوصندک استرسک که محنتدن قورتولاسن
کفتم لا والله که من او را کشته ام و نشانها و باز کفتم داده است
که راست میکویم رنک او برافروخت و چشمان وی سرخ
شد ایتدم یوق والله بن آنی اولدردم بعض علامتلر
سویلدم بلدیکه کرچک سویلرم لونی متغیر اولوب یوزی
کوزی قراردی زمانی سر در پیش انداخت وبعد ازان
کفت زود باشد که بر پدر من برسی و خون خود را از تو

خود را از تو خواهد بر زمان باشنی اوکنه صالدی
اندن صکره دیدی که چوق زمان پچیوب از زمانده
سن بنم بابامه واروب بلوشه سین و قاننی سندن طلب
ایلیه من زنهاری که ترا داده ام باطل نکنم برخیز و برون
رو که من بر نفس خود این نیستم ناگاه کزندی بتو رسانم
پس بن سکا ویروغم امانی باطل ایلرم طور وار چیق
کت سکا ضرر قصد اتمکده نفسمه امین دکلم هزار
دینار دیگر عطا فرمود برگرفتم و برون آمدم بیک فلوری
بخشش بیوردی الوب چقوب کتدم **قطعه** جوانمردا
جوانمردی بیاموز ای یکت جوانمردلک اوکرن زمردان
جهان مردی بیاموز جهانک ارلرندن ارلک اوکرن
درون از کین بدگویان نگه دار کوکلوکی کین ایدیجلره کین کین مه
اتمکدن صقلا زبان از طعن بدگویان نگه دار دیلوکی
یرامز سویلینلره طعن اتمکدن صقن نکوی کن بان کو با تو
بدکرد ایلک ایله شول کمسیه که اول سکا کوتیلک ایلدی
کران بد رخنه در اقبال خود کرد زیرا اول کشی یرامز
ایلکدن کند و دولتنه خلل ویردی جو آیین نکوکاری کسی ساد

حوبه

٧٧

چونکه ایواشلیلک عادتنه موافقت ایلیه سن نگردد
جز بتوان نیکویی باز اول ایلک سندن غیری کمسیه عاید اولمز
حکایت شبی در مسجد جامع مصر آتش افتاد و بسوخت
مسلمانانرا توهم آن شد که این را نصاری کرده اند بمکافات
آن آتش در خانهای ایشان انداختند بر کیجه مصرک جمعه مسجدینه
اود دوشوب یاندی مسلمانلر ایله سنردیلر که انی نصارانیلر
ایتمش اولا انک انتقامی ایچون انلرک اولرینه اود اوردیلر
یا قدیلر سلطان مصر جماعتی را که آتش در خانهای ایشان
انداخته بودند بگرفت و در یکجا جمع کرده بفرمود تا بعد
ایشان رقعها نوشتند مصر پادشاهی انلرک اولرینه
اود اوران کمسه لری طوتوب بر یره دوشردی امر ایلدی که
انلرک صاغشنجه کاغدلر یازالر در بعض کشتن و در بعض
دست بریدن و در بعض تازیانه زدن بعضنه اولدرمک
و بعضنه ال کسمک و بعضنه قمچی اورمق یازدیلر وان رقعات
را پریشان افشاندند تا بر هر کس هر رقعه که افتاد بموجب
آن عمل کنند اول کاغدلری انلرک اوزرینه صاچدلر
هر کشینک کاغدینده نه یازلمش ایسه انوکله معامله ایده لر

یک رقعه که مضمون آن کشتن بود بر یکی افتاد گفت من
از کشتن باک ندارم اما مادری دارم که او جز من کسی
دیگر ندارد برکاغدکه انک اچنده یازیلن اولدرمک
ایدی برکمسنک اوزرنه دوشدی اول کشی ایتدی بن
اولمکدن غم چکمزم اما برانام وار در بندن غیری کمسنسی یوقدر
در پهلوی وی دیگری بود که رقعهٔ وی تازیانه زدن بود
افتادهٔ وی رقعه خود را بان کس داد و رقعهٔ ویرا گرفت
انک یانندە برکمسه وار ایدی انک کاغدندە قمچی ورمق
یازلمش ایدی کند و کاغدینی اول کشته ویردی در رقعه را
ویرا گرفت و گفت من مادر ندارم این را بجای وی کشتند
وانرا بجای این تازیانه زدند انک کاغدینی اول الدی
ایتدی انام یوقدر بونی انک یرنه اولدردیلر اکه بونک
یرنه قمچی اوردیلر **مثنوی** بسیم و زر جوانمردی توان
کرد التون اچیله جومردلک اتمک اولور خوش آنکس
کو جوانمردی بجان کرد آفرین اولکمسه یه که جومردلکی
جان ایله ایلدی بجان چون احتیاج یار بشناخت چونکه
جانه دوستدونک احتیاجنی اکلایه حیات خود فدای

جان او ساحت کند و حیاتنی انک جاننه فدا ایلیه
حکایت اصمعی گوید که با کریمی آشنایی داشتم که همواره
بتوقع کرم و احسان بدر خانهٔ وی میرفتم اصمعی ایدر
برکرم اهلیله آشنالغم وار ایدی دایم احسان وکرم
اوماغه انک قپوسنه واررد م یک بار بدر خانهٔ
وی رسیدم دربانی نشانده بود مرا منع کرد ازان که
بروی در آیم بوکره انک قپوسنه واردم برقپوجی قومش
ایدی بنی اچری کیرمکه قومدی بعد ازان گفت ای اصمعی
سبب این منع کردن من از در آمدن بروی تنک دستی
و نادارست که ویرا پیش امده است اندنصکره دیدی که
ای اصمعی بن سنی اچری کیرمکدن منع ایتدوکومک سببی آل
دارلغی و یوقلق درکه دولتلیه واقع اولمشدر من این بیت را
نوشتم که بن بو بیتی یازوب وبان دربان دادم و گفتم
این را بوی رسان اول قپوجی یه ویروب دیدم که بونی
دولتلیه اولشدر **شعر** اذا کان الکریم له حجاب
کریمک قپوسنده حجاب ومانع اولیجاق فما فضل الکریم
علی اللئیم کریمک لئیم اوزره فضلی نه اولور ورقعه را او نه

وبرپشت وی نوشته که چوق زمان نچه‌دین قپوجی کلوب
کاغدنی کتوردی انک اوزرنده یازلمش که شعر

اذا کان الکریم قلیل مال قچن کریمک مالی از اولسه
تستر بالحجاب عن الغریم کزلنور حجاب ایله مصاحبندن

وهمراه رقعه صره با نصد دینار در وی کاغد ایله برکسه
بیله کتوردی اچنده بشیوز فلوری وار با خود کفتم

هرکز ازین قصه ازین غریب‌تر برمن نکذاشته است این را
تحفه مجلس مأمون خواهم ساخت کندوکندومه دیدم بکا
هیچ بوندن غریب قصه واقع اولمدی بونی مأمونک مجلسنه
تحفه ایلمدن پیش وی رفتم کفت ازکجا میرسی ای اصمعی
مأمونک یاننه واردم نردن کلورسن ای اصمعی دیو سوآل
ایلدی کفتم ازپیش کریم‌ترین کسی که از احیای عرب
عرب قبیله‌سندن جمله کرملردن کرمده ارتوق اولان
مکه بک یانندن کلورم دیدم پرسید که کیست ان کفتم
که مردی که مرا از علم و مال بهره ور ساخته است کیمدر
اول دیو صوردی بن ایتدم براد رکه بنی علمندن مالدن
بهره‌مند ایلشدر وان رقعه را وصره وی را برزمین

نهادم اول کاغدی وکیسه‌یی یره قودم چون صره را
بدید رنک وی برآمد وکوت کیسه کوریجک رنکی متغیر
اولوب دیدی این بهرخوانه منت میخواهیم که انکس را
طلب کنم بو کیسه بنم خزینم مهریله دراسترم که اول کشی‌ی
چقاردم کفتم ای امیرالمؤمنین والله من شرم میدارم
که بجهت بعضی کماشتکان تو خوفی بخاطر وی راه یابد
بن ایتدم ای مؤمنلر بکی بن اوتانرم سنک قوللروک طرفندن
انک خاطرینه قورخو کلمه دیو مأمون بکی مأمونک خاص‌لرندن
برسنه ایتدی اصمعی ایله بیله وار چون مأمون یکی ازخواص
خود کفت همراه اصمعی برو چون ان مرد را ببینی بکوی
امیرالمؤمنین ترا می طلبد اول اری کوردوکک زمانده
بک سنی استردی بی انکه تفرقه بخاطر وی نه رسد شول
اوسلوب اوزرنه که سنک سوزکدن انک خاطرنه داغدغه
کلمیه چون ان مرد حاضر آمد مأمون با وی کفت توان شخصی
نیستی که دی روز پیش ما امدی واظهار فقر و فاقه کردی
این صره را بتو دادیم تا صرف معاش خود کنی چونکه اول
کشی بنک اوکنه کلدی مأمون اکه دیدی که سن اول دکلمیسن که

دونكى كون بزم خدمتمزه كلوب احتياج اظهار ايلدك
بوكيسه بزسكا ويردك تاكه معيشتكه خرج ايده سن
بيك بيت شعر كه اصمعى پيش تو فرستادا نرا بوى دادى
اصمعى سكز يانوكه شعردن بر بيت كوندرمكله انى اكه نيه
ويردك كفت والله اظهار فقر وفاقه كردم دروغ
نكفته ام ليكن نخواستم كه قاصد ويرا باز كردانم مكر چنانكه
امير المؤمنين مرا باز كرداند اول كشى ايدى والله فقر وفاقه
اظهار ايتدكم كرچك در ليكن انك خرجنى امير المؤمنين
بنى كوندردكى كبى كوندرمكدن غيرى نسنه استمدم ديدى
پس فرمود هزار دينار بوى دادند اندن صكره مأمون
بيوردى تا اكه بيك التون ويره لر اصمعى كفت مرا نيز درين
عطايا بوى ملحق كردان اصمعى ايتدى بو بخشيشده بنى اكه
قاتوب بكه ده احسان ايله ديدى فرمود تا هزار دينار
ويرا نيز عطا تكميل كردند بك بيوردى انك بخشيشنده
تمام بيك ايده لر ان مرد را از زمره نديمان خود كردانيد
اول كشى بى مأمون كند ومصاحبلرى الآينه قاتدى **قطعه**
كف صاحب كرم چون بى درم ماند كرم اهلك الى چو نكه

انچه بز قلا زمادارى شمر كو دربه بند د اكر قپوسنى بغلرسه
سن انى حرجلغى يوقلغندن طوت ولى دربستن مدخل جونان
است اما بخيل اولانك قپو قپامه سى شويله دركه هميان
درم را سر به بند د انچه سنى كيسه نك باشنى بغلمق استر قپوسى
اكنا بچون قپر **حكايت** غانم را پرسيدند كه هركز از خود
كره عيتر ديدى كفت بلى روزى در خانه غلامى يتيم فرود
امدم وى ده سر كوسفند داشت بر يتيم اوغلانك اوينه
قونق اولدم اون باش قيونى وار ايدى فى الحال بك
كوسفند را بكشت وبپخت وپيش من اورد تيز بر قيونى
بوغزليوب بنم اوكومه كتوردى مرا قطعه از وى خوش آمد
بخوردم وكفتم والله اين بسى خوش بود بكا انك بر پارهسى
خوش كلدى ييوب ايتدم والله شو زياده كوزل ايدى
ان غلام برون رفت ويك يك كوسفند را بكشت وان
موضع را مى پخت وپيش من مى آورد اول اوغلان طشره
چقوب برر برر قيونلرى بغزليوب اول بكا خوش كلان
يرينى پيشوروب اوكومه كتوردى ييدوم ومن از ان
اكاه نى چون برون آمدم كه سوار شوم ديدم كه برون

خانه خون بسیار ریخته است بنم اندن خبرم یوق
چونکه اته بمکه طشره چقدم کوردم اوا اوکنده چوق قان
دوکلمش پرسیدم که این چیست کفتند وی همه کوسفندان
خود را بکشت بوندن دیو صوردم دولر جمله قیونلرینی
بوغلدی ویرا ملامت کردم چرا چنین کردی اکر قاقیدم
نچون بویله ایتدوک دیو کفت سبحان الله ترا چیزی خوش
اید که من مالک ان باشم دران بخیلی کنم این زشت بسیرتی
باشد درمیان عرب اوغلان ایدی نه عجب برنسنه سکا
خوش کله بن اکه قادر اولم سکا بذل اتمکده بخل ایلیم بوندن
یرامز خویلیلق اولورمی عرب یاننده پس حاتم را پرسیدند
که تو در مقابل آن چه دادی حاتمه صوردیلر که سن انک
مقابلسنده نه ویردک کفت سصد شتر سرخ و پانصد
کوسفند حاتم ایتدی اوج یوز قزل قیورجق تویلی دوه
و بشیوز قیون ویردم کفتند پس تو کریمتر باشی ایتدیلر
ایله سن کرمده اندن ارتق اولورسن کفت هیهات
وی هرچه که داشت داد حاتم ایتدی قنده اولا بوجقدر
اول قادر اولدوغنک جملهسنی ویردی من انچه داشتم

از

از بسیار اندکی پیش ندادم بن قادر اولدوغمک چوغندن
ازندن غیرسنی ویردم **قطعه** چون کدایی که نیم نان دارد
چون بر جارک یارم اتمکی اولا بتمامی دهد ز خانهٔ
خویش اول یارم اتمکی اوندن چقاروب تمام برکشیه
ویرور بیشتر زان بود که شاه جهان انک بو عطاسی
شوندن ارتوق اولور که جهانک بکی بدهد نیمی از خزانهٔ
خویش خزینهسنک یارسنی بخشیش ایلیه **حکایت**
شاعری بدر خانه معن زایده امد بر شاعر احسان
رجاسیله معن ابن زایده اتلی پادشاهک قپوسنه کلدی
چند روز انجا بود بار نیافت بنچه کون انده اولدی
بولشمغه یول بولمدی از باغبان وی التماس کرد که
چون معن بباغ در اید و در کنار آب نشیند مرا آگاه کن
باغباندن دلک ایلدی که بک باغه کلوب سوکنارنده
اوتوردوغی زمانیه باکه بلدر چون آن وقت رسید
باغبان ویرا اکاه ساخت شاعر این بیت را بر کاغد
پاره نوشت و بآب داد که چونکه اول وقت اولوب باغبان
اکه خبر ایلدی شاعر بر بیتی بر تخته پاره سنه یازوب صویه

صالیوردی **شعر** ایا جود معن ناج معنا بحاجتی
ای معنک سخاسی حاجتی سن اک لطیفه طریق اوزره کره جی
قولاعنه فیلده فالی الی معن سواک شفیع نیم اکه سندن غیری
دیلک جم بو قدر چون تخته پاره پیش معن رسید بفرمود
تا انرا بکرفتند وپیش وی آوردند چونکه اول تخته معنک
اوکنه یتشدی بیوردی طوتوب کتوردیلر چون انرا
بخواند شاعر را طلبید فرمود وده بدره زر بوی داد
چونکه انی اوقودی شاعری طلب ایلدی اکا اون کیسه
التون ویردی وآن چوب را در زیر باساط خود نهاد
واول تخته پاره سنی دوشکی التنه قودی روزی دوم
ان چوب را از زیر باساط برون اورد و بخواند دیکر شاعر را
طلبید وصد هزار درم دیکر بوی داد اکنجی کون اول تخته
دوشک التندن چقاروب مطالعه ایلدی شاعری
طلب ایلیوب یوز بیک اقچه داخی ویردی اکه ودر سیوم
بهمین دستور عمل کرد اوچنجی کون ینه بو اسلوب اوزره
عمل ایلدی شاعر بترسید که مبادا پشیمان شود وداده را
باز ستاند بکریخت شاعر قورقدی جایز که پشیمان اولب

ویردوکین کنه اله دیو قچوب کتدی چون روز چهارم باز
ان چوب را برون کرد شاعر را بطریق معهود طلبید نیافت
چونکه دردنجی کون اول تخته چقاروب شاعری استدی بولیمادی
فرمود در ذمة کرم من واجب بود که ویرا چندان عطا را
دهم که در خزانه من یک دینار ودرم نماند بیوردی که بنم کرمم
بوینه واجب ایدی اکا او لقدر بخشش ایلیم که خزینه ده بر التون
وبر اقچه قالمیه اما ویرا حوصله ان نبود اما یازق انک حوصله سی
یوغمش **بیت** کیست اهل کرم انکس که چو سایل بدرش
اهل کرم کمدر بلورمیسن اول کمسه در که جراد چونکه انک
قپوسنه اورد ان قدر امید که در دل کنجد عقلی ایرشوب
کوکلنه سکردوکی قدر امیدیله کله نکشاید کف احسان
و ببخشد چندان کریم احسان الی چوب اول قدر بخشش
ایلیه که نه در حوصله همت سایل کنجد جراک همت حوصله سی
صغر اوله **حکایت** اعرابی بتهنیت قدوم کریمی از روسای
عرب را قصیده گفت وبروی خواند ودر لفظ گفت بر
اعرابی کویلیسی عرب بکلرندن برسنک سفردن کلمه سی
ایچون بر قصیده سویلیوب خدمتنه ایلتوب اوقیی ویردی

اوقنده بو بیتی اوقودی **بیت** امددالیّ یدًا تعوّد بطنها
باکه اوزادی ویر شول الی که انک اَیاسی اوکرنمشدر بذل
النوال وظهرها تقبیلا بخشیش لر اولشدر مکه ارقه سی اوپلمک لکه
معتاد اولمشدر یعنی دراز کن بسوی من دستی را که کف
وی عادت کرده است وببخشیش زر ومال وپشت او
بتقبیل اهل حاجت وسوال دیگر استرکه بندن یکا اوزات
شول الی که انک ایاسی التون اقچه بخشیش اتمکه وارقه سی
احتیاج وسؤال اهلنه اوپلمکه اوکرنمشدر ان کریم دست
بسوی او دراز کرد چون بوسید بروجه طیبت گفت
اول کریم الینی آندن یکا اوزاتدی چونکه مداح النی اوپدی
کریم لطیفه طریق اوزره دیدی مویهای لب تو دست
مرا بخراشید طودکک قللری المی طرملدی دیدی اعرابی
گفت پنجه شیر ژیانرا از خار درشت خار پشت
چه زیان یاوز ارسلانک پنجه سنه کرپینک اری دکه سندن
زیان اولماز ان کریم را این کلمه بسیار خوش آمد
گفت این کلمه پیش من ازان قصیده خوشترست اول
کریم اهلنه بو سوز زیاده خوش کلدی ایتدی بو سوز

بنم یانمده اول قصیده دن یکدر بفرمود تا وی را در برابر
قصیده هزار درم دادند ودر برابر ان کلمه سه هزار درم
کریم بیوردی اکه قصیده مقابله سنده بیک اقچه ویردیلر
واول سوز بدلی اوچ بیک اقچه ویردیلر **قطعه** انرا که عدّ حجت
ز فلک سر گذرانند شول کشیه که اوکوب مرتبه سنی فلکدن
یوقاری کچوره لر چون نیست سخن دان بود از جمله فروتر
چونکه اول اوکولمکه سوزلوب قدرین اکلرا ولیه جمله
خلقدن اشغه اولور انک قدری دانی که سخن دان که بود انکه بواند
بیلورمیسن که سوز بلن کم اولور شول کمسه اولورکه بیله
بد را ز نکو باز نکو را ز نکوتر برامری ایودن بیله کنه ایوسینی قبی ایدن بیله

روضهٔ پنجم

در تقریر دقت حال بلبلان چمن عشق ومحبت بشنجی روضه
عشق ومحبت شوق ومودت کللری بلبللرینک صفت حاللری
ووصف ملاللری وحرقت بال وپر وانکان انجمن شوق
ومودت وسوز وشوق پروانه لرینک پروباللری اتش
عشق ایله یاندوغی بیاننده در از مقتبسات مشکوة
نبوت است این حدیث که من عشق وعف وکتم ومات مات شهیدا

شمع نبوت یاندوغی معادن اقتباس اولنان کلامدندر
بو حدیث مستحسن النظام بیوردیلر که هر کیم عاشق اولوب
قلبنی جوارحنی حرامدن صیانت ایدوب عشقنی خلقه افشا
ایتمیوب اوله شهید اولور یعنی هر که در جاذبهٔ عشق آویزد
و با لطافت عشق آمیزد و در آن طریق عفت و کتمان پیش گیرد
چون بمیرد شهید میرد هر کمسه که عشق جاذبه سنه تعلق ایلیه
واول تعلقده پرهیزکار اولوب حفظ اسرار ایلیه
اولدوغی زمانده شهید اولور و شرط عفت و کتمان
از برای آنست که چون بمیل طبع و هوای نفس آلوده
باشد عاشق پرهیزکار اولوب عشق اظهار ایتمک شرط
اولدر که شو سببدندر که چونکه عشق طبیعت میلی و نفس
هواسیله ملوث اولا و در فضول بان بوسایط توسل
جویند و اظهار کنند آن از قبیل شهوات نفس حیوانات است
نه از فضایل روح انسانی طالب مطلوبه واصل اولمقده
واسطه لر طوتوب داخی محبتنی اظهار ایلیه انک کبی محبت
طبیعت حیوانیه شهوتی مقتضاسی اولور حقیقت انسانیه
خاصیتی اولماز قطعه ان عشق را که منقبت خاص آدمی است

شول عشق که آدم اوغلانک مخصوص هنری در هر جا که هست
عفت و ستر از لوازم است هر قنده وارسه پرهیزکار
اولوب انی گزلمک لازملرندندر عشقی که هست شهوت
طبع و هوای نفس شول عشق که طبیعت آرزوسی و نفس
هواسی در خاصیت طبایع و سباع و بهایم است
جمله حیوانلرک طبیعتلرینک خاصیتی در اول انسان طبیعتی
خاصیتی دکلدر حکایت میان دو خردمند سخن عشق
میرفت اکی عاقل اورته سنده عشق سوزی واقع اولدی
یکی گفت خاصیت عشق همیشه بلا و محنت و عاشق همه
وقت محنت کش و بلا سنج برسی ایتدی عشقک خاصیتی
دایما بلا و رنجدر عاشق هر زمان بلا چکیجی و محنت یوکی
طاریجیدر دیگر گفت خاموش باش همانا که تو هرگز آشتی
بعد از جنگ ندیده و چاشنی لذت وصال بعد از فراق
نچشیده ای برسی ایتدی ایسم اول بگذر که سن چکشمکدن
صکره باریشق گورمشسن و ایرلمقدن صکره اولشمق
لذتنی طتمامشسن هیچ کس در عالم از صافی دلان عشق
پیشه لطیف تر نیست هیچ عالمده عشقک گوکلی صافیلرندن

لطافتی ارتوقکه یوقدر وازکران جانان دورازینی
اندیشه کثیف ترنی وبوفکردن ایراغ اولان جانی
اغولردن غلیظلغی ارتوقکه یوقدر **قطعه**
پرتو شاهد عشق است جمال دل مرد عشق محبوبی نک حسنی
عکسی در انسانک کوکلینک جمالی کی کند میل جمال اکه بدل
نیست جمیل شول کمسه نک کم کوکلی کوزل دکلدر اول
حسن وجماله قچن میل ایدر کربدین قاعده حجت طلبد نادانی
اکر بو دید وغم دعوایه برهان طلب ایدرسه بر بلمز
جحیم بس بو د الجنس الی الجنس میل الجنس والی الجنس کلامی
دلیل کافیدر **حکایت** وقتی صدیق اکبر رضی الله عنه در ایام
خلافت خود در کوچهای مدینه می کشت وبر در خانهٔ
می کذشت صدیقلر باشی ابوبکر رضی الله عنه خلافتلری
زماننده مدینه صوقاقلرنده کزوب هر اوک قپوسی اوکنه
اوغرارکن ناکاه بخانه رسید وازان خانه کریه شنید که
بر قپواوکنه اوغرایوب اول اودن اغلامق اوازی
اشتیدی که زنی بیتی میخواند واز دیده سرشک کرم میراند
مضمون بیت این که بر عورت بر بیت اوقیوب کوزندن

اسی یاشلر اقیدوردی بیتک معناسی بوکه **قطعه**
ای طلعت تو بخوبی ازماه فزون ای یوزی کوزلکده
آیدن ارتوق اولا دلبر پیش مه طلعت تو خورشید زبون
سنک ای یوزوکک قرشوسنده کونشک یوزی طوتقندر
زان پیش که دایه بر لبم شیر نهد دایه بنم اغزمه سود
ویرمزدن اول بریاد لب لعل تو میخوردم خون سنک
لعل رنکلی طوداغک محبتی ایله بن قان یودارم سماع
این بیت در دل صدیق اثر کرد در بکوفت صاحب
بیت بیرون امد اول بیت صدیقک کوکلنه کار ایدوب
قپو وردی صاحب خانه طشره چقدی ازوی پرسید که
ازادی یا بنده اذن صوردی کمکسه نک خدمتکارسین
یا باشوکه بیروق میسن کفت بنده فرمود که این بیت را
درهوای که میخواندی واین اشک کرم ازبرای که میراندی
دیدی ابوبکر حضرتلری ایتدی بو بیتی کمدن اوتوری اوقودک
وبو کوز یاشنی کمک عشقیله اقتدک کفت ای خلیفهٔ پیغامبر
بروضهٔ منوری ازمن بکذار جاریه ایتدی ای رسول الله
خلیفه سی حضرت محمدک روضهٔ منوری حرمتیچون بنی

قویوب مهمکزه مشغول اولک فرمودکه ازین مقام کام
برندارم تا سر دل ترا بر سر نیاورم بیوردی
شورادن قویوب کتمزم سنک سرکی بیلوب مرادک
حاصل اتمیجه کنیزک آه سرد از دل برآورد دیکی از جوانان
بنی هاشم را ذکر کرد جاریه دردلی کوکلندن برصوق
آه ایدوب بنی هاشم بکیلرندن برسینک آدین اکدی
صدیق رضی الله عنه بمسجد رفت و خواجه ان کنیزک را
طلبید و ویرا بخرید و بهای وی تمامی بداد و پیش
معشوقش فرستاد حضرت صدیق مسجده واروب
جاریه نک صاحبنی دعوت ایدوب صاتون الوب
بهاسنی تمام وروب عاشقی معشوقی یاننه کوندردی
قطعه دلا بشاهد کامت که جفت داند ساخت ای
کوکل مرادک محبوبی ایله سنی بربره کتوره که کم قادر اولور
جزانکه از همه کام زمانه فرواید شول که دن غیری که
دنیانک جمله مرادلرندن فارغ اوله بدرد کاه برآید وکر
ترا ان نیست دردله مراد حاصل اولور اکر سنک دردک
یوغیسه بنال تا دل اهل دلی بدرد آید اکلیوب اغلاتا که

سنک انیونکه مرحمت ایدوب برکوکلی هلنه کوکلی دردلی
اولوب حصول مرادوکه وسیله اوله حکایت کنیزک
مغنیه بحسن غنا موصوف بود و بلطف نوا معروف
بو جنکی جاریه که کوزل ایرلامغیله اکلمش و لطف ادا
اعکله بلنمش جمال بی بدل داشت و حسن بی خلل روزی
نظیری یوق جمالی و عیبسز کمالی وار ایدی روزی
در منظر خواجهٔ خود سازی می نواخت و غزلی بر داخت
افندی سنک قرشوسنده ساز چاغروب بر غزل
تقسیم ایدردی نوجوانی که در دل هوای او داشت
و در سر سودای او در زیر منظرهٔ استاده بود و کوش
و هوش بر آواز او نهاده بر تازه یکت که کوکلنده اول
جاریه نک سوکیسی و دماغنده عشقی سوداسی واردی
پنجره نک التنده طوروب جانی قولاغنی معشوقه نک
اوازنه طوتمش ایدی و در وقت اشعار او تأملی می
کرد و از لذت الحان او تمایلی می نمود و کفت انک
اشعارینک انجلکین فکر ایلیوب انک صوتنک لذتندن
ایکی یاننه صالنوب ایدردی بیت خرم ان دلداده

محروم از دیدار دوست نه کوزلدر اول عاشق
معشوقینک یوزین کورمکدن محروم ایکن کرپس دیوار
جومان کوشش بر گفتار دوست محروملق دیواری
اردندن قولاغی محبوبینک سوزین دکلر اوله ناگاه
خواجه نیز از منظره فروکرد جوانرا دید بنزدیک
خودش خواند و با خود بر یک مائده نشاند اکنزدن
خواجه پنجره دن باشنی چقاروب اشغه بقدی یکیدی
کوروب کندو یاننه دعوت ایلدی بر سفره یه صوندردی
هردم از هرجا با وی چیزی می گفت و هر لحظه هر هنر با وی
گهری می سفت هر زمان هر یردن انونکله سوز سویلشوردی
و هر وقت هنردن انونکله بر گوهر دلردی جوان
با خاطر فارغ از همه چیز گوش با خواجه داشت و
چشم بر کنیزک یکیت هرنه دن فارغ خاطر ایله قولاغی
خواجه یه کوزینی جاریه یه طوتوب طورمش ایدی
هرچه آن نغز سؤال می کرد این جواب با برو جواب
می گفت معشوقه کوزیله هرنه سؤال ایدرسه عاشق
قاشیله جواب ویروردی و هرچه آن [illegible] کره

می بست این بشکرخنده می کشاد هرنسنه یی که دلدار
الشن بولشدروب بغلردی بو محبانی طتلی کولمکله
اچردی مثنوی چه خوشتر از وصال آن دو عاشق
نه کوزلدر اول اکی عاشقک بر یره کلدوکی بر غم
دشمنان باهم موافق دشمنک کورلکنه بری بیرینه
اوباد اولالر بهم از چشم و ابرو در فسانه بری بریله
کوز قاشیله سویلشوب کنار و بوس را جویان بهانه
اویوشوب قوجشماغه بهانه استر اولالر چون صحبت
متمادی شد خواجه چنانکه دانی بضرورت بعض حاجات
انسانی قدم برداشت چونکه مصاحبت اوزادی
خواجه بلدوکک کبی انسانک بعض دردمز قالقمق اقتضی
ایدر حاجتیله قالقوب کتدی و آن هردو آرزومند
مشتاق را بهم بگذاشت مجلس خالی گشت و دواعی
مواصلت از جانبین متوالی اکی مشتاق بری بریله قودی
اونتها ایکی جانبدن الوب ویرمک هوسلری غالب
اولدی کنیزک زبان بگشاد و در مخاطبهٔ آن جوان
صدا در داد که جاریه آغزین آچوب اول یکیده خطاب.

انكده بو آوازه پيدا ايلدى **قطعه** بخدايى كه آشكار و
نهان اول الله هيچون كه كزلى و آشكاره اولان
بندهٔ او دست آدمى و پرى انس و جنس انك قوللريدر
كه ز هر كس كه در جهان بينم جهانده كوردوكم هر كسدن
بيش من از همه عزيزترى بنم يانمده سن جمله سندن
عزتلو اولماق ده زياده سن جوان چون اين نكته را
كوش كرد فرياد برآورد كه يكت چونكه بو سوزى
ايشتدى فرياد ايليوب ايتدى **رباعيه** اى انكه مرا
ديدهٔ دل منزل تست شول دلبر كه بنم كوزم كوكلم سنك
عشقك خيالينك منزليدر حسن همه خوبان جهان حاصل
تست جمله جهان كوزللرينك حسنى هپ سنده واردر
كر هست دلم مايل تو نيست عجب اكر بنم كوكلم سكا ميل ايدر
عجب دكلدر سنك ايت نه دل دلى كه مايل تست كاشدر
كوكل دكلدر سكا ميل ايلمين كوكل بار دكر كنيزك كفت
در جهان همين آرزو دارم كه دست در ميان يكديكر كنيم
جاريه ايتدى كه جهانده اوزندوكم بودر كه الومزى
بر بريمزك بلنه طولايوب و از لب و دهان يكديكر شكر

خوريم آغز آغزه ورب شكر ييه وز جوان كفت من اين
آرزو دارم اما چه كنم خداى تعالى مى كويد كه **الاخلاء يومئذ**
بعضهم عدو لبعض الا المتقين الآيه يكت ايتدى اكه بنده اوزرم
امانچه ايده يين الله تعالى بيورر كه دنياده دوست اولانلر
قيامتده بربرينه دشمن اولورلر و اما حرامدن صاقنوب
اللهدن قورقن اوزرنه دوست اولانلر اول كونده
داخى دشمن اولمازلر بربرينه يعنى فرداى قيامت
دوستى دوستداران برنك دشمنى برآيد مكر دوستى
پرهيزكاران بر دوستى بيفزايد ديمك استر كه قيامت
كوننده دوستلرك دوستلغى دشمنلك صورتنده
ظاهر اولور اهل پرهيز اولانلرك دوستلقلرى اولكدن
داخى زياده اولور نمى خواهم كه فردا بناى محبت ما خلل
كيرد و دوستى ما بدشمنى بدل كردد استمزكه قيامتده
بنم محبتمز بناسى بوزلوب دوستلغمز دشمنلكه مبدل
اوله اين بكفت و دامن از صحبت بكذاشت و بدين ترا
راه رفتن برداشت يكت بو سوزى سويليوب مصاحبت
اتكنى الدن قويوب شوارى ايولايرق كيمك يولنه دوشب

کتدی **قطعه** این عشق دوروزه رادلا باز کذار
بو ایکی کونلک عشقی ای کوکل ترک ایله کز عشق دوروزه
برنی آید کار زیرا ایکی کونلک عشقدن ایش تمیز
زان سان بکزین عشق که در روز شمار شول مقوله
عشقی اختیار ایله که قیامت کونده بان بکی قرار
در دار قرار جنتده انوکله قرار ایده سن **حکایت**
یکی از دانشمندان کوید که وقتی مجلس میداشتم ودر
زمین دل مستمعان تخم ارادت می کاشتم اهل علمدن
برسی ایدر که بر زمانده مجلس وعظ ایدردم دکلین
اهل قبول کوکللری ترلاسنه محبت تخمی اکردم پیری
ملازم مجلس ما می بود واز وظیفهٔ ملازمت تخلف نمی نمود
بر قوجه کشی بزم مجلسمزه ملازمت ایدردی ملازمت
خذمتنی هیچ ترک ایلمزدی اما دایم آه میزد واشک
میریخت اما هر زمانده آه ایلیوب کوز یاشنی دوکردی
ویک لحظه آه واشکش را از هم نمی کسیخت بر ساعت
آه ایله کوزی یاشی بری برندن ایرلمزدی روزی در
خلوت اورا طلبیدم واز وی موجب آن حرکت پرسیدم

برکون تنها انی دعوت ایلدم اندن انک سببنی صوردم
گفت من مردی بودم که غلامان وکنیزان میخریدیم ومی فروختم
ووجه معاش خودرا از آن بیع وشری کامی اندوختم
پیر ایتدی بن بر کمسه ایدوم قوللر جاریه لر صاتردم کندو
خرجلغمی اول الوب صاتمقدن قزانردم روزی غلامی صغیر
برکون بر کوچک اوغلانی **بیت** بلب چو شکر ناب
وبرخ چو ماهی منیر انک وصفی بویله ایدی که طوداغی صافی
شکر کبی یوزی منور ای کبی هنوز شکر اورا نشسته
دایه ز شیر انک طوداغنی دایه سی سوددن یومشی
سیصد دینار بخریدم ودر تربیت او بسی سال رنج کشیدم
اوچیوز التون صاتون الدم انی بسلیوب بجرمک ده
چوق زحمت چکدم چو کشیوه دلبری ودلداری بیاموخت
چونکه دلبرلک وکوکل الیجلک شیوه سین اوکرندی وچهره
بدلبری ودلداری برافروخت داخی بوزینی نور جمال
ایله منور ایلدی یوسف وار ببازارش بردم وبر
خریداران شمایل واخلاقش برشمردم حضرت یوسف
کبی آنی بازاره ایلتدم طالبلره انک اوصافنی واخلاقنی

صایی ویردم ناکاه دیدم که درزی اهل صلاح نازنین
سواری بلکه درخانه زین زیبا نکاری انجا رسید وبکوشه
چشم ان غلام را بدید خودرا ازبارکی درانداخت
ودرپهلوی او منزل ساخت اکسزدن اهل صلاح لباسنده
بریکت بلکه اکر خانه سنده بر نظیری یوق کوزل اورایه
کلوب کوزاوجیله اوغلانه ناظر اولوب کندویی باکیردن
اشغی براقدی اول اوغلانک یانته اوتوردی وپرسیدش
که چه نام داری وازکدام دیاری چه هنر میدانی صوردیکه
ادک ندر نه یردنسن نه هنر بیلورسن وکدام کارمی توانی
کرد انکاه روی بمن آورد وازثمن وی سوال کرد قنغی
صنعتی اشلیو بیلورسن اندن صکره بندن دونوب بهاسندن
سوأل ایلدی کفتم اکرچه درحسن وجمال یکدینارست و
اما بهای وی هزار دینار کامل العیارست بن ایتدم
اکرچه حسن وجمالده برالتون پاره سیدر لکن انک بهاسی
بیک فلوری تمام الوزندر هیچ نه کفت وازحاضران در
درنهفت دست بدست غلام برد وچیزی بدست وی
سپرد هیچ سوز سویلمدی حاضرلردن کزلیجه اوغلانک النه

برنسنه ویردی بعد از رفتن وی انرا وزن کردم صد
دینار بود اول کیدکدن صکره ویردوکی نسنه صایدم
یوز التون ایدی بدین طریق روز دوم وسیوم بهمین
دستور عمل کرد وهمین معامله پیش آورد مبلغ انچه بغلام
داده بود سیصد دینار رسید اکنجی اوچنجی کون بو اسلوب
ایله عمل ایلدی اوغلانه ویردوکی التونک صاغشی اوچیوز
فلوری یه یتیشدی باخود کفتم مایه غلام را بتمام ادا
کرد همانا که اورا بدین غلام تعلق خاطر شده است
کندوکندومه ایتدم اوغلانک بهاسنی تمام وردی
بکزر که شویلیدک خاطری اوغلانک محبتی کوشه سنه
یاپشدی وبراداء انچه کفتم قدرت ندارد تعیین
ایتدوکم قیمتی تمام تسلیم اتمکه کوچی یتمز چون وی روان
شد من نیز بی وقوف وی درعقب وی بشتاختم چونکه
اول یکت کندی بن داخی طوپیدین ازدنجه سکردتم
چندان خانه وی را یافتم اول قدر واردم که اونی بولدم
چون شب درآمد برخاستم وان غلام را بجامهای
نفیس بیاراستم وبویهای خوش معطر کردانیدم وبدر

خانه رسانیدم در را بکوفتم چون در بکشاد و بیرون
آمد چون مرا بدید مبهوت شد کیجه اویلیجق قالقوب اول
اوغلانی یارشق لباسلر ایله طونادوب لطیف قوقولر
ایله طیب ایدوب قپوسنه واروب قپوی وردم قپویه
اچوب طشره چقوب بزی کوروب حیران اولدی
انا لله وانا الیه راجعون کفت دهشتندن استرجاع
ایدوب حکم اللهک دیدی پس پرسید که شما بدانجا که آورده
است و بمن که رهنونی کرده است اول یکت صوردی که
کم کوتوب قولاغزلق ایلدی کفتم بعض از ابنای ملوک اینا
غلام را چو بیداری کردند و بیع ما بر چیزی قرار نیافت
بن ایتدم بک اوغوللرندن بعضسی بو اوغلانه مشتری
اولمشدر سکله بزم بیعمز بر مبلغ معین اوزره قرار
بولمدی ترسیدم که امشب قصد این غلام را کنند و ترا
بتو سپارم تا امشب در پناه تو ایمن خواب کند قورقوم
که بو کیجه اوغلانه قصد ایده لر اوغلانی بو کیجه سکا تسلیم ایدین
تا که سنک حفظکده امینلک ایله یاتوب اویویه کفت تو
هم در رای و با وی باش کفتم مرا مهمی ضروری در پیشست

که اینجا نمی توانم بود غلام را بوی بگذاشتم و من برگشتم
یکت ایتدی کل سنده ایچری بیله کر بن ایتدم بنم بر عاجت
مهمم وار در بونده اوطاغه قادر دکلم اوغلانی قیوب
بن کنه دونوب کتدم چون بخانه رسیدم و در بستم و بر بستر
نشستم چونکه اوه کلوب قپوی بغلیوب منذر اوزرنه
اوتوردم در ان اندیشه که امشب میان ایشان چون بگذرد
و مصاحبت ایشان بر چه قرار گیرد اول انسنه فکر ایدردم
که بو کیجه انلرک اراسنده نه واقع اولور انلرک بری
بریله معامله سی نه نک اوزرنه قرار ایدر ناکاه شنیدم که
آواز در بر آمد غلام از عقب آواز در آمد لرزان و کریان
الکوزدن اشتدمکه قپو آوازی کلوب اردنجه دد ریی ددن
اغلایرق اوغلان ایچری کیردی کفتم ترا چه بوده است
و در صحبت او چه بود و روی نمود که بدین حال می آیی
بن ایتدم سکا نه اولدی و اول یکتدن و انک مصاحبتندن
نه نسنه یوز کوستردی که بو حال ایله کلورسن غلام کفت
ان جوان بمرد و جان بجانان میسپرد کفتم سبحان الله
ان چه کونه شد اوغلان ایتدی اول یکت اولب جانی جانانه

تسليم ايلدى بن ايتدم نه عجب اتك وفاتى نه كيفيت ايله
اولدى كفت چون تو برفتى مرا بخانه درون برد و
از براى من طعام آورد چون خوردم و دست بشستم
از براى من بستر بينداخت ومشك وكلاب برمن
زد ومرا بجوابانيد اوغلان ايتدى چونكه سن كيدك
بنى ايچرى اوه الوب كيدوب بندن اوتورى يمك
كتوردى ييوب الم يودم بنم ايچون دوشك براقدى
وباكه مشك وعنبر وكلاب صاچوب بنى ياتوردى
وبعدازان آمد وانكشت بررخاره من نهاد وكفت
سبحان الله اين چه خوبست وچه محبوب ومرغوب
است اندن كلوب برمغن بنم يوزومه قيوب ايتدى
اى پاك منزه الله بو نه كوزلك در ونجه سوكلى رغبتلى
شكلدر وچه ناخوش است انچه نفس من ميخواهد ودرهواى
آن ميكاهد داخى هر نه بوامردرشول نسنه كه بنم كوكلم آنى
استيوب اتك آرزوسندن قوتى كلوب طاقتى اكلور
وعقوبت خداى تعالى از همه سخت تراست وكرفتاران از
همه كس بدبخت تر الله تعالى نك عذابى جمله الملرندن مشددر

اكر مبتلا اولان شقاوتده جمله اشقيادن ارتوقدر
بعدازان كفت انا لله وانا اليه راجعون ديدى ودیكر
باره انكشت بررخاره من نهاد وكفت كواهى ميدهيم
كه اين بغايت جميلست وبنهايت امال واماني دليل بنيه
بار معنى بنم يوزمه قيوب ايتدى بن شهادت ايدرم كه
شو غايب كوزلدر جمله آرزولره ومرادلره قولاغزدر
اما عفت وپاكى ازان اجملست وثواب موعود بران از
همه در جمال اكمل است اما حرامدن صقنمق واريلق ايولكده
اندن ارتوقدر وانلرك اوزرنه وعده اولنان ثواب
كالده قلاندن زياده در بس بغيا دجون اورا بجنبانيدم
برده بو دوره بحيات جاودانى برده بوسوزى سويليوب
دوشدى چونكه انى قملدندم اولوب ابدى ديرلكه يول
الىمشى ايدى كفت اين همه كريه من برياد آن جوانست
كه هركز عفت ونظافت ولطف وظرافت وى از خاطرم
نميرود پيرنخاس ايتدى بنم بو جمله اغلادوغم اول يكيدى
الكمقدندرانك پاكلكي وپرهيزكارلكي ودارلكي وزارلكي
هيچ بنم خاطرمدن كتمز وحسن وشمايل ولطف ومحايل او

از نظرمن غایب نمی شود داخی انک کوزل شکلی لطیف
خویی ایونتالری نیم نظرمدن غایب اولماز تا باشیم
این راه را خواهم سپرد و چون بمیرم بدین حال خواهم ای
صاغ اولدم و غنچه بو یوله بصیم اولنجک بو حال ایله اولسم
کرکدر **قطعه** یار چون رفت ان بچوبلی از همه عالم فزون
اول کوزلکده جمله عالمدن ارتوق اولان یار چونکه دنیادن
کتدی در فراقش از همه عالم فزون خواهم کریست انک
ایرولغنده جمله خلقدن ارتوق قدر اغلاسم کرک ریو د
اکنون خون دل از کریه زادم بخاک یتمدی جکر قانی
صاری بکزلی یوزمدن اقوب طپراق اوزرنه دوکلور
چون روم در خاک هم زین کونه خون خواهم کریست
اولوب طپراغه کیردوکم زمان داخی بو یوزدن قان اغلاسم
کرکدر **حکایت** جوانی سلیل نام از سلاله کرام در قبایل
عرب بجمال و ادب مشهور بود سلیل ادلی بر یکیت کریم لر
سوییندن عرب قبیله لری اچنده کوزللک و ادب لیلق
ایله شهرت بولمش ایدی و در بیشه شیران و معرکه دلیران
از ضعف وسستی دور بهادرلر میداننده و جنک چیلر

مقابلسنده

مقابله سنده قچمقدن و تورتمقدن ایراغ ایدی دردل
از دختر عم هوای داشت و در سر وسوسه عشق
او سودایی عموجه سی قزینک محبتدن کوکلنده هواسی
و باشنده انک عشقی سوداسی وار ایدی عمرها رنج
طلب برد تا بمطلوب رسید و ضربت عشق خورد تا جمال
معشوق بدید چوق زمان طلب زحمتی چکدی مطلوبه
ارنجه عشقک کوتکنی یدی معشوقک جمالنی کورنجک
هنوز در بزم وصال جای کرم نکرده بود و از جام
وصال جرعه بیش نخورده داخی وصال مجلسنده
یرین اصمتدین داخی تماشای جمال شرابندن بر
جرعه دن ارتق اچمدی عزیمت اتش خاست که ازان
منزل بجای دیکر مقام کند خاطرنده بو نیت حاصل
اولدی که اول ارادن کیدوب بر غیری یرده یرطوته
و در متوطن تازه ترارام کیرد ان ماه را در عماری نشاند
و عماری را بدان راه که خاطرش میخواست میراند چون
یک مرحله برید از مقام خود برفت بجای خوش و منزلی
دلکش رسید نزول کرد و عماری را فرود اورد داخی بر دلکشا

لطیف یرده قرار ایده اول آی یوزلی کوزلی هودجه بندروب
دوه کوکلی استدوکی یره سوروب بر قوناق یره مقدار
کیدوب بر کوزل منزله ایروب همان اول اراده قونوب
هودجی اندردی ناکاه دید که از یک جانب سی سوار
آشکاره شدند اکسوردن کوردی که بر جانبدن اوتوز
اتلی کورندلر برخاست وسلاح دربست ودرخانهٔ زین
نشست قالقدی یراق طاقندی اته بندی چون نزدیک
آمدند دانست که دشمنان وبند وقصد وی دارند
چونکه یقین کلدلر بلدیکه کندونک دشمنلری در کندویه
قصد ایدرلر بمقابله ومقاتله ایشان مشغول کشت انلره
قرشو واروب جنک اتمکه مشغول اولدی وبیشتری
از ایشان را بکشت انلروک چوغنی اولدردی اما زخمهای
کاری خورد وچون از جنک فارغ شد پیش دختر
بازکشت وکفت اما بک یاره لر ییدی چونکه عموسی قرینک
کلدی دیدی رباعیه آمد زعدو بکشتنی من خبری
دشمن طرفندن بنی اولدرمکه خبر کلدی نشنین که چو نیست
بحسرت نظری اوتور الشغی سنی حسرتله بر نظر کورینده

ریزم خونت چونکه بریزند خونم بن سنک قانکی دوکرم چونکه
دوشمنلر بنم قانمی دوکرلر تا که زلبت کام نکیرد دکری تا سنک
طوداغکدن غیریلر مراد المیه لر دختر کفت والله اکر تو خون
من نریزی من خون خود خواهم ریخت وبا خون تو خواهم آمیخت
قز ایتدی صانع عالم حقیچون اکر سن بنم قانمی دوکمزسک بن کندو
قانمی دوکوب سنک قانکه قرشدرسم کرک بهر حال اما آن
به که تو پیش دستی نمای اما اول یکدر که سن اوکدن کندو
الکله بنم قانمی دوکه سن واین عقده را از دل خود بکشایی
بو مشکلی کندو کوکلکدن حل ایلیه سن سلیل برخاست
واین ترانه آغاز کرد سلیل قلقوب بو صوتی ایرلمغه باشلدی
رباعیه از کشتن نادرست این چرخ درشت بو مخالف ونا
موافق غلیظ فلکک دونمسندن نبکر که مرا چه سان بنجاک
آندیشت کوره بنم ارقم نجه سنه یره کلدی ان کردم این نقد
حیاتست بمشت شول دلر که اوجمدن اولان دیرلکم نقدی اندن
اودخ المشدر امروز بدست خود همی باید کشت تماشای کور که
بوکون کندو المله اولدرسک کرک اول ماده حیاتمی پس بر کلوبی که
از ره کریبان رشک می برد اندن صکره کوکلک یقه سنی قیتنندن

کوکلدوکی بوغزه واز غیرت عقد حمایل اشک می ریخت واکا
حمایل بابنی دکدوکنی استمدوکندن کوزیاشی دوکردی یک
تیغ براند وان شمع جهان افروز را بیک دم بنشاند
انک کبی بوینه قلیج اوروب اول جهانه ضیا ویرن شمعی بر نفسده
سوندردی وروی خاک آلود را درخون اومالید طپراغه
بولنمش یوزینی انک قاننه سوردی وبان سرخ روی بار دیگر
دران سیاه روان آورد اول یوز افلغیله کنه برکره داخی
اول قره کونلی لره حمل ایلدی وچندین دیگر پا سر بداشت
وآخر سر بنهاد داخی نجه مکسنه تک باشن کسوب صوکندن
باش قودی وچونکه قوم سلیل ازین واقعه خبر یافتند جامه
دران وموی کنان بشتافتند چونکه سلیلک هم‌ملری بو قصه‌دن
خبردار اولدقلرینده یرتوب اغلایرق سکرتدیلر وآن هر دو
کشته را بر مقابله قبیله بردند ودر یک قبر بخاک سپردند
اول اکی مقتولی صویلری کورستاننه ایلتوب اکسن بر قبرده
دفن ایتدیلر **قطعه** هر دو را زیر زمین از سر عزت
بردند عزتیله اکیسن بیله الدوب یرالتنه قودیلر تا نه در روز
جزا خواردو برخیزند تا که قیامت کوننده زلتیله محزون قالقه‌لر

در ته خاک بیک بستر شان جا کردند طپراق التنده بر دوشک
ایچنده یر ایلدیلر انلره تا بهم شاد بخسبند وبهم برخیزند تا که
شنلکله بله یاتوب بیله قالقه‌لر **حکایت** جوانی با کمال وادب
باشتر ملقب بردختری جمیله از مهتران قبیله جیدا نام عاشق شد
کمال وادب صاحبی بریکیت اشتر لقبلی قبیله قزلرندن جیدا
ادلی بر جمیله یه عاشق اولمش ایدی ورابطه وداد وقاعده
اتحاد میان ایشان مستحکم کشت ایلیکی وبرلیک بنمک (محبت)
بناسی انلرک اراسنده برک اولمش ایدی ان راز را نزدیک
ودور می پوشیدند ودر اخفای ان حسب المقدور می
کوشیدند اما بحکم ان که کفته اند اول سری ایراقدن یقیندن
اولاندن صقلیوب قدر ایتدکجه آنی کزلمکه چالشدیلر اما شو
سببدن که دیمشلردر **بیت** عشق سری است که کفتن نتوان
عشق بر سردر که دیمکه امکان یوق بد وصد پرده نهفتن نتوان
اکیوز پرده ایله اورتوب کزلمکه قابل دکل عاقبت راز
بروی روز افتاب صوکنده انلرک سرلری کنش کبی
اچلدی وسر ایشان از نشیمن مکون با انجمن بروز آمد
وکزلیلک مقامندن اشکاره لک مجلسنه چقدی میان

میان دو قوم ایشان جنگها انگیخته شد و خونها ریخته گشت
انلرک اکی قومی اراسنده جنک لر قوپوپ قانلر دوکلدی
قوم جیدا خیمهٔ توطن ازان دیار برکندند و بار اقامت
بدیار دیگر افکندند جیدانک قومی طورمق چادرینی اول
یردن قالدروب بر غیری یره قوردلر چون شداید فراق
متمادی شد و دواعی اشتیاق متقاضی گشت چونکه ایرلک
شدتلری زمانی اوزادی و آرزونک محرکلری تحریک
ایلدی روزی اشتر با یکی از دوستان خود گفت که
هیچ توانی که با من بیایی و مراد زیارت جیدا مددکاری
نمایی اشتر دوستلرندن برینه دیدی کوجک یترمی
نجه بیله وارب جیدای زیارت اتمکه بکا یولداشلق ایلیه‌سن
که جان من در آرزوی وی بلب رسیده و روز من
در مفارقت او بشب انجامیده کم بنم جانم دلبرک آرزوسنده
بدندن چقمغه اولوب اغزمه کلمشدر و بنم کوندزم دلبرک
ایریلغندن کیجه‌یه دونمشدر گفت سمعا وطاعةً هرچه گوئی
بنده ام و هرچه فرمایی بان شتابنده اول دوست ایتدی
باشم یوزم اوزنه هرنه سویلرسک قولوکم هرنه بیورسک

اکا

اکاسی ایدرم هردو برخاستند و راحلها بیاراستند
یک روز و یک شب و یک روز دیگر تا شب راه بریدند
اکسی قالقوب دوه‌لره صاریلوب برکون برکیجه برکون دخی اخشام دک
یول الدیلر و شب را بان دریا رسیدند و در شعب کوهی
نزدیک بان قوم فرو آمدند و راحلها بخوابانیدند اخشام
وقتنده اول دیاره ایرشدلر اول قومه یقین بر طاغ قولتوغنده
قونوب دوه‌لری چوکردیلر اشتر ان دوست را گفت
بو خیز و گم شده را سراغ کن ان باین قبیله بگذر اشتر اول
دوستنه ایتدی قدم اهتمام اوزره قیام ایلیوب اول دل و جان
یتکنی آرای بو قبیله‌یه وار و با مجلس نام من مهر مکر کیرسک
فلانه نام راعی گوسفندان و محرم رازهای پنهان و لیست
هیچ مکسیه بنم آدمی اکه فلان نام جاریه‌دن غیری‌یه اول قره وشی
نکارک چوبانی وار ایده اولان اسرارک محرمیدر سلام
من باو برسانید و از وی خبر جیدا بپرس و موضع فرود
آمدن ما نشان ده اکا بنم سلامم ایرشدرب واندن معشوقک
خبرین صوروب بزم قوندوغمز یری صالی ویران دوست
گوید من برخاستم و بان قبیله در آمدم اول کسی که مرا ایشین

آمد كنيزك بود سلام اشتر رسانيدم و حال جيدا پرسيدم
اول دوست ايدربن قالقوب قبيله نك ايچنه كيردم اول
بكا قرشو كلن اول جاريه اولدى ايلتنزك سلامن ايرشدرب
جيدانك خبرن صوردم كفت شوهروى بروى تنك كرفته
است و در محافظهٔ وى انچه ممكن است بجاى آورد جانب
ايتدى ارى شمدى انى صقشدروب زياده مضايقه وروب
ممكن اولدقجه حفظ ايلمشدر اما موعد شما ان درختانست
كه و در عقب فلان پشته است بايدكه وقت نماز
خفتن انجا باشيد اما سيزوك بولوشجغكوز يرفلان ديه‌نك
اردنده اولان اغجلردبيدركه كدرتيسو نمازى وقتنده
اوراده اولكسز من زود بركشتم وان خبررا باشتر رسانيدم
هردو برخاستيم واهسته راحلهامى كشتيم وان خبررا
تا وقت موعود را بموعد معهود رسيدم بن تيز كنه دنوب
اشتره خبر ويردم اكيمز قالقوب ياپ ياپ دوه‌لرى چكوب
عهداولنان وقتنده وعده يرنه واردق رباعيه
بوديم در انتظار باكريه وآه يوله بقوب طوردق اغليوب
آه انكله بنشسته بران ياد كاندر ناكاه يار كلجك يولده

اتورب ناكاه يارك اواز خلخال بانك خلخال آمد مهيكلى اوازيله
خلخالى صوتى كلدى بجزيدكه آمدان چارده ماه ديمك استركه
قالقوك يوقرى كه اول اون دردت كيجه‌لك اى يوزلى كلدى
اشتر ازجاى بجست واستقبال كرد وسلام كفت دست بوسيد
اشتر يرندن صيچرايوب قرشو واردى سلام وروب
الن اوپدى من روى ازايشان برتافتم وبجانب ديكر
شتافتم بن انلردن يوزم دوندروب برغيرى جانبه كردم
مرا اواز داندكه بازى كه هيچ ناشايستى درميان ماسيت
جز كفت وكوى برسر زبان بكا چغردیلر دنوب كيمك ديو
زيرا بزم ارا موزده هيچ نسنه يوقدر دل اوجندن سويليوب
اشتمكده غيرى نسنه ايتمزسن بزه مانع اولمزسن من باز
امدم وهردو بنشستند وباهم سخنان كذشته وآينده در پيوستند
بن دنوب كنه كلدم اكيسى بربره اوتوردیلر ايلرين كريدن
كچمشدن كلجكدن سوز سويلشدلر در آن اثنا اشتر كفت كه
امشب چشم ان دارم كه بامن باشى صكره اشتر ايتديكه
الكا كوز طوترم كه بوكيجه بنمله اولاسن وچهرهٔ اميد مرا بناخن
مفارقت نخراشى بنم اميدم يوزينى ايريليق طرنغيله طرملمیه‌سن

جیدا گفت لا والله این بهیچ گونه میسر نیست و کاری برمن
ازین دشوارتر نی جیدا ایدی الله حقیچون یوق بودیدو کک
هیچ بر وجهله ممکن دکلدر و دخی بوندن کوچ ایش یوقدر
میخواهی کم یاران واقعه های بیشین بیش اید وکردش ایام
بنا زکی ابواب شداید والآم برمن بکشاید استرمیسن کم
که اول اولکی قصه لر باشمزه کلوب روز کارک دوسمنی
یکیدن شد تلر الملر قپوسین آچه بنم اورزومه اشتر گفت
والله که ترا نمی گذارم و دست از دامنت نمی دارم اشتر
ایدی الله حقیچون یوق سنی صالی ویرمزم داخی اتکلرن
الی چکمزم **مصراع** هرچه آید گو بیا و هرچه خواهد گو شو
هرنه کلورسه دی کلسون هرنه اولجق ایسه دی اولسون
جیدا گفت این دوست تو طاقت آن دارد که هرچه من
گویم بجای آرد جیدا ایدی سنک بو دوستک اکا قادر میدر کم
بن هرنه دیرسم ایله ایلیه من برخاستم و گفتم هرچه تو گوی
چنان کنم و هزار منت بر جان خود نهم واگرچه جان بسران
رود بن قالقوب ایتدم سن هرنه دیرسک بن ایله ایلیم اگرچه
بو خصوصده بنم جانم چقرسه ده انی جانمه بیک درلو منت بیلورم
جامهها

جامهای خود را بیرون کرد و گفت این را بپوش و جامهای
خود را بمن ده قفتانلرنی چقروب بونی سن کی سنک قفتانلرکی
بکا ویردیدی پس گفت برخیز و بخیمه من درآی و در پس پرده
بنشین اندنصکره ایتدی قالقوب بنم چادریمه وار پرده اردنده
اوتور اشتغی شوهر من خواهد که آمد و قدحی شیر میخواهد آورد
و خواهد گفت این اشام تست بستان بنم ارم کلوب بر قدح
سد کتوردی بو سنک اخشام اویونکدر اچ دلیسه کرک
تو در گرفتن ان تعجیل مکن و اندک تعلل در پیش گیر انرا
بدست تو خواهد داد و یا بر زمین خواهد نهاد و برفت
سن انی المقده او مکله طوتمه ازجق المزلن انی سنک الکه
ویروب یا خود یره وارب کتمه کرک تا بامداد دیگر
نخواهد آمد هرچه گفت چنان کردم چون شوهر وی
قدح شیر آورد من نازه را پیش گرفتم ارتق صباحه دک
کلمه کرک هرنه دیدیسه بن ایله اتدم چونکه انک اری قدحله
سدی کتوردی بن ازون نازاغکه باشلدم وی خواست
که بر زمین نهد و من خواستم که از دست وی بستانم دست
من بر قدح آمد و سرنگون شد و شیرها بریخت اول استدی کم

قدحی یره قویه بن الدن المق استدم الوم طو قونوب قدح
دوریلوب سود دوکلدی وی در غضب شد وگفت این
با این ستیزه می کند دست درازی کرد و ازان خانه تازیانه
که از چرم گور و گوزن از پس گردن تا پشت دم بریده
وبه تیر وی پنجهٔ پنجهٔ شدت وجلادت بر هم پیچیده اول قیوب
ایتدی بو تملیا و تکیلک ایدرالن اوزتدی اول اودن
یبان صغرلیه یبان گیکی درسنک اکسه سندن قوپر وغنه وارنجه
کلوب قوتلی ال قوتیله بو کلمشی بر قیجی قطعه
درسطری نمونهٔ افعی یوغنلقده انلرک یلانی اوریکی
در درازی قرینهٔ ثعبان اوزونلقده بویوک یلان برابری
بود تصویر مار صنعت او انک صنعتی یلان شکلی نقش
ایلمک لوح تصویر اوتن عریان انک یازجق تخته سی چلق
بنز بدر برداشت و پشت همو موشکم طبل برهنه ساخت
انی الته الدی وبنم ارقمی طوولک قرنی کبی چلق ایلدی
وچون طسان روز جنک بضربات متعاقب ونقرات
متوالی بنواخت جنک کونی طولجسی کبی بربری اردنجه
اورملرله اوخشادی نه هوا زهرهٔ فریاد که می ترسیدم

که

که اواز مرا بدانند بنم چغرمغه مجالم یوق اوازم بیله دیو
قورقدم ونه طاقت صبر که می اندشیدم که پوست
که پوست من بدرانند طینموب طورمغه داخی قدرتم یوق
فکر ایدرم که دوکه دوکه دریمی برنه بورر پران شدم که
برخیزم و بخنجر خنجر او را ببرم و خون او را بریزم شویله
فکر اتدم که قالقوب خنجرله بوینن بوغزن کسوب قانن دوکم
باز گفتم فتنهٔ بپای خواهد شد که کشتن ان از دست
هیچ کس نیامد کنه ایتدم بر فتنه قوپه گرک که انی تسکین ایلمک
هیچ کمسنه نک الدن کلمیه گرک صبر کردم تا مادر و خواهر
وی آگاه شدند آمدند و مرا از دست او کشیدند وی را
بیرون بردند صبر ایلدم تا که انک اناسی قرقرنداشی طیوب
کلوب بنی انک الندن الوب انی اودن طشره چقردلر
ساعتی بر نیامد که مادر جیدا بر آمد بر کان اکه من جیدایم
من بگریه درآمد و ناله برداشتم و جامه در سر کشیدم و پشت
بروی کردم بر ساعت کچدی که جیدا انک اناسی کلوب
بنی جیدا صانوب یانمده اوتوردی بن اغلمغه باشلدم
اکلدم قفتانی باشمه چکدم ارقمی اکا دوندم گفت ای دختر

از خدای تعالی بترس وکار خلاف طبع شوهر ست
مکن که یک موی از شوهر تو خوشتر از هزار اشتر جیدانک
انا سی ایتدی قزم الله دن قورق ارکک رضاسنه
مخالف ایش اتمه سنک ارکک بو قیلی بیک اشتردن
یکدر اشتر کیست که از برای وی این محنت کشی واین ترب
جشی اشتر کمدر که اندن اوتری بو بلای چکوب شو شرتی
ایچه سن پس برخاست وگفت خواهر ترا خواهم فرستاد
تا امشب دمساز وهم از تو باشد وبرفت اندن قالقوب
ایتدی قز قرنداشمی سکا گوندره یم تا بو گیجه سکا یولداش
اولسون دیوب گیتدی وبعد از ساعتی خواهر جیدا آمد و
گریه برگرفت وبر زننده من دعاء بد کرد با وی سخن بگفتم
در پهلوی من بخفت داخی بر ساعتدن صکره جیدانک
قز قرنداشی گلدی بنم دو کلدو کمه اغلمغه باشلدی و بنی
دوکنه سوکوب ایلندی بن اکا سوز سویلدم بنم یانمه
یتدی چون قرار گرفت دست دراز کردم و دهان وی را
سخت بگرفتم چونکه ساکن اولدی الم ازادب انک
اغزنی پک طوتدم وگفتم انک خواهر تو با اشتر است

بن ایتدم اوشته سنک قزقرداشک اشترله در ومن بجای
وی این همه محنت کشیدم این را پوشیده دار بو جمله محنتلری
انک یرنه بن چکدم بو سری گزله اگر نه هم شما فضیحت میشود وهم
اگر گزلمزسک هم سز رسوای اولورسز هم من از من اول وحشت
تمام بوی راه یافت وآن وحشت بوانست بدل شد
اوکدن بندن اکا تمام کلک کلوب صکره بو قورقو جونمق الشمغه
بدل اولدی وتا صبح آن قصه را می گفت ومی خندید چاق صباح
اولنجه بن همشیره سی یرنه دو کلدو کم قصه یی سویلیوب گولردی
چون بر دمید جیدا در آمد چون مارا بدید گفت ویک این کیت
در پهلوی تو طاک یری اغرجق جیدا کلوب اکیموزی بریرده
گوروب بکا ایتدی وای سکا بو یانکده کی کیمدر گفتم خواهر
تو واین یک خواهریست مرا بن ایتدم سنک قزقرداشکدر
بو سکا ایو قزقرداشدر گفت که وی اینجا چون افتاد
جیدا ایتدی اول بونده نیه گلدی گفتم این از وی پرس
که فرصت تنگ است جامهٔ خود برگرفتم وبا اشتر پیوستم
بن ایتدم بو جزی اندن صور وقت فرصت دار در
گند و قفتانمی الوب اشتره اولشدم وهر دو سوار شدیم

و در راه درآمدیم در اثنای راه این قصه را با وی
بگفتم اکیمز بیله اتلنوب یوله اورتاسنده باجرای استر
سویلدرم پشت مرا بگشاد و جراحتهای تازیانه بدید
عذرخواهی کرد بسیار بنم ارقمی آچوب قمچی یرلرینی کوروب
چوق عذرلر دیلدی وگفت حکما گفته اند یار از برای
روز محنت باید واگر نه روز راحت یار کم ناید اشتر
ایتدی اهل حکمت دیمشلر دریولداش محنت کونی ایچون
کرک اولور یوخسه راحت کونده آش اکسک اولمز
قطعه دلا گر آیدت روزی غمی پیش ای کوکل سنک
باشکه بر غم کونی کلسه چو یاری با شدت غمخوار غم نیست
سنک غمک چکر بر یارک اولورسه غم دکلدر اول برای
روز محنت یار باید محنت کوننده اوتوری یار کرک
وگرنه روز راحت یار کم نیست یوخسه راحت کوننده
یار اکسک اولمز حکایت وقتی رشید بکوفه رسید بزندان
هارون رشید کوفه یه ایرشدی وزیری بخانه نخاسی درآمد
غلامی بروی عرض کردند چون آهنگ غنا کردی مرغ را
از هوای درآوردی رشیدک وزیری بر اسیرجی اونه

کرب اکابر قول کوستردیلر شویله ایدی که ایرلمغه باشلیوب
آوازه اندوکی زمانده قوشی هوادن اندورردی خبر اورا
برشید رسانیدند انک خبرنی رشیده ایرشدردیلر
بفرمود تا او را بخریدند بیوردی انی صتون الدیلر از کوفه
عزم رحلت کردند شنیدند که در روز اول می گریست و چیزی
کناه می گفت چونکه کوفه دن کتمکه نیت اتدیلر اشتدیلر که اول
اوغلان اغلیوب دوه یی یلترکن بو بیتنی اوقوردی قطعه
اگر ریزدی کنه خونم بتیغ هجر یار شول کمسه که کنا هنر یاردن
ایومق قلجیله بنم قانمی دوکر به که از خون چو من شوریده حالی
بگذرد بنم کبی شوریده حالک قانینی دوکمکدن واز کلسه یکدر
من که از یک روزه هجران این چنین رفتم ز دست بن که بر
کونلک فرقتدن بویله عاجز اولوب ایشه یرمق الدن کتدم
وای جان من اگر ماهی و سالی بگذرد وای بنم جانمک حالنه
اگر فراقله بر آی بر ییله کچک اولورسه این خبر برشید ویرا
احضار فرمود از حال وی استفسا نمود بو خبر رشیده
بیوردی انی حاضر اتدیلر حالندن سؤال ایلدی وانست کم
در کوفه بعشق کسی گرفتار شد ترحم کرد ویرا آزاد بساخت

بلدکه کوفردن برمکه نک عشقنه مبتلی اولمش اسرکیوب انی
ازاد ایلدی وزیر کفت حیف باشدکه چنین خوش اوازی
را ازاد کنند وزیرا ایتدی یازه قدر بونک کبی کوزل اوازلی
ازاد ایلمک رشید کفت دریغ باشدکه چنین بلند پروازی را
بنده کیرند رشید ایتدی بونک کبی یوکسک اوچجی بغلو ظلم در

رباعیه ای انکه ترا دولت شاهی هواست ای شول کمسه که
سنک پادشاهلغه هوسک واردر وازادی بندکان ترا
دست رس است قوللر ازاد ایتمکه سنک الک ایرر ازاد
کن انرا که بود بنده عشق بس است شول کمسه که عشق قوللی
اولاسن انی ازاد ایله دل غمکینی شاد ایله کان دلشده را
بندکی عشق بس است زیرا اول کوکلی الندن کتمش عشق قوللغی تر

حکایت خوب روی را هزار دانا از سوداى او شیدا
بود و هر لحظه بر سر کویش از امد و شد سودائیان هزار
غوغا بر کوزل بیک عاقل انک سوداى عشقنده دیوانه
ایدی و هر زمان رسواى عاشقلرک کلوب کتمسندن محله
سنده غوغا اولوردی نوبت خوبی او بر امد و نکبت
زشتی از بام و در آمد انک کوزللکی مدتی تمام اولوب چرکنلک

بکنی

بکنی قاپوسندن باجه سندن قوبولی کلدی عاشقان بساط
انبساط باز چیدند و پای اختلاط در کشیدند عاشقلر تعلق
تعلق دوشکنی دورب دوشردیلر و طالبلر مصاحبت
و مناسبت ایاغنی کرو چکوب کلمز اولدیلر باکی از ایشان
کفتم این همان یار است که یار بود همان چشم و ابرو بجاست
و هم ان لب و دهان برقرار انک عاشقلرندن برسنه
بن دیدم بو یکیت کنه همان بلدرکه یار در قاشی کوزی طوداغی
یوزی کنه برقراردر و قامت از ان بلندترست و تن از ان
نیرومندتر بوی اوزنلقده او لکیدن زیاده و اندامنک
قوتی اوکدیکیدن ارتق این چه وقاحت و بی شرمیت و
بی وفایی و بی آزرمی که دامن صحبت ازو در چیدی و پای ارادت
او در کشیدی بو نه چوکن او تمیزلقدر و نه وفاسزلک و مستمرلکدر
مصاحبت اتکنی اندن دوشره سن و محبت ایاغنی اندن چکه سن
کفت هی هات چه می کویی که انچه دل می برد و هوش می ربود
اول کشی ایتدی های های نه عجب سویلرسن اول نسنه که کوکلر
الوب عقل قپردی روحی بود در قالب تناسب اعضا لغومت
بدن و لطافت جلد و ملایمت آواز دمیده اعضانک

بری برنیه اولمسی دخی بدنک نرم ونازک اولمسی دخی
درنیک یومشقلغی وادازک انجه لکی بدننه حیات ویرمش بر
روح ایدی چون ان روح ازین قالب مفارقت کرد باقالب
مرده چه عشق بازم وبر کل پژمرده چه نغمه اوازم چونکه اول
روح بو بدندن اوچدی اولمش بدننه نیه عاشق اولاین
وصولمش کل اوزرینه نیچون الحان ایده یین **رباعیه**
کل رفت زباغ خار وخس راچه کنم کل باغدن کتدی چور
وچوپی نیلیه یین شه نیست بشهر درعسس راچه کنم شهرا یچنده
پادشاه یوق عوانی نیلیه یین خوبان قفس اند وخس وخولی
طوطی کوزللر قفسدر کوزللک طوطی در طوطی چو پرید من قفس را
چه کنم طوطی چونکه اوچوب کتدی قفسی نیلیه یین **حکایت**
دلارامی که رونق جمالش رفته بود بر کوزل که جمالک پرشقلغی
کتمش ایدی وظلمت ریش صفحهٔ رویش کرفته صقالی قرکلوغی
یوزنی طوتمش ایدی طالبان را از مصاحبت خود صبور میدید
طالبلری کندونک مصاحبتندن صبرایدیجی کوردی وعاشقانرا
از مواصلت خود نفور عاشقلری کندویله بریرده کلمکدن قاچجی
بولدی دانست که حجاب ایشان موی چندیست که بر عارض و

٩١

زنخدان دمیده بلدی که انلرک حجابی بر قاج قیلدر که یکانکنده
اککنده بیتورمش در وازان دام بی اندام مرغ دل ایشان
رمیده واول اندامسز طوزقدن انلرک جانی قوشی اورکمشدر
حجامی را طلب کرد که کفت که از بی یاری بجان آمدم بر بربر چغردب
ایدی که یارسزلقدن جانه کچدی واز بی خریداری بتنگ آن
ومشتریسزلکدن شکایت ایدوب فریاد ایتلی اولدم بیا واین
حجاب را از پیش من بردار واین دام را از هم ببر کل بری بشو
حجابی اوکمدن کدر وبو طوزاغی کس کیتسون حجام مرد ظریف
بود وطبع لطیف داشت بر بر ظریف کشی ایدی ونازک طبیعتی
وار ایدی باکی میراند واین قطعه را میخواند استره جالوب بشو
قطعه اوقوردی **قطعه** نوبت خوبی امرد چو سرآید آن به او علاتک
کوزللکی مدتی چونکه تمام اولا اول یک درکه بی عشوه نباکوش و
زقن تراشد شیوه ایده یین دیو قلاغی توزیله چکه سن قازیمه
لوح عارض چو شد از موی تراشیده درشت یکاق تختهسی
بولنمش قیلدن ایریلدکی زمانده چوب سیاست که جز صفحهٔ دل
نخراشد بر دربی در اول که کوکل یوزندن غیری نسنه طرملمز
حکایت عاشقی که از دهشت حبیب دلتنک بود واز وحشت

رقیب پای درسنک معشوقک هیبتی شاشقو نلغندن کوکل
طار واغیار لقاسی نفرتندن خاطری اوکادر بر عاشق
آرزومی بردکه کی باشدکه ان ساده روی ریش برآورده باشد
اوزنوب ایدردی کرچه اولاکه اول یالک یولینک صقاللی کله
وپندار حسن از سر بیرون کرده وکوزللک غرورینی دماغندن
چقره تابی تحاشی در خدمت او توانم بود تاکه تکلفسز انک
یاننه وارمغه قادر اولم وبی تکلف از صحبت او توانم اسوده واخ
حجابسز انک مصاحبتندن صفا سورم ونازکی جمال ان پسر بسر درآ
اول اوغلانک حسنک لطافتی اوته اوجنه چقوب نهایت بولدی
اویرچون دیکران از راه تمنای او ننشست انک بویله اولدیغن
استین عاشق داخی غیری عاشقلرکبی مصاحبت طلبی یولنه کتدی
اوتورق دوشدی ودیده لذز تماشای او دربست وانک جمالی
تماشاسندن اوصانوب کوزن بغلدی باری کفتند این خلاف
انست که می کفتی اکا دیدیلرکه بو اندوکک سابقا اتدوکه محالف لغدر
کفت من چه دانستم که این هید بهوی بخواهد کریخت اول
عاشق ایتدی بن نیلیه بن بو ملاحت شکارنک برکره هود دمکله
قچاچغنی واین قید بموی بخواهد کسیخت وبو عشق ومحبت قیدنک

برقیل ایله اوزیلجکینی اکلمزدم قطعه درلغت خوانده ام که
ریش برست لغتده اوقیوب طورورم که لفظ ریشک معناسی
قنددر بیش دانش ورلغت بردار لغت فنی تمام بلین عالم یا نیده
لیکن ان پرکز وبوکز عدم اما کوزللروک ریشی شول قنددرکه انک
بتدوکندن حسن وجمال زوالی یواسنه میکند مرغ نیکوئی
پرواز کوزللک قوشی انکله اوچوب کیدب ارتق یرنه کلمز
قطعه لغزی رونق حسن تو رفتست ای پسر سنک حسنک
پرشنی کتدی ای اوغلان از نهال خشک سرسبزی مجوی قوری
طالدن یشرب تازه اولمق اومه خط سبزت باسیاهی میزند
سنک صقالک قرلغه مایل اولور حرف پندار جمال از دل بشوی
کوزللک صانیسی حرفنی کوکلک لوحندن یوکتون ارتق سن کوزل
اولمزسن یک دوموبت کز زنخدان سرزده انگکدن باشس
اوروب چقن بو اکی قیلسنی کرده یکسانست به پیران دوموی
قرشمش قوجه لره برابر ایلدی حکایت درویشی بعشق جفا
کیشی کرفتار شد بر درویش بر جفالی ایش کوج ایدنمش کوزله
مبتلا اولدی بسر راهی می دوید واشکی می ریخت وآهی می کشید
بریول باشنده یلوب کیدوب کوزیاشن دوکوب آه علی چکوب

یوردی وازوی بچشم رحمت هرگز نگاهی نمی دید اول
دلبردن اسرلمک کوزیله برکره یوزنه دکمک کورمدی هیچ باو گفتند
معشوق تو همواره میخانه مستانست و میخوابه می پرستان
اکا دیدلر سنک معشوقک دایما سرخوشلر ایله براوده طوروب
ایچکو ایچیلر یاترقالور با درویشان یار نیست و با معتقدان
جز بر سر انکار نی درویشلره مصاحب دکلدر اهل اعتقاد
اولنلره انکاردن غیری اشی یوقدر طالب او مجوا ومی باید
ومصاحب او مجواومی شاید انک طالبی برانک کبی کرک وانک
مصاحبی برانک کبی بر شر هیچ ازان بهتر نیست که دامن از ودر
چینی وبکار خود نشینی هیچ اندن یک یوقدر که انک هواسندن
تعلق اتکنی چکه سن کندو اشنک کورمک مقامنده اتوره سن
درویش چون این نصیحت بشنید و بخندید و گفت درویش بو
بو نصیحتی ایشدب کولوب دیدی **قطعه** درد عشقت مرا
بهره زجانان بحورم بنم دلبرمدن نصیبم عشق درد ید رغصه
کر زو دکری حسن و تجمل بنید بن غصه سن چکورم اکر غیر بلر انک
حسن و جمالی منفعاسنی سورلرسه ده او گلستان جمالست
عجب نیست کر و اول جمال گلشنی در عجب دکلدر که اندن خارکش

خار برد طالب گل گل چیند دکن چیچی دکن الوب کلی طالب اولان
کل دوشره **حکایت** خوب رویی رالمکند ازادت بحلقهٔ درویشان
کشید بر کوزلی صوفیلره میل اتمک کندی صوفیلر مجلسنه چکدی
وچون نقطهٔ مرکز در دایره صوفیان ارامید دایرهٔ حکمک نقطهٔ
وحدتی کبی صوفیلر حلقه سی اورتسنده قرار اتدی **قطعه**
شد رخش قبلهٔ خداجویان الله طالبلرنک قبله سی اولدی اول کورکک
یوزی از خدا روی خود در روکردند توجهلری یوزینی الله دن دوندردیلر
اکا میل ایدیلر فوطه پوشان بران شکر گعذار فوته کیجیلر اول شکره
سوزلنک اوزرینه چون مگس بر شکر غلو کردند شکره سنک اوشر
کبی اوشدیلر هر کس اورا حاصهٔ خود میخواست هر کمه انی باشقه
کندونک اولمق استدی و خود را در نظر قبول او می ارا ست
وکندوسنی اووب بیوب قوجوب انک قبول نظرنه عرض ایلدی
تا عاقبت درین کشاکش میان ایشان خلاف افتاد و نزاع
برخاست تا که صوکنده بوکشاکشده انلرک اراسنده جنگ
وجدال دوشب فتنه قوپدی **قطعه** نیست دور از عشق
یاران کو فتن بایکدگر عشق اوینی اوینلردن بعید دکلدر بری
برینه طوتوشمق چون دم از عشق یکی معشوق نیکو روزنند چونکه

بر کوزل یولنک عشقندن لاف اوره‌لر طایفان کعبه را چون
شوق سازد تیز کام کعبه‌یی طواف ایدنلری چونکه شوق
اختیار سزسکردیجی ایله جای آن دارد اکر بایکدکر پهلو زنند
انک یری اولورسه بو برینه یان باشی اوره‌لر پیر خانقاه که
اونیز اران نمد کلاه داشت تکیه‌نک شیخی دخی باشنه عشق
کچه‌سندن تاج کیردی و دران دعوی هردم بر خود کواهی واول
محبت دعواسنده هر نفس کند واوزرینه بر شاهد طورقوردی
آن پسر را طلبید وزبان نصیحت کشید که اول یکدی تنهایه دعوت
ایلیوب نصیحت آغزنی آچوب ایتدی که ای فرزند ارجمند وجوان
دلبند ای عزتلو اوغل وکوکل بکندکی یکت باهرکس چون شیر
وشکر میامیز سدله شکر قار شدوغی کبی هرکسه ایله الشمه وبریمان
فریب هرناکس در میاوینوهرکشنک الداغوجی آینه‌یه یاپشمه
تو آینه خدا نمایی دریغ باشد که با هر بی‌سر و پا چهره‌کشایی
سن الله کوسترجی بر آینه‌سن یازق اولور که هر باشی آیاغی
بلورسزه یوزک کوستره‌سین **رباعیه** هر لحظه عنان نجنک
اغیار مده دایما دیز کوکنی غیر یلرالنه ویرمه در خلوت
خاص عام را بار مده خاص حلوته عوامه اجازت ویرمه

رخسار تو مرآت صقالت زده است سنک یوزک صیقل
اورلمش آیینه در مرات صیقل را بزنکار مده جلا اورلمش
آیینه‌یی پاسلندرمه چون آن شیرین پسر این نصیحت را شنید
بروی تلخ آمد روی ترش کرده برخاست چونکه اول طاتلو
یکت بو نصیحتی اشتدی اکا اجی کلوب یوزن اکشدوب قالقوب
کتدی و به بهانه از خانقاه بیرون رفت و چند روز نیامد
وبر بهانه ایله تکیه‌دن چقوب نچه کون کلمدی پیر و مریدان
از غم مفارقت او بجان آمدند پیرک وصوفیلرک انک ایرلغی
غمندن جانلرینه کچدی واز الم مهاجرت او بفغان اول کندولر
یره ترک اتدوکی المدن فغان اتدیلر بالملاسه مژه عجز کوهر
واضطرار سفتند کرپک المسیله عاجز اولمق وبو کلمق جوهرینی
دلدیلر وبلسان افتقاد وزبان اعتذار کفتند احتیاج
واعتذار دلیله شو سوزی سویلدیلر **بیت** بازکم بر تو
هیچ کس حکمی ندارد ای پسر کنه کل ای اوغلانجق هیچ کمسه
سنک اوزرکه حکمی یوقدر بام که خواهی می‌نشین از م که خواهی
میکذر کیمک ایله استرسک اتوروطور کمدن کچمک استرسک
کچ **قطعه** هرچند فریب عقل حصم دینی اکرچه عقلک الداغوجی

و دیک حصمی سنن این بس که بلا و محنت مابینی بو تیز که بزم
چکد وکمز بلا و محنتی کوره سن باما بطفیل دیکران بنشین
بزملو غیریلو خاطر یچون او توره سن ان جوان اعتذار درو یشانی
را استماع نموده از شیوهٔ تندخویی کذشت اول یکت
درویشلرک عذرنی قبول ایلیوب یاوزلق خوبندن وازکلدی
و بصحبت ان تنها ماندکان مهجور و فراق دیدکان رنجور
بازکشت اول ایرلیغه دوشوب یالکوز قالمشلرک صحبتنه
و فرقتنه اوغرایوب خسته اولمشلرک مصاحبتنه کنه کلدی

قطعه
بعد از چهار چیز زجانان چهار چیز دلبردن درت
نسنه دن صکره درت نسنه خوشتر بود زراحت رحمت
بس از عذاب عذاب چکمکدن صکره رحمت راحتنه ایرشمک
یک اولور وصلی پس از فراق بس از خلاف ایرلقدن صکره
مخالفتدن صکره موافقت صلحی اولیس از نزاع و رضایی بس از عتاب
چکشمکدن صکره بارشمق قاقیمقدن صکره خشنود اولمق

روضهٔ ششم

دروزیدن نسایم ملاطفات و روایح مطایبات که غنچه لبها
را بخنداند و شکوفه دلها را بشکفاند التنجی روضه خاطره

خوش کلور و طبیعت کبی سوزلر یللری اسوب اول یللر
اغزلر غنچه سنی اچوب کلدورب و کوکلار چچک طومرجوغنی
یاذب کوستردوکی بیانده در از حضرت رسالت صلی الله
علیه وسلم آرند که فرموده است که مؤمن مزاح کن و شیرین
سخن باشد رسول حضرتلرندن نقل ایدرلر بیورمشدر که مؤمن
اولان کمسه لطیفه ایلیجی و طاتلی سوزلی اولور و منافق ترش
روو کره برابر و منافق اولان اکشی یوزلو و قاشی چاتق اولور
و امیر المؤمنین علی رضی الله عنه کفته است که هیچ باک نیست
اکر کسی چندان مزاح کند که از حد بدخویی و دایرهٔ ترش رویی
بیرون آید حضرت علی کرم الله وجهه ایدر هیچ نسنه لازم کلمز
بر کشی اولقدر لطیفه ایلیوب خوشجه سویله که یاوزخویلیلق
و اکشی یوزلیلک دایره سندن خرینندن طشره چقه و رسول
علیه السلام مر عجوزهٔ را کفت عجایز به بهشت در نیاید ان عجوز
بکریه در آمد و رسول صلی الله علیه وسلم بر قریه بیوردیلر که قاریلر
جنته کرمز اول قری اغلمغه باشلدی فرمود که خدای تعالی
ایشانرا جوان کرداند و خوبتر از انچه بر انکیزاند انکه به بهشت برد
رسول الله بیوردیلر که الله تعالی قری لری یکت ایلیوب و اول اولد قلرندن

دخی کوزل قوپوب جنته قویر نیز مر زنی را از انصار کفت شوهر
خود پرسس کرد چشم وی سفیدی واقع است رسول الله
صلی الله علیه وسلم که انصاردن بر کمسه نک خاتوننه دیدی که ار که
وار کور که انک کوزنده اق وار دران زن بسرعت واضطرا
تمام پیشی شوهر خود رفت اول عورت اوه اوه ارنک یاننه
واردی شوهر از وی سبب اضطراب پرسید آن چه حضرت
فرموده بودند باز کفت اری اندن بیحضور لغنک سببنی صوردی
رسول حضرتلرینک بیوردوغنی عورت ارنه دیدی کفت راست
فرموده در چشم من سفیدی هست وسیاهی هست اما بندی
اری ایتدی کر چک بیورمشلر بنم کوزمده اق ده وار در قره ده وار
اما عیب اولجق رسم اوزره دکلدر **قطعه** کرمقبلی مزاح کنید عیب
اومکن اکر بردولتلی لطیفه ایدرسه انی عیبله شغلیست ان لطایف
عقل ودین مباح اول لطیفه بر اشدر که عقل ودین قانوننده
حلال در دل آیینه است وکلفت حد زنک اینه کوکل اینه در لاع
ایلک وتکلف زنک پاسیدر ان زنک را چه چاره صیقل بجز
مزاح اول پاسی اچغه لاغ ایلکدن غیری چاره یوقدر **حکایت مطایبه**
روزی اصمعی بر مایده هارون حاضر بود بر کون اصمعی هارون الرشیدک
یکنه حاضر اولمش ایدی ذکر پالوده کردند اصمعی کفت بسیار از
اعراب باشند که هرکز پالوده ندید ونام او نشنید پالوده اکدلر
اصمعی ایتدی بریه عربلرندن چوق کمسه وار در که پالوده کورمش
وادنی اشتممش در هرون کفت برین دعوی که کردی کواهی
بکذران هارون ایتدی بو اندوکک دعوایه شاهد کتور وکرنه
دروغست این یوخسه بو سویلدوکک یلاندر اتفاق روزی
هارون بشکار بیرون رفت اصمعی با وی بود دید که اعرابی حالی
جایی از بادیه میرسد اتفاق هارون بر کون شکاره کتدی
اصمعی انکله بیله ایدی کوردیلر بر بدوی عرب بادیه دن هنوز
کلیبور هارون با اصمعی کفت وی را پیش ما آر هارون اصمعی یه
ایتدی وارانی بزم یانمزه کتور اصمعی پیش وی رفت که امیر المؤمنین
ترا می خواند اجابت کن اصمعی اعرابینک اوکنه واردی مؤمنلرک
بکی سنی استر کل دیدی کفت مومنان را امیری می باشد اعرابی
ایتدی مؤمنلرک بکی اولورمی اصمعی کفت اری اصمعی ایتدی بلی
مؤمنلرک بکی اولور اعرابی کفت من بوی ایمان ندادم اعرابی
ایتدی بن مؤمنلرک بکی اولدوغنه اینمن اصمعی وی را دشنام
داد وکفت یا ابن الزانیه اصمعی اکا سوکوب ای قحبه اوغلی دیدی

اعرابی در غضب شد و کریبان اصمعی بکرفت و هر سو می کشید
و دشنام می داد اعرابی قاقیوب اصمعینک یقه سنه یاپشوب
هر جانبه چکوب سوکدی و هارون می خندید بعد از آن پیش
هرون آمد و کفت ای امیر المؤمنین چنانچه این مردکان بر هارون
کلدی اندن صکره اعرابی هارونک اوکنه کلوب ایتدی
شو حریف زعم اتدوکی اوزره ای مؤمنلرک بکی دادمی
از وی بستان که مرا دشنام داده است چونکه مؤمنلر بکین
بکا حقمی ال ور زیرا بکا سوکدی هارون کفت دو درم بوی ده
هارون ایتدی اصمعی یه اکی اقچه ویر اعرابی کفت سبحان الله
مرا دشنام داده است و مرا دو درم دیکری بوی می باید داد
اعرابی ایتدی نه عجب اول بکا سوکدی کنه بن اکا اکی اقچه ویرمک
کرکمی نیجه توره در بو هارون کفت اری حکم من چنین است
هارون ایتدی بس یا بنم حکمم بویله در روی با صمعی کرد و کفت
یا ابن الزانیین روان باش و بحکم امیر المؤمنین چهار درم
بمن ده اعرابی اصمعی دن بکا دوبوب ای کدی و قحبه اوغلی
دیدی تیز اول مؤمنلرک بکی حکمیله بکا درت اقچه ور اکیسی سکا
ویره یم سن بکا سوکد وکمدن اوتری اکیسن بن الایم بن سکا
سوکدوکمدن اوتوری هارون از خنده بر پشت افتاد
هارون کلمکدن ارقه سی اوزرینه دوشدی پس ویرا همراه
بردند اندن صکره اعرابی بیله الدیلر کتدیلر چون بقصر هارون
درآمد و آن عظمت و شوکت بدید و مجلس هارون را مشاهده
کرد و در چشم وی بسیار بزرک نمود پیش آمد و کفت
السلام علیک یا الله چونکه اعرابی هارونک کوشکنه کردی
اول اولولغی زینتی کوردی و هارونک دیواننی تماشا
ایلدی اعرابینک کوزنه زیاده بیوک کلدی ایلری کلوب
السلام علیک یا الله دیدی هارون کفت خاموش باش
چه می کویی هارون ایتدی ایصم اول نه سویلرسن کفت
السلام علیک یا نبی الله اعرابی بو کره السلام علیک یا نبی الله
دیدی کفتند ویحک چه می کویی وی امیر المؤمنین است
حاضرلر ایتدیلر وای سکا نه سویلرسن اول مؤمنلر بکی در
کفت السلام علیک یا امیر المؤمنین اعرابی بو نوبت السلام
علیک یا امیر المؤمنین دیدی هارون کفت و علیک السلام
هارون ایتدی علیک السلام پیش ویرا بنشاندند و مایده
کشیدند و از هر چیزی بخورد اعرابی هارونک اوکنده اوتوردی

دیویر کوستر دیلریمک چکدلر هر درلو یمکدن یدی ودر
لکن پالوده اوردند اصمعی گفت امید میدارم که وی ندید
که پالوده چیست صوکنده پالوده کتوردیلر اصمعی ایتدی
اومرم که اول پالوده نه اید وکنی بلمیه هارون گفت اکر چنین
باشد ترا یک بدره بدهم هارون ایتدی اکر بلو بیلە اولور
سکا برکیسه اقچه ویره ین بس اعرابی دست دراز کرد و پالوده
را خوردن کرفت بوجهی که بان می مانست که هرکز نخورده است
اندن صکره اعرابی الن اوزادوب پالوده یی یمکه باشلدی
شویله اکلنورکه هیچ یمیمش اولا هارون از وی پرسید که این
چه چیزست که می خوری هارون اکه صوردی که شویدوکک نه در
گفت سوکند بان خدای تعالی که ترا بخلافت مکرم کرده است
من نمی دانم که این چه چیزست اعرابی ایتدی سنی خلافتله مکرّم
ایلین تنکری یه آندایچرم که بو نه اید وکن بلمزم امّا خدای تعالی
در قران می کوید **فیهما فاکهة ونخل ورمّان** نخل نزدیک ما است
کمان می بردم که این رمّانست امّا الله تعالی قرانده بیورر ونخل
ورمّان بیورر خرما بزم یازمزده وار درانی بیلورز لکن رمّان
بو ولایتده یوق ظن ایدرم که بو رمّان در اصمعی گفت ای

ام

امیر المؤمنین اکنون دو بدره بر تو واجب شد زیرا که وی همچنان
که پالوده نمی داند رمّان را نیز نمی داند اصمعی ایتدی ای مؤمنلرک بکی
شمدی سکا اکی کیسه اقچه لازم اولدی زیرا اول پالوده بلمدوکی کبی
رمّانی دخی بلمز هارون بفرمود اصمعی را دو بدره دادند واعرابی
را چندانکه غنی شد هارون بیوردی اصمعی یه اکی کیسه اقچه
ویردیلر واعرابیه ده اول دکلو ویردیلر که غنی اولدی **قطعه**
کیست دانی کریم اکر زنبد کمدر کریم بلور میسن شول کمسه درکه
بنیست اکر خزانه درمشی خبردار اولمیه انک اقچه سی خزینه سی
هر چه آید بر و چه وچه هزل هر نه سویلرسه انک یاننده
اکر کوچک اکر بیلان همه کردد بهانه کرمش جمله سی کومنه بهانه
اولا **مطایبه** خلیفه روزی چاشت می خورد وبره
بریان پیش وی نهاده بودند خلیفه برکون قوشلق یمکی یردی
اوکنه قوزی بریان قومشلر ایدی اعرابی از بادیه دررسید
بر بدوی عرب بادیه دن ایرشی کلدی ویرا پیش خواند
اعرابی خلیفه کندو یانه دعوت اتدی اعرابی نبشت وبشره
تمام در خوردن استاد اعرابی اوتوروب حرصله یمکه طوردی
خلیفه گفت چه میشوی که چنان این بره را ازهم می دری

و برغبت می خوری که گویا مادر او ترا بسر و زده است
خلیفه ایتدی بیلرسن شو قوزیی شویله یوتوب رغبتله یرسن
بکزر که انک اناسی سنی بو بینوزیله اورمشدر اناسی کیننی بوندن
الورسن اعرابی گفت این ممکن نیست اما تو بچشم شفقت چنان
دروی می نکری وازدریدن وخوردن او بدمی بری که گویا
مادر او ترا شیر داده است اعرابی ایتدی بو خود دکلدر
اناسی اسرگک گوزیله اکا شویله دکرسن و یرتیلوب ییدوکدن
بر وجهله المچکرسن صناسن که انک اناسی سکا سد ویرمشدر
قطعه خواجه بر مال ان گونه رحیم است وشفیق اهل دنیا
کند و مالنه شویله مرحمتلی وشفقتلی درکه که بچشم شفقت می نکرد
در همه چیز شفقت گوزیله دکر هر نسنه سنه گر قند در بره و میش
وی اندک خطری اگر انک قویو نه قوزی سنه از جق زیان واقع
اولجق اولورسه بفدا شاه بدهد مادر و فرزند عزیز انلرک
فداسی ایچون اناسن وسوکلی اوغلن ویرر قطعهٔ اخری
فی المثل گر خواجه نان و برّهٔ بریان نهد مثلا اگر دولتلو بریان
بشمش قوزیله اتمک قوسه پیش تو بر خوان اگر روزی شوی
مهمان او سنک اوگکه سفره سی اوزرینه برگون انک قونغی اولور سک

گرکنی صد رخنه در دندانش از سنگ ستم اگر جفا طاشیله
اوروب دیشلرینی یوز یرده کدک ایلسک به که از دندانت
افتد رخنه در نان او بو یله اتمک یکدر سنک دیشکدن انک
اتمکنه بر کدک حاصل اولمقدن ور خورد از دست تو صد زخم
بر پهلو و پشت اگر سنک الکدن یوز یاره یسه یانینه ارقه
به که پرسازی تهی گاه خود از بریان او انجمز بلکه قرنکی انک
بریانندن طولدرمقدن بویکدر اکا مطایبه بهلول را گفتند
دیوانگان بصره را بشمار بهلوله دیدیلرکه بصره نک دلولرینی
صایی ویر گفت از حد شمار بیرونست بهلول ایتدی انی
صایمق حساب حدندن خارجدر اگر گویید عاقلان را بشمارم
که معدودی چند بیش نیست اگر استرسکز اوصلولرینی صایی
ویره یین بر قاچ کمسه دن ارتق دکللردر قطعه هر که عاقل
بینی او را بهره ایست هر کمسه یی که سن عاقل گورسن انک
بر حصّه سی واردر نقد وقت از مایه دیوانگی هر وقتده
حاضر دیوانه لک بضاعه سندن می زید از افتاب حادثات
حوادث بحبات دنیا گونشنک اسیبندن یقوب انجمکدن
امین اولوب بچینر شادمان در سایهٔ دیوانگی شاد وشکم

اولمغه اول دلولیک کوکلده سنده اکر حصّه جنون اولمسه
جمله عاقللر روزکارک شدایدی غصّه سندن هلاک اولوردی
مطایبه فاضلی یکی از دوستان صاحب راز خود
نامه می نوشت بر اهل فضل سرداش دوستلرندن برسنه
مکتوب یازردی شخصی در پهلوی وی نشسته بود دکبوشه
چشم نوشته ویرا می خواند بر کمسه اک یاننده اوتورب
کوزی اوجیله یازدوغنه دکردی بروی دشوار آمد نبشت که
اول فاضله کوچ کلوب بونی یازدی که اکر در پهلوی من دزدی
زن بمزد نشسته بودی ونوشته مرا می خواندی اکر بنم یانمده
عورتی اجرتیله ایللره قوللندرر اوغری اوتورب بنم یازدوغمی
اوقومیدی همه اسرار خود نبوشتمی جمله سرلرمی یازبد سکا
بلدرردم ان شخص کفت والله ای مولانا من نامهٔ ترا مطالعه
نکردم ونخواندم اول حریف ایتدی ای مولانا والله بن سنک
مکتوبکه دکمدم ونه اوقودم کفت ای نادان پس این را که می کوئی
ازکجا می کوئی فاضل ایتدی ای جاهل یا بو سویلدوکک
قندن سویلرسن قطعه هر آن کس که در دیده بر سر مردم
نکه او غورلین ادمک سر نه شود مطلع تا دش خواند درد

مطلع اولا اکا اوغری دیمک یرشر بران کار اکر موز دارد
طمع اول ایتدوکی ایشه اکر لعرت اومارسه بونا بکار همان
بس که نامش نهی زن بمزد بولعرت یترا اکا انک ادنی
عورتنی کرایه ویریجی قویه سن مطایبه مستی از خانه
بیرون آمد ودر میان راه بیفتاد وقی کرد ولب ودهان
خود را بیالود بر سر خوش اوندن طشره چقوب یول
اورتاسنده دوشوب قوصوب بیغین ملوث ایلدی
سکی بیامد وانرا الیدن کرفت پنداشت که آدمی او را پاک
کند دعا می کرد که خدای تعالی فرزندان ترا خدمتکار تو کرداند
بو کوبک کلوب انی یلیمغه باشلدی صاندی که بر آدم آنی
سلوب پاک ایدر ایتدی الله تعالی سنک اوغللروکی سکا
خدمتکار ایلیون بعد از آن سک پای برداشت وبر روی
وی بول کرد اندن صکره کوپک ایاغن قالدروب انک یوزنه
ایشه دی کفت بارک الله ای سیدی آب کرم آورده ئ
تا روی مرا بشویی سرخوش ایتدی الله برکت ویرسون ای
عزیز اصیجق صو کتورب بنم یوزمی یویی ویردک قطعه
شراب خواره جو بر خویشتن روا دارد شراب اچن نکه

چونکه کندوسنه لایق کوره که سبلت ازقی ناپاک می بیالید
بیغینی شرابک مردار قصمغیله ملوث اتمکی سک ازمثانه
کرابریق اب کرم آرد کوپک قاوغندن اکر برابریق اصجاق
صو کتورسه که غسل سبلت ناپاک اوکند شاید اکا مردار
بیغینی یومق ایچون بر شرمنا سبدر **مطایبه** قاضی بغداد
بعزیمت مسجد آذینه پیاده بیرون آمد بغداد قاضیسی جمعه
مسجدینه کیتمکه اوندن پیاده طشره چقدی مستی پیش وی
رسید ویرا بشناخت کفت اعزک الله ایها القاضی بر سرخوش
قاضینک اوکنه کلوب قاضی یی بلوب ایتدی سنی الله عزیز
ایلسون ای عزیز قاضی روا نباشد که تو پیاده روی مناسب
دکلدر سن پیاده کیده سن انکه بطلاق سوکند خورد که قاضی
را بر کردن خود سوار کند اندنصکره عورتی طلاقنه اندایچدی
که قاضیی بوینینه بندوروب جامعه الوب کیده قاضی کفت
بیش آی ای ملعون قاضی ایتدی ایلری کل ای ملعون
چون بر کردن او سوار شد روی باز پس کرد و کفت که
تیز روم یا آهسته چونکه قاضی سرخوشک بوینینه بندی
سرخوش باشنی قالدروب ایتدی تیزتیزمی یوریین یوخسه

یاپ یاپ می کفت میان این وان اما باید که نرم نکنی و نلغزی
و پای دیوارها نزدیک روی تا از مزاحمت روندکان
مامون باشم قاضی ایتدی اکینیک اراسنده یوری اما
کرکدر که اورکیه سن و طاینمیه سن و دیوارلر دیبنه یقین
یورویه سین تا که یولده کیدنلرک اشتمه سندن امین اولم کفت
بارک الله ایها القاضی تو خود قاعده سواری نیکو می دانستی
سرخوش ایتدی ای قاضی سن اته بنمک اسلوبنی ایو بیلورمشسین
چون قاضی را بمسجد رساند فرمود تا ویرا بزندان محبوس
کنند چونکه قاضی مسجده ایشدردی قاضی بیوردی تا که سرخوشی
حبس ایده لر کفت اصلحک الله ایها القاضی این سزای کسی است
که ترا از مذلت پیاده کی برهاند و بر وکی تو تن درد هد
و بعزت سواری بمسجد رساند سرخوش ایتدی الله سنی
اصلاح ایلسون ای قاضی بو بیوردوغک شول کشینک لایقیدر
که سنی پیاده یوریمک الچاقلغندن قورتروب کندویی سکا بنیت
ایلیه و اتلیلق حرمتله مسجده ایرشدوره قاضی بخندید و ویرا
بگذاشت قاضی کولوب صالیویردی **قطعه** مستی بقصد عربده
چون راه کیر دت بر سرخوش جنک اتمک قصدنه چونکه سنک

یولکز کلّا با وی برفق کار کن ای کاردان حکیم انکله ملایمتله دیرل
ای ایشی بلن حکمت اهلی مو ببیت عرض مرد خودمندان
خرده دان برقیل کبی انجه درانجه بیلن اهل عقلک غرضی
مسیدش از کشاکش نابخردان دو نیم سن انک عقلسزلرک چکشدرمه
سندن اکی پاره اولدوغنی بکنمه **مطایبه** جلاهی درخانهٔ
دانشمندی ودیعتی نهاد بر جلاه بر دانشمندک اونده بر امانت
قودی چون یک چند مدت برآمد بان محتاج شد چون که
بر زمان کچدی جلاه اول قودوغی نسنه یه محتاج اولدی پیش
وی رفت دید که بر در سرای خود بر مسند تدریس نشسته
اول دانشمندک اونه واروب کوردی که اوی اوکنده مدرسلک
دوشکنده اوتورمش وجمعی از شاگردان پیش او صف
بسته شاگردلردن برالای کسه لر قرشوسنده صف بغلمشلر
کفت ای استاد بان ودیعت احتیاج دارم جلاه ایتدی ای استاد
اول امانته بنم احتیاجم وار در کفت ساعتی بنشین تا از درس
فارغ شوم استاد دیدی بر ساعت اوتور تا درسدن فارغ
اولاین جولا بنشست مدت درس اودیر کشید و وی
مستعجل بود جلاه اوتوردی اشغی انک درسینک زمانی اوزادی

جلاهک عجله سی وار ایدی و عادت ان دانشمندان بود که در وقت
درس سر خود می جنبانید اول دانشمندک عادتی اول ایدی که
درس دیمک زماننده باشن صلردی جلاه تصور ان
ان شد که درس کفتن همانا سر جنبانیدن است جلاه شویله
فکر اتدی که همان درس دیمک باشن اوینتمق اولا کفت ای
استاد برخیز و مرا آمدن نایب خود کردان تا من بجای تو
سر می جنبانم ایتدی ای استاد طورسکلنجه بنی یرو که
نایب ایله سکا یرکه بن باش صالی ویره ین وودیعت مرا
بیرون اور که من تعجیل دارم وار بنم امانتمی کتور که ایوجک
مصلحتم وار در دانشمندی چون ان بشنید بخندید و کفت
بر دانشمندی ایشیدوب کولوب دیدی **قطعه** فقیه شهر
زند لاف ان بمجلس عام شهرک فقیهی عوام مجلسنده لاف
اوروب بویله اوکنور که اشکار و نهان علوم می داند علملرک
کیزلیسن اشکاره سن بیلور اولا جواب هرچه از وی پرسی
ان بود که بدست اندن هرنه صورسک انک جوابی اول اولور که
الیله اشارتی بکند یا سری بجنباند اشارة ایدر یا باشن
اویندر **مطایبه** نابینایی در شب تاریک چراغی در دست

وسبوی بردوشش درراهی میرفت برکورسز قرکوکیجه ده
الده برچراغ اوموزنده بردستی بربولده کیدردی فضولی
بوی رسید وکفت ای نادان روز وشب پیش تو برابر
برکستاخ اکا اوغرایوب ایتدی ای جاهل کیجه کوندز سنک
یانکده برابردر روشنی وتاریکی درچشم تو یکسانست
این چراغ را فایده چیست ایدکلق وقرکلق سنک کوزکه بردر
یا بو چراغک فایده سی ندر نابینا بخندید وکفت این چراغ نه
ازبهر خوداست اعمی کولوب ایتدی بو چراغ نیم ایچون دکلدر
ازبرای چون تو کوردلان بی خرد است سنک کبی کوپکلی
عقلسزلر ایچوندر تا بمن پهلو نزنند وسبوی مرا نشکنند
تاکه بکا یان باشی اوروب دستمی پاره لمیه لر قطعه
حال نادان راز نادان به نمی داند کسی جاهلک حالنی کندودن
یک نکه بلمز کرچه در دانش فزون از بوعلی سینا بود اکرچه
اول نکه علمده ابوعلیدن ارتقده اولور سه طعن نابینا
مزن ای دم زبیایی زده اعمایه طعن اتمه ای کوزلیکدن لاف
اوروب اوکونن نکه زانکه نابینا بکار خویشتن بینا بود
زیراکه کوز سز کندو ایشنده کوزلی اولور مطایبه عمرولیث

یکی ازلشکریان خود را دید بر اسب لاغر نشسته عمرو بن لیث
اهل لشکرندن برسنی کوردی برارق اته بنمش مطایبه
زین لاغر اسبکی که همانا نیافته است شونک کبی اریق آت
جنسندن بکمز که جز از عظام جوهر ترکیب او نظام انک ترکیبک
اصلی لمکدن غیری نسنه دن دوزلمشدر همچون خر عزیز عظام
آمده بهم عزیز حضرتلرینک اشکی کبی لمکلر بربره کلمش
لیکن هنوز کوشت نرویده از عظام اما دخی لمکدن ات
بتمش قطعه اخری لاغر اسبی که کر بجویی برارق ات که اکر ارایه سن
از کوشت در وشان نیابی اتدن آنده نشان بولمزسن از سر
تا سم کرش بکاوی اکر آنی باشدن طرنغه وارنجه صویه سن
جز پوست بر استخوان نیابی تمک اوزرنده دریدن غیری نسنه بولمزسن
کفت لعنت بر لشکریان من باد که هر دنیا رود رم که بایشان دادم
فروج زنان خود را فربه ساختند و مرکوبان خود را از کرسنکی
بکداختند ایتدی لعنت بنم لشکرمه هر التون اقچه که بن انلره وردم
انکله عورتلرینک فرجنی سمز تدیلر کندو اتلرینی آج لقدن ارتدیلر
ان شخص بشنید وکفت و الله ای امیر اکر نظر استبصار بر فرج زن
من کماری انرا از شهر ین اسب من لاغرتر شماری

اول کشی انی اشیدوب ایتدی الله حقیچون ای مؤمنلر بکی
اکر نظر بصیر تله نیم عورتمک فرجنه دکه سنک اتمک اوجه سندن
انی ار قلغده ارتق صایر دک عمرولیث ازان سخن بخند ید واورا
چیزی کری مند انعام کرد و کفت برو هردو مرکوب خود را
فربه کن عمرو اول سوزدن کولدی واکا بر قیمتلی نسنه بغشلدی
وایتدی وارایکی اتکی بیله سمزایت **قطعه** مرکوب تو
دو داد خدا بار خویش را سنک یوکنک چکمکه الله اکی بنیت
ویردی کاهی ازان برین نه وکاهی ازین بران یوکوکی کاه
اندن بوکه اورکاه بوندن اوکا زان بارکی شب کن وزین بار
کیر روز انی کیجه بارکیر ایله بونی کوندز بارکیری این را بزیر
زین کش وانرا بزیر ران بونی ایر التنده چک انی اویلق التنه
مطایبه علوی در بغداد زنی را بجود خواند زن
ازوی دینار و درم خواست برای مهر خود بر تریف بغدادده
بر عورتی المق استدی عورت اندن کابنچون اقچه والتون
استدی علوی کفت تو بان راضی نیستی که جزوی از اهل
خاندان نبوت و خانوادهٔ ولایت در تو فرو داید سید
ایتدی سن اکا راضی دکلمیسن که نبوت و رسالت نسلی اهلنک

برجزوی سکاکره کفت این افسانه را باقی قم وکاشان کوی
واز قحبکان بغداد این آرزو جز بدینار و درم مجوی عورت
ایتدی بونک کبی افسانه‌یی قم وکاشان قحبه‌لرینه سویله
بغداد روسپی‌لرندن بو آرزوی اقچه‌سز التونسز اومه **قطعه**
بسفله تا ندهی صنعت آن کرو خواهی اصلی یرمز اولان نکسه یه
کندودن استدوکک نسنه اکی بهاسن ویرمینجه طمع مدار کزو
کام دل بدست اید کوکلک مرادنی اندن الهکتورمک اومه کره
کش ای زکیه که قحبه شد ازاد کیسه نک دوکمنی چوز زیرا که قحبه
طونی بالبخی بدوستی خدا و رسول نکشاید الله پیغمبر دوستلغی
رعایتیچون چوزمز **قطعه** کفت مملوکه بمالک خویش برجاریه افندسنه
دیدی کز قفایش کرفت راه فساد افندسی اردنده یرمز بوله
کیدیجک ترک این فعل کن که جایز نیست بو اشی ترک ایله جایز دکلدر
پیش دین پیشکان شرع نهاد دینی عادت شرعی طبیعت ایدنلر
یاننده کفت حاشی که شیخ دین مالک افندیسی ایتدی ایسم
اول دین امامی مالک بچنین عیش رخصت داد بونک کبی معامله‌یه
بزه رخصت ویردی کفت مکین زیرا که حدات اول بنجاره
انک التندن ایتدی الکشتی در نخود کیر مالک انداز جهنم مالکنک

خدمتکارلرنه طوتوک اورک دیوامرایلمسی بلاسنه اوغرتسون
سنی **مطایبه** فاضلی که صورتی قبیح و هیئتی کریه داشت
بفرزدق رسید و ویرا دید که روی وی بجهت مرضی زرد
شده بر منزا اهلکسه نک چرکین صورتی و یرمز شکلی واردی
اول کشی فرزدقی دیدکلری شاعره ایرشوب کوردی شاعرک
یوزی بر مرض اوجندن صرارمش گفت تراچه بوده است
کورنک توچنین زرد است فاضل ایدی سکانه اولدی که
بکزک بویله صاری اولدی گفت چون ترا دیدم از گناهان خود
اندیشیدم رنگ من چنین زرد شد فرزدق ایدی چونکه
سنی کوردم گناهلرمدن قورقدم بنم بکزم بویله صاری اولدی
گفت در وقت دیدن من چرا از گناهان خود یاد کردی فاضل
ایدی بنی کوردوکک زمانده نیچون گناهلرک الدک گفت
ترسیدم که خدای تعالی مرا عقوبت کند چون تو مسخ کرداند
فرزدق ایدی قورقدم الله تعالی بکا عذاب ایدوب
سنکلاین صورتمی تبدیل ایلیه **قطعه** چون روم زشت تو ببیند
دل من سنک چرکین یوزکی کوریجک بنم کوکلم عقد اصرار کنه
فسخ کند گناهی دایما ایتیلیوب اندن و از کلمک بازارنی بوز

زانکه ترسم ز شوی گناه زیرا قورقرم گناه نکندن قهر ایزد
چو توام فسخ کند اللهک غضبی سنکلاین بنی ممسوخ الشکل ایدوب
صورتمی تغییر ایلیه **مطایبه** وهمین فاضلی گوید که با دوستی در
راهی ایستاده بودم و سخن می گفتیم کنه بو فاضل ایدر بر دوستله
بر یولده طوروب سویلشردم زنی آمد در برابر من ایستاد
و در روی من نظر کرد بر عورت کلوب بنم قرشومده طوروب
یوزمه نظر ایلدی چون نظر کردن وی از حد در گذشت چونکه
اول عورتک دکمسی حددن کچدی غلام را گفتم پیش آن زن
رو و بپرس که چه میجوید خدمتکارمه ایتدم اول عورتک یاننه
وار صور که بکا نظر ایلکدن انک مرادی نه اولور غلام باز
آمد و گوید که چشم من گناهی عظیم کرده بود و اوغلان کله کلدی
جواب کتوروب ایتدی بویله دیر که بنم کوزم بر اولو گناه ایشلمشدر
میخواستم که ویرا عقوبتی کنم هیچ عقوبت انرا از آن زیادت
نیافتم که بااین زشت رو نظر کنم استدم کوزمه اشکنجه ایلیم هیچ
اندن ارتق اشکنجه بولمدم بو چرکین یوزه نظره ایلیم **قطعه**
نامه مردم چشم زکنه شسته نشد بنم کوزمک بببنک صحیفه سی
گناهدن یونوب پاک اولدی گرچه از گریه دوصد بار بر اتش کردم

اکرچه اعلمقدن اکی یوزکره انی طویطلوصوایلدم تا زنند
زاتش فردای قیامت امروز قیامت کونک اتشی عذابندن
قورتلسون ایچون بوکون بنظر در رخ زشتت تو عذابم کردم
سنک چرکین یوزکه نظر اتمکله اکا عذاب ایتدم مطایبه
جاحظ کوید که هرکز خود را چنان خجل ندیدم که روزی مرا زنی
بکرفت و بدر دکان استاد زخته بود که همچنین جاحظ ایدر
هیچ کندومی انجلین اوتنمش کورمدم که برکون بر عورت بنی
طوتوب دوکمجی استادک دکانی قپوسنه ایلتدی اوشته
شو نجلین دیدی من متحیر شدم ان چه بود بن حیران اولدم که
اول دید وکی ندرازان استاد پرسیدم اول استاددن صوربدم
نه دیدی دیدم کفت مرا فرموده بود که تمثالی بر صورت شیطان
برای من بسازد استاد ایتدی بکا اصمرلمش ایدی که شیطان
شکلن اوزرینه بکا بر صورت اشلیه ویر من کفتم که نمی دانم
چه شکل می باید ساخت بن ایتدم بلمزم نه شکل اوزرینه
ایلمک کرک ترا آورد که برین شکل سنی کتوروب بو شکل اوزرینه
ایله دیدی قطعه بوالعجب روی وکونه داری عجب
شکلی یوزک واردر کس بدین کونه روی نتوان کرد

نکه بوشکلده صورت ایده فر بهر تصویر صورت شیطان
شیطانک صورتنی یازمغچون جز رخت را نمونه نتوان کرد
سنک یوزکدن غیری اورنک ایلمک اولمز مطایبه
شخصی زشت روی را دید که از کناهان خود استغفار میکرد
ونجات از اتش دوزخ می طلبید برکسه بر چرکین یوزلو کیسی
کوروب کناهلرندن پشیمان اولوب مغفرت طلب ایدوب
جهنم اودندن قورتلمق استدی کفت ای دوست بدین روی
چرا بدوزخ بخیلی میکنی وانرا از اتش دریغ می داری اول کیشی
ایتدی ای دوست نیچون بو یوزیله جهنمه قسقنجلق ایدوب انی
اوددن صقنرسن بو اصل یوز یاغقدن غیری داخی نیه یرر قطعه
چون نه بینی تو روی خود ران رو چونکه سن یوزکی کورمزسن
اول سببدن برکسان ناخوش است نی بر تو یوزک ایلمره
چو کبیند رسکادکل کو بدین رودرا تشت فکنند اکر بو یوزیله
سنی جهنمه اته لرحیف براست نی بر تو یازق جهنمه در سکادکل
مطایبه زشت روی پیش طبیب رفت که بوز زشت
ترین جای دملی بر آورده ام بر چرکین یوزلی کسه طبیب
یاننه واروب غایت چرکین یرده چبان چیقردم دیدی

طبیب تیز در وی نگریست وگفت در وهم می کویی طبیب
بک بک اکک یوزنه دکیوب یلان سویلرسون دیدی ایک
روی ترا می بینم بروی هیچ دلیلی نیست قطعه ززشست
که سلطان شرع بیند ه چرکنلکندر ندر شریعت سلطانی بکمدوکی
که عضوهای فرود ازم برهنه کنی قوشتعدن اشغی اولان
یرلرک اچمغی چو رویت از همه جا زشت تر بود چه عجب
چونکه یوزک جمله یرلردن چرکین اولا عجب دکلدر که رو بپوشی
وجای دگر برهنه کنی یوزکی اورتوب غیری یرکی اچه سن
مطایبه شخصی بزرگ بینی زنی را خواستگاری میکرد
بر بورنی بیوک حریف بر عورتی المق استدی و در تعریف
خود میگفت که من شخصی ام از خفت و سبکساری دور و بر
احتمال مکاره صبور اول کشی کندوبی اوکمکده بویله دیدی که
بن یکنلک اتمکدن ایراق و کوج کلمه صبر ایدیجی کمسه یم
زن گفت اگر تو بر احتمال مکاره صبور نبودی ای بینی را
چهل سال نتوانستی کشید عورت ایتدی اگر سن کوچلیکه قتلنجی
اولسک بو بورنی قرق ییل کوتورمزدک قطعه
از بینی بزرگ تو بار نیست بر همه سنک بو بیوک بورنکی کورمکدن

جمله خلقک طبیعتی اوزرنده یوکی واردر تاکی بهرزه روی
سوی آن واین نهی بینچه یه دک عبث یره اکا بوکا یوز طوتوب
حلقه الم یوکی کوچکدر رسن هر لحظه سجده تو نه از بهر طاعتست
سنک سجده اتدوکک عبادت اچلیچون دکلدر بارگران بینی
خود بر زمین نهی بلکه بو ریوکک اغرلوکن یره قیوب دکلنرسن
مطایبه ظریفی شخصی را دید که موی بسیار بر روی او
دمیده بود برنخند بر حریفی کوردی که یوزنده چوق قیل
بتمش گفت این مویها را بکن پیش از ان که روی تو سر کردد
اول ظریف ایتدی شو قیللری یولکتسون یوزک باشس
اولمزدن اول قطعه خواجه هر روز اگر بو چینه عزیز
هرکون اگر منقاش از رخ خود نه موی بر گیرد یوزندن
قیل قوپرمزسه چند روزی چو بگذرد بروی امک اوزرینه
بر قاج کون کچیجک رویش از موی حکم سر گیرد یوزی قیلدن
باشس حکمنده اولور مطایبه معاویه وعقیل بن ابی طالب
باهم نشسته بودند معاویه ایله عقیل بن ابی طالب بر یرده
اوتورمشلردی معاویه گفت ای اهل شام هیچ شنیده اید
قول تعالی را انجاکه می گوید تبت یدا ابی لهب وتب معاویه

ایتدی اهل شام هیچ الله تعالی نک بیوردوغنی اشیدکوزمی
اول یرده تبت یدی ابی لهب وتب دیر کفتند اری
کفت ابولهب عم عقیل است اهل شام ایتدیلر بلی اشتدوک
معاویه ایتدی بو رموز اولان ابولهب عقیلک عمی در
کفت عقیل ای اهل شام هیچ شنیده اید قوله تعالی را انجا که
وامرأته حمالة الحطب کفتند اری عقیل ایتدی ای اهل شام
الله تعالی نک قولنی اشدوکوزمی که وامرأته حمالة الحطب
بیورر اهل شام ایتدیلر بلی اشتدوک کفت حمالت عمه
معاویه است عقیل ایتدی حمالة الحطب دیو منت اولنن
معاویه نک دکزه سیدر قطعه چون هست درتو
منقصی عیب دیکری چونکه براکسکلک سنده وارد غیری نکه
عیبملک کردن بان نه قاعدهٔ مرد باهش است اول اکسکلکه
اوصلی اولان کشی اسلوبی دکلدر او خاموش است از تو واز
عیب توچرا اول کشی سکا اولاشمقدن وسنک عیبکی سویلمکدن
فارغ اولوب طنمیوب ایسم طورسن نیچون کویا کنی بعیب
خودانرا انکه ماهش است ایسم طورن نکه یی کند وعیبکی
سویلیجی ایدرسن مطایبه علوی باشخصی در اثنای حصومت

کفت علی صونیدن بومکه جنک اتمک اراسنده برکشی یه ایتدی
مراچون دشمن میداری وحال انکه تو ماموری بانکه در هر نمازی
برمن صلوات می فرستی وکفتی اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد
بنی نیچون دشمن ایدنورسین سن هر نمازا یچنده بکا صلوات
ویروب اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد دیمکله امر اولنمش ایکن
کفت من الطیبین الطاهرین نیز می کویم توازان بیرونی اول کشی
ایتدی بلی رسول اللهک النه صلوات کتوررم لکن طیبلردن
طاهرلردن اولا دیو وصف ایدرم سن انلردن طشره سن قطعه
ای کرال بنی می شمردی خویش را ای شول مکه کندوکی رسول الله
هم تنک آلندن صایرسن هست کواهت بران پاکی ذات وصفات
سنک اکا شاهدک ذاتنک صفاتنک پاکلکیدر چون
تودم از طیبان می زنی وطیبین چونکه سن ایرکک دیشی
پاکلر نسلندن اولمق دعوی ایدرسن کوصفت طیبن باتمت
طیبات قنی انلرک ارکلکنک دیشیمک صفتی وعلامتی سنده
مطایبه مدعی خودرا بصورت علویان اراسته
برمتسید کندوی حضرت علی نسلی صورتنده زینت اتمش ایدی
وبدعوی ان نسب عالی برخاسته اول علی صویه انتساب

دعواسی ایاغی اوزرینه قالمش ایدی **قطعه** در دعوی
وی عیان نه ازصدق فروغ اکه دعواسنده اشکاره
لکن کرچکلکی ظاهر لرلکندن دکل هم دوشدوکیسوان کواهان
دروغ اوموزینه برابر اورلمش صاچدن ایکی یلان شاهدی
برصاحب دلی درآمد ازجای بجست وویرا برصدر نشاند
وخود درصف نعال نشست اول سیادت دعواسن ایدن
برکوکل اهلنک اوزرینه کردی عزیزلردن قالقوب اکا کندو
یرین تکلیف ایدوب کندوسی قپو دیبنده اوتوردی هرچه
طلب داشت زیادت ازان عطاکرد هرنه استدی ایسه استدوکندن
ارتق وردی و در وقت خروجش ادب مشایخ بجای اورد
وچقوب کتدوکی زمانده قپویه بیله چقوب ادبنی یرینه کتوردی
اصحاب گفتند ما این شخص را می شناسیم نسب وی ازین
نسبت دوراست دوستلری ایتدیلر بز بو حریفی اکلرز
اکه اصلی بو نسله پاکدن ایراقدر ودعوی وی صورت
کذب وزور اکه دعواسی برصورت شرفده یلان وبهتان
پدرش را ازین خاندان بویی است ونه مادرش درین
خانواده رویی باباسنک بیت نبوتدن حصه سی وانا سنک اول

سعادتخانه دن نصیبی یوقدر **قطعه** مادرش شهر کرد و
خانه گذاشت اناسی شهر طولاشوب اواوو دلنجی دررر
پدرش دیک بندودوک تراش باباسی چولمکجی ایک یونجیدر
آن یکی ازقبیله ازدال اول برسی ارادل بولوکندندر وین
دکر ازطویله اوباشس بوبرسی اوکمدقلرلاینددر صاحب
دل گفت انچه ماکردیم نه لایق صادقان این خانواده است
صاحب دل ایتدی اول بزم اتدوکمز بواهل بیتک کرچکلرنه
لایق دکلدر بلکه فراخور مدعیان ازراه افتاده است
بلکه یولدن چقمش یلانجیلره مناسبدر **قطعه** هرکس ز
خاندان نبوت نصیب یافت هرکه رسالت اوندن
نصیب بولدی تعظیم او وظیفه هر بی نصیب نیست اکا حرمت
اتمک هر سعادتدن نصیبسزک اشی دکلدر هست او غریب
دهر براه محبتش اول بو عالمدن دکلدر بلکه دنیاده غریبدر
اکه محبتی یولنده کرمال وملک وجاه ببازی غریب نیست
اکر مال ومنالی وملک ومنصبی خرج ایدوب اوبنیاسی
بعید دکلدر **مطایبه** خلیفه بااعرابی ازبادیه طعام
می خورد بادیه دن کلمش براعرابیله طعام یردی خلیفه

دران اثنا نظرش بر لقمهٔ وی افتاد موی بچشم وی
در آمد اول اورتالقده اعرابینک لقمه سنه خلیفه نک نظری
متعلق اولوب کوزینه برقیل کوروندی کفت ای اعرابی آن موی را
از لقمه خود دور کن خلیفه ایتدی ای اعرابی شو قیلی لقمه کدن کیدر
اعرابی کفت بر مایدهٔ کسی که چندان در لقمهٔ خورنده نکرد که
موی را ببیند طعام نتوان خورد اعرابی ایتدی ییجک لقمه سنه
بک نظر ایدوب قیلی فرق ایده نک سفره سنده یمک یمک اولمز
دست باز کشید وسوکند خورد که دیکر بر مایدهٔ وی طعام نخورم
الن چکوب اندایچدی که ارتق خلیفه نک سفره سنده ییمک ییمیه
قطعه چو میزبان بنهد خوان مکرمت آن به چو نکه صاحب
ضیافت کرم سفره سی وضع ایلیه اول یکدر که که از ملاحظهٔ مهمان
کنار کند قونوغک ییدوکنی کوز تمکدن کروچکله نه آنکه بر سر
خوان لقمه لقمه اورا اول دکل که سفره باشنده اوتوروب آنک
هر لقمه سنی بزیر چشم ببیند بدل شمار کند کوز التنده نظر ایلیوب
کوکلندن صایه مطایبه جمعی نشسته بودند وسخن کمال ونقصان
رجال در پیوسته برالای کمسه لر اوتوروب ارنلرک کاملتغی
ناقصلغی سوزنی ارایه کتوروب سویلرلر ایدی یکی ازان میان

کفت

کفت هر که دو چشم بینا ندارد نیم مرد ست بریسی اول
اورتالقدن ایتدی هر کمسه نک ایکی کوزی کور اولمیه یارم
ار در اول وهر که وقوف بر سباحت دریا ندارد نیم مرد ست
دخی هر کمسه که دکزده یوزمک بلمیه اوده یارم ار در وهر که
در خانه زن زیبا ندارد نیم مرد ست دخی هر کمسه نک که اوده
کوزل عورتی یوقدر یارم ار در نابینایی در مجلس حاضر بود
که زن نداشت وسباحت نمی دانست بر کوزسز کمسه
مجلسده حاضر ایدی عورتی یوغدی یوزمک بلمزدی بانک بر
وی زد که ای عزیز عجب مقدمهٔ پرداختی بو سوزی
سویلینک یوزینه چغروب ایتدی ای عزیز عجب مقدمه بغلدک
مرا از دایرهٔ مردی از دایرهٔ مردی چنان دور انداختی که
بنی ارلک دایره سندن شویله طشره براقدک که هنوز نیم
مردی در می باید تا نام هیچ مردی بر من نشاید یارم ارلک
کوکدر که بکا هیچ ار دکل دیمک یره یه قطعه چنان ز پایهٔ
مردی فتاد خواجه برون ارلک دایره سندن شویله طشره
دوشدی عزیز زبس فسردکی و خام ریشی وسردی زیاده
طونقون اولوب اللذن ایش کلمیوب آدمه یقیشمقدن که کر نهراد

فضیلت رسد ز مردانش اکر ازنلردن اکابیک درلو کمال یتشر
قدم برون نهد از حدود نامردی اردکلک دایرەسندن
انلولردنی چقەمز مطایبە بهلول بر هارون الرشید
درآمد بهلول دیوانە برکون هارون رشیدک اوزرینە کردی
یکی از وزرا کفت بشارت بادمر ترا ای بهلول کە امیر المؤمنین
ترا بر سر قردە وخنازیر سردار وامیر کرداند وزیرلردن
برسی لطیفە ایدوب ایتدی مشتاق سکا ای بهلول مؤمنلر
بکی سنی طوکزلرە ومیمونلرە باش بوغ ایتدی بهلول کفت
کوش عن دار وفرمان بجای اورکە از جملە رعایای منی
بهلول ایتدی قولاغکی بکا طوت ونیم بیوروغمە تابع اول زیرا
نیم اوزیتلرعک جملەسندن برسی سنسن قطعە بشهریاری
کاو خرم دهی قردە صغرلر اشکلر بکلیکە بکا مشتاقسن
رعیتی کر بود خاص شهریار تویی پادشاهە مخصوص اولان
رعیت سنسن شمار لشکر بایم زخرس وخوک کی نیم اللشکرک
صالحنی ایودن طوکزدن ایدرسن نخست کس کە درآید درین
شمار تویی اول حابە داخل اولانک اوّلی سنسن مطایبە
توانکری در عهد یکی از ظالمان برد ظالم بکلردن برسیک

زمانندە برمالدارکە اولدی وزیران ظالم پسر ویرا
طلب کرد وپرسید کە پدر توچە کذاشتە است اول ظالم ملک
وزیری مرحومک اوغلنی دعوت ایدوب صوردی کە سنک
باباک نە قودی کفت از مال ومنال چنین وچنین اوغلان ایتدی
مالدن وملکدن بونک کبی بو قدر وار زوردان وزیر کبیر
اید الله سبحانە واین فقیر وحقیر را وارثلردن وزیر کبری وبو
فقیر وحقیری قودی وزیر بخندید وفرمود کە میراث ویرا
بدو نیم کردند وزیر کولوب بیوردی انک میراثی اکی بولک
ایتدلر نیمی را بوی کذاشت ونیمی را برای پادشاه برداشت
یارسنی اوغلنە ویروب یارسنی بکلیکە ضبط ایتدی قطعە
ظلم پیشە وزیر ناسزا ظلمی عادت ایدینن وزیر جز
حق پادشاه مال یتیم یتیم مالنی پادشاه حقندن غیری نسنە
اکلمز عدل داند اکر برد تمام کندوی عدل ایتدی بیلور اکر
الاجق اولورسە فضل خواند اکرکند بدو نیم فضل اتدم
دیر اکر اکی قسم ایدەجک اولورسە مطایبە ترکی را کفتند
کدام دوستر داری بریغماجی یا ایدیلر شوا کیمسەدن قنقی سن
ارتق سورسن غارت امروز یا بهشت فردا بوکون

یغما اتمکی یوخسه یارن جنتده کرمکی کفت انکه امروز دست
بغارت بکشایم وهرچه یابم بربایم وفردا بافرعون باتش
درآیم ایتدی انی ارتوق سورم که بوکون غارته المی آچم
هرنه بلورسم قپم یارن فرعونله جهنمه کرم دیدی قطعه
ان شنیدستی که ترکی وصف جنت چون شنید انی ایشدوب
طورمیسن که بر یغماجی چونکه جنتك وصفنده اشتدی کفت
با واعظ که انجا غارت وتاراج هست آنی سویلین واعظ ایتدی
انده یغما وقپشمه وارمیدر کفت نی کفتا بتر باشد ز دوزخ ان
بهشت واعظ ایتدی یوقدر اول حریف ایتدی جهنمه یرامز
اولور اول جنت کاندرو کوته بود از غارت وتاراج دست
که انده یغما ایرشمکدن ال قصه اوله مطایبه کدایی بر در سرای
چیزی خاست کتخدای خانه از درون آواز داد که معذور
دار که خانکیان نیستند بر دلنجی بر او قپوسنده نسنه استدی
اوای ایچرودن چغردی که معذور طوت او خلقی بونده دکللردر
دیو کدا کفت من پاره نان میخواهم نه مباشرت با خانکیان
دیلنجی ایتدی بن بر پاره اتمك استرم او خلقیله مصاحبت
اتمك استمزم قطعه چون کتخدا بر در سرات رسد چونکه

دیلنجی اوک قپوسنده ایرشه هرچه داری بده بهانه مکن هرنکه
واریسه ویر بهانه ایلمه تا بنایدبخاطرش چیزی انك خاطرنه
نسنه کلمسون ایچون پیش او دکر اهل خانه مکن انك یاننده
او اهلنی انکمه قطعه لغزی کس در حرم سفلهٔ ناپاك بسیر خوتی
یر فرکوتی کشینك اونده که چون نان بنود نهفته از چشم
بشر اولمز آدم کوزنده کزلی اتمك کبی همان اتمك کزلی اولور
قلانی کزلی اولمز از خانه او توقع نان بترست انك اوندن اتمك
استمك ارتقدر کز خانکیان توقع چیزی دکر او اهلندن غیری
نسنه استمکدن مطایبه معلمی را پسر بیمار شد ومترف
بر موت کشت بر معلمك اوغلانجغی خسته اولوب اولمکه یقین
اولدی کفت غسال بیارید تا ویرا بشوید معلم ایتدی براولو
یوبجی کتورك تا آنی یویه کفتند هنوز نمرده است ایتدیلر داخی
اولمدی کفت باکی نیست ان زمان را که از غسل وی فارغ شوند
بخواهد مرد معلم ایتدی غم دکلدر یویوب تمام اولنجه اولور مرد
هر که درکار خویش پیش از وقت مرکه که کند وایشنده
وقتندن اول می نماید بحکم طبع شباب طبیعت مقتضاسی اوزره
ایوه میخورد روزه نا رسیده بشب کیجه ایرمدن اورجنی یر

می کشند موزه نارسیده باب صویه وارمدین جوه سین چیقرر
مطایبه پسر معلمی را گفتند چه بلا احمقی بر معلمک اوغلنه ایتدیلر
که عجب احمقسن گفت اگر من احمق نبودمی ولد زنا بودمی
اوغلان ایتدی بن احمق اولمسم بابامک اوغلی اولمیوب
ولد زنا اولوردم قطعه عیب مادر بود ار فرزندی
اناسنه عیب اولور اگر براوغلانک خلق و خویش نه بوفق
پدر ست خوبی و وضعی باباسنه اویراولمه کوشش
استر که در از ست گواست قترک قلاغی اوزون اولدوغی
شاهد در کش و نه اسب است پدر بلکه خر ست انک
باباسی ات اولمیوب اشک اولدوغنه مطایبه از معلمی
پرسیدند که تو بزرگتری یا برادر تو بر معلمه صوردیلر سنمی بیوک
سین یاخود قرداشکمی گفت من بزرگ ترم اما چون یک
سال دیگر بروی بگذرد با من برابر خواهد شد معلم
ایتدی بن بیوکم اما قرداشم بر یاش داخی یشادیغی زمانده
بنمله برابر اولور قطعه چو هیچ چیز نشد حاصلت چه می پرسی
چونکه سنک هیچ بر نسنه حاصلک اولمدی نه صوررسن
که روزگار فلان در چه چیز میگذرد فلان نکسه نک زمانی

عمری نه ایشده گچردیو شمار عمر کسان میکنی نمی دانی ایلرک
عمرنی صایرسن بلمزسن که در مقابله عمر تو نیز میگذرد که مقابلده
سنک عمرک ده گچر مطایبه بیماری مشرف موت بود بر خسته
اولمکه یقین اولمشیدی آنکس که از دهانش بوی ناخوش
می آید بر بالین وی نشسته بود شول کمسه که اغزندن چرکین
قوقو گلور باشی اوجنده اوتورمشیدی سر نزدیک وی
می برد و تلقین شهادت میکرد و در روی وی نفس میزد
باشین آکا یقین ایدوب شهادت کلمه سین تلقین ایلیوب
انک یوزینه قرشو صولردی هرچند بیمار روی خود می تافت
وی الحاح بیشتر می کرد و سر نزدیکتر می برد خسته یوزن
دوندردکجه اول ابرام ایلیوب باشنی دخی یقین ایلردی
چون کار به بیمار تنگ آمد چون خسته عاجز اولدی
گفت ای عزیز می گذاری که من خوش پاکیزه بمیرم خسته
ایتدی ای عزیز قومین که بن پاکجه اولم با می خواهی که مرگ
مرا بهرچه از آن ناپاکتر نیست ببالایی یوخسه استرمیسن که اولومی
مرادرلغده اندن ارتق یوق نسنه ایله ملوث ایلیه سین
قطعه درجهان اهل فضل ناپابند جهانده اهل هنر بولنمزدر

کوش بر هر فضول نتوان کرد هر اولچومک سوزنه قولاق
طوتغز اولمز هرکه بوی ریا دمد زلبش هر کمنک که اغزدن
ریا قوقوسی کلور نفسش را قبول نتوان کرد انک سویلدوکی
سوزی قبول اتمک اولمز مطایبه مردی تشخصی رسید
وآغاز کلمه کرد که بر حریف برکسه یه بولوشوب شکایت
ایلکه باشلدی روا باشد که مرا نمی شناسی و رعایت
حق من نمی کنی دوشرمی که بنی بلمزلکه اوروب بنم حقمی رعایت
ایتمیه سن آن شخص حیران ماند وگفت از ینهاکه تو می گوئی
من خبر ندارم اول کشی حیران قالوب ایتدی بوسن سویلدوکلرکدن
بنم خبرم یوق دیدی گفت پدرم مادر ترا خواستکاری
کرده بوده است اول حریف ایتدی بنم بابام سنک اناکی
المق استدی ایدی اکر ویرامیحو است من ترا برادر می بودیم
اکر بابام آنی السه اول سنکله قرداش اولوردق آن شخص گفت
والله این خوشی است که سبب آن میشود که من از تو میراث
می بری اول کشی ایتدی بو بر خصلت در که انک سببیله بری بریمزدن
میراث یرز قطعه کان خام طمع آن بود که بر همه خلق
اولمز طمع ایدنک اعتقادی بودر که جمله خلقه فریضه است بروی

شدند احسان سنجی فرض بودر که اکا احسان ایده لر چو خامی
طمع او به پختگی نرسد چونکه انک حاصل اولمقی صورت حصول
کوسترمیه فقد زتنک دلی در مضیق محنت و رنج کوکل طارلغندن
بلا و محنت مکانی‌نک طار یرینه دوشر مطایبه
کوژ پشتی را گفتند آن میخواهی که خدای تعالی پشت ترا چون
دیکران راست کرداند بر بکریه دیدی لرکه انی استرمیسن که
الله تعالی سنک ارقه کی غیریلر کبی ارقه سی کبی طوغری ایلیه یا انکه
پشت دیکران را چون تو کوژ یا خود انی می استرسن که غیریلرنک
ارقه سنی سنکلین بکری ایلیه گفت انکه همه را چون من کوژ کرداند
بکری ایتدی آنی استرم که جمله خلقی بنکلین بکری ایلیه تا بان چشمی
کرایشان بر من نکرسته اند من نیز بهمان چشم بایشان نکرم
تا که انلر بکا بقدقلری کوزله بنده بقم قطعه خوش انکه خصم
بعیبی که طعنه توزند خوش در اول که خصم سکا طعن اتدوکی
عیبدن بر غم وی ز چنان عیب رسته بنشینی خصمک کورلکنه
اول عیبدن قورتلوب شویله اوتوره سن اشتی وزین نشستن
بی عیب خوشتر آن باشد بو عیبدن ازا تورمقدن یک اول
اولور که مبتلا شده او را بعیب خود بینی خصمک عیبکه

مبتلا اولمش کوره سن **مطايبه** شخصی نماز گذارد و
بعد از نماز دعا کرد و در دعای خود در بهشت در آمدن
و خلاص از آتش دوزخ خواست برکه نماز قلوب
صوکنده دعا ایدوب دعاسنده جنته کیروب جهنمدن
قورتلمق استدی پیره زنی در قفای او ایستاده بود وان را
می شنید و می گفت برقریجق اکمک اردنده طورمش ایدی اکمک
دعاسنی ایشیدوب ایتدی خداوندا مرا د رانچه میخواهد شریک
گردان یاربی اول قوللک سندن طلب اتدوکی اجرده بنی
شریک ایلیه چون ان شخص انرا شنید گفت خداوندا مرا بردار
بکش و بزخم تازیانه بمیر چونکه اول کشی عورتک سوزنی
ایشیدوب ایتدی یاربی بنی دار اوزرنده اولدر و قمچی زخمیله
هلاک ایلیه ان پیره زن گفت خداوندا مرا بیامرز و از انچه
می طلبد نگاه دار اول عورت ایتدی یاربی بنی یرلغه و انک
طلب اتدوکندن صقلا ان شخص روی باز پس کرد گفت این
عجب ناراست حکمتست اول کشی یوزن اردنه دوندروب
ایتدی بو عجب اکری حکمدر و ناپسندیده قسمتیکه در راحت
و آسوده کی با من انباز ی و بکلنز قسمتدرکه حضور و راحتده

بجلم

بجله اورتق سن و در محنت و فرسوده کی از من ممتاز المده
و بلاده بندن ارتق سن **قطعه** نه منصف باشد آن
طامع که کامی انصافلی اولمز اول طمع کارکه بر مرادی چو یابی
از خدا انباز گردد سن الله دن بولدوغک زمانده اورتق
اولاسکا و گر در راه ناکامی نهی کام اگر نامرادلق یولنه قدم
بصه سن هم از کام نخستین باز گردد همان اول ادمده
ایریلور سندن **مطايبه** زنی از شوهر خود شکایت
بپیش قاضی برد بر عورت قاضی اوکنده اردندن شکایت
اتدی مرا یک لحظه فارغ نمی گذارد بنی بر لحظه حالمه قومز هیچ
مباشرتدن خالی اولمز نه در خلا و نه در ملا و نه وقت
خمیر کردن و نه در وقت نان پختن و نه در وقتی که روزه
دارم و نه در وقتی که نماز گذارم تنها ده آدم یانده
خمیر یوغورر کن اتمک بشورر کن و اوروج طوترکنده نماز
قلور کنده قومز بنی دیدی شوهرش گفت من ترا برای
این خواستم اری ایتدی بن سنی بوندن اوتوری الدم
زن گفت ایها القاضی حسبة لله تعیین کن که در شبان روزی
چند بار با من نزدیکی کند عورت ایتدی ای قاضی الله

رضاسیچون حکم ایله که کیجه لی کوندزلی قاج کره بکا یقینلق ایلسون
تا من بدانم وخود را بان راست کیرم تا که بن بیلوب کندومی
اکا فارغ ایلیم قاضی کفت ده بار قاضیا ایتدی اون کره
مباشرة ایلسون زن کفت طاقت این ندارم که ده بار
سیاست عورت ایتدی بن بوکا دوینزن اون کره چو قدر
کفت نه بار قاضی ایتدی طقوز کره کفت طاقت این نیز ندارم
بوکا ده دویمزم دیدی وهمچنین می کفت تا به پنج بار رسانید
بر بر بر بویله اشغه اندی چاق بشه وارنجه زن کفت طاقت
این نیز ندارم عورت ایتدی بوکاده دویمزم قاضی کفت
وای بر تو نمی خواهی که این مسکین را هیچ بهره باشد قاضی
ایتدی وای سکا استمزسن که بو دردمند منکرک حظ نفساینددن
نصیبی اولا زن کفت راضی شدم عورت ایتدی راضی اولدم
مرد کفت ای قاضی بفرمای تا کسی را کفیل خود سازد از
ایتدی ای قاضی بیور بر کمسه یی کفیل ویرسون زن کفت
اینک قاضی مسلمانان کفیل منست عورت ایتدی او شته
مسلمانلر قاضیسی بنم کفیلمدر قاضی کفت این زانیه میخواهد که
از وی بکریزی ومراد دست وی اندازی تا انجه با تو میکند

مالش

بامن کند قاضی ایتدی ای زانیه ایسترسن ارکدن قاچوب
بنی الک الله ویره سن تا سکا اسعد وکنی بکا ایده بر خیز و بیرون
رو که لعنت خدا بر تو باد فالق یقل کیت اللهک لعنتی سنک
اوزره که اولسون قطعه درواهای نفس کفیل کسی مشو
حظوظ نفساینده کمسه نک کفیلی اولمه ترسم که با هوا د
عزیزی شوی ذلیل قورقرم که بیک درلو عزتکده وار ایسه
ذلیل اولورسن تن در دهد بجبکی اید چو وقت کار قحبلکه کندوی
تسلیم ایدر ایش وقتی کلجک هر پاک دامنی که شود قحبه را کفیل
هر انکی پاک کمسه که قحبه یه کفیل اولا مطایبه بیری کام جوانی
رانده بود بر قوجه کشی یکیتک مرادنی سرمش ایدی واز قوت
کامرانی مانده بود ونفسی مرادنی سرمکدن قوتدن قالمش ایدی
کنیزک صاحب جمال خرید و بوقت فرصتش در کنار کشید
هر چند پیر حریص بود بر جماع اما التش مساعدت نمود بر کوزل
جاریه صاتون الوب فرصت وقتنده آنی کناره چکوب هر نه
دکلی که پیر جماع انکه حریص اولدی لکن آلت الی ویرمدی کفت
لطفی بنمای و دست عنایت بکشای و باندک مالش این
خفته را بر خیزان و این مرده را بر انکیزان پیرا ایتدی لطف ایدوب

ممت الی آچوپ ازجق اوغلی بو ایو مشی اویر وبو اولوبی درکور
قطعه چو رشته الت من سخت ست است ایلک کبی بنم
التم قتی کلکشکدر عالشر یاری ده ای نکوزن اوغلیاردم
ایله ای ایو خاتون نمایی تا سر رشته بانکشت ایلکک باشنی
بر پرمغله اووب بومکینجه نیارد رفت درسوفار سوزن
اکنه نک یوردوسنه کچمک ممکن اولمز کنیزک هرچند دست
جنبانید نرسید جاریه نه دکلی الن [illegible] وینذب او دیسه
فائده اعدی و هرچند مالش دادکاری نکشاید نه قدر
اودیسه ایش باشرمدی شنیدنکه این ابیات می کفت
ولیکن اران بیرمی نهفت اشتدیلر که بو بیتی اوقوردی اما
بیردن کزلدی قطعه بمنزل نارسیده آلت پیر منزله ایرشملدن
قوجه کشنک التی بان لاشه لاغر نجبد ارق لش بکی
دوشوب یتر بزور دست چون خیزانی از جای ال قوتیله
چونکه انی یرندن قالدوره سن چو داری دست ازو دیگر
نجبد الکی کیدردوکک زمانده کنه یتر مطایبه
شخصی بر جوجی ده درم دعوی کرد بر که جوجی عیاددن
اون اقچه دعوی ایلدی قاضی پرسید که کواه داری قاضی

شاهدک وارمی دیو صوردی کفت نی مدعی یوق دیو
ینن
جواب ویردی قاضی کفت سوکندش دهیم قاضی اندویره
دیدی کفت سوکند ویراچه اعتبار مدعی انک اندنه اعتبار
یوقدر دیدی بیت هر لحظه خورد هزار سوکند دروغ
هر نفسده بیک یلان اندی ایچر زان کونه که در بادیه اعرابی
دوغ بریه ده عرب کویلیسی ایران ایچدوکی کبی جوجی کفت
ای قاضی مسلمانان در مسجد محله ما امامی هست پرهیزکار و راست
کفتار نیکو کردار جوجی ایتدی ای مسلمانلر قاضی بزم محله مز
مسجدنک بر امامی وار در صالح طوغری سوزلی ایو ایشلی کشید
ویرا بطلب و بجای من سوکند ده تا خاطر این مرد قرار کرد
انی دعوت ایدوب بنم یرومه اکا آند ویر تاکه بو کشینک
کوکلی دولته مطایبه اعرابی شتری کم کرد سوکند
خورد که چون بیابد بیک درم بفروشد بر عرب کویلیسی
بر دوه یتردی اندا ایچدی که انی بولیجق براقچه یه صاته چون
شتر را یافت از سوکند خود پشیمان شد کربه در کردن
اشتر اویخت و بانک زد که که میخرد شتری بیک درم و
کربه بصد درم اما یی یک دیکر نمی فروشم دوه نک بوینه

بر كدى اصوب بازارده مزاد ايدوب چغردى بر دوه اتى
براقچه يه بركديى يوز اقچه يه كم آلور اودبرى بر ندن ايرى
صاتلمز شخصى انجا رسيد وكفت چه ارزان بودى اين
شتر اكر اين قلاده دركردن نداشتى بركمه اوريه ايز شوب
ايتدى نه اوجوز درشو دوه اكر بوغزنده كى بوغمق اولمسه
ما ارخص الجمل لولا الهرة نه عجب اوجوز در دوه اكر كدى
اولمه **قطعه** لئيم اكر بشتر بخشدت عطا مستان كوتى
لكه اكر سكا دوه يوكيله بخشش ايدرسه المه انى كه اين ز
عادت اهل كرم برون باشد لئيم اكر دوه بغشليه المه انى
المق كرم اهلى عادتندن خارجدر قلاده كه زمنت بكردنش
بند د انك بوينه منت جنبندن بغلدوغى بوغمق هزار بار
زبار شتر فزون باشد دوه يوكندن بيك كره ارتق اولور
مطايبه اعرابى شترى كم كرد بانك زد كه هر كه شتر مرا
بس آرد مرا و را دو شتر دهم بر بدوى عرب دوه سين غائب
جغريب هر كم كوروب بولوب بكا كتورى ويررسه بن اكا
اكى دوه ويره يين ديدى كفتند هيهات چه كار ست كه سر
بار به از خر وارست ايتديلر نه بعيد نسنه يوكدن سر بار ارتق

اولمق نه اصل ايشدر كفت لذت يافت وحلاوت وجدان
را بخشيده آيد معذور يد عرب كوليسى ايتدى تيك بولمق
واستدو كوكز الكرمك لذتنى بولوب طويمش سز معذور سز
قطعه كم شده كرچه حقير است مكوى بتين نسنه اعتباد سز
ايسه ده ديمه كه عنان ازطلبش تافته به انى طلب اتمكدن
واز كلوب ديزكن چورمك يكدر هست در قاعده خرده
شناس ايو بيليلر قانوننده واردر لذت يافتن از يافته به
بولمق لذتى بولينن نسنه دن يكدر **مطايبه** طبيبى راديدند
كه هر كاه بكورستان رسيدى ردا در سر كشيدى بر طبيبى
كوردلركه مقبره لكه اوغردوغى زمانده باشنى بورر دى
هر نوبت ازسبب آنش سوال كردند بويله اتدوكونك
سببندن صوردبلر كفت ازمردكان اين كورستان شرم
مى دارم ايتدى شو مقبره لكك اولولرندن اوتنرم بر هر كه
ميكذرم ضربت من خورده است انلردن هر كمك اوزرينه
اوغررسم بنم زخمم ييمشدر ودر هر كه مى نكرم از شربت
من مرده است هر قنغيسنه دكرسم بنم شربتمدن اولمشدر
قطعه اى راى تودر علاج بيمار عليل اى طبيب جاهل

سنک فکرک صیرویه بیمار ایلمکده خسته در برآمدن مرک
قدوم تو دلیل اولم کلمکه سنک کلدوکک قولاوزدر
در کشور ما موتت جان ستدن بزم مملکتمزده جان الملق
زحمتنی برداشته ذکردن عزرائیل حضرت عزرائیلک بوینندن
قالدردک اول خدمتی سن کوررسن آکا احتیاج یوق
قطعه ای صنعت طب شکسته بازار از تو ای
طبیب عامی طب صنعتنک اعتباری بازاری صنعتن اولمشدر
سنک اوجکدن هرچند بود برنج بیمار از تو اکرچه خسته
سنک الکدن زحمت والم چکر المنة لله که عجب خشنودند
شکرالله حضرتنه که زیاده راضی و شاکرلردر غسال و کفن
فروش و حفار از تو اولو بویوب کفن صاتوب قبر قزنلر
مطایبه یکی از حکما گفته است طبیب ناقص وباست
مر عامه خلق را اهل حکمتدن بریسی دیمشدر بلمز طبیب جمله خلقه
وبا کبی ضرر عامدر قطعه ای که هستی ز طب ناقص خویش
ای طبیب جاهل که سن اولچم طبیبلکدن عامه خلق را بجای
وبا جمله خلقه وبا برینه بلا واقعسن چه عجب کر کنند نفرینت
خلق سکا سوکوب ایلرلرسه عجب دکلدر هست نفرین تو

دعای وبا سکا سوکمک طاعون دعاسیدر مطایبه
روزی در فصل بهاران با جمعی از یاران بهوای کشت
و تماشای صحرا و دشت بیرون رفتیم برکون بهارایامنده
دوستلردن برالای کمسه ایله سیر باغ و راغ و تماشای
صحرا و طاغ هواسیله شهردن طشره چقدق چون در
موضعی خرم منزل ساختیم و سفره انداختیم چونکه بر کوزل
یرده اوتوروب سفره یایدق از دور سکی انرا دید زود
خود را بانجا رسانید بر کوپک ایراقدن سفره یی کوروب
کندویی آنده صالدی یکی از حاضران پاره سنک برداشت
و چنانکه نان بیش سک اندازد بیش وی انداخت
حاضرلردن بریسی بر طاش پاره سنی قالدروب کوپک
اوکنه اتمک اتر کبی ارقونجه طاشی اتک اوکنه آتی ویردی
انرا بوی کرد و بی توقف بازکشت کوپک طاشی قوقوب
طورمیوب الوب یوریبی ویردی هرچند اوازداد ندا التفات
نکرد هرنه دکلی اوشش دیو چغردیلرسه آردنه دکمیوب
قچدی کتدی اصحاب ازان متعجب شدند یاران اندن تعجب
اتدیلر یکی ازان میان گفت میدانید که این سک چه گفت

اول اورتالقدن بریسی ایتدی بیلورمیسز بوکوبک
ندیدی کفت کاین بدبختان از بخیلی وکرسنکی سنک
میخوارند ایتدی که بو بدبختلر قسقنج اولدقلرندن واچلقلرندن
طاش یرلرایمش ازخوان ایشان چه توقع توان داشت
بونلرک یمکندن نه اومق اولور وازسفرهٔ ایشان چه
تمتع توان داشت کرفت وسفره لرندن نه فائده بولنور
قطعه خواجه چون افکنده خوان نزدیک ودور
دولتلی سفره یاپدوغی زماننده یقیننده ایراقده اولنلر
حظ وبهره برده زانجایی درنک اندن نصیبلرن الدلر اکلمیوب
حظ مسکین کربه از نزدیک چوب مسکین کدینک نصیبی
یقیننده دکنکدر بهرهٔ بیچاره سک ازدور سنک زواللی کوپکک
پایی اراقدن طاشدر مطایبه پسر را کفتند می خواهی که
پدر تو بمیرد تامیراث وی بکیری براوغلانه ایتدیلر استرمیسن
که باباک اوله تاکه سن انک میراثن السن کفت نی اما میخواهم
که اورا بکشند تاچنانچه میراث وی بکیرم خون بهای
وی نیز بستانم ایتدی یوق استرم که بابام اولدوره لر
میراثن الدوغم کبی قان بهاسن ده الم قطعه

فرزندکه خواهد زپی مال پدررا اوغلان استرکه مالن المغچون
باباسی خواهد نماند پدر ومال نماند قالمیوب دنیادن کیدوب
مالی یرنده قالوب کندواله خوشش نیست بمرک پدر وبردن
میراث باباسی اولوب مالن الماغله کوکلی خوش اولمز خواهدکه
کشتندش کردیت هم بستاند استرکه اولدوره لر دیت ده الم
مطایبه کنیزکی صاحب جمالی می کدشت شخصی درعقب وی
استاده برکوزل جاریه کچوب کیدرکن برحریف انک اردنده
طورردی کنیزک باوی کفت انچه خواجهٔ من بامن میکند میخواهی
جاریه ایتدی افندم بکا اتدوکنی استرمیسن کفت بلی اول
حریف ایتدی استرم کفت بنشین کاینک خواجهٔ من ازعقب
میرسد جاریه ایتدی اتوراشغی ایشته افندم اردمدن
کلی یورر تاباتوان کندکه بامن می کند تاکه بکا اتدوکنی سکاده
اتسون قطعه کودکی راپدر آمد زسفر براوغلانک
باباسی سفردن کلدی مرکرد ش زدر خانه کذر هرکمکه اولری
قپوسی اوکندن کچوب کندیه کفت ای خواجه بده سیم
وزرم ایتدی ای عزیز بکا اقچه التون ویر فرد کانی قدوم
پدرم بابامک سفردن کلدوکی مشتلغی زیرکی کفت بدوکای

فرزند برظریف کسه اکا دیدی ای اوغلان مقدمه
او همه رانیست پسند بابا کک کلمسی هرکشینک مقبولی
دکلدر مادرت راز سفر آمده شوی بلکه سفردن اناکک
اری کلشدر مژدکانی زکس مادر جوی مشتلغی اناکک آمدن
استه مطایبه شخصی برشاعری بیتی خواند که قافیه دریک
مصراع راء مهمله مضموم آورده ودر دیگری زاء معجمه مکسور
بر کسه برشاعره بربیت اوقودی بر مصراعنک قافیه سی
نقطه سز راء مضمومه ایدی اول برغیری سنک قافیه سی
کسره لی نقطه لی زا ایدی شاعر گفت این قافیه راست نیست
شاعر ایتدی بو قافیه صحیح دکلدر زیرا که بیک جا حرف
راست بی نقطه ویکی حرف زاست با نقطه زیرا بر یرده قافیه
حرف رادر و بر یرده نقطه لی حرف زادر آن شخص گفت این را
نقطه مزن اول کشی ایتدی بو کاده نقطه قومه بری برینه اویسون
شاعر گفت یکی قافیه مضموم است یکجا مکسور شاعر ایتدی
قافیه بر یرده ضملی بر یرده کسره لی در گفت بنگرید این چه
نادان مردیست من میگویم نقطه مزن وی اعراب می کند
اول حریف ایتدی کور که شونی نه بلمز کشیدر بن نقطه

و

قومه دیدم بو اعراب ایدر قطعه آن سفله که مدح را ز ذم
نشناسد اول کوتی که اوکمکدن ییرمکی بلمز فتح از کسر و کسر
ز ضم نشناسد اسره دن استونی اوتوری دن اسره یی بلمز
زو در عجبم که چون دم از شعر زند بن اندن تعجب ایدرم نیجه
شعر سویلکدن لاف اورور کو شعر و شعیر را ز هم نشناسد
که اول لفظ شعیردن لفظ شعری بلمز مطایبه دو شاعر بر
یک مائده جمع آمدند اکی شاعر بر سفره او زرنده جمع اولدلر
پالوده آوردند که بغایت گرم بر پالوده کتوردیلر غایت اسی
یکی از ایشان مرد دیگر را گفت این پالوده گرم تر است از جحیم
و غساق که فردا در جهنم خواهی آشامید اول شاعرلرک
برسی برینه ایتدی بو پالوده سنک جهنمده ایچه جک حمیم و
غساقدن ایسیلکده زیاده ارتوقدر دیگری در جواب
گفت یک بیت از اشعار خود بخوان و برا نجا دم اول بریسی
بو کا جواب ویروب ایتدی شعرکدن بر بیت اوقیوب او زرینه
اوفور تا هم تو بیاسایی و هم دیگران سن ده راحت اول
عزیزلر ده قطعه از خنک شعر خویش یک مصراع صوق
شعرکدن بر مصراع کرکنی نقش بر درد و زم اگر جهنم قوتسنه

یا زرسک قطعه از جهنم برد حرارت نار جهنمک استینی
کیدرر در جحیم آورد برودت یخ نارِ جحیمه بوز صوقلغنی کتور
مطایبه شاعری پیش صاحب عباد قصیدهٔ اورد که
صاحب عبّاد ادلی دولتلینک حضورنه برشاعر برقصیده
الدی هر بیت از دیوانی و هر معنی را طبع سخن دانی هر بیتی بر
دیواندن چالنمش و معنیلرینک هر برسی بر سوز اهلنک
اغزندن آلنمش صاحب دولت گفت از برای ما عجب قطارهٔ
شتر آورده که صاحب سعادت ایتدی بزم ایچون بر قطار
دوه کتوردک عجب قطار که اکر کسی مهارشان بکشاید هر یک
بکلمهٔ دیگر گراید اکر برکسه انلرک یوللرن چوزی ویرسه اکیسی
بریکا کیتمیوب هر برسی اوزکه سریه قوشر قطعه مهی کفی
بدعوی دی که باشد دون دعوا ایلیوب دیدک که اولور
هر پیشی شعر عذبم انکبین میج نیم طاتلی شعرمک مقابلسنده
بالک لذتی یوقدر حا بنده زهر جا جمع کردی چند بیتی
هر یردن برقاچ بیت دوشوروب بریره کتوردک به دیوات
بجای خود روا باز اکر هر برسی کنه یرینه کیدرسه بجز کاغذ
نماند بر زمین هیچ پرنده کاغذدن غیری نسنه قالمز هیچ

مطایبه

مطایبه فرزدق ملک بصره را که خالد نام داشت
مدح کرد فرزدق شاعر بصره نک خالد ادلی بکنی مدح ایلدی
صلهٔ مدح خود چنانکه میخواست نیافت باین دو بیتش هجو کرد
مدحنک جائزه سنی کوکلندن یکجدوکی کبی بولمیوب بو ایکی
بیتیله آنی هجو ایلدی شعر لقد غنی من خالد باب داره
خالدک اوینک قپوسی بنی الدادی ولم ادر ان اللوم حشوا
بن بلمدم کوتیلک انک درسینکا ایچنده ایمش ولست
وان اخطأت فی مدح خالد اکرچه بن خالدی مدح ایلمکده
خطا ایلدم باولان انسان خری فی ثیابه یا کلوب انکه ثیتهیلنیک
اولی دکیلم بن قطعه آراسته برون سرای دیدم طشره سی
زینتلی برسرای کوردم درمدح خداوند سرا پیچیدم اکا الداب
او صاحبنی مدح اتمکه طولاشدم آلود شعار شعر پاکیزهٔ من
نیم پاک شعرمک لباسی مردار اولدی از لوث حدث چو مدحش
اندیشیدم نجس بولشمقدن انک مدحنی فکر ایلدوکم زمانده
چون این دو بیت برخالد رسیده ده هزار درم بوی فرستاد
بو ایکی بیت خالده ییشدوکی زمانده شاعره اون بیک اقچه
کوندردی و پیغام داد که باین درمها معنیٔ را که از باطن خود

نموده وظاهر خود با آن الوده بشوی اصمرلدی که بوانجه
لریله ایچرکدن کوستر بطشره کی ملوث اندوکك مرداری یو
کتوب قطعه عجب مدار ز ممدوح اکرکندا احسان مدح
اولنن کریمدن تعجب ایلمه اکرا احسان ایدرسه بجای مادح خود
کرچه نیک وبدکوید کندوبی مدح ایلین شاعر حقنده اکرچه
ایو یاوز بولدوغن سویلرسه ده بحر جود کندرشحه روان کم
بدان عطا وسخا دکزندن برضرندنجق اقیدرتا که انکله زلوح
خاطراو حرف ذم خود شوید شاعرک خاطری صفحه سندن کندونی
هجو وذم ایلمك حرفنی حك اید وب یویه کیده مطایبه
شاعری بر فاضلی شعری خواند چون با تمام رسانید گفت
این را در خلاجای گفته ام برشاعر براهل فضله برشعر اوقیودی
تمام اولیجق شونی آنجا نه ده سویلدم ددی فرمود که والله که
راست می کویی ازین بوی آن می آید اول کشی ایدی والله کرچك
سویلرسن بو شعردن انك قوقوسی کلور قطعه سخن ور
مکو کو اشعار او سوز اهلنه سویله دیمه زیرا انك شعری
زبحر کدر یا صفا آمده است کدر دکزندنمی یوخسه صفا
دکزندنمی اقوب کلمشدر کندوسندن تفتیش اتمه انی زنند
صاحب

صاحب ذوق را برمشام چاشنی معانی ذوقنك اهلی اولانك
دیماغنه طوقنوب قوقوسنده بلدرر نسیمی که او از کجا امده است
اول سوزك هواسی انك نه یردن کلدوکنی مطایبه
شاعری پیش طبیب رفت وگفت چیزی در دل کره شده است
برشاعر طبیبه وارب ایتدی کو کلمده بر نسنه دوکلمشدر
و وقت مرا ناخوش میدارد بنم وقتمی مشوش ایلر وازانجا
فسردگی بهمه اعضای من میرسد واول جهتدن بنم جمله اندامه
طونقونلق کلور وموی بر اندام من می خیزد وبدنمك قیللری
اور پرب طوری کلور طبیب مرد ظریف بود گفت تازکی هیچ
شعر گفته که هنوز بر کس نخوانده باشی طبیب ظریف کشی ایدی
هیچ یکی شعر سویلدوکمی که انی داخی کمسه یه اوقیمش اولاسن دیدی
گفت اری شاعر سویلدم دیدی گفت بخوان بخواند طبیب اوقو
دیدی شاعر اوقودی باز گفت بخوان بخواند کنه اوقو دیدی کنه
اوقودی باز گفت بخوان بخواند برداخی اوقو دیدی اوقودی
گفت برخیز که نجات یافتی طبیب ایتدی طور یوقری قورتلدك
این شعر بود که در دل تو کره شده بود سنك کوکلده دوکلن
بوشعر ایدی وخنکی آن به بیرون سرایت می کرد وانك صوقلغی

طشره یه سرایت ایدوب جملهٔ اعضایی اوشادرمش ایدی
وچون از دل خود بیرون دادی خلاص یافتی چونکه کوکلدن
چیقدق قورتلدک **قطعه** چه شعراست این که چون ناشنی
نه شعردر بو که چونکه انک آدنی بلندن برسی برز با نلش هرزه آنی
نیجه درد یو صوره سن دلنه هرزه کلور وکر بر شربت بیار خوانی
اکرانی خسته شربتنک اوزرینه اوقورسک تب محرق رود تب
لرزه اید ایچن خسته نک مزاجندن درلتمه کیدوب دترمه اصتمه سی
کلور **مطایبه** واعظی بربالای منبر شعری ازجهرچه که کوبیدبی
مزه ترخواند بر واعظ منبر اوستنده جملهٔ طاتسز دیدکلری نک
طاتسزلقده جمله سندن زیاده بر شعر اوقودی وترویج
انراکفت والله این را در اثنای نماز کفته ام انی اوکمک ایچون
ایتدی الله حقیچون شونی نماز اچنده سویلدم شنیدم که یکی
ازمجلس نمی کفت اشتدم که اهل مجلسدن برسی ایتدی شعری که
دراثنای نماز کفته شده است چنین بی مزه است نماز اچنده
سویلنن شعر بویله طاتسز اولیجق نمازی را که در وی این شعر
کفته شده باشد چه مزه بوده باشد بو شعر اچنده سویلنن
نمازک نه طادی اوله کرکدر قیاس ایلمک کرک **قطعه**

کفتی که دوش کفته ام اندر نماز شب دیدک که دون کیجه نماز
اچنده سویلدم شعری که قدر جملهٔ اشعار از و شکست بر شعری که
جملهٔ شعرلرک قدری بازاری انک رونقندن بوزلدی
آن شعر اکر ز منفذ سفل امدی فرود اول شعر اکر اشغی یولدن
چیقدی زان یافتی نماز تو همچون وضو شکست انک سببیله ابدسنک
بوزلدوغی کبی نمازکده بوزلردی **مطایبهٔ منظومه**
شاعری خواند پرخلل غزلی بر شاعر اکیکی چوق بر غزل اوقودی
کین بحذف الف بود موصوف صنایع شعریه ده الف کتره مکله
ذکر اولنمشدر بو دیدی کتمش نیست صنعتی به ازان بن اکا دیدیم
هیچ اندن یک صنعت یوقدر که کنی حذف ازان تمام حروف
سن شعرکدن جملهٔ حرفلری کیدروب هیچ برینی کتورمیه سن
مطایبهٔ منظومه دی همی خواندی بدعوی مطلعی دونکی کون اوکونوب
بر مطلع اوقودک کین نه مطلع بلکه بحر کوهرست بو مطلع دکلدر
بلکه جواهر معانی دکزی در دیو اوکدک کی سر دیک بحر تنها خواندنش
اول مطلعه باشقه بر بحر در دیک قچن یرشر زانکه هر مصراع
بحر دیکراست زیرا هر مصراعی آیری بر بحر در **مطایبهٔ منظومه**
کرنیاری خواندن و نتوان نوشتن یا زوزن اکرا وقومق الکدن

کلمه و یا زمغه کوجک تیمه یا خود زاده طبعت برون افتدکه
نظم اوری سمک طبیعتکدن طوغن سوز وزن شودن طشره
دوشه اوله نظم ایلک استیجک زین سه خصلت کی توان
در شاعری عیب توکرد بو اوج خصلت جهتندن شاعرلکده سینی
عیبلمک قچن اوله کرک چون نیاید زان خلل در منصب پیغمبری
چونکه اول اوج خصلتدن نقصان و زیان کلمدی پیغمبرلک منصبنه

روضهٔ هفتم

در داستان مرغان قافیه سنج سرابستان سخن وری و
طوطیان غزل سرای شکرستان نظم گستری سوز بیرشدرمق
سرایی بستانک میزان قافیه طارتجی قوشلرینک و نظم دوشکی
دوشیجیلک شکرستانک قصه سی بیاننده در یدنجی روضه
الروضة السابعة فی حکایة الحان الطیور المغنیة فی بستان
نظم الکلام و روایة نطق ببغاء شکر اداء المرام ای فی
بیان لحلل اقوال الشعراء و ایذان کمال مقال البلغاء
شعر در عرف قدمای حکما کلامست مولف از مقدمات
مخیله حکیملر قدیملری اصطلاحنده شعر بر کلامدر که ایشیدنلرک
خاطرنه برنسنه کتوریجی مقدمه لردن دوزلمشدر یعنی از نشان

ان باشد که در خیال سامع اندازد معانی راکه موجب اقبال
باشد بر چیزی یا موجب اعراض از چیزی یعنی اول مقدمه لرکه
نشانندن اولا ایشیدنلرک کوکلنه بر قمق سؤال معنیلرکه بر نسنه یه
توجه اتمکی لازم کتورر یا خود اندن یوز دوندرمکه سبب اولور
خواه فی نفسه صادق باشد و خواه نی کرک اول معنیلر کرچک
اولسون کرک یلان و خواه سامع اعتقاد صدق ان داشته
باشد یا نی و ایشیدن مکه انک کرچک اولدوغنه اینانسون
یا اینانمسون چنانکه کویند خمر لعلی است مذاب یا یاقوتی است
سیال مثلا شویله درلرکه خمر ارمیش بر لعل در یا خود اقریجی یاقوتدر
یا عسل چیزیست تلخ یا شور یا قی کردهٔ زنبور یا خود بال براجی
یا طوزلی نسنه در و یا اریک قوصدوغیدر دیرلر متاخران
حکما بان وزن و قافیه را اعتبار کرده حکیملرک صکره کلنلری
اول مقدمات مخیله دن تالیف اولنمغله بیله وزن و قافیه اعتبار
اتدیلر فاما در عرف جمهور جزو وزن و قافیه در ان معتبر نیست
اما جمله علما یاننده وزن و قافیه دن غیری نسنه معتبر دکلدر
شعرده پس شعر کلامی باشد موزون و مقفی ایله اوله شعر
بر کلامدر که وزنی و قافیه سی اولا و تخییل و عدم تخییل و صدق

و عدم صدق دران اعتبار لی سامعک خیالنه نسنه کتورمک

وکرچک اولمق اولمق آنده معتبر دکلدر و بیدُ دُرّ الشعر

شوک خیری اللهه مخصوص در ما اعظم شانه نه عجب اولور

شوک شانی و ما ارفع مکانه نه عجب یوکسکدر شعرک مکانی

ولیت شوی آیة فضیلةٍ اجَلّ من الشعر نولا یدی بن بیلیدم

قنقی هنر شعردن اولور و ای سحر اجل من هذا السحر

دخی قنقی سحرک تاثیری بو سحردن ارتقدر مثنوی

هیچ شاهد چو سخن موزون نیست هیچ سوز کبی موزون و

محبوب یوقدر ستر خوبی زخطش پرون نیست کوزللک

ستری انک خطندن طشره دکلدر صبر از وصفت وتسلی مشکل

سوزی سویلمکدن دلی منع ایلیوب اکا قانلمق کوچدر و انک

یرنیه برغیری نسنه ایله اکلنمک قولای دکلدر خاصه وقتی که

بی بردن دل خصوصا شول وقتده که کوکل المیخون کند از وزن

بیر خلعت ناز سوز وزنلی اولمقدن اکننه ناز خلعتی کیه کند

از قافیه داما نشر طراز قافیه دن اول خلعتک اتکنه مدخل

دکوب مصنع ایلیه یا بخلخال ردیف ارآید ایاغنی ردیف خلخالیله

زینتلی ایده برجبین خال خیال افزاید النینک اوزرنه خیالات

خاصه

۱۲۶

خاصه دن بکلر قیوب حسنن ارتوره رخ زتشبیه دهد جلوه

چو ماه یوزنه تشبیهدن آی کبی جلا ویره بیرد عقل صد افتاده

زراه یوزدوشکینک عقلنی یولدن چیقره مو بتجنیس زهم بشکافد

صنعت تجنیس رعایت اتمکده قیل یاروب حالی از فرق دو کیسو

بافد همان باشندن اکی بولک صاچ بوکوب صرقده لب زترصیع

کهر ریز کند صنعت ترصیع استعمالندن طوداغندن کوهرلر صاچه

جعد مکین کهر اویز کند مشکین صاچنه کوهرلر آصه سایر محسناتدن

چشم از ایهام کند چشمک زن صنعت ایهامدن کوزنه کوزلک

طاقه فتنه در انجمن وهم فکن وهم وخیال مجلسنه غوغا وفتنه

صاله بر سر چهره نهد زلف مجاز یوزینک اوزرینه مجاز زلفی

قویه شود از پرده حقیقت پرداز پرده اردنده حقیقت

کوستره و انکه حضرت حق سبحانه وتعالی کلام معجز طراز قرنرا

بماء نفی وما هو بقول شاعر از الایش تهمت شعر مطهر ساخته

الله تعالی قرانه شعردر دیو تهمت اولنمقدن قیوروب وما هو

بقول شاعر دیو ماء نفی حرف مایله اول تلوثدن انی پاک وطاهر

اتدکی و علم بلاغت مورد شش را از حضیض تدنس بل هو شاعر

باوج تقدس و علمناه الشعر وما ینبغی له افراخته و محل ظهور

اعجاز کلام الله اولان علم رسالت وخاتم کتاب بلاغت رسول الله
حضرتنی شاعر دیو مرتبه سنی اشغه برقمق چقدرندن چیقاروب
نه اثبات این معنی را که شعر فی حد ذاته امری مذمومست
وشاعر بسبب ایراد کلام منظوم معاتب وملوم وما علمناه
الشعر وما ینبغی له بیوردوغی شعر حد ذاتنده بر یرامز عبث نسنه
اولوب شاعر کلام موزون سویلمکله لوم وعتابه استحقاق
حاصل ایدوب مذموم اولمق معناسنی اثبات ایتمک ایچون دکلدر
بلکه بنابر آنست که قاصران نظم قرانرا مستند بسلیقهٔ شعر ندارند
ومعاندان متصدی تحدی بانرا صلی الله علیه وسلم از زمرهٔ
شعرا انشمارند بلکه عقل وفکری اکسوک اولوب ایو یرامز بیلمزلر
قرانی طبیعت شعردن قومیش بر کلام خوش نظام صانوب
بیلوب عناد ایدنلر اولدخی معجزه ایدیوب الکلا حکمته غالب
اولان سلطان چار بالش رسالتی شاعرلر بولوکندن صایوب
قدرنه نقصان ویرمسونلر دیمک ایچوندر واین واضح ترین
دلیلیست بر رفعت مقام شعر وشعرا وعلو منزلت سحر
افرانیان شعر را حقیقت حالده بو ایهٔ کریمه شعرک وشاعرک
مرتبهٔ احترام ومقام اکرامی رفوع وعالی اولدوغنه کونشدن

ادبح

روشن ودلیل لرارا سنده جمله سندن احسن بر دلیل در
قطعه پایهٔ شعر ببین که چون زینی شعرک مرتبه رفعتنی
کور که چونکه پیغمبر حضرتندن نفی نعت پیمبری کردند پیغمبرلک صنعتنی
نفی ایلدیلر بهر تصحیح نسبت قران قرانک نه متعلق ایدوکنی صحیح
ایلمک ایچون تهمت او بشاعری کردند حضرت محمد شاعردر الکلیه
تهمت ایلدیلر انک کتوردوکی کلامی کندو کلاملرنه بکزرد معیوب
الله کلامی اولدوغنه اینمیچون اینیجق اکا شعر دیدیلر
شعر براقامت شعرنجه قسم اوزرینه در چون قصیده
وغزل ومثنوی وقطعه ورباعی قصیده کبی غزل کبی مثنوی کبی
رباعی کبی وشعرا در ممارست انها متفاوت شاعرلر ایلری
سویلکده بری بریندن فرقلیدر بعضی متفقند که بر جمیع این اقسام
شعر کفته اند بعضیسی درلی درلی سویلیر بو قسملرک هر بریسی اوزرینه
نظم ایتمکه کوجی یتر وبعضی ازان قبیل اند که میل ایشان ببعضی از این
اقسام بیشتر بوده است بعضیسی اول بولوکدندرکه انلرک
طبیعتنک میل وتوجهی بو قسملرک برینه زیاده واقع اولمشدر
چون متقدمان که اهتمام ایشان بقصاید بوده است در مدایح
ومواعظ وغیران کچمش شاعرلر کبی که انلرک همتلری قصیده لره

سویلمک ایله معروف اولمشدر بکلر مدحنه و انلره نصیحت ایلمکه
و سایر ناسه مواعظ و حکم سویلمکه متعلق در مبناسی انلرک
و اهتمام بعضی مثنوی و بعضیسنک قصدی مثنوی سویلمکه متعلقدر
شیخ نظامی کبی بخلاف متاخران که سخنان ایشان اکثر بر طریق
غزل واقع شده است صکره کلن شاعرلر انلره مخالفدر که انلرک
سوزلری طرز غزل اوزره واقع اولمشدر و عدد این طایفه
از حدود و حصر بیرون است بو طائفه نک صاحبلری حسابدن
خارجدر و ذکر تفاصیل ایشان از قاعده احاطه متجاوز
انلرک جمله سنی تفصیل اوزره ذکر ایلمک احاطه حصردن اوته
کچمشدر لاجرم بذکر چندی از مشاهیر ایشان اقتصار کرده
می شود بو سببدن اوتوری اول طایفه دن برقاچ مشهور
اولنلری اکمله اکتفا ایدوب سوزی اوزتمیلم ان شاء الله تعالی

رودکی رحمة الله علیه وی از ما وراء النهر است
و از مادر نابینا زاده است رودکی شاعر جیحون ارمغنک
اوته یانندندر انادن کور طوغمشدر اما چنان ذکی و تیزفهم
بود که در هشت سالکی قرآنرا تمام حفظ کرد و قراءت بیاموخت
و شعر گفتن گرفت اما شویله زیرک و اکلمسی یکین ایدی که

سکز

سکز یاشنده قرآنی تمام ازبرلیوب وجوه قراءاتی دخی
اوکرندی حتی شعر سویلمکه باشلدی و بواسطه حسن صوت
در مطربی افتاد و عود بیاموخت و دران ماهر شد آوازی
ایو اولدوغندن چالیجیلغه دوشوب عود چالمق اوکرنوب
آنده استاد اولدی و نصر بن احمد سامانی اورا تربیت کرد
سامانیلردن نصر بن احمد ادلو بک انی بسلیوب رعایت ایلدی
کویند اورا دویست غلام بود و چهارصد شتر در زیر رخت
و بار او می رفت درلر که رودکینک ایکی یوز قولی وار ایدی و درت یوز
دوه اسباب کتوردی سفره کتدوکی زمانده و بعد از وی
هیچ شاعر را این مکنت نبوده رودکیدن صکره هیچ بر شاعر
بو قدرت اولمشدر و اشعار وی والعهدة علی الراوی صد دفتر
برآمده و انک شعرلرینک وقوعنی اثبات ایلمک راوی بوینینه
یوز دفتر بغلنمشدر و در شرح یمینی مذکور است که اشعار
وی هزار هزار و سیصد بیت بوده است یمین الدوله سلطان
محمود تاریخینک شرحنده ذکر اولنمشدر که انک شعرلری بیک کره
بیک و اوچیوز بیت در و از سخنان وی است در وصف
شراب اولمکده و انک تشبیهاتن ذکر اتمکده رودکینک سوزلرندن

قطعه اذ عقیقی می که هرکه بدید اول عقیق رنکلی و انجلین
حاصلی شراب که هرکیم انی کوررسه ازعقیق کداخته نشناخت
اریمش عقیقدن فرق اتمدی آنی هردو یک جوهرند لیک بطبع
عقیق ایله شراب ایکیسی برماده دندر لیکن طبیعتده این
بیغ دوان دکر بکداخت عقیق طوکدی شراب اریدی
نابسوده دو دست رنکین کرد یاپشمدن اکی الکی بویادی
ناچشیده تبادک اندر تاخت طادن طاتمدن دیکه صیچردی
و در نصیحت کوید قطعه زمانه پندی ازاده وار دادمرا
زمانه قید عالمدن ازاد اولان اولولرکبی بکا بر نصیحت ویردی
زمانه راچو نکو بنکری همه پنداست زمانه یه نظر عبرتله دکسک
هب نصیحتدر رز و زیک کسان کفت غم مخور زنهار ایلرک
ایو کونندن صقن غم چکمه دیدی بکا بسا کسی که بروز تو ارزومند
ست چوق کمسه واردرکه سنک کونکه ایرشمکه اوزنوب
حسرت چکر و در بعض تواریخ چنان مذکور است که نصر بن احمد
بمروشاه جان نزول فرموده بود بعض تواریخلرده بویله
کتورلمشدر که نصر بن احمد بخارادن مروشاه جان دیدکلری
یره وارب آنده قوندی و مدت مکث وی انجا متمادی شد

از

ارکان دولت را خاطر بنجارا وقصور و بساتین آن می کشید
انک انده اکلمسی زمانی اوزایوب بکلرک اغالرک خاطرلری
بخارا شهرنه وانک کوشکلرنه و بستانلرنه چکندی و از
رودکی چیزی بسیار تقبل کردند رودکی دن التماس ایدوب
اکا چوق نسنه ویرمک عهد ایدوب یالوردیلر تا بیتی چند
مشوق و مرغب بنجارا بکوید و در محلی مناسب براهنک عود
بدان ترنم کند تاکه حاله مناسب بخاری شهرنه عزیمت اتمکه
شوق کتوروب بوندن کوچمکه رغبت ویرجی برقاج بیت سویلیوب
و بر مناسب زمانده عود پرده سنده انی بغلیوب پادشاهه
ایرلیوب اوقویوره در سحری که پادشاه صبوحی کرده بود این
ابیات را براهنک عود ساز کرد و بخواند شول صباح که پادشاه
صبوحی ایلمش ایدی شول بیتلری عود وزننده چالوب
ایرلدی در مدح بخاری یاد جوی مولیان آید همی
مولیان ارماغنک یلی کلور بوی یار مهربان آید همی شفقتلی
یارقوقوسی کلور ریک آموی درشتیهای او جیحون ارماغنک
قومی وانک ایریلکلری زیر پاچون پرنیان آید همی ایاغمز
التنده حریر کبی یومشق کلور آب جیحون و شکرفیهای او جیحون

ایرماغنک صویی وانک درکلکلری جنک مارا تا میان آید همی
بزم ایمرک چاق بلینه چقر ای بخارا شاد باش و دیر زی ای بخارا
شن اولوب چوق یاشه شاه نزدت میهمان آید همی پادشاه
سنک یانکه قونق کلور شاه ماهست و بخارا اسمان پادشاه ایدر
بخارا کوکدر ماه سوی آسمان آید همی ای کوکدن یکا کلور شاه
سروست و بخارا بوستان پادشاه سرودر بخارا بوستاندر
سرو سوی بوستان آید همی سرو بوستاندن یکا کلور
که باشقهٔ خاص وکفش سوار شد و موزه اش نه پوشید
همان بسرعت رفت بر نیمتنله وبشمغله اتلنوب چزمه کیمیوب همان
عجله ایله بخارایه کتدی و یک منزل برفت بر منزل کیدوب لشکر
اردندن ایرشدیلر و در بعض تواریخ این حکایت را بسلطان
سنجر و امیر معزّی نسبت کرده اند بعض تاریخلرده بو حکایتی
بکلردن سلطان سنجره و شعری امیر معزّی یه نسبت ایدرلر
دقیقی رحمة الله علیه از شعرای ما تقدّمست و ابتدا شاه
نامه وی کرده است دقیقی رحمة الله اسکی شاعرلردندر شاه
نامه یی اول اول شلمشدر و بیست هزار بیت کما بیش کفته ازتق
اکسک یکرمی بیک بیت سویلمشدر و فردوسی انرا با تمام رسانیده

فردوسی انی تمام ایلمشدر و از جملهٔ سخنان وی است این دو
بیت شو ایکی بیت دقیقی سوزلرندندر شعر
یاری کزیدم از همه عالم پری نژاد جمله عالمدن بر یار
اختیار ایلدم پری صویلی زان شد ز پیش چشم من امروز چون پری
اول صویدن اولدوغندن اوتری بنم کوزمدن غایب اولدی
پری کبی لشکر برفت وان بت لشکرشکن برفت لشکر کیدوب
اول لشکر صیحی صنم بله کتدی هرگز مباد کس که دهد دل بلشکری
تکه نک باشنه کلمسون کرکوکلنی سپاهی یه ویروب اول سفر
ایدوب کندو بی قرار اولا واین قطعهٔ دیگر بو بر قطعه
داخی انک سوزلرندندر من اینجا دیر ماندم خوار گشتم بن بوبرده
چوق اکلنوب رغبتم زحمتسز اولدم عزیز از ماندن دایم
شود خوار عزتلی رغبتله اولان چوق اکلنمکدن اعتبارسز
اولور چو آب اندر شمر بسیار ماند چو کم صو حوضنده چوق طوره
عفونت گیرد از ارام بسیار چوق قرار اتمکدن عفونت بولوب
بوزر عماره رحمة الله علیه وی نیز از متقدمانست عماره
ایلری شاعرلردندر و در ایام دولت سامانیان بوده است
سامانیلر بکلکی زماننده ایدی وطبعی خوش و شعری دلکش

داشته است کوزل طبیعتی وکوکلده یراید رشعری وار ایدی
واز جمله سخنان وی است این دو بیت شو ایکی بیت انک
سوزلرندندر **شعر** جهان زبرف اکرچند گاه سیمین بود بریوزی
قاردن اکرچه زمان کومشلی اولدیسه زمرد آمد و بکرفت جای
توده سیم زمرد کبی چمن کلوب کومش دیه جیکی کبی اولان قارک
یرن طوتدی نگار خانه کشمیریان بوقت بهار کشمیر ولایتی اهلنک
نقش خانه سی بهار وقتنده بباغ کرد همه نقش خویشتن تسلیم
جمله نقشلرینی باغه تسلیم ایلدی بندن سکا مناسب دیو
واین قطعه دیکر بو قطعه انکدر **قطعه** غره مشو بانکه جهانت
عزیز کرد جهان سنی عزیز ایتدوکنه مغرور اولمه ای بس عزیز را
که جهان زود کرد خوار نیچه نیچه عزیزلری جهان تیز ذلیل و
خور ایلدی مار است این جهان و جهان جوی مارگیر بو جهان
یلاندر اکا طالب اولان یلانجیدر وز مارگیر مار بر آرد دمار
کاه اولور که یلان یلانجیی صوقوب اولدورر و در مقامات
سلطان الطریقه شیخ ابو سعید ابو الخیر قدس سره مذکورست
طریقت سلطانی شیخ ابو سعید ابو الخیرک مناقبنده یازلمشدر
روزی قوالی در پیش ایشان این بیت بخواند برکون بر نای زن

انکوک

انلوک اوکنده شو بیتی اوقودی **بیت** اندر غزل خویش
نهان خواهم گشت کندو غزلمک ایچنده کزلنمک استرم تا بر لب
تو بوسه زنم چو نشس بخوانی سن آنی اوقودوغک زمانده
طوداغکی اوپهیم تا شیخ را وقت خوش شد پرسید که این
شعر کیست شیخک وقتی خوش اولوب بو کیمک شعریدر دیو صوردی
گفتند از آن عماره دیدیلر که عماره نکدر فرمود که برخیزید
تا بزیارت وی رویم بیوردی که قالقوک انک زیارتنه
کیده لم و با جمع مریدان بزیارت رفتند برالای مریدلرله عماره نک
زیارتنه واردی **عنصری** مقدم شعرای عصر خود
بوده است عنصری کندو زماننده اولان شاعرلرک مقدمی
ایدی و ویرا محمود سبکتکین بنظر قبول ملاحظات فرمود یمین
الدوله سلطان محمود اکا نظر قبول ایله دکمشدر و از سخنان
وی است این دو بیت در مدح او شو ایکی بیت انک سوزلرندندر
سلطان محمود مدحنده **شعر** توان شاهی که اندر شرق
و در غرب سن اول پادشاهسن که مشرقده مغربده
جهود و گبر و ترسا و مسلمان جمله اصناف ملل یهودی ارمنی مسلمان مجوسی
همی گویند در تسبیح و تهلیل ذکرلرنده تسبیحلرنده دیرلر

که یارب عاقبت محمود کردان یاربی سلطان محمودک اوغرنی
ایو ایله دیو دعا ایدرلر واین رباعی دیکر بورباعی دخی انک سوزلرندندر
رباعیه بکرفت سر زلف تو رنک از دل تو سنک زلفک
اوجی سیاهلغی قره کوکلکدن الدی بز دود وفا و مهر رنک از دل تو
سنک زلفک اوجی مهر و فا یاسنی سنک کوکلکدن آچوب هیچ نام
ونشان قومدی تا کم نشود کر پلنک از دل تو سنک کوکلکدن
پلنک بونکلمسی اکسک اولمغیچون مهر و وفایی کوکلکدن کیدردی
موم از دل من برند و سنک از دل تو عالمده رفق ولین ایله مثل
اولان مومی نرم کوکلمدن الورلر و خشونت وصلابت ایله شهرت
بولن طاشی سنک کوکلکدن الورلر دیو دیر امثنویاتی
بسیار بوده است دیرلرکه عنصرینک چوق مثنوی نظملری وار در
موشح بمدح سلطان مذکور سلطان محمودک مدحنده
صنعت توشیح اوزره ویکی ازان جمله موسومست بوامق و
عذرا انلرک جمله سندن بریک آدی وامق وعذرا در
اما از انها درین زمان عین واثر پیدا نیست اما اول نظملرک
بوزمانده کندولری ونشانلری بلّی دکلدر عسجدی
وی از مروست واز جملهٔ مادحان عین الدوله بود عسجدی

اوده

۱۲۷

وده شهرنده سلطان محمود مادحلرندن ودر تهنیت فتح
وی هندوستان را قصیده دارد که مطلعش اینست سلطان
محمود هندوستانی فتح اتدوکنه بر قصیده سویلمش در مطلعی
بودر قطعه تا شاه خسروان سفر سومنات کرد دقایق
فکر ایدیجی پادشاه سومناتی فتح سفر ایدلدن برو کردار
خویش را علم معجزات کرد کندونک بو فتحی امرنی معجزات علامتی
ایلدی خواجهٔ کاینات معجزه سندر امتندن برکمسه بویله فتح اتدوکی
ودر وصف خربزه کوید قربوز وصفنده سویلر بوقطعه قطعه
ان زبرجد رنک مشکین بوی طعمش شهد اول زبرجد رنکلی
مشک قوقولی بال لذتلی رنک دیبا دار داوکوی وبوی عود خام
دیسن که انک رنکی یشل اطلس رنکیدر قوقوسی نیمش عود قوقوسیدر
چون بریدی شود هر یک ازان ده ماه نو کسدوکک زمانده هر بری
بریکی ای اولور ور نبری باشد اندر ذات خود ماه تمام کسلمشی
طورر کن کندو ذاتنده بر بتون آی در فرخی رحمة الله علیه
وی نیز در ایام عین الدوله بود فرخی دخی سلطان محمود زماننده
کلوب انک مادحلرندندر واز فواضل انعامات وی مال خطیر
بدست آورد سلطان محمود چوق چوق انعاملرندن حدسز

مال الهکتورب عزیمت تماشای سمرقند کرد سمرقندی کورمکه قصد
اندی چون بنزدیک ان خط رسید چونکه اول مملکته یتشین
یتشدی قطاع الطریق هرچه داشت ببردند یول اوریجیلر نه سی
وارایسه الدلر بسمرقند درآمد وخود را اظهار نکرد شهره کیردی
کندویی بلدرمدی روزی چند انجا بود این قطعه را بگفت وباز
کشت برنیجه کون انده طوروب شو قطعه یی سویلیوب دونوب
کتدی **قطعه** همه نعیم سمرقند سربسر دیدم سمرقندک جمله نعمتلرینی
باشدن باشه کوردم نظاره کردم درباغ وراغ ووادی ودشت
باغنه طاغنه دره سنه اواسنه نظر ایلدم چو بود کیسه و
جیب من از درم خالی چونکه کیسم ایله جیبم اقچه دن بوش ایدی
دلم ز صحن امل فرش خرمی بنوشت نیم کوکلم صانی میداننده
سونمک دوشکنی دورب قالدردی بسی ز اهل هنر بارها بهر شهری
چوق هنر اهلندن نیجه کره کره هرشهرده شنیده بودم کوثر کیت
جنت بهشت اشتیدم کوثر ارماغی بر در جنت سکز در مراد کوثر
دیدم هزار جنت پیش سمرقند ده بیک کوثر ارماغی کوروب
بیک جنتدن ارتق تماشا ایلدم ولی چه سود که لب تشنه باز
خواهم گشت اما نه فایده برابجم صوابجیوب صوسز کنه دونوب گیرک

چو دیده نعمت ببیند بکف درم نبود چونکه کوز نعمتی کوروب
الده اقچه اولمیه الوب ییجک سری بریده بود درمیان زرین طشت
کسلمش باش کبی الور التون لکن ایچنده **فردوسی رحمة الله علیه**
وی از طوس است وفضل وکمال وی ظاهر فردوسی
طوس ولایتندندر اعلا فاضل وکامل اولدوغی بللی در کسی را
که چون شاه نامه نظمی نبود برکمسه نک شاه نامه کبی پاک
روان نظمی وار در چه حاجت بمدح وتعریف دیگران غیریلرک
مدح وتعریفنه نه احتیاجی اولور انک می کویند وی بدهقنت
مشغول می بود درلرکه اول اکنجیلکه مشغول ایدی بروی تعدی
رفت بقصد تظلم روی بشهر غزنین کرد که تختگاه سلطان محمود بود
اکا ظلم ایلدیلر شکایت اتمکه سلطان محمودک تختگاهی اولان غزنین
شهرنه توجه ایلدی چو بانجا رسید وبر باغستان ان می گذشت
دید که سه کس نشسته اند وبمعاشرة اشتغال تمام دارند
چونکه شهره یقین کلدی باغلره اوغرایوب انده اوچ کمسه کوردی
صحبت وعشرت ایلکه تمام شغللری وار دانست که از ملازمان
سلطانند بلدی که پادشاهک ملازملرندندر با خود گفت پیش
روم واز ایشان کیفیت حال معلوم کنم کند وکندیه ایتدی شونلرک

یاننده وارین پادشاهه بولشمغه کیفیتله اولور انلردن صورب
بیلین چون نزدیک ایشان رسید ازوی متوحش شدند
وکفتند مجلس مارا منغز خواهد ساخت چونکه انلره یقین
کلدی انلر بونک کلدوکندن حظ اتمیوب بزم مجلسمزی تلخ
ایلیه کرکدر دیو فکر ایلدیلر هیچ به ازان نیست که چون بیاید
بکوییم ما شاعران پادشاهیم وبا غیر شاعران نداریم هیچ بوندن
یک یوقدر که کلدوکی زمانده بز پادشاهک شاعرلریوز شاعردن
غیری کمسه ایله مصاحبت اتمزز دیلم وسه مصراع بکوییم که رابع
نداشته باشد اوچ مصراع سویلیلم که دردنجیسی اولمیه پس بکوییم
هرکس که مصراع رابع بکوید با وی صحبت داریم دیلم که شونک
دردنجی مصراعنی کم سویلرسه انکله مصاحبت ایدرز واکرنی
مارا معذور دار داکر سویلمزسه بزی معذور طوته چون بایشان
رسید انچه باخود مخمر ساخته بودند بوی کفتند چونکه انلره
ایرشدی کندوکندولره فکر اتدوکلرنی اکا دیدیلر کفت ان
مصراعها که کفته اید بخوانید فردوسی ایتدی اول سویلدوکی
مصراعلری اوقوک عنصری کفت عنصری دیدی مصراع
چون عارض تو ماه نباشد روشن ای دلبر سنک یکاغک کبی منور

اولمز فرخی کفت هم رنک رخت کل نبود در کلشن سنک یوزک
رنکندن کل اولمز کلشنده عسجدی کفت عسجدی دیدی مصراع
مژکانت همی کذر کند از جوشن سنک کرپکلرک جبه دن کچر فردوسی
اینسه مصراع بشنید بر بدیهه کفت فردوسی بو اوچ مصراع اشیدجک
فوری بو مصراعی نظم ایلدی مصراع مانند سنان کیو در جنک پشن
پشن پهلوانک جنکنده کیو بهادرک سنکوسی کچدوکی کبی ایشانلر
ازان متعجب شدند واز قصهٔ کیو وپشن استفسار فرمودند
شاعرانی تعجب اتدیلر وکیو وپشن قصه‌سن صوردیلر انرا مشروح
باز کفت مفصل بیان ایلدی فردوسی آنی وبعد ازان مجلس
سلطان افتاد ومقبول نظر وی شد اندن صکره پادشاه مجلسنه
وارب نظر قبوله طوشش کلدی وویرا کفت مجلس ما فردوسی
ساختی وبدان سبب تخلص فردوسی کرد پادشاه اکابزم مجلسمزی
جنت اتدک دیدی بو سببدن فردوسی تخلص اتدی وچون چند
کاه بر آمد بنظم شاه نامه مأمور شد چونکه بر نیچه زمان کچوب
شاه نامه نظم اتمک تمام اولندی هزار بیت بکفت وپیش سلطان آورد
بیک بیت سویلیوب دیوانه کتوردی وتحسین های فراوان یافت
وهزار دینار زر سرخش انعام فرمود مقبول اولوب تحسین لمر

ایشیدوب هر بیتنه بر فلوری الدی پس در مدت سی سال شاه
نامه را تمام ساخت وپیش سلطان آورد اتوز ییلده شاه نامه‌یی
تمام ایلیوب پادشاهک حضورینه کتوردی وبدستور انچه بیتیز
واقع شده بود در مقابله هر بیتی یک دینار توقع می داشت
اول واقع اولدوغی اسلوب اوزره هر بیتینه بر فلوری اومردی
حاسدان خوض کردند وگفتند شاعری را چه قدر اکر ویرابدی
قدر سرفراز کرداند اهل حد ارایه کیروب عرض سوری قرشدرب
بر شاعره چاق بو قدر قدر ویروب اکا بو قدر احسان ایلیوب
باشنی کوکه چقرمق لازم دکل دیدلر وصله ویرا بر شصت هزار
درم قرار دادند فردوسی اران برنجید انک جایزه سنی التمش بیک
اقچه ده قرار اتدردیلر فردوسی اندن انجندی می کویند که دران وقت
که ان درمها آوردند در حمام بود حکایت ایدرلر که اول وقتده
که فردوسی یه التمش بیک اقچه یی کتوردیلر حمامه کیرمش ایدی چون از
حمام بیرون آمد بیست هزار درم بحمامی داد و بیست هزار بفقاعی چند
آورده بود حمامدن چیقیجق اول اقچه نک یکرمی بیکنی حمامجی یه ویردی
بر شربتجی بر پنجه فقاع شربت کتورمش ایدی یکرمی بیکنده اکا ویردی
وبیست هزار درم بان کسان که انرا آورده بودند یکرمی بیکنده اقچه یی

کتورنلره ویردی وسلطان را بچهل بیت کما بیش مذمت
کرد که ازان جمله است این چند بیت پادشاهی ارتق اکسک
قرق بیتیله طوتندی بو بر قاچ بیت اندندر بیت
اگر شاه را شاه بودی پدر اگر پادشاهک باباسی
بک اولوب بک اوغلی بک اولایدی بسر بر نهادی مرا تاج زر
بنم باشمه التون تاج کیدورردی چو اندر تبارش بزرکی نبود
چونکه انک اصلنده اولولق یوق ایدی نیارست نام بزرکان
شنود ملوک سلفدن اولان اولولرک آدن اشتمکه دویه مدی
درختی که تلخ است او را سرشت بر اغاجک که تمشینک یرادلشی
اجی اولا کرش در نشانی بباغ بهشت اکر او اغجی جنت
باغنده دکسک ور از جوی خلدش بهنکام آب دخی
صوویرمک وقتنده جنت ارماغندن انک بر بیخ انکبین
ریزی وشیر ناب کوکنه بال ایله سود دوکسک سر انجام
هر کوبکار آورد صوکنده هر نسنه که اندن حاصل اولور
همان میوه تلخ بار آورد همان اجی یمیشی ترر پس ازان
مختفی شد هر چند ویرا طلب کرده اند نیافتند اندن صکره
فردوسی کزلندی هر نه دکلو ارادیلرسه بولامدیلر

بعد از چند گاه خواجه حسن میمندی که مرتبهٔ وزارت
داشت در شکارگاهی بیتی چند از شاه نامه بتقریبی که
واقع شده بود بخواند برنیجه زماندن صکره سلطان محمودک
وزیری حسن میمندی شکار اوزره مناسبتله شاه نامه دن
برقاچ بیت اوقودی سلطان را خوش آمد پرسید که این
شعر کیست پادشاهه زیاده خوش گلوب بو کیمک شعریدر
دیو صوردی گفت شعر فردوسی حسن میمندی فردوسی
شعریدر دیو جواب ویردی سلطان از کردهٔ خود پشیمان
شد و فرمان داد پادشاه اتدوکنه پشیمان اولب بیوردی
تا شصت هزار زر سرخ با خلعتهای خاص نامزد فردوسی
کنند و بطوس برند تا که التمش بیک التون و قیمتلی خلعتلر
احضار ایدوب طوسه کوندوره لر اما طالع مساعدت نکرد
اما طالع ال ویرمدی چون آن عطیه را بیک دروازهٔ طوس
برآوردند تابوت فردوسی را از دیگر دروازه بیرون بردند
اول بخشش شهرک بر قپوسندن ایچری کتوردکلری کون
بر غیر قپودن فردوسینک تابوتن چقردیلر و از وی وارث
یک دختر مانده بود آنرا بوی عرض کردند میراث خوار

بر قیزی قالمش ایدی اول مالی اکا عرض ایلدلر همت ورزید
قبول نکرد علو همت اختیار ایلیوب قبول اتمدی و گفت مرا چندان
مال و نعمت که کفایت معیشت باشد موجود است احتیاج بان ندارم
بنم کفایت مقداری مال و ملکم وار در اکا احتیاجم یوقدر دیدی
کماشتکان سلطان آنرا برای فردوسی بعمارت رباطی در آن
نواحی صرف کردند پادشاهک آدملری اول اقچه یی طوس جانبنده
بر کاربان سرای بنیغه خرج اتدلر **قطعه** خوشست قدرشناسی
که چون خمیده سپهر قد فضلا و عرفانی اکلمق بکیدر چونکه اکری
فلک سهام حادثه را کرد عاقبت قوسی صوکنده بلا و محنت اقلرینه
یایلق ایدوب انانی نشانهٔ مصیبت موت ایلر برفت شوکت
محمود در زمانه نماند سلطان محمودک سلطنتی شوکتی زایل اولوب
کیدوب زمان اهلینک دلنده نه قالمدی جز این فسانه که نشناخت
قدر فردوسی شو حکایتدن غیری که اول کشی فردوسینک قدرن
اکلمدی **ناصر خسرو انصاری رحمة الله علیه** در صناعت شعر ماهر بود
و در فنون حکمت کامل ناصر خسرو دیدکلری شاعر که سلسلهٔ
نسلی انصاریه یتشر شعر صنعتنده استاد حاذق و حکمت
فننده فائق ایدی اما بسوء اعتقاد و میل بزندقه و الحاد متهم

شده بود اما اعتقاد یرمزلغیله والحاد وزندقه یه میل متهم
اولمشدی اورا سفرنامه ایست کردر اکثر معموره سفر کرده
ومحاوراتی که با فاضل کرده در انجا نظم آورده انک سفرنامه
آدلی بر کتابی وار در ربع مسکونک اکثرنده سیر ایلیوب علما ایله
کندوارا سنده واقع اولان محاوره ومباحثه لری انده جمع
ایلمشدر واین ابیات که عین القضاة همدانی در کتاب زبدة
الحقایق ایراد کرده شو بیتلرکه عین القضاة همدانی زبدة الحقایق
آدلی کتابنده کتورمشدر از جمله منظومات اوست انک نظملری
جمله سندندر **بیت** همه جور من از بلغار یانست بنم جمله
چکدوکم جور وجفا بلغار کوزللرندندر که مارا هم همی باید کشیدن
دایما اول جوری چکمک کرک بکا کنه بلغاریانرا نیز هم نیست
بلغار کوزللرینک ده کناهی یوقدر بکویم کر تو نتوانی شنیدن
کیدن اید وکنی بن دییین سن اشتمکه قادر ایسک خدایا این بلا
وفتنه از تست یار بی بو ابتلا وامتحان سنک قبلکدن در
ولیکن کس نمی یارد خمیدن اما کمسه جرأت ایدوب سکا نسبت
اتمکه قادر اولمز همی آرند ترکان را از بلغار بلغار ولایتندن
کوزللر کتورر لر ز بهر پرده مردم دریدن خلقک پرده عرض

ونا

وناموسنی یرتمقدن اوتری لب ودندان آن خوبان چون ماه
اول کبی منور یوزلی کوزللر دیشینی طوداغنی بدین خوبی
بنا بیست آفریدن بویله کوزل یرتمق کرکمزدی که از عشق لب
ودندان ایشان شویله لطیف که انلرک دیشلری طوداقلری
عشقندن بدندان لب همی باید کزیدن ناظرلر دیشلریله طوداقلرن
اصرمق لازم کلور **ازرقی هروی رحمة الله علیه** درقواعد
شعر وفضل ماهر بود هری ولایتندن اولان ازرقی شاعر
شعر قاعده لرنده وسایر کمالاتده مهارت بولمشیدی ودر
قوانین علم وحکمت کامل علم وحکمت قانونلرینی ضبط اتمکده
کماله ایرمشدی ممدوح اورا عارضه حادث شد که قوت
مباشره ساقط کشت انک مدح اتدوکی پادشاهه بر مرض
واقع اولب قوت مباشرتی زایل اولدی اطبا از معالجه
عاجز آمدند طبیبلر اکا علاج اتمکده عاجز اولدیلر کتاب الفیه
وشلفیه را بنظم آورد وتصویر کرد ازرقی الفیه وشلفیه ادلو
صور جماع بیان ایدر کتاب نظم ایدوب اشکال غریبه ایله تصویر
ایلدی وغلامی را از خواص پادشاه باکنیزکی عقد بست وایشانرا
درحرم پادشاه که میان ایشان وپادشاه شبکه پیش حایل نبود

منزل داد وان کتاب را پیش ایشان بنهاد وفرمود با صورتهای
مختلف که دران کتاب تصویر کرده بودند بمباشرة ومباشرت
مشغول شدند پادشاهک قوللرندن بر قوله بر جاریه یی نکاح
ایدوب پادشاهک خلوت سراینده پادشاهله انلرک آراسنده
بر مشبکدن غیری نسنه حایل اولمدوغی یرده انلره بو کوستروب
کتابی اوکلرنده قویوب امر ایلدی کتابک ایچنده تصویر اولنان
اشکال اوزره جماع ایلیلر وپادشاه را فرمود که از قفای
شبکه بی وقوف ایشان احوال ایشانرا مشاهده کند وپادشاه
امرلدی شبکه اردندن انلر طویمیدن اول کونه کونه وقایع
صورتلرنی تماشا ایلیه چون این مشاهده مکرر شد حرارت
غریزی قوت کرفت وان ماده را که مانع قیام آلت بود منقطع
کردانید وبر مثال پنیر مایهٔ منجمد از منفذ احلیل بیرون آمد ومقصود
حاصل شد چونکه بو تماشا تکرارله واقع اولدی طبیعتک حرارت
اصلیه سی حرکت ایدوب اول مانع اولان ماده یی کیدروب
بول یولندن اویوشمش پنیر مایه سی کبی چقوب مقصود حاصل
اولدی واز سخنان ویست در وصف شراب شو بیتلر
انک سوزلرندندر بیت ساقی بیار لعل می کز فروغ آن ای ساقی

کتور

کتور شول لعل رنکلی شرابی که انک ضیاسندن اندیشه لاله
زار شود دیده کلستان محل فکر لاله زار کبی طرب بخش
وکوز کلستان کبی تماشاکاه نشاط اولور کر بکذرد پری
بشب اندر شعاع او اکر کیجه لین پری انک شعله سی طوقندوغی
یردن کچوب کیدجک اولورایسه از چشم آدمی نتواند شدن
نهان آدم اوغلانک کوزندن کزلنمکه قادر اولمز خوشبوی
تر ز عنبر ورنکین تر از عقیق قوقوسنک کوزللکی عنبردن زیاده
رنکنک لطافتی عقیقدن ارتق روشن تر از ستاره وصافی
تر از روان روشنلغی یلدزدن صافیلکی جاندن ارتق
معزی رحمه الله علیه وی در زمان معز الدین سنجر بن ملکشاه
بود واز مداحان اوست ومعزی نسبت باوست معزی شاعر
دنیایه ودینه عزت ویرن سنجر بن ملکشاه بک زماننده اول
بکه معز الدین دیو لقب قوب شاعرانک مدحنه انتساب
اتدوکندن اوتری معزی تخلص اتدی وانچه اورا در زمان
وی از علو شان ورفعت درجه میسر شد کم شاعر را
میسر شده است سنجر زماننده معزی یه میسر اولان علو
شان ورفعت مکان از شاعره نصیب اولمشدر وکویند که

سه کس از شعرا در سه دولت اقبالها دیدند و قبولها
یافتند رودکی در وقت سامانیان عنصری در عهد محمودیان
معزی در دولت سنجریان درلرکه اوج شاعر اوچ بکک
دولتی زماننده سعادتلر و قبوللر بولدلرکیم بولمدی رودکی
سامانیان زماننده و عنصری محمودیلر ایامنده و معزی سنجریلر
تاریخنده بولرلایدو کیم ایردی و سبب وفات وی
آن بود که روزی سلطان از درون خرگاه تیر می انداخت و آ
بیرون خرگاه ایستاده بود معزینک سبب وفاتی اول ایدیکیم
برکون پادشاه اوتاغیدن اوق اتردی معزی اوتاغ
طشره یاننده طورردی ناگاه تیر خطا شد و بر وی آمد
و بیفتاد و در حال جان بداد اگر زدن براوق مخالف
ایتلوب معزی یه طوقنوب فی الحال جان ویردی و از جمله
سخنان ویست این چند بیت انک سوزلرینک جمله سندندور
شو برقاج بیت **بیت** تا نگار من ز سنبل بر سمن پرچین نهاد
تاکه بنم دلبرم سنبل کبی زلفیدن سمن کبی یوزینک اوزره
یغین یغین چپ چوره قویوب سمنه سنبلدن حولی چورب
لطافتن آرتوردی داغ حسرت بر دل صورتگران چین نهاد

بو نی بویله ایلکله چین نقاشلرینک جگرلرینه حسرت دوکونی
یاقدی هر دلی کز سرکشی تنها دو سر بر هیچ خط هر کوکل که یار
زلفیدن هیچ برحکمه باش اندروب اصلا بر خطه بویون
ویرمزدی زیر زلف اوکنون سر بر خط مشکین نهاد
دلبرک زلفی التنده کی خط مشکینه شمدی باش اندروب
انقیاد ایلدی اول کوکل من غلام ان خط مشکین که کوتی
مور بچه بن اول مشکین خطک قولیم صماسن که انک دلبرک رهبون
یوزی اوستنده طوریشی پای مشک آلوده بر برگ گل نسرین
نهاد قرنجه مشکه بولشمش ایاغنی اق کل یپراغنک اوزرنه قودی
و این چند بیت دیگر از قصیده بر اسلوب شعرای تازی
زبان گفت بو برقاج بیت دخی معزینک بر قصیده سندندور که
انی عرب شاعرلری اسلوبی اوزرنه سویلمشدر **بیت**
ای ساربان منزل مکن جز در دیار من ای دوجی بنم یارمک
دیارندن غیری یره قونق ویرمه تا یک زمان زاری کنم
بو ربع و اطلال من تا که بر زمان اغلیوب اکلیم دلبرمک جیرنی
و سرایینک نشانی و انک خاکدانی اوزرنه ربع از دلم پرجوا
کنم اطلال را جیحون کنم اول منزلی یورکم قانیله طوبطلو قان ایلیم

جیحون ارماغی کبی صویله مالامال ایدم خاک زمین گلگون کنم
از آب چشم خویشتن چویلک طراغی قبقزل بویایم کند و
کوزم یاشندن از روی یار ایوان همی بینم تهی قره اولی
یادک یوزی نورندن چارداغی بوش کوررم وز قد
آن سرو سهی خالی همی بینم چمن اول طوغری سرو بویلی
کوزلک قامتی لطافتندن چمن خالی کوررم جایی که بود
آن دلستان با دوستان در بوستان شول یرکه اول
کوکل الیجی کوزل دوستلریله بوستانده اوتورردی
شد کورک و روبه را مکان شد کوف و کرکس را وطن
قوردلر دلکیلر یوردی و بیقوشلر باقوشلری یوواسی
اولدی اول یر **عبد الواسع جبلی رحمة الله علیه** وی فاضل
کامل و شاعر ماهر بود عبد الواسع جبلی اولو شاعر
اولکشی کمال اوزره فضل اهلی و استاد شاعر ایدی
به دو زبان فارسی و تازی سخن گفته عربی و فارسی اکی دلده
بیله شعر سویلیشدر و اتفاق انست که مجلس انه عهده
جواب قصیده مشهوری که مطلعش اینست اتفاق شعرا
انک اوزرینه در که انک قصیده سنه جواب ویرمک حقندن

که اول قصیده نک اوّلی بودر **مطایبه** که دارد چون تو معشوقی
نگار و چابک و دلبر کیمک وار در سنک کبی بر سوکلی نگاری
چوک اولوب کوکل الیجی اولا شکر گفتار شیرین لب سمن رخسار
سیمین بر سوزی شکر کبی طاتلی یکانچی سمن چیچکی کبی لطیف کوکسی
کومش کبی آق و براق چنانچه می باید بیرون نیامده است
کرک اولدوغی کبی مکسه یرینه کتورمشدر و در مفتتح بعض
قصاید گفته بعض قصیده لرینک اولنده دیمشدر **قطعه**
در دهر نیست از تو دلفروزتر نگار روزگارده کوکلره
نور صفا بخش اعکده سندن ارتق کوزل یوقدر در شهر
نیست از تو جگر سوزتر پسر شهرده جگرلر یاقمقده سندن
زیاده یاقیجی اوغلان یوقدر تا کرده ام بلاله سیراب تو نگاه
سنک لطافت صوینه قانمش لاله کبی یکاعکه نظرا یدلدن بری
تا کرده ام بنرگس پرخواب تو نظر سنک نرگس کبی چوق اویوبجی
کوزوکه دیکیلدن بری گاهی چو لاله ام ز وصالت شگفته روی
گاه سنکا بولشمق نشاطندن لاله کبی یوزم کولوب آچلمشدر
گاهی چو نرگسم ز فراقت فکنده سر گاه نرگس کبی سنک
ایرولغکدن باشیم اوکومه برقمشدر **ادیب صابری ترمذی**

وی شاعر فصیح و فاضل لبیب بوده ادیب صابر دیدکلری
شاعر ترمذ ولایتندندر اول فصاحت اهلی شاعر و عقلی
کورصاحب فضل ایدی واشعار وی را لطافت کامل و ملاحت
تمام حاصلست انک شعرلرینک تمام لطافتی و قصورسز
ملاحتی واردر. وافاضل تقدم وی معترفند شعرا انک فاضللری
انک کندولردن مقدم اولدوغنه اقرار ایدیجیلردر چنانکه
انوری ویرا برخود ترجیح کرده انجاکه در قطعه تعداد
کمالات خود می کند و در آخر آن می کوید شویله انوری آنی
کندودن اوستون کورمشدر شول یرده که کندو نک
کماللرن صایوب صوکنده ایدر **بیت** این همه بکذارد
با شعر مجرد آمدم بوجمله کماللری قوطورسون یالکوز شعرله
تمدح ایتمکه کلم چون سنایی هستم آخر کرنه همچو صابرم
همله سنایی کبی اولورم اکرچه صابر کبی دکل ایسم واز سخنان
ویست این چند بیت انک سوزلرندندر شو برقاج بیت
غزل ای عارض تو خلد ولب تو چو سلسبیله ای کوکل
سنک یوزک جنت کبی وطوداغک ارماغی کبی در بر خلدو
سلسبیل تو جان ودلم سبیل سنک جنتکله سلسبیلک ارماغنه

بنم جانم کوکلم فدا اولسون در طاعت هوای تو آمد دلم اراکه
سنک محبتکه مطیع اولوب خدمت ایدر بنم کوکلم شوندن اوتوری
از طاعتست یافتن خلد و سلسبیل خدمت و عبادت ایلکده
قونمشدر جنته کیروب سلسبیل ارماغندن ایچمک دولتنی بولمق
ناهید پیش طلعت توکی دهد فروغ زهره سنک یوزک
قرشوسنده قچن ضیا ویرور خورشید نزد خدمت توکی بود
جمیل کونش سنک کوزللیکک یاننده قچن کوزل اولور بغداد حسن
و مصر جمالی وچشم من سن عالم حسنک رونق و شهرتده بغداد دله
مصری سن و بنم کوزم بغداد را چو دجله بود مصر را چو نیل
بغدادک دجله سی کبی مصرک نیلی کبی اولور از بار رنج هجر تو
قدم شده چو نال سنک ایرولکک دردنک یوکنی چکمکدن بدنم
قلم ایچنده اولان تل کبی انجلوب ضعیف اولمشدر و زخم دست
عشق تو خدم شده چو نیل سنک عشقک الینک طپنچه سندن
یوزم چود کبی کوکرمشدر واز جمله اشعار ویست این
قطعه انک شعرلرینک جمله سندندر شو قطعه **قطعه**
دوات ای پسر آلت دولتست ای اوغول دوت دولت
آلتی دربدو دولت تند را رام کن سن انکله یاوز دولتی

یوش ایله چو خواهی که دولت کنی از دوات دواتی دولت
ایلمک استرسک الف را زپیوند تا لام کن دوات لفظنک الفنی
تا یه اولشدور ب یار لام اولسون

انوری

حکیمی کامل وفصیح وفاضل بود انوری کمال اهلی حکیم وزیاده
صاحب فصاحت ایدی حسن شعر ولطف نظم شمهٔ ایست از
علو حال او شعر کوزللکی ونظم ایولکی انک کمال حالندن بر شمه در
وخیالیست از جمال کمال او وانک علوم ومعارفی جمالنک بر بکیدر
سخنان او مشهور است ودیوان او مسطور انک سوزلری مشهور
ودیوانی رغبتله مکتوب ومسطوردر از لطایف اشعار وی یک
قطعه که مشعر است بنصیحت شعرا نوشته می شود انک ایو شعرلرندن
شاعرلره نصیحت ایلمکی کوستریر قطعه یازلمش

قطعه

دی مرا شاعری گفت غزل هیچ گویی دون بکا بر شاعر جک غزل سویلرمیسن
دوی گفتم از مدح وهجا دست بیفشاندم هم بن اکا دیدم که مدح
وهجودن الکیمی نبیله ال چکدم گفت چون گفتمش آن حالت گمراهی بود
نیچون دیو سوال ایتدی جواب وروب ایتدم اول ازقونلق حالی ایدی
حالت رفته دگر باز نیاید ز عدم کچمش حال یوغ اولمشکن یوقلقدن
کنه کلمز غزل ومدح وهجا هر سه از آن می گفتم غزلی مدحی هجوی اوچنی بیله

سویلدم که مرا حرص وغضب بود با آن شهوت ضم که بنم حرصم
واو یکم وار ایدی اکا شهوت ضمیمه اولمش ایدی ان یکی شب
همه در غم واندیشهٔ آن شهوت مرکبه اول نسنه نک غمن
چکوب فکر ن ایلمکده در که کند وصف لب چون شکر وزلف
بخم شکر کبی طاتلی طوداغنک وبوکلم بکلم زلفنک وصفن
ایلیه وان دگر روز همه از وزدران محنت ورنج حرص
هر کون شول بلا والمی چکمکده در که کجا واز که وچون کسب کند
پنج درم که قنده کمدن نجه قزنه بش اقچه یی وان سه دیگر
چو سگ خسته تسلیش بدان اول او جنجی غضب یاره لی
کوپک کبی خاطرنک خوش اولمسی شونکله در که زبونی بکف
اید که ازو باشد وکم بر کوجز الله کره که کندودن
الکسک اولا عجزده تا که انی اورسله یه چو خدای این سه
سگ گرسنه حاشاکم چون الله تعالی بو اوج آج حقیر
کوپکی باز کرد از سر من بندهٔ عاجز بکرم بن عاجز قوللک
باشندن صاوودی دفع ایلدی کرمیله غزل ومدح وهجا
گویم یارب زنهار غزل مدح هجو سویله یم یاربی بن صقله
بس که با عقل جفا کردم وبا نفس ستم عقله زیاده جفا

علمه چوق کوج اتمشم اولرم انوری لاف زدن شیوهٔ مردان
نبود انوری اوکونمک ارنلر خویی اولمز چون زدی باری
تو مردانه نکهدار قدم چونکه دعوی اتدک باری ارکجی
برکده طور کوشه کیر وسر راه نجاتی بطلب بر کوشهٔ
اختیار ایلیوب دنیا واوت فتنه لرندن قورتلمق یولینک باشنی
استه که نه بس دیو آیدر بو برین دوسه دم بو برقاج نفس سنک
اوزرکدن ایکن کیج کلوب کچمز کوبنید بسمع ملک غور رسانیدند
که انوری ترا هجو گفته است بملک هرات نامه نوشت وانوری
را طلب کرد درلر که غور بکینک قولاغنه انورسنی هجو اتیدی
دیو خبر ایرشدر دیلر هرات بکنه مکتوب یازوب انوریی
طلب ایلدی ونسبت بوی تودد وتلطف نمود مقصودش
انتقام بود واکا محبت ومودت عرض ایلدی مرادی انتقام
اتمک ایدی ملک هرات انرا بفراست دریافت هری بکی
فراستله مراد نه ایدوکنی بلدی اما انرا بصریح نمی توانست
نوشت اما انوری یه صریح اعلام ایلمکدن حذر ایلدی درمکتوب
که از برای مطالبه می نوشت این بیتها را درج کرد لکن انوریی
دعوت اتمکه کوندردوکی مکتوبک اچنده شو بیتلری یازدی

بیت هی الدنیا تقول بلا فیها اول دنیا اغزنی طوبطلو
ایلیوب سکا ایدر حذار حذار من بطشی وقتلی صقن صقن
بنم بک طوتمدن واکسزدن اولدرمدن فلا یغررکم طول
ابتسامی اوزون اوزون کولمدوکم سزی الدمسن
فقولی مضحک والفعل مبکی بنم سوزم کولدرجی فعلم اغلدجیدر
انوری انرا بحسن فراست دریافت انوری انی فراستله
طویدی وسیلها انگیخت وملک هرات را ازان مطالبه گذرانید
واسطه لر بولدی دلک اتدروب هری بکنی طلب اتمکدن وازن
کچوردی دیگر بار ملک غور ویرا طلب کرد غور بکی برکره
دخی طلب اتدی وملک هرات را در مقابله وی هزار
کوسفند وعده کرد انوری مقابله سنده بیک قویون وعده
ایلدی ملک هرات کسی را موکل انوری کرد که ناچار ساخته
باید شد وبغور رفت که مرادر مقابله تو هزار کوسفند میدهند
هری بکی برکسهٔ انورینک اوزرنه حواله ایلدی انوری
گفت ای پادشاه مردی که اورا بهزار کوسفند می آرد ترا ارکان
نمی آورد انوری ایتدی ای پادشاه برکشی که بیک قویون
دکر اولا انی سکا منعت کرکمزمی مرا بگذار تا باقی عمر

در سلک ملازمان تو باشم و جواهر مدایح در پای تو
پاشم قوبنی عمرم اولدقجه سنک ملازملرکدن اولوب
مدحم جوهرلرینی سنک ایاغکه صاچم ملک هرات این سخن خوش
آمد و اورا نکاه داشت هری بکنه بو سوز خوش کلوب
انی صاقلی ایلدی **رشید الدین وطواط رح** وی از
شعرای ماوراء النهر است رشید وطواط دیدکلری
شاعر نهر جیحونک اوته یانندن اولان شاعرلردن در
در وقت خود استاد شعرا و مقدم و پیشوای ان طبقه بود
کندو زماننده اولان شاعرلرک امامی و اول طبقه نک استاد
قابلی ایدی و کتاب حدایق السحر در صنایع شعر تصنیف اوست
صنایع شعر بیاننده حدایق السحر آدلی کتاب انک مولفی در
و در مخاطبه بعضی وزرا می کوید وزیرلردن برینه خطاب
ایدوب بو قطعهٔ سویلر **قطعه** تو وزیری و مدح کویی تو من
سن وزیرسن بن سنک مدحک سویلیجیم دست من بی عطار وا
بنی نیم الم عطاسز اولدوغنی لایق کورمین تو وزارت
بمن کذار و مرا سن وزیرلکی بکا اصمرله ده بنی مدحتی کوی تا عطا
بنی مدح ایلیوب اوقوبی و رعطانیجه اولور کوره سن وانه

دو رباعی نیز از زادهٔ طبع اوست شو ایکی رباعی ده انک
طبیعتندن طوغمش اولان معارفدندن در **رباعیه**
چشمی دارم همه پر از صورت دوست برکوزم وار در دوستک
صورتی تخییله طوبطلودر با دیده مرا خوشست چون دوست
در وست کوزمله نیم حالم خوشدر چونکه دوست انک ایچنده در
از دیده و دوست فرق کردن نه نکوست کوزله دوستی بری
برندن فرق ایلمک ایو دکلدر یا اوست بجای دیده یا دیده
همه اوست یا کوز برینه دوستدر یا خود کوز دوست کندو ...
دیکر بر یاد رخ تو این جهان کذران سنک یوزک هوا سیله
بو فانی جهان بکذاشتم ای ماه تو از بیجران بن ترک ایلدم
ای یوزی کوزل سنی انی طویمیلردنسن دست از همه شستم
ول شستم نکران جمله علایق دنیادن ال یویوب برجانبده
اوتردم چون بی تو کذشت بکذرد بادکران چونکه عمرم سنسز
کچر غیریلر له کچسون دیو **عمیقی رحمة الله علیه** وی نیز از
شعرای ماوراء النهر است عمیقی شاعر دخی ماوراء النهر
شعراسندندر و استاد شعراء وقت خود بوده است
کندو زماننک شاعرلرینک استادی ایدی و این چند بیت که

در مفتتح یکی از قصاید کفته بغایت بدیع ولطیف است
قصیده لرندن بر بیتک اولنده سویلدوکی بو بر قاج بیت
زیاده بی نظیر واقع اولمشدر شعر اکر موری سخن کوید دکر
مویی روان دارد اکر بر قرنجه سوز سویلیوب بر قیلک جانی
اولورسه من آن مور سخن کویم من آن مویم که جان دارد
بن اول سوز سویلین قرنجه یم واول جانی اولان قیل نیم
تنم چون سایهٔ مویست ودل چون دیده موران بدنم قیل کولکه سی
کبیدر کوکلم قرنجه کوزی کبیدر زمجر غالیه مویی که چون موران میان دارد
اکر غالیه صاچکی کوزلک ایرولغندن که قرنجه کبی انجه بللیدر
اکر با موی وبا موری شبان روزی شوم همره اکر بر قرنجه ویر
قیل ایله کیجه کوندز یولداش اولسم نه موی از من خبر یابد نه موی
از من نشان دارد قرنجه بنی طویمز قیل بندن نشان ورمز
بچشم مور در کنجم زبس زاری وبس سستی قرنجه نك کوزنه صیغرم
زیاده ضعیف ونحیف اولدوغمدن اکر خواهد مرا موری بچشم
اندر نهادارد اکر استه قرنجه بنی کوزینك اچنده صقلر
من آن مورم که از زاری مرا مویی بپوشاند بن اول قرنجه یم که
زبون وضعیف اولدوغم بنی بر قیل اورتر من آن

مویم که از سستی کم از موری توان دارد بن قیلم که ضعیفلك
جهتندن قوتی قرنجه دن اکسکدر سوزنی رحمة الله علیه
وی از نسف بوده است سوزنی شاعر نسف شهرندندر
بتحصیل بخارا آمد تحصیل اتمکه بخارایه کلدی وبر شاکرد سوزن
کری عاشق شد وبشاکردی استاد وی رفت بر اکنه جی شاکردینه
عاشق اولب اول استاده شاکردلکه واردی ودران مهارتی
تمام حاصل کرد اکنه جیلکده تمام استاد اولدی وهزل بر
طبیعت وی غالب آمد انك طبیعتنه هجو غالب اولدی
بنابران هدیانات بسیار کفته است اندن اوتوری چوق
هرزه لر سویلمشدر واین دو بیت از قصیده آنست شو
ایکی بیت سوزنینك بر قصیده سندندر مطلع
تاکی ز کردش فلك ابکینه رنك نیجه دك صرچه رنکلی فلکك
دونشی نکبتندن بر ابکینه خانهٔ طاعت زنیم سنك طاعتك
صرچه دن اونه طاش اورالم بر ابکینه سنك زدن بود کارها
صرچه یه طاش اورمق بزم ایشمز ایدی کنه بز تهمت نهیم
بر فلك ابکینه رنك صرچه رنکلی فلکه تهمت ایدرز واینا
چند بیت از قصیدهٔ دیکر است هم دران معنی کوید در اعتذار

بو بر قاچ بیت دخی غیری قصیده سندندر اول معانیٔ
او خیوب مجودن اعتذار ایدوب سویلر **مطلع**
ز هر بدی که تو دانی هزار چندانم سن بلدوکک یرامزلق
قسمندن بیک اول دکلیم مراند اندازین کونه کس که من دانم
نکه بویله بنی بن بلدوکم کبی بلمز در آشکار بدم در نهان ز بدترم
ظاهرا یرمزم باطنده یرمزدن یرمزم خدای داند و من آشکار
و نهانم الله ایله بن بیلورم کزلی ایله آشکاره می بیک صغیر مرا
رهنمای شیطان بود بر کناه صغیره یلتمکه شیطان بکا طریق
ضلالته قولاوز اولدی بصد کبیره کنون رهنمای شیطانم
یوز اولو کناه ایشلمکله شمدی بن شیطانک قولاوزی اولدم
و در قصیدهٔ دیکر نه ازین اسلوب می کوید بر غیری قصیده
سنده بو اسلوب دکل ایدر **بیت** چو تیر غمزه
بناز و کرشمه اندازی چونکه ناز و شیوه ایله غمزه اوقنی آتسن
نشانه از دل مسکین من کن ای غازی بنم مسکین کوکلمی اکا
نشان ایله نخست با تو بدل بازی اندر آمده ام اول سنک
میدانکه کوکل اوینغله کردم چو دل نماند تن در دهم بجان
بازی چونکه اوینجق کوکلم قالمدی جان اوینغه راضی اولوب

اکا

اکا بویون ویردم چو هیچ زخم توای دوست بی نوازش
نیست چونکه ای دوست سنک هیچ بر زخمک او خشمقسز دکلدر
مرا بغمزه بزن تا ببوسه بنوازی بنی غمزک اوقیله اور تا که بوسه
ایله اوخشیه سن هزار عاشق داری و من هزاریکم بیک
عاشقک وار در بن بیک بر نجیسیم بمن نیای تا زان همه نیز
داری جمله سندن فارغ اولمینجه بکا کلمزسن و در مدح حمید الدین
مستوفی جوهری از فضلاء ماوراء النهر بوده است
قصیدهٔ کفته است که انرا موقوفی کویند داخی ماوراء النهر
فضلاسندن اولان حمید الدین آدلی مقاطعجی جوهری
کشینک مدحندن بر قصیده سویلمشدر اکا موقوف درلر
که ان مخترع خاطر ویست و مطلعش اینست **بیت**
زندکانی مجلس مستوفی دولت حمید الدین جوهری دولت
مقاطعجیسی حمید الدین جوهری حضرتنک عمری پاینده اولسون
و پوشیده نماند که اکر درین الفاظ که ازان دو مصراع جزوی
می افتد چنان رعایت کند که بعضی از ان اجزا را فی نفسه
معنی مستقل باشد مناسب مقصود از لطافتی خالی نیست
چنانکه درین قطعه املا کرده می رود مخفی دکلدر که هر

مصراع اولنده بر خبری واقع اولان الفاظک ایرادی
شویله رعایت اولنه که اول اجزانک بعضیسنک کندو
کندویه باشقه معناسی اوله مقصود شعره مناسب لطافتدن
خالی اولمزدی شویله که بو قطعه ده یازیلر **قطعه** دی فرستاد
قطعهٔ سوی من دون بکا بر قطعه کوندردی نکته دانی ز زمرهٔ
فضلا فضل اهلی بولوکنه بر دقیقه بلجی که کرده نظمی
چارارات بدو نیم اوج درت لفظی اول قطعه نک الفاظندن اکی
پاره ایلیوب هر پاره سنی بر مصراعده کتورمش تا کند عاجز
از جواب مرا تا که بنی جواب یازمقدن عاجز ایلیه کفتم اندر
جواب آن که ای مف بن انک جوابنده ایتدم که ای مفخر
خلق خدا و قاضی حاجات الله مخلوقنک افتخاری حاجت
بتورجی جت اصحاب متصف بعفی اصحابک محتنه کفایت
ایلیجی چوق فضل و کماله متصف لت بسیار خواهمت بدعا
سنک باقی اولدوغک استرم دعا ایله اول جزلرک معنای
مستقلی اعتباریله ای الله مخلوقنک اشکی سکا چوق کونک
اولدوغن استرم بن دعا ایله و درین رباعی دیگر بو رباعیده
دخی اول صنعت قصد اولنمشدر **بیت** ای شادی عید

چون بکام دل اغ ای بیرامک شنلکی چونکه دشمنلرک کوکلی
مرادنجه دایم شده مجبوس درین غمکده مع بو غمخانه ده مجبوس
اولمشدررم بر اهل دل کر ازادی مع بن معذورم کوکل اهلی
یا ننده اکر بو سیست برسم عیدیم از تو طمع بر مجبوسک ازاد
اولدوغن طمع ایدر رسم سندن بر املق عادتی اوزره
خاقانی شیروانی رحمه الله ویرا سبب کمالی که در شعر
داشته حسان العجم لقب کرده اند خاقانی شیروانیه شعرده
زیاده کمالندن اوتوری حسان العجم دیو لقب ویرمشلردر
قصیده عربیه شبیهک بدر اللیل بل انت انور سنک
بکزرک کیجه طوغن بدر آیدر بلکه سن اندن نورده دخی زیاده سین
و وجهک من ماء الملاحة ازهر دخی یوزک ملاحت صوندن
تازه اولمشدر فیا زینة الدنیا و یا غایة المنی ای دنیانک
بزاشغی و مرادلرک نهایتی فمن ذا الذی عن حسن وجهک یصبر
کمدر شول کمسنه که سنک یوزکک کوزللکی تماشاسندن صبر ایده
بیله فلکک کافوری بعک عنبر سنک اوج بولکده بر بولوکک
کافوردر درت بولکده بر بولوکک یاقوتدر قلانی عنبردر
و خمسک یاقوت و قیک جوهر بش بولوکده بر بولوکک

یاقوت در قلبی جوهردر فما ولدت حواء من صلب آدم
حوا آدم پیغمبر ارقه سندن طوغمدی سنک مثلکی ولا بجنان
الخلد مثلک لنا و جنت خلدده سنک کبی بودخی یوقدر
ثلثة اضوآء تضی من السماء اوچ نسنه کوکدن یره ضیا
ویرور و فی سر قلبک مثلهن مصور سنک قلبک سرنده انلرک
بکزری واردر فاوله شمس و ثانیه کوکب انک اوکلکی
کونش اکنجی یلدزدر و ثالثه بدر منیر مدور اوچنجی
نور ویرجی دکرمی بدر آیدر علوم نجوم القلب والعقل شمسه
سنک قلبک یلدزلری علملر در عقل انک کونشدر
و معرفه الرحمن بدر منور الله تعالی یی بلمک بدر منوردر
امامی کتاب الله والبیت قبلتی بنم اویدو غم الله کتابی در
قبلم بیت الله در و دینی من الادیان اعلی والفخر جمله
دینلردن بنم دینم یوکسکدر و فخری ارتقدر شفیعی رسول الله
والله غافری بنم دیلکجم رسول الله در الله یرلغیجی در
ولا رب الا الله و الله اکبر ذات مقدسدن غیری معبود
یوقدر الله تعالی عقل ادراک اوصافنی احاطه اتمکدن
اولودر از همه شعرا در اسلوب سخن ممتازست سوز

ادا اتمک اسلوبنده جمله شاعرلردن ایودر و دران شیوه
غریب بی انباز و اول نظیری یوق طرزده شریکی یوقدر
در مواعظ و حکم طریقه حکیم سنایی سپرده است
مواعظ و حکم نظم اتمکده حکیم سنایی یولنه قدم بصمشدر
و دران معنی کوی سبقت از اقران خود برده و اول معنیده
اقراننده کچمک طوپنی میداندن الوب چقمشدر و درین قطعه
بروجه مفاخرت می کوید و دخی شو قطعه ده اوکنمک طریقی
اوزره ایدر **قطعه** شاعر مبدع منم خوان معانی مراست
سوزی کندو کندودن بولیجی شاعر بنم معانی سفره سنی عالمه
بن یایدم ریزه خور خوان من عنصری و رودکی بنم نعمتمک
ییانه دوکولن اواغنی بیجیدر شاعرلرک ایلری و صکره کلان
غایت ایولری عنصری ایله رودکی کبی زنده چو نفس حکم
نام من از تازکی بنم جانم لطافت و نظافت اهل حکمت
نفسی کبی دایما دیریدر کشته چو مال کریم حرص من از ابد کی
کرم اهلنک مالی کبی آزاولمشدر بنم حرصم و رشید الدین
وطواط در مدح وی کفته است رشید الدین وطواط
شاعر خاقانی مدحنده دیمشدر **بیت** ای بهم قدر را

خورشید وماه ای قدر واعتبار فلکنک آی وکونشی
وی سریر وفضل راد ستور وشاه ای فضل وکمال تختنک
وزیری وپادشاهی افضل الدین بو الفضایل بحر فضل
دین فاضللرینک بکی چوق فضیلت صاحبی فضل وکمال
دکزی فیلسوف دین فزای کفرکاه دین ارتوروب کفر اکسیجی
اهل حکمت واز مقطعات وبیت این دو بیت خاقانینک
قطعه لرندندر شواکی بیت بیت بس کن از سودای
خوبان باختن خاقانیا کوزللرک عشقی اوپونی اوینمقدن
واز کل تیر اونیدک ای خاقانی کز سر سودا خرد را در سر آید خیرکی
سوداقوللغی جهتندن عقله ضعف وعجز حاصل اولوب
یومشق کلور صورت خوبان بمعنی چون بهبینی آینه است
کوزللرک صورتی معناده نظر اتسک آینه در کز برون سو
روشنی دارد درون سو تیرکی طشی یانی ایدنلق اچ
یانی قرکلق در وویرا مثنوی است تحفة العراقین نام
تحفة العراقین ادلی انک برمثنوی کتابی واردر واین چند
بیت از مفتتح وبیت بوبرقاج بیت انک اولندندر مثنوی
یا بیم نظاره کان غمناک بز بربو انک غملی دکیبجی لر ز

زین حقهٔ سبز ومهرهٔ خاک بو یشل حقه ایله طپراق مهره سی
تماشاسندن اوتوری کین حقه ومهره تابجایند بوحقه ایله
مهره یرنده طوردقچه سرکیسه عمر می کشایند عمر کیسه سنک
دوکومنی چزب خرج ایدرلر تماشاجیلروین طرفه که بربساط
فرمان بو عجب درکه امر دوشکی اوزرنده مهره زمنست و
وحقه کردان مهره کوترم اولوب حرکت اتمز حقه طورمیوب
دونر حقه باز صنعتنک عکسی اوزره خود بو العجبان بسحرکارند
عجب سحر ایشلیجی لردرکه قاقم وکاه قندز آرند کاه آق قاقم کاه
قره قندز کتوررلر میدانه وقتست که وقت در سر آید
زمان اولدی که مدت اختلاف لیلاً ونهاراً نهایت بوله
سیلاب عدم بسر در آید باشینک اوزرینه عدم سیلی
کلوب نه وار ایسه الوب کیده وقتست که این چهار حمال
وقتی اولمشدر که عناصرک بو درت حمالی بنهند محفهٔ
مه وسال ای وییل محفه سنی ارقه لرندن یره قویه لر
وقتست که مرکبان انجم زمانیدرکه یلدز عنلری هم نعل
بیفکنند وهم سم نعللرینی طرنعلرینی بره غلر فخر جرجانی
رحمة الله علیه از اماثل وافاضل روزکاریست

جرجان شهرینک فخری اولان شاعر روزکارک ایولرندن
فضل و هنری چوقلرندندر میران فضل و کمال و دقت
شعروی کتاب ویس و رامین است انک هنرینک
و شعرینک ایولیکینک میزانی ویس و رامین کتابی در
واین چند بیت از مواضع متعدد از آن کتابست بوبرقاج
بیت اول کتابک هر بری بریرندندر ابیات خوش است
نکته از کیتی شناسان دنیایی اکلینلردن بو سوز ایو
سوزدرکه باشد جنک برنظاره آسان جنک اتمک
دکینه قولای کلور مرا ان طشت زرین نیست در خورد
بکا اول التون لکن مناسب دکلدر که دشمن خون من
بیند بدودر که دشمنم قانی انک ایچنده کوره بناشد
ماررا بچه بجز مار یلانک یورسی یلاندن غیری اولمز
نیارد شاخ بد جز تخم بد بار یرامزاغج دالی یرامز
یمشدن غیری نسنه بترمز نباشد خوش سفر در تن درستی
صاغلقده سفر ایو اولمز نکر تا چون درخت و سستی
فکر ایله تا که خسته لکده ضعیفلکده نیجه اولور کل و نرکس
نکو باشد بدیدن کل ایله نرکس تماشا اتکه ایو اولور

ولیکن تلخ باشد در چشیدن اما طاتمقده اجی اولور کناه بوده
برمردم نهفتن خلقک اولمش کناهنی اورتوب سویلمک بسی
نیکوتر از نابوده کفتن اولمامشی سویلمکدن چوق یکدر یعنی
بونک برمرتبه دن انک ایولکی ارتقدر مثال پادشه چون
آتش آمد پادشاهک اورنکی اودکیبدر بطبع آتش همیشه
سرکش آمد بالطبع اوددایما که یه و نسنه یه باش اندیرمیجیدر
اکر باد و ربیل وطبع شیری اکر فیل قوتنده ارسلان طبیعتند
ایسک مکن با آتش سوزان دلیری یانر اوده بهادرلک ایلمه
پادشاهلرک یورسنه اوغرمه ظهیر فاریابی
وی از مشاهیر جهانست و افاضل دوران فاریاب
شهرندن اولان ظهیرادلی شاعر جهانک مشهورلرندن و زمانک
فضل و کمالده اقراننددن ارتق اولانلردندر تمام دیوان او
مطبوع و مقبولست انک دیوانک جملسی اهل عرفان طبیعتنک
مقبولدر بلطافت و سلاست سخن او هیچکس نیست
انک سوزینک لطافت و سلاستنه ایرمش انجلین سوز سویلیز
هیچ مکه یوقدر دیوان او مشهور است دیوانی شهرتله
عالمی طوتمشدر و اشعار وی بر زبانها مذکور و شعرلری

جلادلرده ورد کبی اولمشدر در دولت آتابک تربیتها
یافته‌سی اتابک ابوبکر بکونک ایام دولتنده چوق تربیتلر
بولمشدر سبب آنکه شبی در مجلس وی این رباعی را ادا کرده
اندن اوتوری که برکیجه پادشاهک مجلسنده بو رباعیی
سویلدی رباعیه ای ورد ملایکه دعاء سر تو ای پادشاه
ملکلرک وردی سنک باشینک صاغلغی دعاسیدر سر
نیست زمانه را بجای سر تو زمانک سنک باشنک یرینه برباشی
دخی یوقدر با دشمن تو نیام شمشیر توکفت سنک دشمنکه قلیجک
قنی دیدی سبز دل من باد قضای سر تو بنم کوکلمک سری
سنک باشنک بلاسی حاکمی اولسون بفرمود تا هزار دینار
سرخ در مجلس نثار او کردند ابوبکر بک امر ایلدی مجلسنده
انک باشنه بیک قزل آلتون صاچدیلر و بر اثر ان رباعی دیکر
بکفت انک اردنجه بر رباعی دخی سویلدی رباعیه شاه
باز تو کار ملک و دین با نسق است ای پادشاه سنک
حسن تدبیرکدن دینک مملکتک احوالی انتظام اوزره در
وز عدل تو جان ظلم و فتنه رمقست سنک عدلک قورقوسندن
فتنه ایله ظلمک جانی بدننده چیقغه بر نفس قالمشدر در عهد تو

رافضی

رافضی و سنی باهم سنک زمانکده اهل رفض ایله اهل سنت ایکیسی
بیله کردند موافقت که بوبکر حقست ابوبکر حقدر دیو اتفاق
اتدیلر و از لطایف اشعار و بیت این چند بیت ظهیرک لطیف
شعرلرندندر بو بر قاچ بیت مثنوی عالمی بر فراز منبر گفت
بر اهل علم منبر اوستنده دیدی که چو پیدا شود سرای نهفت
چونکه آشکاره اولا آخرتک کزلی اوی ریشهای سفید را ز کناه
کناه اشلمکدن اغرمش صقاللری بخشد ایزد بریشهای سیاه
الله تعالی قره صقاللره بغشلر باز ریش سیاه روز امید
کنه قره صقال خوف و رجا کوننده باشد اندر پناه ریش
سفید آق صقالک سایه‌سنده خوش کچر مردکی سرخ ریش
حاضر بود بر قزل صقاللی ار جوکر مجلسده حاضر ایدی دست
در ریش زد چون ال شنود اول سوزی اشیدیجک
الن صقالنه اوردی کفت ما خود درین شمار نه ایم
ایتدی بز خود بو حسابده دکلز در دو کیتی بهیچ
کار نه ایم ایکی جهانده هیچ ایشده دکلوز و کمال وی
در شعر بمثابه ایست که متقدمان میان وی و انوری ترجیح
یکی بر دیگری اختلاف داشته اند ظهیرک شعرنده کمالی

بو مرتبه درکه ایلریده کلن فضلا انوری ایله انک ترجیحنده
اختلاف ایلمشلردر چنانکه بعضی بر سبیل استفسار از بعضی
دیگر گفته اند شویله که بعضی بعضیسندن صورمق طریق اوزره
بو قطعه‌یی سویلمشدر **قطعه** ای آن زمین وقار که در آسمان
فضل ای شول یرلکلری اهل وقار کامل که فضل وهنر گوکنده
ماه خجسته پیکر وخورشید منظری مبارک یوزلی ای گونش
صورتلی سن قومی زناقدان سخن گفته ظهیر سوز جوهرنی
نقد ایلیوب بری برندن تشخیص وتمیز ایلینلردن برالای کیمسه
ظهیر فاریابی‌نک شعرنی ترجیح می نهند بر اشعار انوری انورینک
شعرلری اوزرینه ترجیح ایدوب اندن یکدر درلر قومی دیگر بر این
سخن انکار میکنند بر بولک کیمسه دخی بو سوزه انکار ایدرلر
فی الجمله در محل نزاعند و داوری محصل کلام خصومت و
مخالفت محلنده دورلر ترجیح یک طرف تو بدین سان
نما که هست هم جانبک ترجیحنی حق اولدوغی اسلوب اوزره
بیان ایله زیرکین حکم تو ملک سخن وری سنک حکمک مهرینک
التنده در سوز یرشدرمق مملکتنک تصرفی و امام هروی
در جواب وی گفته است هری امامی اول سؤالک جوابنده

بو قطعه‌یی سویلمشدر **قطعه** ای سالک مسالک فکرت
درین سؤال ای فکر یوللرینه کیدیجی کیمسه بو سؤالده معذور
نیستی بتحقیق چونکه یری مقبول عذرک یوقدر اگر حقیقتله
دگرسک تمیز را ز بعد تناسب درین دو طور اکیسینک
اراسنده مناسبت بعید اولدوغی جهتندن تمیز وتشخیص
ایلمکیچون هیچ احتیاج نیست درین کستری هیچ احتیاج
یوقدر شرح خصوصنده بسط کلام ایتمگه کین منجر نیست
وان سحر این نور روان چراغ انورینک سوزی بلاغت
وفصاحتک وبیان وحکمتک اعلی طبقه‌سنه چوب
اعجازه قریب اولمشدر ظهیرک کلام مزین مستحسن کبی
عقللری الدایجی وگوکلری اقیدیجی وگوزلری یاپیجی در انورینک
سوزی نور ظهیرک کلامی چراغ در این ماه و آن ستاره
واین حور وان پری انورینک نظمی ای وظهیرک سوزی
یلدز انورینک کلامی جنت حوریسی ظهیرک نظمی پریدر
و دیگری در جواب همان قطعه گفته است سؤال قطعه‌سنک
جوابنده بریسی دخی نونی نظم ایلمشدر **نظم** هر مبتدی که
بیهده ترجیح می نهد مراجحی که عبث یره ارتق کورب

يک طوتر شعرظهير بر سخن پاک انورى ظهيرک شعرنى انورينک
عبث ونقصاندن پاک اولان سوزندن ماند بدان
گروه که نشناخته اند شول کمسه لره بکزر که فرق وتشخيص
ايدوب اکليميدلر اعجاز موسوى را از سحر سامرى حضرت
موسى نک معجزه سنى سامرينک سحرندن **شيخ نظامى رحمة الله عليه**
وى از گنجه است شيخ نظامى گنجه شهرندندر فضايل وکمالات
وى روشن احتياج بشرح ندارد انک فضللرى کماللرى
کون کبى اشکاره در شرح وبيانه محتاج دکلدر وان قدر
لطايف ودقايق که در کتاب پنج گنج درج کرده است
اول قدر اينجه ايو سوزلر که خزاين جواهر حکمت اولان
خمسه سنده نظم ايلمشدر کسى را ميسر نيست بلکه مقدور
نوع بشر نيست کمسه يه نصيب اولمشدر بلکه نوع انسان
اکا قادر اولمز وبيرون ازان کتاب از وى شعر کم روايت
کرده اند اول کتابلردن خارج شيخ نظامينک شعرينى
از روايت اتديلر واين غزل ازوست بو غزل اول
کتابلردن خارج اولان شعرندندر **شعر**
جو بجو محنت من زان رخ گندم گونست ذره ذره نيم

چلکدوکم محنت اول بغداى اکلى قره ياغزيوزدن اوتوريدر
که همه شب رخ چون کاهم ازان پر خونست هر گيجه بنم صمن کبى
صارى يوزم انک دردندن قان اغلمقدن قانله بويانمشدر
دانه گندم او سنبل تر دارد يارا انک بغداى دانه سى کبى
بکينک تازه سنبلى تر مکترين خوشه او سنبله گردونست
اول سنبلک اک الچى باشى فلکک سنبله برجيدر من نخوردم
بر از وصبرم از وگندم خورد بن اول دلبردن بهرمند
اولوب وصالى يميشن يميدم صبرم يتدى انک بکى دانسنک
حاصلنى کز بهشت در او جسم رهى بيرونست دلبرک قيوسي
جنتدن بوقولک بدنى طشره در از تر از وى دو زلفش جو جو مشک خرم
انک اکى زلفى ترازوسندن چونکه اريه قدر مشک صاتن الم گندمى
خواهم وافزون که سخن موزونست بر بغداى قدر داخى ارتق
استرم زيرا ميزان اعتدالده اولمشدر زياده استمکه متحمل در
من چو گندم شده ام از غم او دل بدو نيم بنم کوکلم انک غمندن
بغداى کبى اکى پاره اولدى وين غم او را بيکى جو که نظامى چونست
بو غم اکا برار پيه حابنده دکلدر که نظامى بنجه دردى صبور منز

کمال اصفهانى رحمة الله عليه ويرا خلاق المعانى لقب

کرده اند از بس معانی دقیق که در اشعار خود درج کرده است
اصفهان شهرندن اولان کمال اسمعیل ادلی شاعره خلاق المعانی
دیو لقب ویرمشلر در معانی خاصه یی چوق بولوب
شعرلرنده اینجه معنیلر درج اندوکندن اوتوری و هیچ کس
از شعرای متقدم و متاخران دست نداده که وی را داده
اندن اوکدن و صکره کلن شاعرلرک هیچ برینه ال ویرممشدر
اکا ال ویرن اما مبالغه در تدقیق معانی عبارات وی را
از حد سلاست و روانی بیرون برده است اما معانی
دقتنده مبالغه اندوکی اکنک شعرینک عباراتنی لطافت
حدندن چقرمشدر سلاست نظمی صو کبی آقوب تکلفسز
اوقونقدن عبارتدر بو حال کمال اسماعیلک شعرنده بو قدر
و اشعار وی بسیار است و دیوان وی مشهور اکنک
شعرلری چوق و دیوانی مشهور سلمان ساوجی رحمة
وی شاعر فصیح و سخن گذاری بلیغ است ساوه شهرندندر
اولان سلمان فصاحت اهلی شاعر و دخی سوزی کرکی کبی
ادا ایدیجی استاد در سلاست عبارات و دقت
اشارات بی نظیر افتاده است عبارتلری بیان اولنان

اسلوبده و اشارة لطافتنده نظیری اولمیجق واقع اولمشدر
و در جواب استادان قصاید دارد کچمش استادلرک
قصیده لری مقابله سنده انلره جواب اسلوبنده قصیده لری
واردر بعضی از اصل خوبتر و بعضی فروتر و بعضی برابر کیمی
اصل قصیده دن یک بعضسی اشغه و بعضسی برابر در
و ویرا معانی خاصه بسیار است و اکنک کند و طبیعتی
عالمندن چقمش جواهر معانی خاصه سی چوق قدر و بسیار
از معانی استادان را بتخصیص کمال اسمعیل در اشعار
خود ایراد کرده و چوق استادلرک خصوصا کمال اسمعیلک
معنیلردن شعرلرنده کتورمشدر و چون ان صورت
خوبتر و اسلوب مرغوبتر واقع شده محل طعن و ملامت
نیست چونکه انلری کتورمک غایت کوزل یرنده و زیبا
اسلوبله واقع اولمشدر طعن و ملامت اتمکه یری یوقدر قطعه
معنی نیک بر و شاهد پاکیزه بدن ایو معنی بر براشق اندام لی
کوزلدر که بهر چند در و جامه دگرگون پوشند هر نه دکلی اکا
غیری لباس کیدورهلر کسوت عار بود باز یتن خلعت او
عار لباسی اولور اکنک صکره کی قفتانی که نه در خویش از بیشتر

افزون پوشنده ایولکده ارتق کیدرمزلرسه هنرست اکر کهن
خرقه پشمین زیر شش هنردر اولکه معنی محبوبنک اکننده اسکی
قفتان کبی مهمل الفاظ لباسنی بدرآرندودر و اطلس و ا
کون پوشند چقرب اکا اطلس ودیبا کبی زیبا عبارتلر
خلعتی کیدوره‌لر و ویرادو کتاب مثنویست یکی جمشید و
خورشید و دیگری فراق نامه سلمانک اکی مثنوی کتابی واردر
بریسنک آدی داستان جمشید و خورشید و بریسنک
فراق نامه در کتاب جمشید و خورشید چندان تکلف
کرده که انرا از چاشنی برون برده است جمشید و خورشید
کتابنده اول دکلی تصرف قصد ایدوب تکلف ایلمشدرکه
انی لذتدن چقرمشدر اما فراق نامه کتابی بدیع ونظم
لطیف اما فراق نامه‌سی مثلی یوق لطیف کتابدر و غزلیات
وی مطبوع ومصنوع است انک غزللری جمله طبیعتلره خوش
کلور صنایع شعریه ایله مزین ومصوردر اما چون از چاشنی
عشق و محبت که مقصود از غزل انست حالی است اما چونکه
غزلدن مقصود اولان درد عشق و محبت لذتندن حالیدر
طبع ارباب ذوق بران اقبال نمی نماید ایله اولدوغی

سببدن اهل ذوق اولانک طبیعتی اکا میل وتوجه ایلمز واز
جمله مقطعات ویست این چندبیت بو برقاچ بیت انک
قطعه‌لرندندر **قطعه** کنار حرص دلا پر کجا توانی کرد حرصک
قوجاغنی ای کوکل قچن طولدوره بیلورسن تو از طمع که
سه حرف میان تهی افتاده سن سمتندن زیرا طمع وضعنده
ایچی بوش اوچ حرف واقع اولدی اشارتدرکه اهل طمع
طویمز وانک صاحبنک حرصی قابی هیچ نسنه ایله طویمز
عزیز من در درویشی وقناعت زن ای بنم افندم درویشلک
وقناعت قپوسنی اور وب اکا ملازم اول که خوری
از طمع وعزت از قناعت زاد زیرا خورلق طمعدن و
عزیزلک قناعتدن طوغدی اکر بلغوذ پای توانکری
سهلست اکر غنیلک ایاغی طاینوب شاشرسه سعادت
سر درویشی وقناعت باد درویشلک وقناعتک باشیک
سعادتی باقی اولسون محمد عصار تبریزی رحمة الله علیه
وی صاحب کتاب مهر ومشتری است تبریزلی محمد عصار
مهر ومشتری کتابنک صاحبدر ودروانجا لطایف
وبدایع درج کرده است اول کتابده چوق لطیفلر وحدیثلر

صنایع بدایع جمع اتمشدر واین چند بیت ازان کتابدن
در وصف بینی معشوق بوبر قاچ بیت معشوقک بورنی
وصفنده اول کتابنده در مثنوی کشیده بر گل نسرین
ز بینی گل نسرین رنکلی یوزینک اوزره بوبورندن چکلشدر
خطی در بین لطف نازینی بر خط لطافتک ونازنینلکک
اعتدالنده ید قدرت ستونی بسته سیمین قدرت
الی ایله بر کشدن درک دیمکشدر بزیران دو طاق عنبرآگین
اول اکی قاشلرک عنبرله طولمش اکرنک التنده میان جلع
ولعل آن گل اندام اول گل بدنلینک عین الحرکبی کوزلریله
لعل کبی طوداغنک ارایرنده منبت شوشه از نقره خام
بر یومری دوکلمش سوبکه در خام اثم جوهر کومشدن
گل زنبق ولیکن ناشکفته زنبق چچکیدر لکن آچلمدق
غنچه سیدر میان یاسمین ولاله خفته چیچکله لاله نک
ارایرنده یتمشدر واز جمله سخنان ولیت این قطعه که
در اثنای آن مثنوی ذکر کرده است محمد عصار کی نظم ایلدی
شو قطعه که اول کتابک ایچنده کتورمشدر قطعه
مجو عصار مهر از طبع مردم ای عصار خلقک طبعندن شفقت

و

و محبت طلب الله که گل مهر کز شورستان بجیرد زیرا چورق
یردن هیچ گل بتمز وفا از صورت بی معنی خلق خلقک
معنیسی یوق صورتندن وفا جو از صورت ملایک
می گیرد مصور یردن ملک چقدوغی کبی قچر سزبال ملک
بر فرق اینها ملک قالبیری بو خلقک باشنه قضا جز
کرد غداری نه بیزد حکم الهی بی وفالک توزندن غیری نسنه
المز مهر از اکرنیکی بیش خواهی سوب دلیوب اول کمسه
الدن ارتوق ایلک صناسن بکبینت هر زمان بدتر سیرد
سکا کین المکده هر زمان داخی برافزاوبکلک ایدر چو
اشک انرا کرسازی جای در جسم شول کمسه یه کوز
یاشی کبی کوزک ایچنده یر ویرسن اکر دستش دهد جونت
بریزد اکر الی ایرسه سنک قانک دوکر شیخ سعدی
شیرازی رحمة الله علیه نام وی مصلح الدین است شیراز
شهرندن اولان شیخ سعدی آدی مصلح الدین در
همانا که سعدی نسبت بنام محمد وحست سعدی تخلص ایدوکی
مدح ایدوکی پادشاهک آدینه انتسابدر وی قدوه
متغزلانست هیچ کس پیش از وی بیش از وی طرز غزل

نوزیده است غزل سویلینلرک استادیدر اول هیچ
کمسه اندن اوکدن اندن ارتق غزل طرزنی بویله یراشق
سویلمشدر ایو غزل سویلینلر هپ اکا مقلّددر وسخنان
وی همه طوایف را مقبول افتاده انک سوزلری هر طایفه نک
مقبولی واقع اولمشدر یکی از شعرا گفته والحق که گوهر انصاف
سفته شاعرلردن برسی سعدیی وایکی اولو شاعری مدح
ایلیوب شو قطعه یی نظم ایلمشدر حقا انصاف انجق دیلمشدر
مبالغه ایتمیوب بیان واقع سویلمشدر قطعه
در شعر سه کس پیمبرانند شعر سویلکده اوچ شاعر نظم کلامی
بلاغت وفصاحتله ادا اتمکده حد اعجازه ایلدیب بو طایفه نک
پیغمبرلری اولوب گویا که کندولردن سویلمزلر ملهملردر ای
مسلمانند از ملهم حقایق معانی و مکرمانند بتکریم یقین
ایلیت بتشریق ان الله خزاین تحت العرش مفاتحه
السنة الشعرا هرچند که لا نبی بعدی اگرچه رسول الله‌دن
صکره پیغمبر یوقدر دیمشدر اوصاف وقصیده وغزل را
ممدوحی اوصاف غریبه ایله وصف ایلکده وقصیده سویلکده
وغزل یرشدرمقده فردوسی وانوری وسعدی اولکی

اسلوبده

اسلوبده فردوسی ایکنجی طورده انوری اوچنجی طرزده
سعدی استاد شعرای عالم وامام ناظمان امم اولوب بی
نظیر وفایق عالم اولمشدر وفی بعض النسخ وقع هکذا
قطعه در شعر سه تن پیمبرانند شعر بدیع مجمل ومصنع
سویلکده اوچ کمسه ملهم اولوب بی نظیر وفایق عالم
اولمشلردر قولیست که جملگی برانند سوز برسوزدر که
جمله شعرا ایلکه سایر فصحا وبلغا ونقّادان نظم ونثر اولان
ظرفا وعرفا بونک اوزرنه اتفاق ایلمشلردر هیچ کمسه نک
خلافی یوقدر فردوسی وانوری وسعدی اولا فردوسی
ثانیا انوری ثالثا قطب الآفاق شیخ سعدی هرچند که
لا نبی بعدی بونلرک شعرک طبقه علیاسی اهلی اولوب بلاغت
نظمنک نبوتی مرتبه‌سنه ایرمشلردر اگرچه رسول الله‌دن
صکره پیغمبر یوقدیو بیورمشلردر مراد شریفلری
خلقی حقه دعوت ایدوب اظهار اعجاز ایلکده بنم مبعثمدن
صکره کمسه کلمز دیمکدر اما سوز اداسنک طرزنده استاد
عالم وفایق بنی آدم کمسه کلمز دیمک دکلدر خواجه حافظ شیرازی
اکثر اشعاروی لطیف ومطبوع است شیراز شهرندن

اولان خواجه حافظ انک شعرلری جمله طبیعتلرک مقبولی
و غایت لطیف واقع اولمشدر و بعضی قریب بسرحد اعجاز
بعضیسی اعجاز حدینک باشنه یتشمشدر غزلیات وی نسبت
بغزلیات دیگر در سلاست و روانی حکم قصاید ظهیر
دارد نسبت بقصاید دیگران حافظک غزللری غیری غزل
کویلرک غزلنه نسبت سلاست الفاظ و جریان اب لطافتده
ظهیرک قصیده لری حکمنده در غیری قصیده کویلرک قصیده سنه
نسبت و سلیقه شعر وی نزدیک بسلیقه نزاری قهستانی
انک شعرینک طرز و اسلوبی نزاری قهستانی طورنه قریبدر
واما در شعر نزاری غث و سمین بسیارست اما
نزارینک شعرلرنده آرق سمز ایو یاتلی چوقدر بعض نظمنک
اخره تفاوت فاحشی واردر بخلاف شعر وی حافظک
شعری اکا مخالفدر بو خصوصده و چون در اشعار
اثر تکلف ظاهر نیست ویرا لسان الغیب لقب کرده اند
چونکه حافظک شعرلرنده تکلف علامتی بللی دکلدر بو جهتدن
اکا لسان الغیب دیو لقب ویرمشلردر شیخ کمال خجندی
وی در لطافت سخن و دقت معانی بمرتبه ایست که بیش

اران

ازان متصور نیست خجند ولایتندن اولان شیخ کمال اول عزیز
سوزی لطفله ادا ایدوب اینجه معنیلر بولمقده بر مرتبه ده درکه
اندن ارتق ممکن اولمز اما مبالغه در اشعر ویرا از حد سلامت
بیرون برده اما تلطیف الفاظ و تدقیق معانی خصوصنده
مبالغه اتدوکی نظمی سلاست چقمشدر و از چاشنی عشق
و محبت خالی مانده عشق و محبت لذتندن خالی قالمشدر
و در ایراد امثال و اختیار بحرهای سبک با قافیه ها و ردیفهای
غریب که سهل ممتنع نماست تتبع حسن دهلوی می کند مثللر
درج ایلیوب خفیف بحرلر اختیار ایلیوب غریب قافیه لر
و ردیفلر ایراد اتمکده حسن دهلوی حضرتلرینه تقلید ایدر
اما قدر معانی لطیف که در اشعار وییست در اشعار حسن نیست
اما شیخ کمالک شعرلرنده اولان لطیف معنیلرک حسنک
شعرلرنده یوقدر و انکه ویرا دزد حسن می گویند
بنا بر همان تتبع تواند بود اول سوز که شیخه حسن اوغریسی دیرلر
بو تقلیدن اوتوری دیر و در بعض دیوانهای وی این مفرد
دیده شده است بعض دیوانلرده بو مفرد کورلمشدر
مفرد کس بر سر هیچ رخنه نگرفت مرا هیچ مکس نیم سوزنده

حل بولمدی معلوم نمی شود که درد چشم بوندن بلنور که بن
کوزل او غریبم حسن او غریبی دیمکله ایهام ایدر و بعض از عارفان
که بصحبت شیخ کمال و حافظ هردو رسیده بوده اند چنین
فرموده اند که شیخ کمال ایله خواجه حافظک ایکیسنک بیله
صحبتنه ایرشن اهل معرفتدن بعضیسی بویله بیورلر که صحبت
شیخ به از شعر وی بود و شعر حافظ بهتر از صحبت او
یعنی شیخ کمالک مصاحبتی شعرندن یک و خواجه حافظک شعری
مصاحبتندن یک ایدی خسرو دهلوی رحمة الله علیه
در شعر متفنن است قصیده و غزل و مثنوی را او رسیده
و همه را بکمال رسانیده تتبع خاقانی می کند دهلو ولایتندن
اولان خسرو شعرده ذو فنوندر اقسام شعرک جمله سنی
تکمیل ایدوب هر برنده استاد فایق اولمشدر خاقانی یه
تقلید ایدر هرچند در قصیده بوی نرسیده اگرچه قصیده ده
خاقانی کمالنه ایرشمشدر اما غزل را از وی گذرانیده
اما غزلی خاقانیدن ایلری ایلتمشدر غزلهای وی بواسطهٔ
معانی آشنا که ارباب عشق و محبت بحسب ذوق و
وجدان حوران می یابند مقبول همه کس افتاده است

خسروک

خسروک غزللری جمله اهل معرفت اولانلر ذوقلری مقتضاسی
اوزره کند و طبیعتلرینه بولیجی آشنا معنالری متضمن
اولمق واسطه سیله هرکسینک مقبولی واقع اولمشدر
خمسه نظامی را کسی به از وی جواب نکرده شیخ نظامینک
خمسه سنه خسرودن یکرک جواب یازلمشدر و در آن
مثنویهای دیگر دارد و همه مطبوع و مصنوع خمسه دن
غیری مثنوی کتابلری واردر جمله سی صنایع بدایع رعایتی
اوزره نظم اولنمشدر اهل کمال طبیعتلرینک مقبولیدر حسن
دهلوی رحمة الله علیه وی را در غزل طریق خاصست دهلو
مملکتندن اولان حسنک غزل طرزنده مخصوص اسلوبی
واردر اکثر قافیه های تنگ و ردیفهای غریب و بحرهای
خوش اینده که اصل در شعر خاصه در غزل ملاحظهٔ اینهاست
اختیار کرده است شعرده خصوصا غزلده ملاحظه سی
و رعایتی لازم اولان طار قافیه لری و بی بدل ردیفلری
دخی طبیعته خوش کلیجی بحرلری اختیار ایدوب اکثر نظملرنده
آنی کوزتمشدر لاجرم از اجتماع اینها شعر وی را حالتی
حاصل آمده که اگرچه بحسب بادی نظر آسان می نماید اما

در گفتن دشوار نشت بو سببدن اول نسنه لرك اجتماعندن
حسنك شعرنه بر حالت حاصل اولمشدر كه اگرچه اول دكمه
قولای گورینور لكن سویلمك استنك ممتنع اولور ولهذا
اشعار ویرا سهل ممتنع گفته اند بوندن اتوری حسنك
شعرلرنده سهل ممتنع دیمشلردر بعضی ظاهرا قولای حقیقتده
گوج معاصر خسرو بوده است و با یکدیگر صحبت می داشته
اند و مباسطات می کرده چنانکه حسن می گوید خسرو
زماننده گلمشدر بری بریله مصاحبتلر ایدوب گستاخانه
تلطفلر ایلمشلردر شویله که حسن ایدر قطعه خسروا
زراه کرم بپذیر د خسرو کرم طریقنه سالك اولوب معذور
طوتوب قبول ایله انچه من بنده حسن می گویم بو بن قوللك
سویلدوگی ایو سوزلری سخنم چون سخن خسرو نیست
بنم سوزم خسرو سوزی گبی دگلدر سخن اینست که من می گویم
سوز بودر که بن سویلرم خسرو بنم کلامی استحسان ایدوب
کند و کلامنه نسبت ایلر بن ایله دیرم سوز بن دید و گلدر
ایهاما بنم سوزم یکدر دیمك اکلنور و دیگر از شعرای متغزل
خواجه عماد رحمه الله علیه فقیه است از کرمان وادی شیخ و خانقاه

دار بوده است غزل سویلین شاعرلردن بریسی دخی کرمان
ولایتندن خواجه عماد فقیه در خواجه عماد خانقاه تصرف
ایلیجی شیخ ایدی شعر خود را بر همه واردات خانقاه میخوانده
است شعرنی تکیه گلنلرك جملسنه اوقویوب ویروب اصلاح
طلب ایدردی و از اینجا می گویند که شعر وی شعر همه اهالی
کرمانست بو جهتدن ایدرلر که عمادك شعری جمله کرمان اهلنك
شعریدر و دیگر خواجو وی نیز از کرمانست غزل
گوی شاعرلرك بریسی داخی خواجو در اول دخی کرمانندندر
و در تزیین الفاظ و تحسین عبارات جهد بلیغ دارد
الفاظه زینت ویروب عباراتی بزشدرمکده زیاده
سعی ایدر و لهذا ویرا نخل بند شعرا می خوانند بو سببدن
اكا نخل بند شعرا دیرلر و از شعرای ماوراء النهر است نهر
جیحونك اوته یانندن اولان شاعرلردندر
و در اشعار وی چاشنی از تصوف هست انك شعرلرنده
تصوف لذتی واردر و دیگر خواجه عصمت الله بخاریست
بخارالی خواجه عصمت الله در و وی در غزل تتبع خسرو می کند
عصمت طرز غزلده خسروه تقلید ایدر و دیگر بساطی

سمرقندی است برسی دخی سمرقندلی باطی‌در وشعروی
خالی از لطافتی نیست انک شعری لطافتدن خالی دکلدر اما
باوی از فضایل مکتسبه بسیار عاری بوده است اما کسبله
حاصل اولان فضیلتلردن زیاده خالی ایدی چنانکه از اشعار
وی ظاهر است نتکم شعرلرنده ظاهردر و دیکری خیالی
است وشعروی خالی از حالی نیست شاعرلرک برسی دخی
خیالی‌در انک شعری حالدن خالی دکلدر واز اشعار ویست
این بیت وانک شعرلرندندر شو بیت **بیت** ای تیر غمت را
دل عشاق نشانه ای محبوب مطلوب جمله قلوب سنک غمک
اوقنه عاشقلرک کوکلی نشانه‌در خلقی بتو مشغول تو غایب زمیانه
جمله خلق سنی ارمغه مشغول سن اورتایردن غایب سن
که معتکف دیرم وکه ساکن مسجد کاه دیرمغانده اعتکاف
ایلیوب کیجه کوندز اندن چقمزم کاه مسجده طورورم یعنی که
ترا می طلبم خانه بخانه دیمک استرم که او او کزوب سنی استرم
ودیکری از شعرای خراسان **شیخ اذری** خراسان
شاعرلرندن برسی دخی شیخ اذری‌در که اسفراین شهرندندر
ودر اشعار وی طامات بسیارست لاف وسالوس لق

انك

انک شعرلرنده تصلف وتسلس چوقدر واز مطلعهای پسندیده
ویست اذرینک مقبول مطلعلرندندر **مطلع**
باز شب شد چشم من میدان کریه آب زد کنه کبجه اولوب
بنم کوزم اغلمق میدانینی صولدی سیل اشک امدیچون برسپاه
جواب زد کوز یاشی سیلی کلوب اویقولشکرنه دون
بصقونی ایلدی ودیکری **کاتبی** برسی دخی
نیشابور ولایتندن اولان کاتبی‌در وویرا معانی خاص
بسیار است انک کندویه مخصوص معنیلری چوقدر ودر
ادای آن معانی نیز اسلوبی خاص دارد اول معنیلری
ادا اتمکده دخی کندو ایتدوکی اسلوبی واردر اما شعروی
یکدست وهموار نیست اما شوی برالدن ایشلنمش اش کبی
ایولکده بری برینه ایر دکلدر بیشتر وکریه افتاده است
کمی دوه کبی بویوک کمی کدی کبی کوچک واقع اولمشدر ودیکری
شاهی سبزه واریست برسی دخی سبزه وار شهرندن
اولان شاهی‌در وویرا اشعار لطیف است یکدست وهموار
باعبارات پاکیزه ومعانی پرچاشنی شاهینک ایو شعرلری
واردر هپ بر برینه اویر عبث ونقصاندن پاک عبارتلرله

وطاتلی معنیلریله و دیکری عارفی هرویت صاحب
مقاله کوی و چوکان بریسی دخی مریدین اولان عارفی درکوی
چوکان آدلو کتابک صاحبی که اول کتابک محصلی طوبله چوکانک
مباحثه سی و مناظره سیدر وان از نظمهای سرآمد وسیت
اول کتاب عارفیک مقبول خلق اولوب فصاحت و بلاغتله
ممتاز اولمقده باشه چقمش نظمیدر واین چند بیت ازان
کتابست درصفت اسب و چوکان بو برقاچ بیت اول
کتابدندر چوکان آتنک وصفنده ابیات
چون کوی سپهر کردبستی فلک طوبی کبی مدور اولدی
میدان میدان چو کوی جستی طوب کبی میداندن میدانه
صچرردی اول آت هربار که درعرق شدی غرق هرکره که
تره غرق اولیدی باران بودی و درمیان برق تریغون
اولوب اورتاده کندوسی ییلدرم اولوردی بکرنجه
آذر ازسم او انک طرنغندن اود قچردی آویخته صرصر
ازدم صرصریلی انک قویرغنه اصلی قالوردی هرکه که دویده
درپی کوی هر وقت طوب اردنجه سکردیدی کرد دیده
زسم عنش سرکوی انک تیزلکندن طوبک باشی دونردی

ان لحظه در نبرد رفته شوله دم که چنکه کیدیدی
صدبار صبا بکرد رفته صبا یلینک یوزبولکی انک توزیله
کیدردی ازکوه چو سیل درکذشته طاغدن سیل کبی آقردی
وز بحر چو باد کذشته دکزدن یل کبی کچردی صاحب دولتی که
زمان مابوجود او مشرفست بر صاحب دولت که بزم زمانمز
انک وجودیله شرف بولمشلردر هرچند پایه قدری
نظر مراتب جاه وحشمت وقرب پادشاه صاحب
شوکت وقیاس بمناقب معنوی ازفضل وادب وفضایل
موهوب ومکتسب ازان بلندتر است که ویرا بجنس شعر
تعریف کنند وبجودت نظم توصیف اکرچه اول صاحب
سعادتک قدری مرتبه سی منصب وعظمت وپادشاه صاحب
شوکته قربته نظر وفضل وادب وکسبی و وهبی کمالات
اغزینه قیاس انی شعرا یولکیله ونظم لطافتله مدح وتعریف
ایتمکدن شانی یوکسکدر اما چون خاطر شریفش بواسطه
کسب فضیلت تواضع وکسر نفس بان فرو آمده است
که خود را در سلک این طایفه منخرط کرداینده دیکران را
مجاب تحاشی ازان معنی که ویرا از طبقه ایشان دارند

واز زمرهٔ ایشان شمارند مرتفع گشته اما چونکه کندونک
خاطر شریفی مسکنت وتواضع فضیلتی کسب ایلمکیچون
ونفس نفیسینی عجب ومحرذیلتدن صیانت ایتمک
قصدیله شاعرلک دایرسنه تنزل ایلیوب کندوسنی
انلرک عدادنه ایراد ایتمکن غیر بلیردن انی اول طبقه
اهلندن عد ایلمک تحاشی ایتمک حجابی قالقشدر اما انصاف
انست که هر کجا این طائفه باشند وهر جا نام این طبقه
نویسند وی سردفتر انصاف بود که هرقنده که شاعرلر
طائفه سی اولا اول انلرک باشی ونه یرده که اول طبقه اهلنک
آدی یادله انک آدی عنوان دیوان اهل عرفان اولمور حیانکم
این معما باسم شریفش مبنی برین معنی است نتکم انک
اسم شریفیچون نظم اولنن شو معما بو معنیدن خبر ویرور
معماء علیشیر علی سیر الافاضل سرت دهراً
فضل وکمالده فاضللردن ارتق اولانلرک یوریشی اوزرنه
سیر اتدک برزمان واحرزت الفضایل بالفواضل
حلیهٔ وجودان اولان کمالی ومنشاء انعام
وافضال اولان اوصاف حمیده یی جمع ایلیوب جمع

مناقب

مناقب اولدوک وباسمک فقت اهل الفضل طراً الاسماء
تنزل من السماء حکمیله علو شان ورفعت مکانه دلالت
ایدرادکله جمله فضل وکمال اهلندن ممتاز وسرافراز
اولدک لذا صورته فوق الافاضل بواجلدن بن سنک
نام همایونکی افاضلک اسماسنک اوستنده یازدم
وچون گوهر نامش بزرگتر ازانست که محل از نظم صدف
ان تواند بود وهر مقام از شعر شرف آن تواند
یافت چونکه اول عالیشانک نام همایونی جوهری شعرک
هر بری انک صدفی اولمقدن ونظمک نرسی اولورسه
انک ذکر اولنمش شرفنی بولمقدن اولودر تخلص اشعار
بانچه ازین معمای ذکر مفهوم می گردد نام گشته اول فاضلک
مخلص شعری شو معمادن فهم اولینن ایله ادا اولندی
معماء دیگر کنه نامش در تخلصها نیاید هیچکس انک
ادنیک حقیقتنی مخلصلرده هیچ کمسه بولمز برلب یابندگان
از وی نوایی دان بونلرک اغزنده اندن برصوت واردر
همان شویله بیل واگرچه وی را بحسب قوة طبیعت وسعت
قابلیت هردو نوع شعر ترکی وفارسی میسر است

اکرچه نوایی خذ منکرنه طبیعتنک قوتنه و قابلیتنک وسعتنه
کوره اکی نوعله ترکی و فارسی نظم ایتمک اسان ایدی
اما میل طبع وی بترکی از فارسی بیشتر است اما طبیعتنک
میلی فارسیدن ترکی یه ارتق واقع اولدی و غزلیات
وی بان زبان از پانزده هزار زیادت خواهد بود
ترکی دلده انک غزللری اون بیش بیکدن ارتق در و مثنویات
که در مقابله خمسه نظامی وقوع یافته بسی هزار نزدیک
و خمسه نظامی مقابله سنده واقع اولان مثنوی کتابلری
اتوز بیک بیته یقین در و همانکه بان زبان بیش از وی
و به از وی کسی شعر نگفته است ترکی دلده نوایی دن اول
کمه اندن یک شعر سویلمشدر و نظم جوهری دلمشدر
و از جمله اشعار فارسی وی یست قصیده که در جواب قصیده
خسرو دهلوی که مسماست بدریای ابرار واقع شده است
و مشتمل بر بسیار از معانی دقیقه و خیالات لطیفه
انک فارسی نظملرندن بریسی خسرو دهلوینک دریای
ابرار آدلی قصیده سنه سویلدوکی نظیره در که چوق اینجه
معنیلری و بی بدل خیاللری مشتملدر و مطلعش اینست

اول قصیده نک مطلعی بو در بیت آتشین لعلی که تاج خسروا[نرا]
زیور است اول او در نکلی لعل طاشی که پادشاهلرک تاجینه
زینت واقع اولمشدر اخکری بهر خیال خام بختن در سر است
انک حقیقتده اشارتی بودر که ضیا سن جیک بشرمکیچون
انک اوزرنه برینیش کومهر قونمشدر و حضرت جامی که
مصنف این کتابست در نظر این بیت کفته مطلع
کنکر ایوان شه کش کاخ کیوان برتر است پادشاهنک
سرایینک دیواری بدنلری که کیوان برجی کوشکندن
یوکسکدر رخنه ها دان کش بدیوار حصار دین درست
سن اول بدنلری انک دینی حصاری دیوارنده اولان
کدکلری بیل اکرچه کندوسی انلری شرفات شرف اکلر
و این رباعی را در تهنیت قدوم بعض اینده کان از سفر
حجاز در رقعه نوشته بود شو رباعی مکه سفرندن کلن
بردوستنک تهنیه نامه سنده یازمشدر رباعیه
انصاف بده ای فلک مینا فام انصاف ایلهای حرچه
رنکلی فلک تا زین دو کدام خوبتر کرد حرام شوا کیمسندن
قنقسی زیاده کلدی خورشید جهان تاب تو از

جانب صبح سنک مشرق جانبندن سیر ایلین کونشکمی ایو
صالندی یا ماه جهان کردمن از جانب شام یوخسه
بنم جهانی طولاشن آیم شام جانبندن کوزلمی صالندی بیت
یارب آن رویست یا برگ سمن عجب اول یوزمیدر
یوخسه سمن یپراغیمدر یارب آن قدست یا سرو چمن
عجبا اول بوییمیدر یوخسه چمنده بتن سرومیدر بیت
یارب زبان خامهٔ سحرآفرین تست عجب سنک سحر دوردن
قلمکیدر یا معجزاست یا اثر لطف کردکار یوخسه بشر
مثلن اکمکه قادر اولمدوغی معجزه میدر یا خود الله حضرتنک
لطفی اثریمیدر واین رباعی دیگر تجدید در رقعهٔ دیگر
بو رباعی دخی بکیله بر مکتوبنده یازمشدر رباعیه
گر در دبرم بکفت وگو بیت باشم اگر دیده اولسم
سنک اوصافک سویلکده اولورم ور دوم محبت
وجو بیت باشم اگر مکه حرمنده اولسم سنی استیوب
آرامقده اولورم در وقت حضور روبرویت باشم
خدمت شریفک حاضر اولدوغم زمانده یوزم سنک
جانبکه متوجه اولور در غیبت روی دل بسویت باشم

غایبه

غایب اولدوغم زمانده کوکلمک یوزی سندن یکا
متوجه اولور واین رباعی دیگر در رقعهٔ دیگر بو رباعی
دخی بر مکتوبده یازلمش رباعیه این نامه نه نامه
دافع دردمنست بو مکتوب بتی دکل بنم دردم کیدریجی
دوا نسخه سیدر آرام درون رنج پرورد منست بنم الملو
بلنمش کوکلمک قراری سببیدر تسکین دل کرم ودم
سرد منست بنم حرارتلی کوکلمک وصوق نفسمک سکونتی
کوکلی دربعینی خبر از ماه جهان کرد منست دیمک استرم
که بنم جهانی طولاشیجی آیمدن خبر مکتوبیدر

روضهٔ هشتم

در حکایتی چند از زبان احوال بی زبانان که خردمندان و
نکته دانان امثال آن وضع کرده اند سکزنجی روضه
دلسزلرک حاللری دلندن خبر ویرلمش بعض حکایتلر بیاننده
در عاقللر و چوق بیلنلر انک کیبلری نقل ایلمشلردر تا جهت
غرابت وندرت طبیعت بران اقبال نماید تا که غریبجه
اولوب واز بولندغندن او توری طبیعت اکا توجه ایلیه
وبروی ابواب فهم حکم ومصالح بکشاید دخی طبیعته

حکملر و مصلحتلر اکلمق قپولری اچله **قطعه** آن نه دیدی کر
خرده دان بشکر سن انی کور مدکمی کر کاملار شکر قلمغله
داروی تلخ راکند شیرین اچی اوتی طاتلی ایدرلر تا بان
حیله از تن رنجور تاکه اول تدبیرله خسته نک بدنندن برد
رنج و محنت و دیرین اغریبی واسکی زحمتی کیدررلر **حکایت**
روباهی باکرکی دم مصادقت می زد و قدم موافقت می نهادی
بر دلکی بر قورد له دوستلق دعوی ایدوب همراشیده اکا اوغق
یولنه قدم بصدی بایکدیکر بباغی کذاشتند و در استوار
بود و دیوارها پرخار ایکیسی بر یردن بر باغچه اوغردیلر
قپوسی محکم بکنوب دیواری چالی ایله طوتلمش ایدی
کردان کردیدند تا بسوراخی رسیدند اول باغک طولاسینی
طولاشدیلر بر دلکه یتشدیلر بر روباه فراخ و بر کرک تنک
دلکی کرب چقمغه کیک قورد صغمغه طار روباه آسان درآمد
وکرک بزحمت فراوان دلکی قولایلغله کردی قورد چوق
بلا ایله صغدی انکورهای کوناکون دیدند ومیوهای رنکا
رنک یافتند درلی درلی اوزملر ویمشلر بولدلر روباه
زیرک بود حال برون رفتن را ملاحظه کرد دلکی قورناز
ایدی

ایدی طشره چقمق حالنی فکر ایلیوب چوق یمدی وکورک
غافل چندانکه توانست بخورد قورد بوتون اوزملرین کوجی یتدکجه
یدی ناکاه باغبان آکاه شد و چوب دستی برداشت
بایشان نهاد اکسزدن باغ صاحبی طویوب النه بر دکنک
الوب وانلرک اوزرنه یوریدی روباه باریک میان زود
از سوراخ بجست بلی انجه دلکی تیز دلکدن طشره چیقدی
وکورک بزرک شکم درانجا محکم شد قرنی بویوک قورد اول
دلکده طوتولوب قالدی باغبان بوی رسید و چوب دستی
کشید چندانش بزد که نه مرده نه زنده پوست ودریده
وپیشم کنده ازان تنکنای بیرون رفت باغ بکجیسی اکا ایرشوب
دکنک چکوب اول قدر دوکدی کر او لمکدن برسی اولدی
همان اولمیوب دریسی یرتلوب یوکی یولونوب کوجله اول
دلکدن چقدی **قطعه** زورمندی مکن ای خواجه
بزر کوجلیلک ایلمه ای عزیز التون ایله کراخر کار زبون
خواهی رفت ایشک صوکنده سن دنیادن کوجسز
کتسنک کرک فربهت کرده بی نعمت ونارسنی تک بیمز
اندی نعمت یبوب راحتله دیرلمک زان نیندیش که چون خواهی

رفت اول مضایقه دن اوسین فکر ایله که بو حال ایله
دنیادن نیجه کتمک کرک با چنین جثه ندانم که چه سان
بو تنک کبی کوده ایله بلمزم که نیجه سنه بدر مرک درون
خواهی رفت اولومک کوچک قپوسنه صغوب کرمک
کرک **حکایت** کژدمی زهر مضرت در نیش و تیر جنایت
در کیش بر عقرب جمله عالم خلقنه زیان ایتمک اغوسی
دکنده بالذات خبیث و مردار اولمق اوقتی یلکنده ایکن
عزیمت سفر کرد بلب آب پهنا رسید سفر ایتمکه نیت
ایدوب پرانلو صونک کنارنه ایرشدی خشک فرو ماند
عاجز اولوب طوریب قالدی نه پای ورنه رای کشتن
صویی کچمکه ایاغی یوق و کرودنوب کتمکه فکری قومز سنک
پشتی آن معنی را ازوی مشاهده کرد بروی ترحم نمود
بر پشت خودش سوار ساخت و خود را در آب انداخت
و آشناکنان روی بجانب دیکر نهاد برقلی بغه انک
بو حالنی کوروب اسیر کیوب ارقه سنه بندروب کندوسنی
صویه صالوب صوینک اوته جانبنی کوزدوب کیتدی قال
خواجه حافظ **قطعه** زدیده ام شده یک چشمه در کنار روان

کوزمدن اوکومه برچشمه اقدی که اشنا نکند در میان آن ملاح
شونک کبی درک صوکه انک اورتاسنده کمی یوزمز دران
اثنا اوازی بکوشش رسیده که کژدم چیزی بر پشت وی
میزد سوال کرد که این چه آوازاست اول اورتالقده
قولاغنه برآواز ایرشدی عقرب ارقه سنه برنسنه اورر
صوردی که بونه آواز در جواب داد که این آواز نیش منست
که بر پشت تو میزنم عقرب جواب ویردی بو نیم دکنم آوازیدر
سنک ارقه که اورورم هرچند میدانم که برانجا کارنمی آید
اگرچه بیلورم سنک ارقه که کار ایتمز اما خاصیت خودرا
نمی توانم گذاشت لکن کندو خاصیتمی ترک ایلمک اولمز
سنک پشت با خود گفت که هیچ به ازان نیست که این بدسرشت
را ازین خوی زشت برهانم و نیکو سرشتان را از آسیب
وی ایمن گردانم قبلی بغه کندو کندویه ایتدی هیچ اندن
یک نسنه یوقدر که بویرمز خلقتلی شوچکن خویدن قورترم
و ایولری انک شرندن امین ایلیم باب فرو رفت و ویرا
موج در ربود بجایی برد که کوییا هرکز نبود صویه طالدی
عقربی طالقه قاپوب بر یره الیتدی که وجوده کلمشه دوندی

قطعه هر عوانی که درین بزمکه شر و فساد هر ظالم که بو شر و
فساد مجلسی یرنده تا ز صد حیله بهر لحظه از و ساز دهند
هر لحظه ده انک یوز درلی حیله سندن خبر ویررلر به از آن نیست که
در موج فنا غوطه خورد اول ظالم اندن یک یوقدر که فنا
دکزنده غرق اولوب اوله تا وی از خلق خود و خلق ز وی
باز رهند تا که کندوسی یرنه خویندن و خلق انک وجودندن
قورتوللر حکایت موشی چندسال در دکان خواجه بقال
از نقلهای خشک و میوه های تر مالامال لب سر می برد و
از آن نعمتهای خشک و تر خورد بر صچان دولتلی بقالک قوری
یاش یمیشلر له طوبطلو دکاننده نیجه ییل کچنوب اول
قوری یاش نعمتلردن یردی خواجه بقال انرا می دید
و اغماض کرد و از مکافات وی اعراض می نمود بقال
آنی کوروب کورمزلنوب اکا انتقام اتمکدن یوز دوندردی
تا روزی اول زمانه دک طمعی که صچانی طغیاننی ارتردی
بحکم انکه گفته اند شو سببدن که دیمشلر در بیت
سفله چون را چو کرد معده سیر اججق کوتنک چونکه قارنی
طویه بر هزاران شور و شر کرد دلیر بک درلو شره و فتنه یه

جرأت

جرأت ایدر حرصش بران داشت که همیان خواجه را
بدرید و سرخ و سفیده هر چه بود بخانه خود کشید
حرص صچانی اکا ایلتدی که خواجه نک کیسه سنی یرتوب اقچه دن
التوندن اچنده نه وار ایسه کندو اینینه طاشدی چون
خواجه بوقت حاجت دست بهمیان برد چونکه حاجت
وقتنده خواجه کیسه یه الی اوردی چون کیسه مفلسان
تهی یافت و چون معده گرسنگان خالی مفلسلر کیسه سی کبی
بوش و آچلر قورصغی کبی اچنده نسنه یوق بولدی دانست که
آن کار موش است گربه وار خود را کمین کرد و ویرا بگرفت
و رشته دراز بر پای او بست و بگذاشت تا بسوراخ خود درون
رفت بلدی که اول ایش صچان شرندندر کدی کبی کزلنوب
صچانی طوتوب ایاغنه براوزون ایپلک بغلیوب صالی وردی
تا که کندو دلکنه کتدی خواجه باندازه رشته غور انرا بدانست
دینارانرا بگرفت و آن سوراخ بکند تا بخانه وی رسید
خواجه ایپلک اولچوسیله انک دلکنی بیلوب انک اردنجه
اول دلکی قازوب صچانک اینینه ایرشدی خانه دید چون
دکانچه صراف سرخ و سفید برهم ریخته و دینار و درم باهم آمیخته

برچوق کوردی صراف قفسی کبی اق قزل بری بریله اوزرنه
یغلوب اقچه التون قارشمش حق خودرا تصرف نمود
وموشش رابیرون آورد وبچنکال کربه سپرد تا جزای
خود انچه بود دید کند وحقنی الوب صیچانی طشره چیقروب
کدی پنجه سنه وروب اشکنجه سنه ایله کوردی ومکافات
حق ناشناسی خود کشید نه چکدی ایسه کندونک حق
کوزتمدوکنک انتقامن چکدی قطعه کرشور وشری
هست حریصان جهانراست اکر عالمده فتنه وشروار ایسه
جهان حریصلری باشنده در اول حرم دل قانع که زهرشور
وشری رست قناعت اهلنک کوکلی ششدر که هر فتنه
وشردن قورتلدی انک باشی در عز قناعت همه روح
آمد ولاحت دوکلی راحت وحضور قناعت عزتنده در
درحرص فرونست اکر دردسری هست اکر باش
آغرسی وار ایسه حرصده ارتق در حکایت روباهی
برسر راهی استاده بود وچشم مراقبت برچپ و
راست نهاده بردکلی بریول اوزرنده طوروب صاغه
صوله انتظار کوزی دکیشدی ناکاه از دور سیاهی پیدا شد

اکسزدن ایراق یردن بو قرلتو ظاهر اولدی نزدیک آمد
دید که یکی درنده کرک باسک بزرک برصورت یاران صادق
ودوستان موافق همراه می آیند یقین کلیجک کوردی که بربرینه تحیه قوردد
بویک کوپکله کرچکدن دوستلر وبربرینه اویر یولداشلر
شکلنده کلورلر نه انرا ازین توهم فریبی قوردک کوپکدن
کندوی الدمق قورقوسی ونه اراندغه اسیبی وکوپک
قورددن کندویه ضرر ایتمک فکری یوق روباه پیش دوید
وسلام کرد وظیفه احترام بجای آورد کفت الحمدلله که کین
دیرین بمهر تازه بدل شده است دکلی ایلری سکردوب
سلام ویروب وحرمت وخدمتنی یرینه کتوروب ایتدی
شکر اللهم که اسکیدن اولان چکشش یکی سوکویه بدل اولب
ودشمن قدیم بدوستی جدید عوض کشته ایلریدن اولان
دشمنلک تازه دوستلغه دکشلمشدر اما میخواهم که بدانم
که سبب این جمعیت چیست وباعث این امبیت کیست
اما استرم که ایکیکوز بربره کلوب مکرو عددین امین
اولدوغو کرک سببی ندر وکیم دربلیم سک کفت سبب
جمعیت ما دشمنی شبانست کوپک ایتدی بزم بربره کلدوکومزک

سببی اکیمزبیله چوبانه دشمن اولدوغومزدر اما دشمنی کرک
وشبان مستغنی از بیانست اما قوردک چوبانه دشمن اولدوغی
بیانه محتاج دکلدر وسبب دشمنی من با وی انکه دی روز
این کرک امروز مراد ولت رفاقت وی دست داده است
بره ما حمله کردیک بره بربود اما بنم چوبانه دشمن اولدوغمک
بهانه سی اولدرکه دونکی کون یوکون بکا یولداش اولماسی
دولتی ال ویرن شو قورد بنم سورمزه کلوب برقوزی
قاپدی من چنانچه عادت من بود در قفای وی بدویدم
تا ان بره را از وی بستانم اما بوی نرسیدم بنم عادتم
اولدوغی کبی انک اردنجه سکرتدم اول قوزی انک اغزندن
قورترین دیو لکن اکا ایتشمدم چون باز آمدم شبان چوب
برمن کشیده وبی موجبی مرا برنجانید چونکه کنه سوریه
کلدم چوبان النده کی اغچی قالدروب سببسز بنی انجتدی
من نیز رابطهٔ دوستی از وی بکسستم وبا دشمن قدیمی
وی بپیوستم بن دخی دوستلق ایپنی اندن کسوب انک
اسکی دشمنیله دوست اولدم **قطعه** بدشمن دوست شو
زان سان که هرکز دشمن ایله دوست اول که هیچ به تیغ دشمنی

نخراشدت پوست دشمنک قلیجله سنک دریکی طرلمز اولا مکن بادوست
چندان دشمنی ساز دوستلک ایله اولقدر دشمنلک اظهار ایله کر
برغم تو بادشمن شود دوست تا که سنک کورلوکوکه دشمنله
دوست اولا روباه را کفتند هیچ توانی صد دینار بستانی
وپیغامی بسکان ده رسانی دکیه ایتدیلر کوچک یترمیکی یوز التون
الوب کویک کوپکلرینه برخبر اولشدورسن کفت والله
مزدن فراوانست اما درین معامله خطر جانست دلکی ایتدی
الله حقیچون چوق اقچه در اما بو معامله ده جان قورقوسی واردر
از سفله نیک مکرمت امید داشتن کوتودن ایلوکرمیل
ایلمک اوممق بوج لجه حرمان فکندنست کمیسی محرو ملق دکرنیک
طلوعنه صالمقدر پیش عدو زبون شدن از میل مال وجاه
دشمن اوکنده زبون اولمق مال ومنصبه میل ایلمک بلاهندن
خود را بورطهٔ خطر جان فکندنست کشی کندوبی جان قورقوسی
تباغنه برقمقدر **حکایت** شتری در صحرای چرامی کرد
واز خار وخاشاک ان صحرا غدامی خورد بردوه صحراده اوتلیوب
اول صحرانک دکنلرندن غدا ایردی بخار بنی رسیده چون زلف
خوبان درهم وچون روی محبوبان تازه وخرم بردیب

دکنه ایرشدی کوزللر زلفی کبی قورم قورم اولمش و دلبرک
یوزی کبی تر و تازه کردن آز دراز کرد تا ازان بهره کیرد
دید که در میان آن افعی حلقه کرده و سر را با دم برابر آورده
حرص بوینینی اوزتدی تا کرانی بیه کوردی که انک اچنده بر
انکرک یلانی حلقه اولوب باشنه قویروغنی بر یره کتورمش
یاتر باز بس کشت و از آرزوی وی بکذشت کرو دنوب
انک آرزوسندن واز کلدی خار بن پنداشت که احتراز
وی از زخم سنان اوست دکن صاندی که دوه تک
صقنوب قوغی کند و تک کوندری زخمندن در واجتناب وی
از تیزی دندان او و انک کری چکلد و کی کند و تک دیشی
کسکن لکندندر رستتر انرا دریافت کفت که بیم من دوه
آنی اکلیوب ایتدی بنم قورقوم ازین مهمان پوشیده است
نه از میزبان اشکاره کزلی اولان قونقدندر اشکاره طورن
قونقجیدن دکلدر و ترس من از زهر دندان مارست نه از
زخم پیکان خار نیم قوجندوغم یلانک دیشی زهرندندر دکنک
دمرنی زخمندن دکلدر اکر نه هول مهمان خوردمی میزبان را
یک لقمه کردمی اکر قونوغک هیبتندن اوشمیدم قونقجی بر لقمه

ایدوب

ایدوب یردم **قطعه** کر از لئیم بترس کریم نیست عجب اکر کوندن
ایو قورقرسه عجب دکلدر ز خبث نفس از پشم و استخوان
نترسد نفس کوتولکندن قورقر انک یوکیلکوکمندن قورقمز
کسی که پا بنهد در میان خاکستر هرکسه که کول اچنده ایاغن بصمز
مقرراست که از آتش نهان نترسد شک یوقدر که انده کزلی
اولان اوددن قورقر **قطعه** سکی از هر طعمه بی بهره بر در
دروازه شهر استاده بود هر یکدن نصیبسز بر کوپک
شهرک قپوسی اوکنده طورمش ایدی دید که قرصی نان کردان
کردان از شهر برون آمد و روی بصحرا نهاد کوردی که بر
بربوغاجه یوالنی یوالنی شهردن طشره چوب صحرادن
یکا یوز طوتوب کتدی سک در دنبال وی دوان شد
و آواز داد که ای قوت تن و قوت روان کوپک انک اردنجه
سکردوب چغردی که ای بنم بدنمک قوتی و جانمک غداسی
و آرزوی دل و آرام جان کجا عزیمت کرده و روی بکجا آورده
کوکلمک آرزوسی و روحمک راحتی قنده کیدرسن کفت در
دربیان باجمعی از سرهنکان از کرکان و پلنکان آشنایی
دارم اعوام زیارت ایشان را بسته ام انکا ایتدی شو جانبده

قوردلر پلنکلر بولکندن برالای چوی باشلریله اشغالنم واردر
انلری زیارت اتمکه بیل باغلدم سک کفت مرا مترسان که اکر بکام
نهنگ و دهن شیر در رفتهٔ من در قفای توام کوپک ایتدی
بنی قورقتمه اکر صوا اژدهاسی بوغازینه وارسلان اغزنه کیرر
ایسکده بن سنک اردنجه یم **قطعه** ام که بعمر خویش هرکز
بن نکه یم عمرده هیچ خالی نشدم ز ارزوییت سنی اورلکدن
خالی اولدم کو کرد همه جهان بکردی اکر جمله جهانک چوره سنی
طولاشورسک ساکن نشوم ز جست وجوییت سنی ارایوب
استمکدن واز کلمزم **قطعه** انانکه جز بنان نبود زنده جانشان
شونلر که اتمکدن غیری نسنه ایله دیری اولمز انلرک جانلری
دارند وبخدمت دونان برای نان اتمکدن اوتری کوتیلر
والچقلر خدمتنه یوز طوتلر کر فی المثل ز دست کسان
صدقفا خورند اکر مثلا ایللرک اللدن یوز یرلرسه همچو سک
کرسنه دوند از قفای نان اج کوپک کبی اتمک اردنجه سکردرلر
حکایت پیچ پای را کفتند چرا بشکل کج بیکران افتادی
وپای درمیان کج روی نهادی یعنی دیدلر نیچون اکری صورتلیلیر
شکلنده واقع اولدک ایاغکی اکری یوریمجک میدانه بصدوک

کفت

کفت از ما تجربه برداشتم که بان راستی در است روی
تیشه از سنک جفا سرکوفته است نیکج ایتدی یلاندن اوکرنک
الدم شکلی دوغری یوریشی طوغری ایکن دایما جفا طاشیله باشی ازیلور
یا از زحم ستم دمبدم دم بریده یا خود ظلم بالطه‌سیله قویروغی
کیلور **قطعه** هرجا پری بصورت خود کرد اشکار
هر پرده که پری کند وشکلی ایله ظاهر اوله اوراجه جان کشند
در اغوش خویش تنک اتی جان کبی بک قوجرلر هرجا بشکل زشت
براید بسان مار هر پرده که طوغری شکله کوره یلان کبی سنکین
دلان زدور نندش بچوب وسنک طاش بغرلو لرانی ایراقدن
طاش واغجله اورلر **حکایت** غوکی از جفت خویش جدا
مانده ومحنت بی جفتیش بر کنار دریا نشانده هرسو نظر
می انداخت وخاطر غم دیده خورد از غم بی جفت می پرداخت
ناکاه بر قورباغه ایشندن ایرو قالوب ایرولق دردی
انی دکز کنارنده سرکردان قیوب هرجانبه دکیوب
خاطرینک غمن دفع ایدردی اکسزدن **قطعه**
ماهی دید درمیانه آب بر بالق کوردی صو اچنده همچو
آب روان روان بشتاب اقر صو کبی آقوب کیدردی

یا چو مقراضی از سبیکهٔ سیم یا خود کومشدن دوزلمش بر مقراض
کبی اطلسی سطح آب از وبد و نیم صو یوزینک اطلسنی اکی بچردی
یا چو ایمین هلالی از کم و کاست یا خود ارتوب اکسلمکدن
بری و امین بیکی آی کبی ایدی متمایل بجنبش از چپ و راست
حرکت ایدوب صاغنه صولنه اکیلوب میل ایدرکن چون غوک
وی را بدید خاطرش بصحبت وی کشید قصهٔ بی جفتی خود را
درمیان آورد و از وی طلب مصاحبت کرد چونکه قوربغه
انی کوردی خاطری انک مصاحبتنه استی اولدوغنی اکا عرض
ایلیوب اندن مصاحبت طلب ایتدی ماهی کفت مصاحبت را
مناسبت می باید و مصاحبت نامناسب صحبت را نشاید
بالق ایتدی مصاحبته مناسبت کرک مناسب اولمین مصاحب
صحبتنه یرمز مرا با تو چه مناسبت مرا جای در قعر دریا و ترا منزل
بر کنار ساحل بنم سنکله مناسبتم وار بنم یوردم دکز دبنده سنک
کنارنده مرا دلمن خاموش و ترا زبان پر از خروش بنم دلم
سویلمز سن غوغادن خالی دکلسن ترا قبیح لقا سپهر بلا
سنک تشککک چرکینلکی سکا بلا ایرشمکه قلقان کبی حایل اولمشدر
هر که شکل ترا بیند نخواهد که با تو نشیند مرکمسه که سنک صورتکی

کوره

کوره سنکله اوترمق استمز و مرا حسن منظر سرمایهٔ خوف و خطر
بکا صورت کوزلکی قورقو و الم سببی اولمشدر هرکه بجان من دیده
بر فروزد چشم طمع بر وصال من دوزد هرکمکه کوزی بنم جمالم
مشاهده سی نوریله روشن اولا بنم وصالم طمع کوزی دکر مرغان
آسمان در هوای منند و خوش صحرا در سودای من صیادان
کوکلر قوشلری بنم محبتم هواسنده اوچرلر صحرانک وحشی جانورلری
بنی ارزو ایتمکده بلرکاه چون دام در جست و جوی من با هزار
دیده و کاه چو شست درازوی من با پشت خمیده او جیلر بنی
استیوب ار مقده کاه آغ کبی کوزلری بیک اولور کاه اولته
کبی بنی ارزو ایتمکده بیلری بوکیلر این بکفت و راه قعر دریا
برداشت و غوک را بر ساحل تنها بکذاشت بو سوزی
سویلیوب دکزک دیبی یولن طوتوب قوربغه یی کنارده قیوب
کتدی **قطعه** با کسی منشین که نبود با تو در کوهر یکی
برکمسه ایله اوتورکه سنکله اصلده بر اولمیه و رشته پیوند
صحبت انجاد کوهر است مصاحبت علاقه سنک بغلیجی ایلکی اصل
بر لیکید رجنس را با جنس و با ناجنس اکر کری قیاس
هنکاری صنکاریله اولمین ایله قیاس ایدوب اکسینک تفاوتنی

بیلین دیرسک این بان آب روغن وان چوشیر شکرست
صکاراولمین ایله صکاراولن صوایله یاغ کبی دربری برشه
قرشمیوب الشمز صکارصکارایله سدایله شکر کبی دراکسی
براولور حکایت کبوتریرا گفتند چونست که از دو بچه
بیشتر نیاوری کوکرجینه ایتدیلر نیچون درکه سن اکی یوری دن
ارتق چقرمزسن ورغ خانکی بر بیشتر ازان قدرت نداری
تاوق چقردوغی کبی سنک اکیدن ارتق چقرمغه کوجک یتمز
گفت بچه کبوتر غذا از حوصله مادر وپدر میخورد کوکرجین
ایتدی بنم یوریمز اتاسی باباسی ایون پروجوز مرغ خانکی
از هر بزمکه بر راه گذر تاوق یوریسی هر یول اغزنده اولان
چوپلکدن یم یر از یک حوصله غذای دو بچه بیش نتوان داد
بر قورصقدن اکی یوریدن ارتوغه یمک ویرمک اولمز
وازنیم مزبله در روزی بر هزار جوجه توان گشاد
یادم چوپلکدن بر کونده بیک تاوق یوریسنی یملک قپوسنی
اچمق اولور قطعه خواهی که شوی حلال روزی
رزقک حلال اولمق استرسک میجانه مکن عیال بسیار
اوکه چوق خورنده جمع ایلمه دایی که درین سراجه تنگ بیلورسن

که بوکوچک طاراوده حاصل نشود حلال بسیار چوق حلال
الکرمز حکایت کنجشکی خانه موروثی خودرا باز پرداخت
ودر فرجه اشیان لکلکی خانه ساخت بر سرچه باباسندن
اناسندن قالمش یواسنی ترک ایدوب بر لکلک یواسی یانده
یوا ایدندی باوی گفتند تراچه مناسبت که با جثه بدین
حقیری با جانوری بدان بزرگی همسایه باشی سرچه یه ایتدیلر
سکا مناسبمیدر که بویک کبی کوچک کوده ایله اول اصل بویک
جانورله قوکشی اولاسن وخودرا با وی در محل اقامت ومنزل
استقامت هم پایه داری کندوکی انکله بیله طوروب وبو حال
راست کلمک یرنده ایق داش طوته سن گفت من نیز این قدر
دانم اما بدانسته خود عمل نتوانم سرچه ایتدی بن ده بو قدر
بیلورم لکن بلدوکمله عمل اتمکه کوجم یتمز درهمسایکی من مارست
که چون هر سال بچه کان بر آورم وبچون جگر بپرورم بنم
قوکشو لغمده بریلان وار در هر ییل یوری چیقروب جگر قانلیمی
بسلیوب بویوتدوکم زمانده ناکاه بر خانه من تازد وبچه کان
من قوت خود سازد اکنزدن بنم یوامه سکردوب بنم یوریلریمی
کندویه اوین ایدینوب برامال ازوی گریخته ام ووردا من

دولت این بزرگ او بخته ام امید میدارم که داد مرا ازو
بستاند بو بیل اندن قچوپ بو اولونک دولتی کولکه سنک
اکنه یاپشدم اومارم که کیمی اندن الی ویره و چنانکه هر
سال بچه کان مرا قوت خود کردا ینده یلان بنم یوریلرمی
هر بیل کندو یه ایون اتدوکی کبی بو بیل اشبو اولو بیلانی
یوریلرینه ایون ایلیه **قطعه** چو روباه در بیشه شیر باشد
چونکه دلکو ارسلان بیشه لکنده اولان زید ایمن از زخم
چنگال کرکان قورد لرک پنجه سی زخمندن امین درلک ایدر
زبیداد خودان امان یا بد انکس کو چوچکلرک ظلمندن
امین اولمک که کیرد وطن در جوار بزرکان که اول کشی
اولولر قونشیلغنده یر طوته **حکایت** سک را گفتند سبب
چیست در هر خانه که تو باشی گدا کردان نتوان گشت کوپکه
ایتدیلر سبب ندر که سن قنقی اوده اولورسک دلنجی انک
یورسنه اوغرامز و بر هر استانه که حبی زانجا نتواند
گذشت دخی هر قنقی اشکده که سن تیاسن دلنجی اندن کچمز
گفت من از حرص وطمع دورم و به بی طمعی وقناعت مشهور
کوپک ایتدی بن حرص وطمعدن ایراغم وطمعسزلکله مشهورم

از

از خوانی بلب نانی قانعم بر سفردن بر دیلم اتمکه قناعت
ایدرم واز بریانی بخشک استخوانی خرسند بر بتون بریان دن
بر قوری کمکه قائلم اما کدا سخرهٔ حرص وطمع است ومدعی
جوع ومنکر شبع اما دلنجی حرص مسخر سید راچلق دعوی
ایدوب طوقلغه انکار ایدیجیدر نان یک هفته اش درانبان
وز بانش در طلب یکشبه جنبان بر هفته لک اتمک طغرجک
نوک اچنده ایکن کنه دلی بر کجه لک اتمک استمکده حرکت ایدر
غذای ده روزاش در پشت وعصای دریوزه اش در مشت
اول کونلک اوین ارقه سنده دلنجیلک عصاجی النده
قناعت از حرص وطمع در وست وقانع از حریص وطامع
نفور قناعت حرص طمعدن ایراقدر وقناعت صاحبی
اولان حرص وطمع اهلی اولاندن قچیجیدر **قطعه** در هر دلی که
عز قناعت نهاد پای هر کوکله که قناعت عزتی ایق بصدی
از هر چه بود حرص وطمع را ببست دست هر نه دن اولورسه
حرص طمعک النی بغلدی هر جا که عرضه کرد قناعت متاع خویش
هر نیرده که قناعت کند ومتاعنی عرض ایلدی باز ار حرص ومعرکه
از راشکست حرصک بازارنی وطمعک هنکامه سنی بوزدی

از

حکایت روباه بچه مادرا گفت مرا حیله بیاموز که چون
بک کش سک درمانم خود را ازو برهانم بردلکی یوریسی
آناسنه ایتدی بکا حیله اوکرت کرکو بکله چکشمکدن زبون اولیجق
انو کلکه کندومی کو بکلدن قورترم کفت انرا حیله فرا وانست
دلکی ایتدی اندن قورتلمغه حیله چوقدر امّا بهترین همه آنست
که در خانه خود نشینی امّا جمله سندن یکرکی اولدر که اوکده
اوتوره سن نه او ترا بیند و نه تو اورا بینی او سنی کورمیه سن
انی کورمیه سن قطعه چو تو خصم شود شعلهٔ نه از خود دست
سکا برکوتی خصم اولیجق عقللو لکدن دکلدر که در خصومت
او مکر و حیله ساز کنی انکله جنک ایلمکده حیله و خدعه تدارک
ایلیه سن هزار حیله توان ساخت و از همه آن به دشمنله جنک
اتمکه بیک درلو حیله اتمک اولور جمله سندن اول یکدر که هم رخ صلح
و هم از جنک احتراز کنی بارشمقدن ده اوغرشمقدن صقنه سن
حکایت سرخ زنبوری بر منبع عسل زور آورد تا وی را
طعمه خود سازد بر صاروآری بال اروسنه کوچ ایلدی
انی ایون ایندیلوب بیین دیو بزاری در آمد که با وجود اینکه
همه شهد و عسل مرا چه قدر و محل که انرا بکذاری و بمن

رغبت

رغبت آری بال آرسی یالوارب تفرع ایلدی شو قدر بال
وار کن بکا اعتبار اتمکه بر بو قدر آنی بنی یبوب نیلرسن دیدی
زنبور کفت آری اکر آن شهد است تو شهد را کانی و اکر
ان عسل است تو سر چشمهٔ انی صاروآری ایتدی بلی
اکر اول بال ایسه سن انک کانی سن اکر اول عسل ایسه سن
اصلی سن قطعه ای خوش آن مرد حقیقت که ز پیغام
و سلام نه کوزلدر اول عاشق عارف اهل حقیقت که سلام
و کلام دن رو نتابد بسوی مایده وصل رود یوز چوربه
انلره مقیّد اولمیوب وصل سفره سندن یکاکیده اصل
چون روی نماید ز پس پرده فرع اصل چونکه فرعک پرده سی
ارد ندن یوز کوستره فرع را باز کذارد بسر اصل رود
فرعی ترک ایلیوب اصلک ارد نجه وارد حق شناس اولان
اثاره الدغیوب مؤثره طالب اولا حکایت
موری را دید ند بزور مندی کمر بسته ملخی را ده برابر
خود برداشته بر قرنجه یی کوردیلر زور بازلغه و کوجلیلکه
بیل بغلمش اون کند و قدر بر چکرکیی کتورمش بتعجب کفتند
این مور را به بینید باین ناتوانی باری را باین کرانی چون

می کشد طاکلیوب دیدیلر شو قرنجه یی کورک بویله کوجبز
ایکن شونک کبی اغر یوکی نیجه چکر مور چون این سخن بشنید
بخندید وکفت مردان باررا بنیروی همت وبازو حمیت
کشند نه بقوت تن وضخامت بدن قرنجه ایتدی بوسوزی
ایشیدوب کولوب ایتدی ارنلر یوکی همت قوتیله وغیرت
قولیله چکرلر کوده بویکلکیله وبدن یکنلکیله چکمزلر **قطعه**
باری که آسمان وزمین سر کشید ازو برآغر یوک که یر کوک
آنی کوترمکه انقیاد اتمکدن تسلیم واذعان باشنی کیرو چکدی
مشکل توان بیاوری چشم وجان کشید چشم وجان
یردمیله اول یوکی چکمکه قوت بولملق کوجدر همت
قوی کن ازمدد ره روان عشق عشق یولی ارلرینک مددیله
همتکی قوتلی ایله کان باررا بقوت همت توان کشید زیرا
اول یوکی همت قوتیله چکمک آسان اولور **حکایت**
اشتری مهار در پای کشان در صحرا می چرید مردوه یولارن
سوریرک صحراده اوتلردی موشی بوی رسید وویرانی
خداوند دید حرصش بران داشت که مهارش کرفت
وبجانه خود روان شد بر صچانی اکا اوغرایوب ایتی یوقی کوزب

حرص

حرص وطمع صچانی اول انسنه یه یکتدی که دوه نک یولارینه
یاپشوب اوندن یکا چکوب الوب کتدی شتر نیز ازانجاکه
فطرت او مطعور بر انقیاد ست وجبلت او مجبول بر عدم
مخالفت وعناد با و موافقت کرد دوه دخی یرادلشی انقیاد
اوزره اولمغین دخی طبیعتی مخالفت وانلیلک اتمک اوزره یرادلمش
اولدوغی سببدن صچانه اویدی چون بهانه وی رسید
سوراخی دید تنک کفت ای محال اندیش این چه بود که کردی
دوه چونکه صچانک اینینه ایرشدی بر دلک کوردی زیاده
طار ایندی ای اولمز فکرلی بو نه ایدوکی ایلدک خانهٔ
تو چنین خرد وجثهٔ من چنین بزرک سنک اوک بویله کوچک
نیم بدنم شویله بویک نه خانه توازین بزرکتر توانند بود
ونه جثهٔ من ازین خردتر سنک اوک بویوک اولمق یوق
نیم جسمم شمدیکه حالدن کوچک اولمق اولمز میان من
وتو صحبت چون درکیرد ومجالست چون صورت پذیرد
بنمله سنک اراکده مصاحبت نیجه میسر اولور وبر یرده
اوترمق نه وجهله الویرر **قطعه** چون روی راه اجل
زینسان که می بنیم ترا اجلک طاریولنه نیجه کیدرسن بو وجهله

کربن سنی کوررم در قفا از بار حرص وآز اشتروارها
ار دکجه حرص وطمع یوکندن دوه‌لر یوکلری وار بارهای
خویش را چیزی سبک کردان که نیست یوکلرکبی برپاره
یکنی ایله تنکنای مرک را کنجایی این بارها اولوسک طار
یرنیک بو یوکلر صغمغه کیکلکی یوقدر حکایت میشی از
جوی بجست دنبهٔ وی بالا افتاده برنجید ید که عورت
ترا دیدم برقیون ارقدن صچریوب قویرغی یوقاری
قالقوب اچی کولدی که سنک فرجکی کوردم دیدی
میش روی باز بس کرد که ای بی انصاف که من سالها
عورت ترا برهنه دیدم وهرکز نخندیدم وطعن تو نپسندیدم
قویون اردنه بقوب ایدی ای انصافسز بن سنک
اوت یرکی نجه ییللردر که آچوق کوررم هیچ کوملیوب
سکا طعن اتمکی لایق کورمدم تو پس از عمری که یکبار
مرا چنین دیده چه درسرزنش پیچیده سن برار عمرندن
صکره بنی برکره عیبلی آچلمش کوردک مثنوی چون لئیمی
با هزاران عیب وعار بیک عیب ونقصانی اولان کوتی
روز شب بر خلق عالم آشکار کیجه کوندز خلق عالمه عیبلری

بویله آشکاره اولان نکسه چونکه بیند اندک عیب از صاحب
کرم کرم صاحبنک ازجق عیبن کورسه برنیارد جز بطعن
ولعن دم طعن ایلیوب سوکمکدن غیری نسنه ایلاغزان چیز
ان بعیب این شود بکسر زبان کوتی ایونک عیبن سویلمکه
باشدن ایاغه دل اولور وین بدکراو نیالاید دهان ایو
کوتنک عیبن اکمغلاغزنی مردار وملوث ایلمز حکایت
کاوی بر کلهٔ خود سالار بود ودرمیان کاوان بقوت
سروانامدار برصغر کند وسنک باشی بوغی وصغرلر اچنده
بوینوزی قوتلیلکی ایله بللی اولمشدی چون کرک برایشان
روز آوردی آفت ویرا بزخم سروازیشان دورکردی
قوردانلرک اوزرینه یوریوب ییمک استدوکی زمانده
بوینوزی قوتیله قوردک ضررنی یولداشلرندن دفع ایدردی
ناکاه دست حادثه بروی شکست آورد وسروری ویرا
آفتی رسید اکسنزدن قضای آسمانی الی اکا صنقلق کتوروب
بوینوزنه بلا ایرشدی بعد ازان چون کرک را بدیدی
درپناه کاوان دیکر جزیدی اندن صکره قوردی کوردوکی
زمانده غیری صغرلره صغنردی سبب انرا ازوی سؤال

کردند در جواب گفت بو ایشک سبب صوردیلر اندن
جواب بنده ایتدی رباعیه زان روز که از سروی خود
ماندم فرد اول کوندن بری که بو نیوزندن ایریلوب
یالکز قلدم شد معرکهٔ دلاوری بر من سرد بهادرلق
میدانی بکا طار اولدی دیریم شلی هست که در روز نبرد
اسکیدن بر مثل وار در که جنک کوننده ضربت بود
از حربه و دعوی از مرد حربه و ضرب مردن اولوب دعوی
انی قوللفن ارایدر ترکی مثلده آلت اشلر اراو کونور درلر
بیت مزیله دل دلوب اول چشم شوخ اوکینز بو مثلدر
صنما الت ایشلر ار اوکینز حکایت شتری و دراز
کوشی همراه می رفتند بکنار جوی بزرگ رسیدند بردوه
بر اشک ایله یولداش اولوب کیدرلردی بر بویک ارماق کناره
ایرشدلر اول شتر در آمد چون بمیان جوی رسید آب
تا شکم وی بر آمد دراز کوش را آواز داد که درای ات
تا شکم بیش نیست اول دوه کردی چونکه ارماغک اورتاسنه
واردی صوانک قرننه چقدی اشکه چغردی کم کل بری صو
قرندن یوقری دکلدر دراز کوش گفت راست میگوتی

اما از شکم تا شکم تفاوت هست ای که بشکم تو نزدیک گشت
از پشت من بخواهد گذشت اشک ایتدی کرجک سویلدیسن
سنک قرنکدن بنم قرنمه اینجه تفاوت وار در سنک قرنکه چقن
صو بنم باشمدن آشوری کیدر قطعه ای برادر از تو بهتر
هیچکس نشناسدت ای قرداش سنی یک بلمز زانچه هستی
یک سر مو خویش را فزون منه او قیل اوجی دکلی کندوکی اولدوغندن
ارتق کورمه کر فزون از قدر تو بستانندت تا بخردی اگر سنی
قدرکدن اوکورسه بر عقلسز قدر خود بشناس و پای
از خد خود بیرون منه سن کند و قدرکی اکلیوب دایرهٔ قدرکدن
طشره قدم بصمه حکایت طاووسی و زاغی در صحن باغی
فراهم رسیدند و عیب و هنر یکدیگر دیدند بر طاووس ایله
بر قرقه بر باغ اورتاسنده بولشدلر بری برینک عیب
هنرینی کوردلر طاووس با زاغ گفت این موزهٔ سرخ که در پای
تست لایق اطلس زرکس و دیبای منقش منست طاووس
قرقه یه ایتدی بو سنک ایاغکده اولان قزل جزمه بنم التونلی و نقشلی
قفتانمه لایقدر همانا که در آن وقت که از شب تاریک عدم
بروز روشن وجود می آمده ایم در پوشیدن موزه غلط

کردیم من موزه کیمخت سیاه ترا پوشیده ام و تو موزهٔ
ادیم سرخ مرا بکذار که بو قلوغک قرا کوکجه سنده وارلغک
آیدین کوندوزنه کلورکن چزمه کیمکده یا کلوب بن سنک قزل
صاغری چزمکی کیوب سن بنم قزل سختیان چزمی کیمش سن
زاغ کفت حال بر خلاف اینست اکر خطایی رفته است در پوشیدنها
دیکر رفته است قرقه ایتدی قصه عکسی واقع اولمشدر خطا
اولدیسه غیری لباسلرده واقع اولمشدر باقی جلعتهای تو
مناسب موزهٔ منست غالبا دران خواب الودکی تو سراز
کریبان من برزد و من سراز کریبان تو سنک قلانی حلقلوک
بنم جزمه مناسبدر غالبا اول اویقو سراسیمه لکنده سن بنم
یقه دن باش چقوب بن سنک یقکدن باش چقرمیشم
دران نزدیکی کشف سر بجیب مراقبه فرو برده بود وان مجادله
و معاوله رای شنود سر بر آورد که اول یقینده بر قپلو باغه
باشنی مراقبه یقنه چکمشیدی اول سویلشوب جنک اتکی ایشیدب
باش قالدروب ایتدی ای یاران عزیز و دوستان
صاحب تمییز این مجادله بی حاصل را بکذارید و ازین معاوله
بلا خایل دست بدارید ای عزیز قرداشلر و اهل تمییز یولداشلر

بوعبث

بو عبث جنک و غوغای ترک بو باطل سوزی سویلشمکدن
واز کلک خدای تعالی هر چیز را بیک کس نداده است و زمام
مرادات در کف یک کس ننهاده الله تعالی هر نسنه یی بر کشیه ویرممشدر
هر کشیه و جمله مرادلرک یولارینی بر کمسنه یه قومشدر هیچ کس
نیست که ویرا خاصه بداده که دیکرانرا نداده است هیچ کمسه
یوقدر که الله تعالی ویرمش اولا هر کشی یه واهب بر خصلت مخصوصه
ویرمشدر که اندن غیری یه ویرمشدر اول خصلتی و درو ی
خاصیتی بنهاده که در دیکران ننهاده و اول کشی ده بر خاصیت
قومشدر که غیریلرده قومشدر انی هر کسی را بدین خود خرسند
باید بود و بیافتهٔ خود خشنود هر کشی کندو یه ویرلنه راضی
اولمق کرکدر و کندو بولدوغنه قایل اولمق لازمدر قطعه
بردن حد از حال کسان طور خود نیست ایلرک حالنه حد
ایلمک عقل مقتضاسی دکلدر زنهار که از طور خود دور نباش
صقن عقل دایره سندن طشره اولمیه سن از خلق طمع همچو
حد مایه رنج است خلقدن نسنه اومق انلرک نعمتنه حد
اتمک کبی بلایه اوغرامغه سببدر بکسل طمع از خلق که رنجور
نباشی خلقدن طمعکی کس بلایه اوغرامیه سن حکایت

روباهی بچینک کوتاری کرفتار شد دندان طمع بروی محکم کرد
بردلکی براکت قوردینک الینه دوشوب قوردانی یمکه دسینی
بیلدی روباه فریاد برآورد که ای شیر بیشهٔ روزمندی
وای پلنک قلهٔ سربلندی برتجرو شکنکی من بیچاره‌ی دلکو
فریاد ایدوب ایدی ای تو تیلک میشه سنک ارسلانی وای
قدرباشی یوکسکلکی طاغنک قپلانی نم عاجز وزبون اولدغمی
اسرکه و شکال این اشکال رازبای جهان پیمای من بکشای
بو مشکلک ایق باغنی نم جهانی طواف ایدن ایاغمدن کیدر
من مشتی پشم واستخوان ازخوردن من چه چیز دود را
ردن من که آویزد بن برآوج یوکله لکمکن بنی ییمکدن نه حاصل
اولور بنی انجمکه کم مقید اولور هرچند این مقوله سخن راند
دروی نکرفت بهر نه دکلو بونک کبی سوز سویلدیه قورده
کارا اتمدی کفت یاد داری حقی که مرا برتست ازمن ارزوی
مباشرت کردی آرزوی ترا برآوردم دلکو ایتدی اکر میسن
شول برحقی که بنم سنک اوزرکده وار در بکا کندوکی چیلتمک
استدک بن سنک مرادکی حاصل اتدم و چند بار متعاقب
باتو مباشرت کردم بنچه کره سنی مراد الدم کفتار چون

ابن

١٨١

این کفتار شنیع بشنید آتش غیرت بروی بجوشید قورد
چونکه بو یرمز سوزی اشتدی غیرت انی یقدی و دهان بکشاد که
این چه سخن بیهوده است واین واقعه با تو کی وکجا بوده است
قورداغزنی اچدکی بو نه عبث سوزدیه بو قصه سنکله قچن وقرده
اولمشدر دیو سؤال ایلیه ازوی دهان کشادن همان بود واز
روباه رود درکریز نهادن همان قورداغزن اچنجه دلکو
فرصت بولوب قورتولوب قچدی **قطعه** بقول خوش چو نیابی
زچنگ خصم رهایی ایو سوزله چونکه دشمنک الندن قورتلمیه سن
به آن بود که زبان را بنا خوشی بکشای بو محلده اول یک اولورکه
اغزکی یرمز سوز سویلکا اچه سن چو قفل خانه برآهستکی کشاده
نکردد چونکه اول کلیدی قولایلق ایله اچلمیه پی شکستنش آن
به که سوی سنک کرایی انی بوزمقدن اوتوری طاشه یاپشمق
حکایت شغالی خروس را درخواب سحر کرفت فریاد برداشت که
من مونس بیداراتم و موذن شب زنده داران برچقال برخروس
سحراویقوسنده طوتدی خروس چزوب ایتدی الک بندن چک
کربن اویانقلر اکلنجه سی وکیجه یی دیری طوتیجیلرک موذنیم از
کشتن من بپرهیز و خون مرا بتیغ تعدی مریز بنی اولدرمکه و بالعدن

صقن ونیم قانمی ظلم قلبیله دوکمه **قطعه** چرا بی موجبی با من

ستیزی نیچون سنی نجله او نکو لک ایدرسن کر خواهی بی کنه خونم

بریزی کناهسز بنم قانمی دوکمک استرسن سکال کنت من در

کشتن تو چنان یک جهت نیستم که بهیچ وجه ازان باز ایستم حقا

ایدی بن سنی اولدرمکده شویله تردد سنز دکلم که بر وجهله اندن واز

کلم خاطر خود را از اختیار پرداختم وترا درین صورت

مخیر ساختم کند و خاطرمی اختیاردن خالی ایلیوب سنی شو

صورتده مخیر ایلدم اکر خواهی بیک ضربت بنجه جان ترا ا بستانم

واکر خواهی که لقمه لقمه ترا طعمهٔ خود کردانم اکر استرسک برنجه اور مغل

سنک جانکی الاین یوخسه سنی دیریلر چکه چکه بیوب لقمه لقمه ایدین

قطعه جز تدبیر خرد از سر خود دفع مکن عقل تدبیرندن غیری

نسنه ایله کندکدن دفع ایلمه با تو شریری اکر شور وشری کیرد

پیش اکر بر شری چوق کمسه سنکله شر و فتنه ایتمکه یوز طوتسه

تبضرع مسپر راه خلاصی که بان یالوارمغله خلاص یولنه قدم

بصمه که انکله از بدش کر کذرانی بتری کیر دپیش اکر آنی اوزانی

بریرمزدن واز کچور رسک آندن دخی بریرمزه مباشرة ایدر

اول شریر در دل چنان می کشت ودر خاطر چنان می کذشت

که این

که این نامه بزودی باخر پنجامد و خامه در طی مقاصدان حالیا

از جنبش نیارامد کو کلمدن شویله کچوب خاطرمده بویله جاری

اولوردی که بو کتاب تیز تمام اولمیوب قلم انک مقصودی دفترنی

درمکده شمدی حرکتدن واز کلمیه اما چون آیینه طبع کوینده زنک

ملامت کرفت و بصیقل صدق رغبت شنونده صقالت نپذیرد

برین قدر اقتصار افتاد اما چونکه متکلمک طبیعتی آیینه سی اوصنمق

پاسیله طوتدی مستمعک کرچک رغبت اتمسی صیقلیله اول پاس

اچلمدی اول سببدن بو مقدار یله اکتفا اولونوب سوز مختصر قلندی

قطعه بسط کن جا مباساط سخن ای جای سوز دوشکنی

دوشه کر ازان خوبتر بساطی نیست اندن یک دوشمک دوشک

یوقدر لیک خامش نشین و دم در کش لکن ایسم اوتورب

سویلمه طبع را کر در ان نشاطی نیست طبیعتک اکر سویلمکه

شوقی یوغیسه نیست کافی نشاط طبع تو نیز سنک طبیعتک

شوقی دخی سوز سویلمکه بهانه اولمقده کفایت ایلمی دکلدر

اکر سامع انبساطی نیست اکر دکلین کمسه دن رغبت و التفات

یوغسه و از هرچه از مقوله نظم کذشته و بنظامی منسوب

نکشته زاده طبع محرر این رساله است و نتیجه فکر مقرر این

معاوله بو کتابک اچنده جنس نظمدن بر ناظمه نسبت اولنمدن
ذکر اولنین منظوماتک جملهسی بو کتاب محرری یازن نکمه نک
طبیعتندن طوغمشدر و بو سوزی بیان ایلمینک فکری ثمرهٔ سعید
انلر **قطعه** جامی مرجا نامه انشا آراست جامی هر یرده
که انشا مکتوبنی تیز ایلمین از کفته کس بعاریت هیچ نخواست
نکمه نک سوزندن عاریتی نسنه المدی هیچ انراکه زصنع
خود دکان پر کالاست شول نکمه نک که الله ویردوکندن
دکانی طوپطلو قماشدر دلالی کالای کسایشی نه نیازست
ایلرک قماشی دلالی اولمق لایق دکلدر اکا امیدی واری بمکارم
اخلاق مطالعه کنندکان اکر چون بر حللی مطلع شوند بذیل عفو
و اغماض بپوشند مطالعه ایلینلرک ایو جویلرندن اومیلن
اولدرکه اکر بریاکلیشه واقف اولالر کزمزلنوب صوچ نقشلمق
اکیلهاورتهلر و در افشای آن بزبان عیب و اعتراض نکوشند
دخل و طعن دلیلهانی آچوب عالمه یایمغه چالشمیلر **قطعه**
چون ببینی ز آشنا عیبی بیلش اولدوغک نکمهدن بر عیب
کورنک زمانده کر ببیجا نکان نکویی به آنی یادلره سویلمیسک
یکدر زانکه در کیش لغو اندیشان شوندن اتوری که صوکن

صانیجیلر مذمهبنده عیب پوشی ز عیب جویی به عیب اورتمک
عیب آچمقدن یکدر **در تاریخ قطع اطناب و اطناب وطی اسباب**
ارشهاب سوزاوزتمق ایپلرینی کسوب و چوق سویلمک
سببلرینی کیدرمکک تاریخدر **قطعه** تک وپوی خامه درین
طرفه نامه قلمک یلوب یوپورمسی بو عجب کتابی یازمقده
که جامی بدو کرد طبع ازمایی جامی آنی ترتیب اتمکله طبیعتی صندی
بو قتی شد لغو که تاریخ هجرت شول وقتده لغو اولدی که رسول اللهک
صلی الله علیه وسلم هجرتی تاریخی شود نهصد ار هشت بروی فزایی
طقوز یوز اولور اکر اول زمانک اوزرنه سکزییل زیاده
ایدرسک **سنه ۸۹۲** والمسؤل من الله ذی الجلال والاکرام
الظفر بنیل المرام والفوز بحسن الاختتام جلال والاکرام صاحبی
الله حضرتندن سؤال اولنین مراده ایرمکه فرصت بولمقدر
دخی عاقبت ایولکی دولتنه ایرمکدر والصلاة والسلام علی
محمد وآله البررة الکرام صلوة وسلام سید الانام حضرت
محمد تربهسنه وال واصحابی روحلرینه
تحفه اولسون
تم